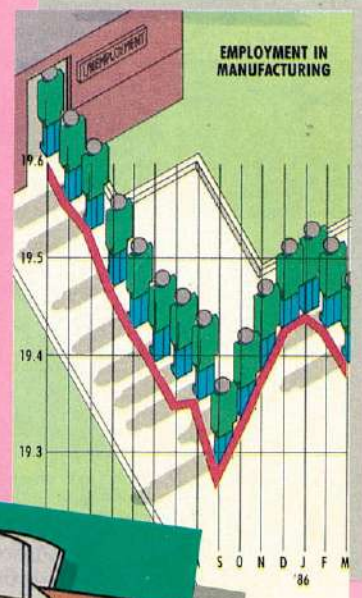

ธุรกิจฉบับนี้เด็ด

ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๗ มิถุนายน - ตุลาคม ๒๕๓๑ ISSN 0857-2670

- หนทางสู่ความเป็นเลิศในทางธุรกิจ
- กลยุทธ์เพื่อช่วงชิงตลาด
- นำรู้แต่ไม่ยกู้
- หากลมไม่เปลี่ยนทาง
- ว่าด้วยภาษา : ศาสตร์แห่งการสื่อสาร
- กาลิทัส กวีเอกของอินเดีย
- ไปดูการประชันกลอนสด
- ละครสอนภาษา
- That Rotten Old Dean
- วรณคดีวิจารณ์
- อำนาจทนาย อำนาจที่ควรระวัง

วารสารมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ขอเชิญส่งบทความเข้าประกวด
ใน “โครงการประกวดบทความ ฉลองครบรอบ 20 ปี”

สาขา · การศึกษาและวิจัย
· การบริหารธุรกิจและการบัญชี
· เศรษฐศาสตร์และการเมือง
· นิติศาสตร์
· ภาษา ศิลปะ และวัฒนธรรม
ความยาว 15 - 20 หน้ากระดาษพิมพ์สี่

ขอเชิญ คณาจารย์ นิสิต นักศึกษา นักเรียน ตลอดจน
บุคคลทุกสาขาอาชีพที่สนใจ ส่งบทความเข้าประกวดได้
ตั้งแต่บัดนี้จนถึง วันที่ 30 ธันวาคม 2531

ได้ที่ กองบรรณาธิการวารสารมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
110/1-4 ถ.ประชาชื่น บางเขน
กทม. 10210

ติดต่อสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ แผนกประชาสัมพันธ์
โทร. 5890051-7

ปริทัศน์เทคโนโลยี

ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๗ มิถุนายน - กันยายน ๒๕๓๑ ISSN 0857-2670

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

คณะที่ปรึกษา

ดร.ไสว สุทธิพิทักษ์

อาจารย์ประเสริฐ ภาสกะโนบล

รศ.นพ.เมืองทอง แชมมณี

อาจารย์ ดร.เลิศลักษณ์ ส. บุรุษพัฒน์

คณบดีทุกคณะ

บรรณาธิการ : ผู้พิมพ์และโฆษณา

ผศ.ประกอบ ทองมา

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

อาจารย์ประศักดิ์ นียากร

กองบรรณาธิการ

อาจารย์สุวรรณา ตริมาศ

อาจารย์เลิศชาย ศิริชัย

อาจารย์อดิลา พงศ์ยี่หล้า

อาจารย์กัลยาณี กิตติจิตต์

อาจารย์เนตร ธรรมประธานกุล

อาจารย์ไกรภพ กฤตสวนนท์

ฝ่ายจัดการ

อาจารย์ ดร.เลิศลักษณ์ ส. บุรุษพัฒน์

เหรียญฉีก

อาจารย์อรวรรณ สุทธิพิทักษ์

ประชาสัมพันธ์

อาจารย์ทิพย์พาพร มหาสินไพศาล

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้ทางด้านวิชาการในศาสตร์สาขาต่าง ๆ
๒. เพื่อให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ในรูปแบบของวารสารทางวิชาการ
๓. เพื่อส่งเสริมการแสดงความคิดเห็น เสนอผลการค้นคว้าและวิจัย
๔. เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์ และนักวิชาการได้เผยแพร่ผลงาน
๕. เพื่อเผยแพร่เกียรติคุณทางด้านวิชาการ ของมหาวิทยาลัย ในฐานะสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง

ศิลปกรรมและกราฟิค

อาจารย์ก่อเกียรติ ขวัญสกุล และคณะ

พิมพ์ที่ บริษัท เอดิสันเพรสโปรดักส์ จำกัด
โทร. 391-4386

เรียงพิมพ์ บุรพาคอมพิว
โทร. 221-5672, 223-7975

บทความหรือข้อคิดเห็นของผู้เขียนทุกท่าน
ที่ปรากฏอยู่ในวารสารมหาวิทยาลัยธุรกิจ
บัณฑิตย์ทุกฉบับ เป็นทรัพย์สินวิจาร์ณอิสระ
ซึ่งคณะผู้จัดทำไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

สารบัญ

บทบรรณาธิการ

การศึกษาและวิจัย

- ปาฐกถานำ เรื่อง สุทธิศรีศิลป์
- ว่าด้วยจริยศาสตร์ กับความสำนึกทางจริยธรรม
- หลักการและกระบวนการวิจัย
- มารูจักการวิจัยกันดีกว่า

ไสว สุทธิพิทักษ์

อมร โสภณวิเชษฐวงศ์

มงคล สีสถรรณ

วีรยา ภัทรอาชาชัย

๔

๑๒

๒๒

๒๖

บริหารธุรกิจ และการบัญชี

- ปรัชญากับการบริหาร : เช่นกับชีวิตการทำงาน
- หนทางสู่ความเป็นเลิศในทางธุรกิจ
- ปรัชญา ๑ ข้อ สำหรับการทำงาน (อย่างมีความสุข)
- กลยุทธ์ เพื่อช่วงชิงตลาด
- การพัฒนาอาชีพ : แนวทางใหม่ในการพัฒนา
ทรัพยากรบุคคล
- นำรู้ แต่ไม่ยกู้

ไพศาล มะระพฤกษ์วรรณ

สมพงษ์ จัยศิริ

กัลยาณี พิริยะพันธ์ุ์

วิเชียร ชุตติมาเทวินทร์

๓๑

๓๔

๔๑

๔๕

เศรษฐศาสตร์และการเมือง

- หากลมไม่เปลี่ยนทาง

ทนง ทองเต็ม

วสันต์ เจิมประไพ

๔๘

๕๒

ศิลปวัฒนธรรม

- ว่าด้วยภาษา : ศาสตร์แห่งการสื่อสาร
- ประโยคแรกเริ่มของเด็กและลิงชิมแปนซี
- กาลิทาส กวีเอกของอินเดีย
- ไปดูการประชันกลอนสดที่
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
- กระบวนรสในวรรณคดีไทย
- That Rotten Old Dean
- English Language Teaching

ประกอบ ทองมา

๕๗

ลูกนายผล

สุรีย์ ศิริพัฒน์

อัญชลี ทองเอม

๖๖

๖๙

๗๘

- ละครสอนภาษา

- วรรณคดีวิจารณ์

นิติศาสตร์

- อำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีแพ่ง
ของพนักงานอัยการก่อนชั้นศาล
- อำนาจทนาย อำนาจที่ควรระวัง

กวี ร้อยกรอง รายงาน

เชาวน์ ถาวรธาร

Ajahn Farrang

D.N. Bradshaw เขียน

สกนธ์ วีระเดชชาติ ถอดความ

สุวรรณา ตรีมาศ

โชติรส เพิ่มพิกุล

๘๒

๘๘

๙๗

๙๘

๑๐๓

๑๑๐

หนังสือแนะนำ

อานนท์ เนื่องจำนงค์

คุณหลวง

สุพดี บรรจงแค้น, เลิศชาย ศิริชัย

๑๑๒

๑๑๕

๑๑๘

บทบรรณาธิกา

เป็นที่น่ายินดีว่า มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตมี
มีอายุครบสองทศวรรษแห่งการสถาปนาแล้วในปี
พ.ศ. 2531 ดังนั้น ในปีนี้จึงถือเป็นปีแห่งการเฉลิม
ฉลองตลอดทั้งปี โดยจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ การจัด
ประชุมทางวิชาการ เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่ง

นับตั้งแต่ปลายเดือนพฤษภาคมเป็นต้นมา
มีการประชุมทางวิชาการแล้วหลายครั้ง การประชุม
ทางวิชาการเรื่องหนึ่งที่น่าสนใจ คือ เรื่อง “สุทธิครุ-
ศิลป์” โดยจัดประชุมติดต่อกันไปเป็นรุ่น ๆ เดือน
ละหนึ่งรุ่น ถ้าไม่ติดด้วยเหตุจำเป็นอันใด

การเลือกเรื่องศิลปะบริสุทธิ์แห่งการเป็นครู
เป็นแกนของการประชุมครั้งนี้ ก็เพราะเห็นว่า การ
พัฒนาทรัพยากรบุคคลเป็นหัวใจของการพัฒนา
ประเทศ ครู เป็นตัวจักรสำคัญในการพัฒนา
ทรัพยากรบุคคล ดังนั้น จึงมุ่งให้บริการแก่ครู
อาจารย์ เป็นสำคัญเพื่อให้มี เจตคติ ความรู้ ความ
สามารถในการเป็นครูที่ดียิ่งขึ้น อันจะเป็น
ประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนในแต่ละ
สถาบันการศึกษาให้เจริญยิ่งขึ้นสืบไป มหาวิทยาลัย
ได้จัดการประชุมตามโครงการนี้ไปแล้ว 3 รุ่น จะ
เปิดประชุมเป็นรุ่นที่ 4 และ ที่ 5 ตอนต้นเดือนและ
ปลายเดือนพฤศจิกายนนี้ ตามลำดับ

ในฉบับนี้ เราได้ขอคำบรรยายของท่าน
ประธานในพิธี ซึ่งบรรยายนำเพื่อเป็นเกียรติแก่
การประชุมทางวิชาการ เรื่อง “สุทธิครุศิลป์” ในรุ่น
ที่ 1 มาให้ได้อ่านกันด้วย

เนื่องเพราะประเทศไทยไม่เคยเป็นเมืองขึ้น
ของชาวต่างชาติหรืออย่างไร คนไทยจึงพูดภาษา
ต่างประเทศไม่ได้ดีเท่าที่ควร เช่น ภาษาอังกฤษและ
ภาษาฝรั่งเศส เป็นต้น ทั้ง ๆ ที่เราได้พยายาม
แล้ว โดยการเปิดสอนภาษาเหล่านี้เป็นภาษาที่สอง
ตามโรงเรียนและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ แต่ก็ยังไม่
ได้ผลดังใจนึก เพราะเหตุใดหรือ David คุณจะ
ตระหนักดีถึงปัญหาข้อนี้ เพราะเคยสอนภาษา
อังกฤษแก่นักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยมาแล้ว
หลายปี ขอให้เรลองมาฟังทรรศนะของเขาดูบ้าง
ว่าเขามีความเห็นเรื่องนี้อย่างไร มีข้อชี้แนะอะไร
พอที่จะนำไปปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนภาษา

ให้ดีขึ้นได้บ้างหรือหาไม่

เมืองไทยถึงจะไม่เคยเป็นเมืองขึ้นของชาว
ต่างชาติก็จริง แต่เราก็ปฏิเสธไม่ได้ว่า ไม่ได้รับ
อิทธิพลจากชาวต่างชาติ อิทธิพลอย่างหนึ่งที่เกี่ยว
ข้องกับวิถีชีวิตของคน ไทยอย่างมากจนอดที่จะ
กล่าวถึงเสียมิได้ ก็คือแนวความคิดในศาสนาฮินดู
อันได้แก่ เรื่อง การถือชั้นวรรณะ ชีวิตดำเนิน
ไปตามพรหมลิขิตและเรื่องของการตายแล้วเกิด
(Rearnation) การถือชั้นวรรณะ เป็นเครื่องมืออัน
วิเศษ ทำให้คนยอมรับความไม่เท่าเทียมกันของตน
ในสังคม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยมือพระ
พรหมหรือมือพระศิวะ เป็นมือที่สามคอยแทรกแซง
ให้ผู้คนยอมรับโดยปราศจากการโต้แย้งใด ๆ ส่วน
แนวคิดเรื่องตายแล้วเกิดก็เช่นกัน ส่วนเป็นความ
คิดที่ทำให้ชนชั้นต่ำมีพวกศูทรและคนยากคนจน
เป็นต้น ยอมรับโชคชะตาของตนโดยดุษณีย์ตลอด
ชีวิต-ในชาตินี้ถ้าจะหวังชีวิตที่ดีกว่าก็ต้องคอยชาติ
หน้า เมื่อกลับมาเกิดใหม่เท่านั้น อันเป็นแนวความ
คิดที่มีอิทธิพลไม่เฉพาะแต่ชาวฮินดูเพียงเท่านั้น หาก
คนไทยก็ได้รับอิทธิพลมาจากศาสนาพรหมณ์ไม่
น้อย แม้ว่าจะนับถือศาสนาพุทธแล้วก็ตาม ดังนั้น
หากลมไม่เปลี่ยนทาง ที่นำลงไว้ในวารสารฉบับนี้
จึงเป็นบทความหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า การแก้ปัญหา
ความยากจนจะประสบความสำเร็จล้มเหลวอย่างไร
หากลมไม่เปลี่ยนทาง

นอกจากนี้ วารสาร มธบ. ยังมีเรื่องอื่น ๆ ให้
อ่านอีกมากเพียงพอที่จะให้ท่านหยิบฉวยมาอ่าน
เป็นเครื่องประเทืองปัญญาได้อย่างจุใจ ทั้งนี้ เพราะ
มีทั้งนักเขียนประจำและนักเขียนรับเชิญ ผู้มีความ
ปรารถนาอันจริงใจที่จะเสนอความคิดใหม่ ๆ ทาง
เลือกในการแก้ปัญหาที่ตึกว่าและต้องการจรโลง
สังคมให้น่าอยู่ ในขณะที่เดียวกันก็ช่วยกันควบคุม
หรือขจัดพฤติกรรมอันไม่พึงปรารถนาให้หมด
ไป วารสารของเราจึงเป็นวารสารของทุก ๆ คน

ท้ายแต่ไม่ท้ายสุด เรามีข่าวดีที่จะแจ้งให้ทราบ
ว่า เราจะประกวดบทความทางวิชาการ เพื่อจรโลง
สังคมตามแนวนโยบายดังกล่าว ซึ่งจะขอทราบ
รายละเอียดได้ตลอดเวลาจากกอง บก. ของเรา

ปาฐกถาหน้า

เรื่อง

สุทธิครุศิลป์

ไสว สุทธิพิทักษ์

ท่านผู้เข้าร่วมประชุมทางวิชาการทุกท่าน

คงจะประหลาดใจ เมื่อเห็นหัวข้อเรื่อง การประชุมที่มีว่า “สุทธิครุศิลป์” ซึ่งรู้สึกว่าเป็นการจำเป็นที่เราจะต้องทำความเข้าใจกันเสียก่อน

ประการแรก เกี่ยวกับโครงการการประชุมทางวิชาการ โครงการนี้กำเนิดขึ้นโดยผู้บริหารมหาวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่า มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตนี้ ได้รับการสถาปนามาจะครบ 20 ปีเต็มในวันที่ 30 พฤษภาคม 2531 มหาวิทยาลัยได้บำเพ็ญกรณียกิจรับใช้ชาติบ้านเมือง ในด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการสังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติมาด้วยดี ตลอดเวลา 20 ปี มหาวิทยาลัยได้เจริญเติบโตขึ้นโดยการสนับสนุนของสังคมและชาติบ้านเมือง มหาวิทยาลัยจึงถือโอกาสนี้ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม โดยการจัดประชุมทางวิชาการ เรื่อง สุทธิครุศิลป์ ขึ้น เป็นการสนองตอบแสดงกตัญญูกตเวทิต่อสังคม และชาติบ้านเมือง เท่าที่สามารถจะกระทำได้ หวังว่าท่านทั้งหลายคงจะเข้าใจเจตนาของมหาวิทยาลัย

ขอให้เราพิจารณาชื่อเรื่องที่จะประชุมกันเสียก่อน คำว่า สุทธิครุศิลป์ นี้อาจจะเป็นคำที่แปลกหูอยู่ไม่น้อย คำแรก “สุทธิ” ท่านทั้งหลายคงทราบว่าเป็นการบริสุทธิ์ มีคำบาลีว่า สุทธิ อสุทธิ ปอจตุตฺ แปลว่า การบริสุทธิ์หรือไม่บริสุทธิ์เป็นการเฉพาะตัวบุคคล และ นาญโย อนุญ วิโสทย คนหนึ่งจะทำให้อีกคนหนึ่งบริสุทธิ์ไม่ได้ ที่ว่ามานี้ไม่ใช่ชักเข้าบาลี คาดากำกับมหาวิทยาลัยซึ่งปรากฏอยู่ในดวงตราของมหาวิทยาลัยมีว่า กมฺมุนฺเตน วิสุชนฺติ แปลว่า คนจะบริสุทธิ์ได้ด้วยการงาน นี้ก็คือ คำว่าบริสุทธิ์ หรือสุทธิ นั่นเอง เป็นอันว่ายุติได้ว่า คำว่า สุทธิก็คือบริสุทธิ์ ถ้าแปลต่อไปอีกเป็นภาษาชาวบ้านก็แปลว่า สะอาดหมดจด ไม่สกปรก เช่นเดียวกับชื่อร้านว่า บริสุทธิ์ซักแห้ง คำต่อไปได้แก่คำว่า “ครุ” คำครุ นั้นจะเรียกอีกอย่างหนึ่งก็คือครู

คำว่า ครูนั้นมีความหมายอย่างไร คิดว่าเราจะใช้เวลาพูดกันสองสามนาที คำว่า ครูท่านทั้งหลายคงทราบ ถ้าท่านได้เรียนทางการศึกษาโดยตรง ก็ย่อมจะทราบความหมาย ครู แปลว่า หนัก ครู แปลว่า หนัก เป็นคำบาลี นั่นคือ คำว่าครู แปลว่า หนัก หมายความว่า ผู้ที่มีภาระหนักในอันที่จะอบรมสั่งสอนศิษย์ ไม่ได้หนักเพราะแบกก้อนหิน หรือแบกสิ่งหนึ่งสิ่งใด เป็นภาระหนักทางใจ และบางส่วนก็เป็นภาระหนักทางกาย ที่จะต้องอบรมสั่งสอนศิษย์ ส่วนคำว่า อาจารย์ นั้น ถ้าดูในพจนานุกรมก็เขียนไว้กว้าง ๆ ก็แปลว่า ผู้สั่งสอนวิชาการ ที่จริงเป็นคำเดียวกันนั่นแหละ ไม่จำเป็นต้องเขียนให้ยืดเยื้อกันไป ในประเทศอินเดียคำ อาจารย์ เขาเขียนเป็นภาษาอังกฤษว่า archaraya

* อธิการบดี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต แสดงนำ เนื่องในโอกาสเปิดสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง สุทธิครุศิลป์
รุ่นที่ 1 ระหว่างวันที่ 2 - 4 กรกฎาคม 2531

คือ อาจารย์ หรืออาจารย์นั่นเอง ในภาษามลายู คำว่า อาจารย์ก็แปลว่าสอน มลายูเป็นชาติที่มีภาษาของตัวเองมาก เอาจากบาลี และสันสกฤตไปใส่ไว้อีกเยอะแยะเป็นอันมาก ถ้าท่านศึกษาประวัติของมลายูท่านคงจะทราบว่า ดินแดนมลายูนั้น ชาวอินเดียได้มาตั้งรกรากอยู่หลายต่อหลายแห่งด้วยกัน พอพูดถึงคำว่า ครู คำว่าอาจารย์ แล้วพูดเลยไปนิดถึงคำ ๆ หนึ่งคือคำว่า เกจิอาจารย์ อย่างหลวงปู่แหวน บางคนเรียนว่า เกจิอาจารย์ หลวงปู่มั่น เราก็เรียกว่า เกจิอาจารย์ แต่ความหมายที่แท้จริงไม่ได้หมายความว่า เป็นอาจารย์ผู้พิเศษซึ่งมีคนยกย่องนับถือ หรือเป็นผู้ที่บรรลู่โสดาบรรณ คำว่า เกจิอาจารย์ เป็นแต่เพียงว่า อาจารย์บางประเภท หรือบางจำพวกเท่านั้น ผมคิดว่า เราน่าจะใช้คำนี้ให้ถูกกันเสียที่ใช้คำว่า เกจิอาจารย์ก็น่าระมัดระวัง

นอกจากนั้น เมื่อพูดถึงคำ ครู หรือ คุรุ ก็ใคร่นำคำที่พบในภาษาอังกฤษคำหนึ่ง คือ GURU ซึ่งมีคำแปลว่า authority, guiding light, leader, maharishi, master, mentor sage, swami, teacher, tutor เราได้พิจารณาแล้ว 2 คำคือ สุทธิ กับ ครู ต่อไปเป็นคำที่ 3 คือ ศิลปหรือ ศิลปะ ซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้คำแปลว่า ฝีมือทางการช่าง การแสดงออกซึ่งอารมณ์สะเทือนใจให้เห็นประจักษ์ โดยเฉพาะหมายถึง วิจิตรศิลป์ เช่น ในกลอนที่ว่า

งามเนตรดั่งเนตรมฤคมาศ

งามขนงวางวาดดั่งคันศิลป์ (จากเรื่องอิเหนา)

หรือ พิศพักตร์มืองพักตร์ดั่งจันทร์

พิศขนงโค้งงอนดั่งคันศิลป์ (บทพระราชนิพนธ์รามเกียรติ์ ร.1)

คำศิลปะนี้ เป็นคำสันสกฤต ส่วนคำบาลีว่า "ศิลป์" ซึ่งแปลว่า ฝีมืออย่างยอดเยี่ยมภาษาอังกฤษตรงกับ คำว่า Mastery, Skill, Artistry, Craftmanship, แต่ความจริง ๆ นั้น น่าจะตรงกับคำ Adroitness หรือ Aptitude หรือ Artipist ซึ่งมีความหมายหนักไปทางอารมณ์และการปฏิบัติของกายที่ต่อเนื่องกับอารมณ์ คำ "ศิลปวิทยา" หมายถึง ศิลปและวิชาการ ศิลปศาสตร์ หมายถึง วิชาต่าง ๆ ซึ่งมีวิชาเทคนิคหรือทฤษฎี เช่น ภาษาศาสตร์ ปรัชญา ประวัติศาสตร์ เป็นต้น นี่เป็นคำอธิบายตามสมควรของคำว่า ศิลป คงจะจำบทพระราชนิพนธ์ของสันเกล้ารัชกาลที่ ๓ ที่ว่า อันชาติใด ไรช่างชำนาญศิลป์

เหมือนนารินไรโฉมบรรโลมสง่า

ศิลป์ ในที่นี้มีความหมายของศิลปะที่เป็นวัตถุและศิลปะที่ทำให้เกิดเป็นอารมณ์ซึ่งแสดงออกได้ในทางการกระทำ

ฉะนั้น เราสรุปได้ว่า สุทธิครูศิลป์นั้น น่าจะ ได้แก่ ศิลปะหรือวิธีการแห่งการถ่ายทอดวิชาการของครู ผู้บริสุทธิ์โดยบริสุทธิ์ ทั้งนี้ท่านทั้งหลายคงจะไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมตามควรแก่อัธยาศัย

เรื่องที่จะบรรยายต่อไปนี้จะกล่าวถึง ครู ผู้ที่ควรจะดำรงไว้ซึ่งความบริสุทธิ์ในการประกอบภารกิจอย่างไบบ้าง กล่าวคือ ธรรมของครูควรจะมีอย่างไร และการถ่ายทอดวิชาการซึ่งเป็นการปฏิบัติภารกิจนั้น ควรจะเป็นอย่างไรจึงจะเรียกว่าเป็นการปฏิบัติธรรมะ พูดถึงธรรมะมาหลายครั้งแล้ว ขอเน้นให้ท่านทั้งหลายทราบว่า ธรรมะคือหน้าที่ ขอให้ท่านทั้งหลายได้จดจำไว้

ทำไมเราถึงต้องมีครู มนุษยชาติของเขา ที่มีอยู่จะเจริญเติบโตมาได้ั้น ไม่ว่าในส่วนตัวของโลกหรือของพิภพนี้ ครูเท่านั้นเป็นผู้สร้าง บิดามารดาอาจจะให้กำเนิดแก่บุตร แต่ผู้ที่สร้างบุตรให้เป็นมนุษย์ได้นั้น ก็คือครู แม้บิดามารดาเอง เราก็ถือว่าเป็นครูคนแรกของบุตร แต่ครูคนที่สอง นั่นคือ ครูบาอาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชา ความเจริญทั้งหลายเหล่านั้นมาจากครูทั้งสิ้น เพราะฉะนั้น เมื่อครูเป็นผู้สร้างเช่นนี้ ครูจึงได้รับการยกย่องว่าเป็นปูชนียบุคคล เป็นบุคคลที่พึงได้รับความเคารพจากผู้เป็นศิษย์ และจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับคนอื่น ๆ

ปุชณียบุคคลผู้ที่เป็นปุชณียบุคคลได้นั้นจะต้องมีคุณสมบัติพิเศษ ซึ่งมีคุณสมบัติไม่เหมือนคนทั่ว ๆ ไป สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นปุชณียบุคคล แล้วก็มาถึงครู ซึ่งเราก็คือเป็นปุชณียบุคคล บุคคลที่หึ่งได้รับความเคารพ หรือคารวะ ครูที่หึ่งได้รับความเคารพจากผู้อื่นนั้น ต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติพิเศษ คุณสมบัติพิเศษนั้นคืออย่างไร คุณสมบัติพิเศษของความเป็นครูนั้นมีอยู่ 3 ประการ

อันแรก ครูจะต้องเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยปัญญา ปัญญาคือความรอบรู้ คงจะจำโคลงของ ร.5 หรือ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ว่า

ความรู้คู่เปรียบด้วย กำลัง ภายเฮย
สุจริต คือเกราะบัง สาตรพร้อม
ปัญญาประจูดัง อาวุธ
กมุสดีต่างโล่ป้อง อาจเกล้า กลางสนาม

จะเห็นว่า ปัญญามีความสำคัญมาก ปัญญานั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร ครูที่ตั้นนั้นจะต้องเป็นผู้ที่สมบูรณ์ด้วยปัญญา ปัญญาคือความรอบรู้ ความรู้จักคิด ความรู้จักใช้ความรู้ันให้เกิดประโยชน์นั้นแหละคือ ตัวปัญญา ครูจะต้องมีปัญญา

ประการที่สอง ครูที่เป็นปุชณียบุคคลนั้น จะต้องถึงพร้อมด้วยความกรุณา กรุณาคือช่วยผู้อื่นให้พ้นทุกข์ พ้นจากความไม่รู้จาก ignorance เราอบรมสั่งสอนศิษย์ ก็เพื่อให้ศิษย์มีความรู้ให้ละความเขลา ความไม่ดีทั้งปวงให้พ้นจากความทุกข์ พ้นจากอบายมุข พ้นจากสิ่งหึ่งหลาย อะไรที่เป็นนรก ที่ไม่เป็นสิ่งสร้างสรรค์ ครูจะใช้ความกรุณาให้ศิษย์พ้นจากสิ่งที่ไม่ดีงามเหล่านั้น

ประการที่สาม ครูจะต้องเป็นผู้พร้อมด้วย ความบริสุทธิ์ บริสุทธิ์ด้วยกาย บริสุทธิ์ด้วยวาจา บริสุทธิ์ด้วยใจ ครูจะเป็นผู้ที่ไม่ลำเอียง ครูจะให้การปฏิบัติต่อศิษย์ไม่ว่าศิษย์นั้นจะเป็นใครลูกเด้าเหล่าใคร จะได้รับการปฏิบัติจากครูโดยเสมอหน้ากัน

ผมคิดว่า คุณสมบัติสามประการนี้สำคัญมาก สำหรับผู้ที่เป็นครู ประการแรกคือ ปัญญา ประการที่สองคือ กรุณา ประการที่สาม ก็คือความบริสุทธิ์ เราเคยพูดกันเสมอว่าคนที่เป็นครูนั้นควรจะมีธรรมะประจำใจ ธรรมะสามประการนี้ก็เพียงพอแล้ว คงจะรวมความได้ทั้งหมด แต่บางคนมักจะพูดเลยไปว่าครูก็เป็นคนธรรมดา เป็นปุถุชน ถ้าเขามีฆราวาสธรรมสี่ประการ ก็น่าจะเพียงพอ ฆราวาสธรรมก็คือ มีสัจจะ มีหเมะคือ ความข่มใจตัวเอง มีขันติคือ ความอดทน และจาคะคือการบริจาค แต่การบริจาคนี้ไม่จำเป็นจะต้องบริจาคเป็นเงินเป็นทอง การให้ความรู้ก็ถือว่าเป็นการให้บริจาคเหมือนกัน นี่คือ คุณธรรมเบื้องต้นที่ครูควรมี นอกจากนั้นท่านก็บอกว่า ครูควรจะมีพรหมวิหารสี่คือ มีเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา อันนี้ผมไม่ต้องแปลเพราะว่า พรหมวิหาร พวกเราก็ตื่นกันเต็มทีแล้ว เอาสองอย่างนี้ผู้ใดที่มีธรรมะสองประการนี้คือ มีธรรมของฆราวาส มีพรหมวิหาร ก็เชื่อว่าเป็นครูที่ดีได้แล้ว เหมือนกัน นี่คือคุณสมบัติของครู ทีนี้ครูมีหน้าที่อย่างไร

หน้าที่ของครู พอจะเข้าใจกันแล้ว เท่าที่พูดมานี้ ก็พูดเฉียด ๆ ยังไม่กล่าวว่ครูมีหน้าที่อย่างไร ถ้าหากเราว่าทางธรรมอีก ผมคิดว่าธรรมนี้เราหนีไม่พ้น ธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าหรือของพระศาสดาของศาสนาอื่นก็เช่นกัน เราได้ยึดถือมาตั้งแต่โบราณตั้งแต่ ปู่ ย่า ตา ทวด บุรพชนของเรา ก็ได้ยึดถือและกตถทอดมาจนถึงปัจจุบันนี้ และเราก็ต้องช่วยกันประคับประคองที่จะให้สืบทอดไปข้างหน้า เราเองเป็นผู้ที่กตถต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์เพราะฉะนั้น จำเป็นที่จะต้องสืบทอดกันนี้ต่อไปในภายหน้าด้วย ตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าท่าน ท่านว่าครูมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1. เป็นผู้ชี้แนะนำดี แนะนำศิษย์ดี แนะนำ ไม่ใช่แนะนำที่จริงแนะนำกับแนะนำก็ตระกูลเดียวกัน พระพุทธเจ้าท่านสอนไว้ว่า หน้าที่ของครูนั้นคือ แนะนำดี

2. ให้เรียนดี

3. บอกศิลปินวิทยาให้สิ้นเชิงไม่ปิดบังอำพราง บอกหมดไส้หมดพุงเลย นั่นคือหน้าที่ของครู ครูต้องหาความรู้ เพราะครูเป็นผู้มีปัญญา ไม่มีอะไรห่อหุ้มที่ครูจะไม่รู้ ครูไม่รู้ในวันนี้แต่ครูจะต้องรู้ในวันหน้า ครูต้องยอมรับความจริงข้อนี้ว่า เราไม่ใช่ศัพท์พจนานุกรม ไม่ใช่ผู้รู้แจ้งเห็นจริง เราเป็นวิญญาณชน เพราะฉะนั้นครูต้องยอมรับสภาพที่เป็นจริงว่า บางสิ่งบางอย่างนั้นเราไม่รู้ในวันนี้แต่วันพรุ่งนี้เราต้องรู้ นั่นคือ ภาระของครูถึงจะเรียกว่า บอกศิลปินวิทยาแก่ศิษย์โดยสิ้นเชิง

4. ครูจะต้องยกย่องศิษย์ให้ปรากฏในหมู่เพื่อนฝูงและชุมชน

5. ครูจะต้องป้องกันศิษย์ในที่ทุกสถาน ในกาลทุกเมื่อคือ ความผูกพันของผู้เป็นครูที่มีต่อศิษย์ป้องกันอะไร ป้องกันไม่ให้ศิษย์ตกไปสู่ความลำบาก ความชั่ว

ที่เห็นจะเข้ากับประเด็นของการแนะแนว ถ้าจะไม่เรียกว่า อาจารย์แนะแนวจะเรียกว่า ครูแนะแนว ก็คงจะมีความหมายเช่นเดียวกัน

การแนะแนวนั้น เป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระบบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีสาขาวิชาที่สำคัญเหลือเกิน เพราะฉะนั้นที่จะให้ไปให้การจัดการศึกษาไปสู่เป้าหมาย มีสัมฤทธิ์ผลนั้น อาจารย์ผู้สอน อาจารย์แนะแนว ซึ่งเป็นคนเดียวกันจะเป็นผู้มีบทบาทอันสำคัญที่สุด

ท่านคงจะได้รับกลอนที่ผมเขียนไว้ ที่สำคัญที่สุดนั้นอยู่ตรงนี้ อยู่กับการแนะแนว ครูจะต้องเหนื่อย ครูต้องปากเปียกปากแฉะ ครูจะต้องเป็นผู้เดินไปข้างหน้า ไปพบกับปัญหาต่าง ๆ ครูต้องเป็นนักจิตวิทยาชั้นเยี่ยม การแนะแนวจะไม่ประสบผลสำเร็จ ถ้าท่านไม่ใช่เป็นนักจิตวิทยาหรือมีความรู้ทางจิตวิทยาพอสมควรแล้ว ผมได้เขียนกลอนไว้ว่า

ใครเป็นครูดูตัวให้ทั่วถ้วน	ว่าสมควรเป็นครูหรือหาไม่
ครูที่เหนื่อยยากลำบากใจ	บ่มศิษย์ให้รุ่งเรืองเปรื่องวิชา
อันครุนั้นหมายรายด้วยมีศิษย์	ส่วนอาภิมสอื่นใดไม่ปรารถนา
บำเพ็ญตนให้ทานการวิทยา	ดินกลบหน้าชื่อครูยังอยู่เฉย

ก็ยังพอฟังได้กลอนบทนี้ ขอให้ท่านทั้งหลายได้ตระหนักถึงภาระหน้าที่ของครู ซึ่งเป็นผู้เสียสละอย่างแท้จริง ขอให้ทุกท่านจำไว้ว่า ครูนั่นไม่ใช่อาชีพอันสุดท้ายของเรา ในสมัยก่อนในสมัยที่มีวิทยาลัยครูเพียงไม่กี่สถาบัน จะเรียกว่า มีหนึ่งสถาบันก็ได้ที่เรียกว่า โรงเรียนฝึกหัดครูประถมพระนคร ผลิตครูระดับประโยคประถมออกมาสำหรับสอนในระดับมัธยม ในขณะที่เดียวกันทางระดับอุดมศึกษาก็มีการผลิตครูประโยคมัธยมหรือครู ป.ม. สำหรับสอนในระดับอุดมศึกษาและในระดับสามัญศึกษา เราพบความจริงว่า ผู้ที่มาเรียนครูนั่นล้วนแต่เป็นหัวกะทิของจังหวัดต่าง ๆ ที่จังหวัดคัดเลือกมา เขายอดเยี่ยมมาเลย มาเรียนครู อันนี้ได้แก่ ตัวผมด้วยคนหนึ่ง ผมได้รับการคัดเลือกจากจังหวัดระนอง และกระทรวงศึกษาธิการ ถือว่าได้สอบคะแนน ม.8 ยอดเยี่ยม แต่พฤติกรรมอันนี้ได้เปลี่ยนแปลงมาในตอนหลัง ก็ปรากฏว่า เมื่อมีการสอบเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาของรัฐนั้น ผู้ที่ไม่สามารถจะเข้าเรียนในสาขาหนึ่ง ๆ ได้ก็มาเรียนครู ครูเป็นอันดับสุดท้าย อันนี้ คนทั่วไปก็เข้าใจว่า เขาไม่มีทางจะไป เขาจึงมาเลือกครู ซึ่งไม่ใช่ทางที่ดีที่สุด เกิดมีความคิดขึ้นมาในแนวนี้ อย่างนี้ก็ถึงเป็นสิ่งที่น่าเสียใจ เพราะว่าในชุมชนใดก็ได้ ในประเทศใดก็ได้ ถ้าหากว่าเรามี ครูไม่ใช่ครูจริงๆ ไม่ใช่ครูที่มีวิญญาณครูแล้วเราจะพัฒนาการศึกษาในประเทศนั้นในชุมชนนั้นให้ดีขึ้นได้ยาก ครูต้องมีวิญญาณครู อาจารย์จะต้องมีวิญญาณครูหรือวิญญาณอาจารย์สิงอยู่ตลอดเวลา นี่แหละครับ เราจึงจะพัฒนาการศึกษาได้เต็มที่ หรือพัฒนาให้เป็นตามเป้าหมายได้

ผมพูดเรื่องครูโดยทั่วไป และเรื่องอาจารย์แนะแนวโดยทั่วไป ผมได้ฝากระเบียบของครูสภาว่า ด้วย จรรยา มารยาท ตามระเบียบประเพณีของครูเรื่องหนึ่งมีอยู่ 10 ประการ อยากให้ท่านศึกษาเอาเอง และว่าด้วย

วินัยตามระเบียบประเพณีของครูอีกเรื่องหนึ่งมีอยู่ 10 ประการเช่นกัน ถ้าท่านสามารถทำได้ ส่วนใหญ่ก็ทำได้กันอยู่แล้ว ทว่าเราไม่ได้แยกออกมาเป็นข้อ ๆ ก็เลยทำให้สิ่งที่เรารู้สิ่งที่เราปฏิบัติมันไม่ชัดเจน ก่อนที่ผมจะจบ ผมอยากจะพูดให้เราทั้งหลายผู้เป็นครูหรือเป็นอาจารย์ ได้ทราบถึงภาระหน้าที่ของเรา โดยเฉพาะเราเป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน สถาบันอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 2502 นั้น แบ่งสถาบันเป็น 3 ประเภท คือ มหาวิทยาลัย สถาบันและวิทยาลัย หน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนี้ ตามตัวพระราชบัญญัตินั้น ปรากฏในมาตรา 8 ว่า สถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็นสถานศึกษาและวิจัย มีวัตถุประสงค์ในการให้การศึกษา ส่งเสริมวิทยาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน ทำการวิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ กฎหมายบัญญัติว่าเป็นหน้าที่ของสถาบัน แต่สถาบันนั้นประกอบด้วยอะไร ถ้าไม่มีครู อาจารย์ ก็เป็นสถาบันไม่ได้ ไม่มีนักศึกษาก็เป็นสถาบันไม่ได้ ไม่มีผู้บริหารก็เป็นสถาบันไม่ได้ เพราะฉะนั้น คำว่า สถาบันเป็นมหาวิทยาลัยเป็นวิทยาลัย หรือเป็นสถาบันต้องประกอบด้วย หนึ่ง ผู้บริหาร มีสภามหาวิทยาลัย มีผู้บริหารคืออธิการ หรืออธิการบดี มีคณาจารย์ แล้วก็มีนักศึกษา หน้าที่ตามมาตรา 8 นั้น ที่เรียกว่าเป็นหน้าที่ของสถาบันคือหน้าที่ของครู ที่ตามกฎหมายเรียกว่า คณาจารย์นั่นเอง หวังว่าคงจะทำความเข้าใจกันในเรื่องนี้ เราที่เป็นอาจารย์ในวิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยเอกชน มีหน้าที่อย่างไรบ้าง ผมขอย้ำอีกครั้งหนึ่งว่า เรามีหน้าที่ทำการศึกษาและวิจัย มีหน้าที่ส่งเสริมวิทยาการและวิชาชีพชั้นสูง มีหน้าที่ทำการสอน ทำการวิจัย มีหน้าที่ให้บริการวิชาการแก่สังคม และมีหน้าที่ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ แต่อุดมศึกษาเอกชนนั้นอยู่ภายใต้กฎบัญญัติของกฎหมายพิเศษคือพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ดังกล่าวแล้ว อันนี้ขอให้เราตระหนักในหน้าที่เหล่านี้ สิ่งที่ผมใคร่ขอแนะนำต่อไปก็คือว่า ในฐานะที่เราเป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน การศึกษาหรือการเรียนรู้เนื้อหาของพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชนนั้นเป็นสิ่งจำเป็น จำเป็นอย่างไร มีอะไรที่จะต้องศึกษามีหลายมาตราด้วยกัน

ประการแรก ว่าด้วยคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นอาจารย์คือ เป็นคุณสมบัติตามกฎหมายอยากจะขออ่านให้ท่านทั้งหลายได้ทราบเอาไว้ อาจารย์ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้

1. มีความรู้สอบไล่ได้ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี หรือเทียบเท่า หรือมีความรู้ความชำนาญพิเศษในวิชาใดวิชาหนึ่ง
2. ไม่เป็นโรคตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา อันนี้เราต้องระวังโรคอะไรบ้าง
3. ไม่เป็นผู้มีหรือเคยมีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมดี ข้อ 3 เห็นชัดเจน
4. ไม่เป็นผู้ผิดใจหรือเสื่อมใสในลัทธิที่เป็นภัยต่อความมั่นคง หรือความปลอดภัยของประเทศ หรือขัดต่อระบบการปกครองตามรัฐธรรมนูญ ข้อ 3 ข้อ 4 สำคัญ
5. ไม่เป็นผู้วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ
6. ไม่เป็นผู้เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด หรือโดยคำสั่งที่ขบด้วยกฎหมายให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่คณะกรรมการสถาบันเห็นว่าไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือความผิดที่กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษอันเป็นสิ่งที่ท่านทั้งหลายพึงตระหนัก เพราะเหตุว่าเมื่อกฎหมายบัญญัติไว้เช่นนี้ คุณสมบัติอันนี้ เราก็ต้องรักษาไว้ไม่ให้บกพร่องเป็นธรรมดา

นอกจากนั้น ยังมีบทบัญญัติเรื่องอื่น ๆ ผมเข้าใจว่าแต่ละสถาบันของพวกเราจักจะมีฝ่ายบุคลากรได้ขึ้นงงแนะนำ ได้เข้าใจปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพราะถ้าเราอยู่ที่ไหน เราเข้าใจเราทราบในขนบธรรมเนียมประเพณีหรือระเบียบต่าง ๆ ของสถาบันนั้นโดยถ่องแท้แล้ว เราก็จะมีความคล่องตัวในการบริหารในการเรียนการสอนยิ่งขึ้น ในมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์เอง เราก็มีระเบียบว่าด้วยจรรยาบรรณของครูอาจารย์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 กำหนดว่า

โดยที่อาจารย์มีหน้าที่ทางอบรมสั่งสอน จึงได้รับยกย่องให้เป็นปูชนียบุคคล และอาชีพครูอาจารย์เป็น

อาชีพที่มีเกียรติ ครูอาจารย์จึงต้องสงวนรักษาเกียรตินี้ไว้ โดยการยึดถือและปฏิบัติตามจรรยาบรรณของครูอาจารย์
ฉะนั้น เพื่อส่งเสริมให้ครูอาจารย์ได้สงวนรักษาเกียรติดังกล่าว จึงควรได้วางระเบียบว่าด้วยจรรยาบรรณของครู
อาจารย์มหาวิทยาลัยสุริกัจฉกิจบัณฑิตยชนไว้ดังต่อไปนี้

จรรยาบรรณของครูอาจารย์มหาวิทยาลัยสุริกัจฉกิจบัณฑิตย

1. ควร มีศรัทธาในอาชีพของตน โดยเห็นเป็นอาชีพที่มีเกียรติ และให้เกียรติแก่ครูอาจารย์ด้วยกัน
 2. ควร บำเพ็ญตนและสร้างบุคลิกลักษณะให้สมกับที่ได้ชื่อว่าเป็นครูอาจารย์ในทุกโอกาส
 3. ควร วางตัวให้เป็นแบบอย่างอันดีงาม ทั้งใกล้ชิดและให้ความอบอุ่นแก่นักศึกษา แต่อย่าให้เป็นการคลุกคลี
และมั่วสุม
 4. ควร ใฝ่ใจศึกษาหาความรู้ ประสบการณ์และทักษะให้ทันสมัยได้มาตรฐานอยู่เสมอ
 5. ควร ตั้งใจฝึกอบรมบ่มนิสัยให้นักศึกษามีระเบียบวินัย มีคุณธรรมและวัฒนธรรมเป็นพลเมืองดีของชาติ
ทั้งร่วมมือกับผู้ปกครองในการฝึกอบรมดังกล่าว
 6. ควร รู้จักเสียสละและรับผิดชอบในหน้าที่การงานทั้งปวง
 7. ควร รู้จักรักษาชื่อเสียงของตนเอง หมู่คณะและสถาบันของตน
 8. ควร รู้จักประหยัดมัธยัสถ์ และพยายามสร้างฐานะของตนเอง
 9. ควร ศึกษาศาสนาที่ตนนับถือให้เข้าใจเนื้อแท้ และนำไปปฏิบัติให้เกิดผลดีในชีวิตประจำวัน ทั้งไม่ลบหลู่
ศาสนาอื่น ๆ
 10. ควร บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม
- นอกจากนี้ ก็มีระเบียบครุสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณตามระเบียบประเพณีของครู และว่าด้วยวินัยตาม
ระเบียบประเพณีของครู พ.ศ. 2506 ดังต่อไปนี้

ระเบียบครุสภา

ว่าด้วยจรรยาบรรณตามระเบียบประเพณีของครู

พ.ศ. 2506

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 และในความเห็นชอบ
ของกระทรวงศึกษาธิการ จึงวางระเบียบประเพณีของครู ว่าด้วยจรรยาบรรณของครูขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

ระเบียบประเพณีของครูว่าด้วยจรรยาบรรณของครู

1. ครูควร มีศรัทธาในอาชีพครู และให้เกียรติแก่ครูด้วยกัน
2. ครูควร บำเพ็ญตนให้สมกับที่ได้ชื่อว่าเป็นครู
3. ครูควร ใฝ่ใจศึกษาหาความรู้ความชำนาญอยู่เสมอ
4. ครูควร ตั้งใจฝึกสอนศิษย์ให้เป็นพลเมืองดีของชาติ
5. ครูควร ร่วมมือกับผู้ปกครองในการอบรมสั่งสอนเด็กอย่างใกล้ชิด
6. ครูควร รู้จักเสียสละและรับผิดชอบในหน้าที่การงานทั้งปวง
7. ครูควร รักษาชื่อเสียงของคณะครู
8. ครูควร รู้จักมัธยัสถ์และพยายามสร้างฐานะของตนเอง
9. ครูควร ยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือ และไม่ลบหลู่ศาสนาอื่น
10. ครูควร บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม

วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๐๖
(ลงนาม) ปิ่น มาลากุล
ประธานกรรมการอำนวยการคุรุสภา

ระเบียบคุรุสภา
ว่าด้วยวินัยตามระเบียบประเพณีของครู
พ.ศ. ๒๕๐๖

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช ๒๔๘๘ และโดยความเห็นชอบของกระทรวงศึกษาธิการ จึงวางระเบียบประเพณีของครู ว่าด้วยวินัยของครู ไว้ดังต่อไปนี้

ระเบียบประเพณีของครูว่าด้วยวินัยของครู

๑. ครูต้องสนับสนุนและปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลด้วยความบริสุทธิ์ใจ
๒. ครูต้องตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เกิดผลดีด้วยความเอาใจใส่ระมัดระวังรักษาประโยชน์ของสถานศึกษา

๓. ครูต้องสุภาพเรียบร้อย เชื้อพั้ง ไม่แสดงความกระด้างกระเดื่องต่อผู้บังคับบัญชาผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ซึ่งสั่งในหน้าที่การงาน โดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบแบบแผนของสถานการศึกษา

ในการปฏิบัติหน้าที่การงาน ห้ามมิให้กระทำการข่มผู้บังคับบัญชาเหนือตน เว้นแต่ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป เป็นผู้สั่งให้กระทำหรือได้รับอนุญาตเป็นพิเศษชั่วคราว

๔. ครูต้องอุทิศเวลาของตนให้กับสถานศึกษา จะละทิ้งหรือทอดทิ้งหน้าที่การงานไม่ได้
๕. ครูต้องประพฤติตนอยู่ในความสุจริต และปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความซื่อสัตย์เที่ยงธรรม
๖. ครูต้องรักษาชื่อเสียงมิให้ขึ้นชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่ว

ห้ามมิให้ประพฤติการใด ๆ อันอาจทำให้เสื่อมเกียรติศักดิ์ และชื่อเสียงของครู เช่น ประพฤติตนเป็นคนเสเพล เสพเครื่องทองของเมา จนไม่สามารถครองสติได้ มีหนี้สินรุงรังหมกมุ่นในการพนัน กระทำคามผิดอาญา ประพฤติผิดในประเวณีต่อบุคคลหรือคู่สมรสของผู้อื่นกระทำหรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการอื่นใด อันอาจทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ของตน

๗. ต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ และไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามบุคคลใด ๆ

๘. ครูต้องถือและปฏิบัติตามแบบธรรมเนียมของสถานศึกษา

๙. ครูต้องรักษาความสามัคคีระหว่างครู และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในหน้าที่การงาน

๑๐. ครูต้องรักษาความลับของศิษย์ ผู้ร่วมงาน และสถานศึกษา

วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๐๖
(ลงนาม) ปิ่น มาลากุล
ประธานกรรมการอำนวยการคุรุสภา

ทั้งสองระเบียบคุรุสภานี้ ถือเป็นหลักปฏิบัติสากล ที่ครูอาจารย์ไม่ว่าจะอยู่ในสังกัดใดจะพึงยึดถือและปฏิบัติ กล่าวคือ ต้องยึดถือว่าจรรยาบรรณของครูอาจารย์ที่ดี ระเบียบคุรุสภาทั้งสองระเบียบนี้ที่ดี เป็นส่วนหนึ่งของ สุนทรียศุคศิลป์ โดยแท้

ครูอาจารย์ผู้ใดถึงพร้อมด้วยสุนทรียศุคศิลป์ ย่อมนับได้ว่าเป็นพรหมของศิษย์เป็นปูชนียบุคคลอย่างแท้จริง

ว่าด้วยจริยศาสตร์กับความ สำนึกทางจริยธรรม

อมร โสภณวิเศษจวงศ์*

ฐานะของจริยธรรมในสังคม ปัจจุบัน

และเรายังเชื่อว่า เมื่อมีการปกครอง
แบบประชาธิปไตยแล้ว ชีวิตที่ดีจะเกิด
ขึ้นเองโดยอัตโนมัติ

นับแต่มีการก่อตั้งสห
ประชาชาติเป็นต้นมา
เรามีความเห็นเป็นสูนิยม
กล่าวคือมองโลกในแง่ดีด้วยกัน เรามี
ศรัทธา มีความเชื่อมั่น และคาดหวัง
อนาคตอย่างสวยงามสดดงมาจากสิ่ง 3
ประการคือ

1. เรามีศรัทธาในการศึกษา
ซึ่งแพร่หลายขยายตัวไปอย่างรวดเร็ว
ทั้งในแนวราบและแนวตั้ง ที่จะช่วยให้
ทุกคนมีงานทำ และมีชีวิตที่ดีขึ้นกว่า
เดิม

2. เรามีความเชื่อมั่นในวิทยา
ศาสตร์และเทคโนโลยี ที่จะช่วยให้เรา
สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้

3. เรามีความหวังจากประชา
ธิปไตย ที่จะช่วยให้ทุกคนมีสิทธิ เสรี
ภาพ สมภาพ ภราดรภาพ และอยู่ดีกิน
ดี เราเชื่อว่าประเทศที่ยังไม่เป็นประชา
ธิปไตยนั้น ก็เพราะยังด้อยพัฒนา หาก
ได้พยายามพัฒนาประเทศอย่างรีบเร่ง
แล้ว ก็จะมีบรรลุถึงประชาธิปไตยเอง

เราเรียนรู้เฉพาะ
การควบคุมธรรม-
ชาติ แต่ไม่รู้วิธีควบ
คุมการกระทำของ
คน

แต่เหตุการณ์ที่ผ่านมาหาได้เป็น
ไปดังที่คาดหวังไม่ ทุกวันนี้เราไม่แน่ใจ
กับอนาคต ไม่สบายกับชีวิต และกลัวว่า
อารยธรรมจะเสื่อมสูญ เหตุผลที่ทำให้
เราเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้สึก
และทัศนคติมีดังต่อไปนี้คือ

1. ยุคนี้มีความเปลี่ยนแปลงทาง
สังคมอย่างรวดเร็ว กล่าวคือเปลี่ยน
จากสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง จาก
สังคมเกษตรกรรมเป็นสังคมอุตสาหกรรม
ความก้าวหน้าในการพัฒนา
อุตสาหกรรม เทคโนโลยี และนิวเคลียร์
ก่อให้เกิดสังคมใหม่ขึ้น แต่ในขณะที่
เดียวกัน ความก้าวหน้านั้นก็คุกคามจะ
ทำลายสังคมนั้นเสียเอง มลภาวะ
(pollution) ได้เกิดขึ้นเพราะสังคม
อุตสาหกรรม ทั้งในด้านธรรมชาติ คือ
อากาศเป็นพิษ (air pollution) น้ำ
เป็นพิษ (water pollution) และในด้าน
จิตใจ (mind pollution)

กล่าวโดยเฉพาะในด้านจิตใจ
คนเราทำอะไรกันตามใจชอบ ไม่คำนึง
ถึงจริยธรรม ไม่แยแสต่อสายตาของผู้
อื่น เพราะสังคมเมืองอ่อนเร้นได้ง่าย
ไม่กลัวต่อการติดเชื่อไม่ว่าผ่านการร่วม
เพศหรือใช้เข็มฉีดยาเสพติดร่วมกัน
เพราะคาดหวังว่า ความเจริญก้าวหน้า
ทางแพทย์จะช่วยบำบัดได้ ไม่กลัวต่อ
การเสียชื่อเสียง เพราะใส่ตะกร้าล้าง
น้ำได้ ทั้งไม่ค่อยมีใครคำนึงถึงกัน
แล้ว ในสังคมปัจจุบัน **เราเรียนรู้
เฉพาะการควบคุมธรรมชาติ แต่**

* อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ไม่รู้วิธีควบคุมการกระทำของ
คน อนาคตจึงไม่แน่ว่า จะไปสู่ความดี
หรือความชั่วไปสู่ความรุ่งเรืองหรือ
ความพินาศ

2. ในเหตุการณ์ที่ผ่านมา ได้
เกิดสงครามโลกแล้ว 2 ครั้ง สงคราม
อาจก่อให้เกิดจริยธรรมบางประการ
ขึ้น เช่นความกล้าหาญ ความเสียสละ
ความอดทน ความสามัคคี ทั้งก่อให้เกิด
เทคโนโลยีใหม่ ๆ ขึ้นด้วย แต่ผลของ
สงครามได้ก่อให้เกิดความชั่วร้ายนา
นัปการ ได้ทำลายศิลปกรรมลงทั้งส่วน
บุคคลและสังคมในปัจจุบัน ไม่มีใคร
ประกันได้ว่า สงครามโลกครั้งใหม่จะ
ไม่เกิดขึ้น แม้ไม่เกิดสงครามโลก
สงครามเฉพาะถิ่นก็มีอยู่เสมอไม่ขาด
ระยะ นอกจากนั้น ยังมีสงครามเย็น
หรือสงครามจิตวิทยา มีการโฆษณา
ชวนเชื่อ และการแทรกซึมบ่อนทำลาย
อยู่โดยทั่วไป ยังมีการต่อสู้กัน มีการ
ทำลายกัน มีความไม่ไว้วางใจกันมาก
เท่าใด ความเสื่อมโทรมศิลปกรรมก็มี
มากเท่านั้น

3. เกิดปรัชญาสังคมแบบใหม่
ขึ้นท้าทายความเชื่อ และวิถีชีวิตแบบ
เก่า ครั้งหนึ่งเราเชื่อกันว่า ลัทธิคอมมิวนิสต์ต้องการเปลี่ยนแปลงสังคมโดย
การปฏิวัติของชนชั้นกรรมาชีพ แล้ว
จัดการปกครองโดยการเผด็จการชน
ชั้นกรรมาชีพ เปลี่ยนระบบเศรษฐกิจ
และวัฒนธรรมเป็นแบบสังคมนิยม และ
เลิกลัทธิศาสนาทุกศาสนาโดยใช้หลัก
การของคอมมิวนิสต์ เพื่อให้บรรลุอุดม
การณ์คือความอยู่ดีกินดีทั่วกันของ
มวลมนุษยชาติ ปัจจุบันอุดมการณ์เช่น
นั้นได้เปลี่ยนแปลงไป อุดมการณ์
คอมมิวนิสต์และอุดมการณ์ชาตินิยม

ถูกใช้เป็นเครื่องมือของกลุ่มผู้แสวงหา
อำนาจ และผลประโยชน์เพื่อสร้าง
ความขัดแย้งกับกลุ่มผู้กุมอำนาจเดิม
แทบทุกประเทศทั้งฝ่ายขวาและฝ่าย
ซ้าย จึงมีขบวนการแบ่งแยกดินแดน
ตั้งตนเป็นอิสระ ด้วยความมักใหญ่ใฝ่สูง
ของตน ในสังคมเช่นนั้น ศิลธรรมและ
จริยธรรมจะมีอยู่ไม่ได้

4. สื่อสารมวลชน เช่น ภาพยนตร์
วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ เจริญ
ขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่สิ่งเหล่านั้นอยู่ใน
อำนาจของผู้มีอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ สมัยก่อนการสร้างมาตรฐาน
ทางศิลปธรรม และวัฒนธรรมเป็นหน้าที่
ของบ้าน วัด และโรงเรียน ปัจจุบัน
สื่อสารมวลชนได้เข้ามาทำหน้าที่แทน
มาตรฐานศิลปธรรมและวัฒนธรรม จึง
เปลี่ยนไปตามความต้องการและความ
พอใจของกลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผล
ประโยชน์ผู้ควบคุมสื่อสารมวลชน
เหล่านั้น

5. ปัจจุบันในวงการศึกษานั้น
กันเรื่องการอาชีพหรือการมีงานทำ
และประยุกต์การเป็นส่วนใหญ่ ปล่อย
ปละละเลยด้านศิลปธรรม ค่านิยม และ
จุดหมายของชีวิต ผู้สำเร็จการศึกษา
จึงไม่ได้ใส่ใจกับเนื้อหาของศิลปธรรม
จริยศาสตร์และค่านิยม มีผู้เปรียบเทียบ
ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีและการ
ใช้พลังงานกับเครื่องบินไอพ่น และ
เปรียบเทียบความก้าวหน้าทางศิลปธรรม
เหมือนแต่ศาลาน การละเลยต่อการ
ปฏิบัติศิลปธรรมในปัจจุบันจะเห็นได้
จาก ความเสื่อมโทรมศิลปธรรมของ
เยาวชน การก่ออาชญากรรมทั่ว ๆ ไป
อัตราการทำแท้งและมีความผิดปกติ
ทางจิตเพิ่มขึ้น

6. มีการตีความชีวิตไปในทางที่
ไม่ได้ก่อให้เกิดความสำนึกในความ
หมายของชีวิตและคุณค่าของชีวิต คน
เป็นอันมากเชื่อว่ามนุษย์เป็นเพียงผล
ของการรวมกันของปริมาณโดยบังเอิญ
หรือเป็นเพียงผลของการรวมกันของ
เซลล์สืบพันธุ์ 2 เซลล์ มนุษย์จึงเป็นเพียง
เครื่องเล่นของธรรมชาติและเอกภพ
อันไร้ความหมาย ทำให้คนส่วนหนึ่งไม่
คำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์
และฐานะของตนในเอกภพ ยังคงเหลือ
เพียงความเป็นสัตว์มนุษย์เท่านั้น เมื่อ
เป็นเช่นนั้น ความรับผิดชอบในการ
กระทำ และอำนาจที่จะควบคุมการ
กระทำของตนย่อมลดลง

7. วัฒนธรรมสมัยใหม่ ไม่
ได้สร้างสังคมให้เป็นเอกภาพ
แต่สร้างสังคมให้แยกกันตามการ
ศึกษาวิชาการเฉพาะสาขา เช่น
มีความแยกกันระหว่างศิลปะกับวิทยา
ศาสตร์ ระหว่างศิลปธรรมกับเศรษฐกิจ
และการเมือง ระหว่างศาสนากับการ
ศึกษา คนเราจึงไม่มีความเชื่อร่วม
กัน ไม่มีมาตรฐานร่วมกัน แต่ละส่วน
ของสังคมจึงปฏิบัติไปตามความเชื่อ
ของตน ๆ เท่ากับมีระบบศิลปธรรมย่อย ๆ
ภายในระบบใหญ่ ความจริงแล้วแต่ละ
ส่วนของสังคมหาว่ามีระบบศิลปธรรมเป็น
ของตัวเองไม่ มีเพียงระบบศิลปธรรมที่
ใช้ได้ทุกหนทุกแห่ง เพราะศิลปธรรมคือ
พื้นฐานของชีวิตที่ดี มีความสุขและนำ
พึงพอใจ

จากเหตุผล 7 ประการดังกล่าว
ข้างต้น แสดงว่าจริยธรรมอยู่ใน
ฐานะที่น่าท้อใจ หากไม่มีกา
รฟื้นฟูจริยธรรมขึ้นใหม่ โดยจัดให้
มีการศึกษาจริยธรรมอย่างถูก

ต้องทุกระดับการศึกษาเปลี่ยนแปลงทัศนคติเกี่ยวกับจริยธรรม ไปในทางที่พึงประสงค์ และส่งเสริมให้มีการปฏิบัติจริยธรรมกันอย่างจริงจัง

ทำไมจึงต้องศึกษาจริยศาสตร์

เหตุผลว่าทำไมเราจึงต้องศึกษาจริยศาสตร์ มีดังต่อไปนี้

1. เราอยู่ในโลกที่ต้องมีการตัดสินใจ เพราะมีการกระทำที่ถูกและการกระทำที่ผิดในแทบทุกด้านของชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการเดินทาง การขับรถยนต์ การก่อสร้าง การรักษาคนไข้ หรือการทำพินัยกรรม นอกจากนั้น การจะเข้าถึงคุณค่าของชีวิต เราต้องการวิธีการที่ถูกต้อง **จริยศาสตร์จะให้ความรู้แก่เราว่า ทำไมการกระทำอย่างหนึ่งจึงดีกว่าการกระทำอีกอย่างหนึ่ง** จริยศาสตร์เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการกระทำของมนุษย์ว่าถูกหรือผิด ซึ่งนับเป็นความรู้อันสำคัญยิ่ง **คนเราอาจมีความสามารถในทางเทคนิค หรือมีทักษะในการประกอบธุรกิจ และประกอบอาชีพขั้นสูง แต่ไม่รู้อะไรเลยเกี่ยวกับคุณค่าของชีวิต** จริยศาสตร์จะให้ความรู้เรื่องนี้อย่างถูกต้อง

2. เราจะใช้ชีวิตด้านสังคมอย่างเป็นระเบียบได้ เราต้องมีข้อตกลง มีความเข้าใจ มีหลักหรือกฎของการกระทำ จริยศาสตร์แสวงหาหลักของการกระทำที่ดีที่สุด เราต้องมีหลักในการทำงาน ในด้านสังคมต้องมีข้อตกลง สัญญาประชาคม และประเพณี จริยศาสตร์นำสติปัญญาไปใช้กับข้อเท็จจริง และประสบการณ์ในชีวิต

3. เราจะต้องประเมินผลและ

วิจารณ์การกระทำของคนตลอดจนระบบจริยศาสตร์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ระบบจริยศาสตร์ของแต่ละชาติ แต่ละสังคม แสดงออกมาในรูปของขนบธรรมเนียม ประเพณี กฎหมาย กฎข้อบังคับ และหลักศาสนา แสดงถึงความซาบซึ้งในจิตใจในรูปของ ความสำนึกในหน้าที่ มโนธรรม ความรังเกียจ ความชั่ว ความเสียใจต่อผลของความชั่ว การยกย่องและติเตียนผู้อื่น ความพอใจและความไม่พอใจ สิ่งเหล่านี้เราต้องพิจารณาทั้งสั้น และเราจะพิจารณาอย่างถูกต้องได้ก็ด้วยหลักจริยศาสตร์ ที่ถูกต้อง

4. จริยศาสตร์พยายามชี้ให้เห็นคุณค่าอันแท้จริงของชีวิต พยายามตอบคำถามต่าง ๆ เช่นคุณค่าชนิดไหนเหมาะสมที่สุด ทำไมการกระทำอย่างหนึ่งจึงดีกว่าการกระทำอีกอย่างหนึ่ง ไม่มีใครจะมีชีวิตอยู่อย่างมีความสุข หากไม่ตั้งมาตรฐานคุณค่าบางประการสำหรับตน จริยศาสตร์จะให้ความรู้เรื่องคุณค่าช่วยให้เกิดความสำนึกในศีลธรรม พยายามแสวงหาค่านิยมแท้จริงของชีวิต และผลักดันให้คนเราร่วมกันแสวงหาค่านิยมเหล่านั้น

ธรรมชาติของมนุษย์

มีทัศนะอยู่ 3 ทัศนะ เกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ ดังต่อไปนี้คือ

1. ทัศนะว่า ธรรมชาติของมนุษย์ชั่วมาแต่กำเนิด ทัศนะนี้มีที่มา 3 ประการ กล่าวคือ

ศาสนาบางศาสนาถือว่า มนุษย์มีบาปมาแต่กำเนิด บาปของมนุษย์คนแรกทำให้ธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนชั่วไป มนุษย์จึงเกิดมามีบาปและเป็นคนชั่ว แต่มนุษย์สามารถแก้บาปได้

จึงเกิดมีวิธีล้างบาปขึ้น

นักเศรษฐศาสตร์โบราณกล่าวว่า เมื่อมีสิ่งจูงใจทางเศรษฐกิจ มนุษย์ย่อมกระทำการเพื่อผลประโยชน์ของตนเองเท่านั้น มนุษย์จึงเห็นแก่ตัว พลอยทำให้สภาพเศรษฐกิจ และสังคมชั่วร้ายไปด้วยเช่นการเอาตัวเอวเปรียบเรื่องค่าจ้างแรงงาน

นักชีววิทยาถือว่ามนุษย์เป็นสัตว์ชนิดหนึ่ง มีสัญชาตญาณในการต่อสู้เพื่อความอยู่รอดของชีวิตเหมือนสัตว์ชนิดอื่น ๆ และมีแนวโน้มที่แสดงความเป็นสัตว์ออกมาเสมอ เพียงแต่อารยธรรมปิดบังธรรมชาติอย่างสัตว์ของมนุษย์ไว้เท่านั้น

2. ทัศนะว่า ธรรมชาติของมนุษย์ดีมาแต่กำเนิด โดยให้เหตุผลว่าธรรมชาติเป็นสิ่งที่ดี มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ มนุษย์จึงต้องดีด้วย นักปรัชญาที่มีทัศนะแบบนี้มีดังนี้คือ

รูโซ่ ถือว่ามนุษย์ดีมาแต่กำเนิด อารยธรรมทำให้ความชั่วเกิดขึ้น ถ้ามนุษย์กลับไปสู่ธรรมชาติมนุษย์จะดีตามเดิม จึงควรปล่อยให้เด็ก ๆ เติบโตขึ้นในสภาพธรรมชาติโดยไม่มีการชี้นำ ธรรมชาติของเด็กก็จะไม่เสียไป

ขงจื้อถือว่ามนุษย์ดีมาแต่กำเนิด ธรรมชาติมนุษย์นั้นเหมือน ๆ กัน แต่นิสัยแตกต่างกันมาก เฮอริเบิร์ต สเปนเซอร์ เจ้าตำรับทฤษฎีวิวัฒนาการของสังคม ถือว่าวิวัฒนาการคือการเปลี่ยนไปสู่สภาพที่ดีกว่าเดิม มนุษย์จึงควรอยู่เฉย ๆ ไม่ต้องสนใจกับความเปลี่ยนแปลง วิวัฒนาการจะช่วยปรับธรรมชาติของมนุษย์ให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างผสมกลมกลืน

นักมานุษยวิทยาชื่อ แอชเลย์

มองตา ดูเชื่อว่า ในธรรมชาติของมนุษย์ มีความร่วมมือกันมากกว่าความเห็นแก่ตัวและการทำลาย เขากล่าวว่า มนุษย์เกิดมาพร้อมกับการต้องการความรัก และการตอบสนองความรักติดตัวมาแล้ว

3. ทักษะว่า ธรรมชาติของมนุษย์มีความสามารถอันใหญ่หลวง ทั้งในการทำความดี และในการทำความชั่ว ทักษะนี้ถือว่ามนุษย์เกิดมาไม่ดีไม่ชั่ว แต่มีความสามารถจะทำได้ทั้งความดีและความชั่ว การศึกษาทางจิตวิทยาปรากฏชัดว่า มนุษย์แตกต่างจากสัตว์ชั้นต่ำ เพราะมีธรรมชาติที่ยืดหยุ่นได้ มีความสามารถในการเรียนรู้ และการปรับตัว ไม่ใช่มีธรรมชาติตายตัว เราจะเข้าใจธรรมชาติของบุคคลแต่ละคนได้ ถ้าเรารู้สถานการณ์แวดล้อมทั้งหมดที่บุคคลนั้น ๆ เจริญเติบโตมา และบุคคลจะเป็นอย่างไรในอนาคต ก็เป็นผลของอิทธิพลต่าง ๆ ที่เขาได้รับมาทั้งสิ้น

ทักษะทั้ง 3 นี้ถ้าพิจารณาได้ดังนี้

1. ทักษะว่า ธรรมชาติของมนุษย์ชั่วหรือเห็นแก่ตัวนั้น ไม่มีเหตุผล เพราะถ้าถือว่า มนุษย์มีบาปโดยสืบเนื่องมาจากบาปของมนุษย์คนแรกแล้ว ก็แสดงว่า ครั้งหนึ่งมนุษย์เคยสมบูรณ์ แต่ธรรมชาติของมนุษย์ต้องชั่วไป เพราะความตกต่ำของมนุษย์คนแรกนั้น

ทักษะของนักเศรษฐศาสตร์โบราณก็ไม่มีเหตุผลเช่นกัน เพราะถ้าเราสามารถควบคุมร่างกายให้ทำความดีได้ เราก็ย่อมสามารถควบคุมการดำเนินงานทางเศรษฐกิจได้ ไม่มีใครยอมรับว่า ความชั่วทางสังคมเป็น

สิ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้

ทักษะของนักชีววิทยาก็ไม่มีเหตุผล เพราะถ้ามนุษย์มีสัญชาตญาณในการต่อสู้โดยเปลี่ยนแปลงไม่ได้แล้ว ก็เป็นการไร้ประโยชน์ที่จะพูดถึงการปราบอาชญากรรม และการยกเลิกสงคราม

2. ทักษะว่า ธรรมชาติของมนุษย์ดีนั้นเป็นจริงและเป็นเท็จเท่า ๆ กัน เพราะพฤติกรรมบางอย่างของมนุษย์ เช่น ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเห็นอกเห็นใจ ความร่วมมือ เป็นสิ่งที่พึงปรารถนาแต่พฤติกรรมบางอย่าง เช่น ความเห็นแก่ตัว ความชิงดีชิงเด่น ความริษยาเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา สิ่งเหล่านี้มีอยู่ในธรรมชาติของมนุษย์ทั้งสิ้น ธรรมชาติของมนุษย์จึงมีหลายด้านและยืดหยุ่นได้ การถือว่าธรรมชาติของมนุษย์ดีหรือชั่วด้านเดียวจึงเป็นความเข้าใจผิด

3. ทักษะว่า ธรรมชาติของมนุษย์ยืดหยุ่นได้ มีความสามารถจะทำความดีหรือทำความชั่วเป็นทักษะที่นักสังคมวิทยา นักจิตวิทยา นักชีววิทยา นักการศึกษา และนักศาสนา ส่วนมากยอมรับ ทักษะดังกล่าวนี้ได้รับการสนับสนุนด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้ การศึกษาวิจัยเรื่องคนที่อยู่โดดเดี่ยว หรือเด็กที่สัตว์นำไปเลี้ยง แสดงว่าธรรมชาติของมนุษย์เปลี่ยนแปลงได้ บุคคลในกรณีดังกล่าว ขาดการติดต่อกับมนุษย์ธรรมดา จึงไม่สามารถพูดภาษาใด ๆ ที่มีบุคลิกภาพ วัฒนธรรม และอารยธรรมไม่เป็นปกติ

การศึกษาและศาสนาตั้งอยู่บนสมมติฐานว่า **ธรรมชาติของมนุษย์เปลี่ยนแปลงได้ เพราะการได้รับ**

การศึกษา หมายถึงการมีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงปรารถนา การนับถือศาสนาใหม่ก็หมายถึงการตั้งเป้าหมายชีวิตใหม่หรือมีค่านิยมใหม่ การศึกษาประวัติศาสตร์ทำให้เราทราบว่ วิธีสนองความต้องการของมนุษย์เปลี่ยนแปลงมาเรื่อย ๆ สังคมก็ผ่านมาแล้วหลายรูปแบบ โดยมีแรงจูงใจต่างกัน เช่นสังคมในสมัยกลางมีจิตใจฝักใฝ่ในศาสนา ส่วนสังคมสมัยใหม่มีจิตใจฝักใฝ่ในการค้า

การศึกษาเด็กที่กระทำผิดเป็นรายบุคคลช่วยให้เราทราบว่า ทั้งปัจจัยอันเป็นเหตุให้เกิดพฤติกรรมและวิธีแสดงพฤติกรรมต่างก็เปลี่ยนแปลงไปด้วยกัน เช่นการกำจัดสิ่งยั่วยุในสิ่งแวดล้อม หรือการเปลี่ยนแปลงสภาพร่างกาย และสภาพทางจิตของเด็กที่กระทำผิด ทำให้เขาเปลี่ยนทัศนคติได้

มาตรฐานของจริยธรรม

อะไรเป็นพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างความดีกับความชั่ว หรือระหว่างความถูกกับความผิดสำหรับคำถามนี้มีคำตอบอยู่ 5 แบบคือ

1. ความถูก และความผิด ตัดสินกันด้วยประเพณี หรือความเห็นของคนส่วนมาก เพราะความถูกและความผิดแตกต่างกันไปตามสังคมและตามวัยของคน อะไรจะถูกหรือผิดจึงขึ้นอยู่กับมติว่า คนส่วนมากยอมรับหรือไม่ยอมรับ

2. ความถูกและความผิดขึ้นอยู่กับกฎหมาย การกระทำที่ไม่ผิดกฎหมาย ถือเป็นความถูก ส่วนการกระทำที่ผิดกฎหมายถือเป็นความผิด แม้การกระทำที่ผิดกฎหมาย ถ้าไม่ถูกจับได้ ก็ยังเป็นความถูกอยู่ต่อเมื่อถูก

จับได้จึงกลายเป็นความผิด

3. ความถูกและความผิดขึ้นอยู่กับปทัสถานของกลุ่ม ถ้าทำตามปทัสถานของกลุ่มก็จัดเป็นความถูกถ้าละเมิดปทัสถานของกลุ่มจัดเป็นความผิด

4. ความถูกและความผิดขึ้นอยู่กับคำสอนทางศาสนา ถ้าทำตามคำสอนทางศาสนาถือว่าเป็นความถูก ถ้าทำผิดคำสอนทางศาสนาถือว่าเป็นความผิด

5. ความถูกและความผิดขึ้นอยู่กับความเห็นส่วนบุคคล ไม่มีมาตรฐานภายนอกใด ๆ มาตัดสินสิ่งใดบุคคลเห็นว่าถูก สิ่งนั้นก็มีความถูก สิ่งใดบุคคลเห็นว่าผิด สิ่งนั้นก็มีความผิด

คำตอบทั้ง 5 แบบนี้เป็นคำตอบที่ไม่น่าพอใจ ส่วนคำตอบที่น่าพอใจมีอยู่ในทฤษฎีจริยศาสตร์ใหญ่ ๆ 4 ทฤษฎีคือ

1. หน้าที่เป็นมาตรฐานของจริยธรรม ทฤษฎีนี้ถือว่า**ความถูกและความผิดขึ้นอยู่กับเจตจำนงหรือเจตนา ไม่ได้ขึ้นอยู่กับผลของการกระทำ** ถ้ามีเจตนาดี การกระทำนั้นจัดว่าดี แต่ถ้ามีเจตนาชั่ว การกระทำนั้นจัดว่าชั่ว คนเราจึงควรตั้งใจทำหน้าที่ของตนให้ดี และในการทำหน้าที่นั้น ไม่ควรหวังผลอย่างอื่นตอบแทน แต่เป็นการทำหน้าที่เพื่อหน้าที่ เมื่อทำหน้าที่อย่างตรงไปตรงมาสำเร็จเรียบร้อย ถือว่าเป็นการทำถูกทำชอบ แต่ถ้าไม่ตรงต่อหน้าที่ มีความบกพร่องในหน้าที่หรือก้าวก่ายหน้าที่ของผู้อื่น ถือว่าเป็นการทำผิด

2. ความสุขเป็นมาตรฐานของจริยธรรม ทฤษฎีนี้ถือว่า**ความถูกและ**

ความผิดตัดสินได้จากผลของการกระทำ การกระทำที่ให้ผลเป็นความสุขหรือให้คุณประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่นถือว่าเป็นความถูก การกระทำที่ก่อให้เกิดความทุกข์ หรือเสียประโยชน์ของตนเองและผู้อื่นถือว่าเป็นความผิด

3. ความอยู่รอดเป็นมาตรฐานของจริยธรรม ทฤษฎีนี้ถือว่า**ความอยู่รอด หรือการรักษาตัวรอดและการปรับตัวได้เป็นมาตรฐานในการตัดสินความถูกและความผิด** การกระทำใดช่วยตนเอง สังคมและประเทศชาติให้อยู่รอดได้ การกระทำนั้นเป็นความถูก ส่วนการกระทำที่ตรงกันข้ามเป็นความผิด

4. การพัฒนาตนเองเป็นมาตรฐานของจริยธรรม ทฤษฎีนี้ถือว่า**การพัฒนาธรรมชาติของมนุษย์เป็นมาตรฐานตัดสินความถูกและความผิด** ธรรมชาติของมนุษย์นั้นประกอบด้วยเหตุผล ซึ่งสอดคล้องต้องกันกับเหตุผลในธรรมชาติ หมายความว่า ทั้งธรรมชาติ ความคิด และสังคมอยู่ภายใต้กฎอันเดียวกัน คือกฎธรรมชาติหรือกฎเหตุผล การกระทำที่ยกระดับจิตใจให้เข้าใจต้องแท้ถึงกฎเหตุผลนี้จัดเป็นความถูก ส่วนการกระทำที่ไม่ช่วยให้เข้าใจกฎเหตุผลเป็นการกระทำผิด

การทดลองทางจริยธรรม

การทดลองทางจริยธรรมหมายความว่า เราต้องการหาหลักฐานมาตัดสินว่า อะไรดี อะไรชั่ว อะไรยังใช้ได้ อะไรล้ำสมัยแล้ว เพราะจริยธรรมนั้นคนโบราณได้สร้างขึ้น และปฏิบัติสืบเนื่องกันมาเป็นเวลานาน อาจมีบางสิ่งบางอย่างไม่เหมาะสมกับโลกปัจจุบัน โดยเฉพาะจริยธรรมในด้านจารีต

ประเพณีและวัฒนธรรม มีทางล้าสมัยได้มาก แม้แต่จริยธรรมในด้านพิธีกรรมทางศาสนาก็มีโอกาสล้าสมัยได้เช่นเดียวกัน การทดลองทางจริยธรรมจึงเป็นการเตรียมการเพื่อปฏิรูปจริยธรรมให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบันที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปทุกขณะ **ถ้าไม่มี การปฏิรูปทางจริยธรรมแล้ว ลัทธิหนึ่งจะมีการปฏิวัติทางจริยธรรมหรือการปฏิวัติทางวัฒนธรรม ซึ่งจะทำให้ทั้งสิ่งที่เหมาะสม และไม่เหมาะสมถูกยกเลิกไปด้วยกัน**

จริยธรรมในด้านจารีตประเพณีและวัฒนธรรมที่ควรทำการทดลอง เช่น การจัดงานวันเกิดจำเป็นหรือไม่ที่ต้องจัดงานวันเกิด ถ้าจำเป็น ทำไมคนทั้งชาติจึงไม่จัดขึ้นด้วยกัน หรือมีวันเกิดเฉพาะผู้มีบุญหนักศักดิ์ใหญ่ การจัดงานวันเกิดทำให้คนอื่นต้องเดือดร้อนหรือไม่ เป็นหนทางแห่งการคอร์รัปชันหรือไม่ถ้าจะระลึกถึงวันเกิดของตนด้วยการทำความดีเป็นพิเศษและทำการเสียสละโดยไม่ต้องประกาศให้ใครทราบจะเป็นไปได้หรือไม่

การแต่งงานทำไมต้องทำใหญ่โต ประกาศให้ชาวโลกทราบว่ามีเจ้าแต่งงานแล้ว เป็นการจัดพิธีเพื่อต้องการเงิน หรือเกรงว่าจะมีคนมาขอแต่งงานซ้ำ ทำไมคนที่ไม่ค่อยมีเงินจึงต้องเลียนแบบคนมีเงินต้องทุ่มเทเงินทองแทบสิ้นเนื้อประดาตัว ต้องกู้หนี้ยืมสินจนมีลูก 3 คนใช้หนี้ไม่หมด การจัดพิธีเช่นนี้นำไปสู่ความสุขในชีวิตสมรสหรือ

การบวชนาคทำไมต้องมีพิธีทำขวัญนาค และแห่แหนอย่างมโหฬาร ต้องล้มหมูล้มวัว ในเมื่อการบวชสำเร็จ

อยู่ที่การมีเครื่องธรรมาภิบาล ขอบบวช และพระกรรมวาจาจารย์สวดญัตติจุดตุก-กรรมวาจา ไม่จัดพิธีใหญ่โตให้สิ้นเปลืองโดยใช้เหตุ ไม่ได้บุญหรือ การบวชไม่สำเร็จหรือ

งานศพทำไม่ต้องเก็บศพไว้ถึง 100 วัน ในเมื่อพระศพของพระพุทธเจ้าเก็บไว้เพียง 7 วัน เท่านั้น จะไม่ใหญ่โตเหนือพระศาสดาไปหรือ ไม่ทำให้คนตายขายคนเป็นหรือ

จริยธรรมในด้านจารีตประเพณี และวัฒนธรรมที่ควรนำมาพิจารณา และทดลองหาความถูกต้องความผิดยังมีอีกมากมาย ซึ่งผู้สนใจในด้านนี้จะได้ทำการทดลองหรือทำการวิจัยเพื่อให้ทราบผลที่แน่นอน

ในการทดลองทางจริยธรรมมีหลักที่ควรคำนึง 4 ประการคือ

1. การทดลองทางจริยธรรมต้องให้ผู้มีความรู้ดีทางจริยธรรมเป็นผู้ทดลอง ถ้าผู้มีความรู้ไม่ถึงขั้นทำการทดลองก็เท่ากับทำลายทั้งตนเองและสังคม

2. ถ้าได้ผลไม่คุ้มค่าหรือเป็นการเสียเงินไป ก็ไม่ควรทำการทดลอง แต่ถ้าคาดหวังได้ว่าจะประสบความสำเร็จก็ควรทำการทดลอง แม้จะมีการเสียอยู่บ้าง

3. ควรทำการทดลองเมื่อมีความเชื่อมั่นว่า จะอำนวยความสะดวกให้แก่คนทั่วไป การมองเห็นว่าจารีตประเพณี และกฎหมายบางอย่างเป็นตัวการส่งเสริมความชั่ว นับว่าเป็นสิ่งที่มีเหตุผล แต่จะไม่มีเหตุผลหากละเมิดกฎจริยธรรมเพียงเพื่อความพอใจ และความสะดวกสบายส่วนตัว

4. การทดลองต้องทำภายใน

ขอบเขตของตนตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ไม่ใช่ทำนอกขอบเขตและไม่มีหลักการที่แน่นอน

เหตุผลที่สนับสนุนการทดลองทางจริยธรรมมีดังนี้คือ

1. เราอยู่ภายใต้ระเบียบสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ระเบียบสังคมนั้นมีทั้งดีและไม่ดีคลุกเคล้าปะปนกันอยู่ ทั้งนี้เพราะเราได้รับจารีตประเพณี กฎหมาย และมาตรฐานความประพฤติอื่น ๆ มาจากอดีต สิ่งเหล่านั้นบางอย่างเกิดขึ้นโดยบังเอิญ บางอย่างเป็นผลงานของนักสอนศาสนา จารีตประเพณีบางอย่างยังใช้ได้ บางอย่างล้าสมัยแล้ว จึงต้องมีการปรับปรุง จารีตประเพณี กฎหมาย และมาตรฐานความประพฤตินั้นให้เหมาะสมกับสภาพชีวิตปัจจุบัน การปรับปรุงนี้ไม่สำเร็จลงทันทีทันใด แต่เป็นภารกิจสืบเนื่องต้องทำติดต่อกันไปเรื่อย ๆ ถ้าเริ่มต้นได้ในขณะนี้จะเป็นการดี

2. เราจำเป็นต้องทดลอง เพราะเราต้องการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปทีละขั้นอย่างฉลาดไม่ใช่หักโหมเปลี่ยนแปลงโดยฉับพลันทันที ถ้าเปรียบเทียบกับการเมือง จะเห็นได้ว่า เมื่อใดผู้ปกครองประเทศพยายามรักษาระบบการปกครองแบบเดิมที่ไร้ประสิทธิภาพไว้อย่างเหนียวแน่น เมื่อนั้นจะมีการปฏิวัติเกิดขึ้นและเมื่อเกิดการปฏิวัติขึ้นแล้ว จะมีการล้มล้างสถาบันเดิมเกือบทั้งหมด ในปัจจุบันที่กำลังเผชิญกับการปฏิวัติทางจริยธรรม ถ้าเป็นเพียงปฏิวัติต่อไสยศาสตร์ และดิรัจฉานวิชา ก็อาจได้จริยธรรมที่บริสุทธิ์ แต่ไม่มีอะไรเป็นหลักประกันได้ว่าเมื่อเกิดการปฏิวัติขึ้นแล้ว กลุ่มปฏิวัติจะไม่ล้ม

ล้างทั้งสิ่งที่ดีและสิ่งหลอกลวงพร้อม ๆ กัน

3. เราจำเป็นต้องทดลอง เพราะได้ตระหนักถึงปัจจัยต่าง ๆ ทั้งทางภูมิศาสตร์ ทางชีววิทยา ทางจิตวิทยา และทางสังคมที่มีต่อพฤติกรรมของคน สิ่งที่เกี่ยวข้องว่าดีและถูกต้องในท้องถิ่นหนึ่ง อาจไม่ดีหรือถูกต้องในอีกท้องถิ่นหนึ่ง ทั้งนี้ไม่ใช่เพราะมาตรฐานแห่งความดีแตกต่างกัน แต่เป็นเพราะสถานการณ์ต่าง ๆ แตกต่างกัน

4. เราต้องการจริยธรรมที่ได้ทดลองแล้วว่าดี ถูกต้องและเหมาะสม เพราะเราต้องการเป็นตัวของตัวเอง ใช้ปัญญาของตนเองพิจารณาตัดสินใจ ไม่ใช่ทำตามคนอื่นโดยไม่ได้ใช้ความคิดผู้ที่ทำตามคนอื่นเรื่อย ๆ ไป หรือปฏิบัติอย่างที่เคยปฏิบัติกันมาไม่ได้มีพัฒนาการทางสติปัญญาเลย ถ้าเราไม่มีสิทธิ์จะใช้ความคิดของตนเองควบคุมการกระทำของตนเองแล้ว สิทธิอย่างอื่นก็จะเป็นหมันไป

ระหว่างอุดมคติทางจริยธรรมกับการปฏิบัติจริงในสังคมมักมีช่องว่างอยู่เสมอ อันนี้จะมีทางประนีประนอมกันได้หรือไม่ การประนีประนอมนั้นหมายถึงการปรับสิ่งที่ขัดแย้งกันสองสิ่งเข้าด้วยกัน ในการประนีประนอม มีหลักควรพิจารณาอยู่ 3 ประการคือ

1. การประนีประนอมบางอย่างผิด ถ้าหมายถึงการวางเฉยต่อกฎเกณฑ์หรือการลดมาตรฐานลงมา การปล่อยให้คนบางคนทำอะไรได้ตามใจชอบ โดยเรายอมวางเฉยต่อกฎเกณฑ์หรือส่งเสริมให้ละเมิดกฎเกณฑ์นั้นนับว่าเป็นการผิดจริยธรรม แต่ในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง มักมีความขัดแย้ง

ระหว่างบุคคลและกลุ่มชนเสมอ การประนีประนอมในเรื่องเช่นนี้เป็นสิ่งจำเป็น หากต้องการปรับตัวเข้าหากันอย่างสงบ

2. ในบางกรณี การประนีประนอมเป็นหนทางไปสู่ค่านิยมที่สูงขึ้น และไปสู่ความก้าวหน้าทางสังคม เช่นการปรับตัวให้เข้ากับความคิดและความเชื่อของคนอื่น ๆ เพราะสังคมจะมีระเบียบได้จำเป็นต้องมีการปรับตัวเช่นนั้น ในกลุ่มเล็ก ๆ ที่สมาชิกมีความรู้จักคุ้นเคยกัน มีการติดต่อสัมพันธ์กันดี ความขัดแย้งแทบจะไม่มี จึงไม่จำเป็นต้องมีการประนีประนอม แต่ในกลุ่มใหญ่ ๆ ขึ้นไปจนถึงประเทศ มักมีความขัดแย้งกันเสมอ จึงต้องมีการประนีประนอมกัน เงื่อนไขหรือขอบเขตของการประนีประนอมมี 3 ประการ คือ ความก้าวหน้า ความจำเป็น และความสงบ อารยธรรมและความเจริญรุ่งเรืองทั้งปวงล้วนเป็นผลของการประนีประนอมหรือการปรับตัวเข้าหากันทั้งสิ้น ในกรณีที่สองฝ่ายขัดแย้งกันในปัญหาบางประการจนหาทางออกอย่างอื่นไม่ได้ ก็จำเป็นต้องใช้การประนีประนอม หากไม่ต้องการสูญเสียมากกว่านั้น ในกรณีที่มีความขัดแย้งระหว่างประเทศ ก็ต้องใช้การประนีประนอม หากไม่ต้องการสงคราม

3. การประนีประนอมต้องดำเนินไปให้ถูกทิศทาง เพราะการประนีประนอมอาจเป็นไปในทางสูงหรือต่ำก็ได้ ถ้าเราไม่ต้องการลดอุดมคติลง แต่จะใช้เป็นแนวทางไปสู่การกระทำ ก็อาจทำได้สำเร็จเป็นบางอย่าง ไม่สำเร็จเป็นบางอย่าง อย่างไรก็ตาม เราพอ

กำหนดทิศทางได้ ปรัชญาแห่งการประนีประนอมจะไม่ทำให้เราติดอยู่กับอุดมคติจนเกินไป หรือละทิ้งอุดมคติเสียเลย

จริยศาสตร์สำหรับอาชีพชั้นสูง

อาชีพชั้นสูงคือ อาชีพที่ผู้ประกอบต้องมีความรู้และทักษะเป็นพิเศษ ผู้ประกอบอาชีพชั้นสูงแต่ละสาขามีจำนวนจำกัด และสามารถทำหน้าที่ในสังคมได้ดีกว่าคนธรรมดา ลักษณะสำคัญของอาชีพชั้นสูงมีหลายประการ เช่น

1. มีการศึกษาหรือฝึกอบรมมาเป็นพิเศษ มีความรู้หลักมูลฐานของอาชีพนั้นอย่างถูกต้อง และมีความสามารถจะใช้ความรู้นั้นทางปฏิบัติเช่นแพทย์ ต้องรู้หลักวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการใช้ยา รู้จักอาการของโรค และสามารถรักษาคนไข้ได้อย่างถูกต้อง การศึกษาและการฝึกอบรมจะมีลักษณะอย่างไร ใช้เวลานานเท่าไร แตกต่างกันไปตามความจำเป็นของแต่ละสาขาอาชีพ

2. มีการกำหนดลักษณะของอาชีพชั้นสูงไว้อย่างชัดเจนโดยเปรียบกับผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพนั้น ผู้ประกอบอาชีพชั้นสูงพยายามกีดกันพวกสมัครเล่น เพราะมักจะมีบุคคลพยายามประกอบอาชีพชั้นสูง โดยที่ตนไม่ได้รับการศึกษามาเป็นพิเศษและไม่มีความรับผิดชอบต่ออาชีพ ถ้าไม่มีการแบ่งแยกระหว่างพวกสมัครเล่นกับผู้ที่ได้รับการศึกษามาจริง มาตรฐานของอาชีพจะตกต่ำ ด้วยเหตุนี้ นานาอารยประเทศจึงให้ผู้ประกอบอาชีพชั้นสูงต้องมีประกาศนียบัตร หรือใบอนุญาต เพื่อประกอบอาชีพนั้น ๆ

3. มีอุดมคติในการประกอบอาชีพ การยึดมั่นในอุดมคตินั้น เป็นลักษณะของการประกอบอาชีพชั้นสูงโดยทั่วไป เพราะความมุ่งหมายของการประกอบอาชีพชั้นสูงไม่ใช่การหาเงิน แต่เป็นการบริการสังคมในด้านต่าง ๆ เช่นในด้านสุขภาพอนามัย ในด้านความรู้ หรือในด้านกฎหมาย ความจริง อาชีพชั้นสูงก็เป็นวิหิตเลี้ยงชีพและผู้ประกอบอาชีพชั้นสูงก็ต้องการสิ่งตอบแทน เพื่อให้เขาดำรงชีพได้อย่างสบายและช่วยให้เขาทำงานต่อไปได้เป็นผลดี ถ้าไม่มีสิ่งตอบแทนแล้ว จะหาคนมาประกอบอาชีพชั้นสูงได้ยาก แต่สิ่งที่ควรคำนึงถึง คืออุดมคติของอาชีพชั้นสูงไม่ใช่การหาเงินแต่เป็นการบริการประชาชน

ทำไมจึงต้องมีจริยศาสตร์สำหรับอาชีพชั้นสูงขึ้น สำหรับคำถามนี้มีคำตอบดังต่อไปนี้

1. จริยศาสตร์สำหรับอาชีพเป็นวิธีควบคุมผู้ประกอบอาชีพในทางสังคม กล่าวคือ กำหนดการกระทำของผู้ประกอบอาชีพใหม่ และควบคุมผู้ประกอบอาชีพเก่าให้อยู่ในแนวทาง เพราะความซับซ้อนของสังคมปัจจุบันยากจะตัดสินว่า ผู้ประกอบอาชีพนั้น ๆ ได้ทำหน้าที่ของเขาถูกต้องหรือไม่ หรือเมื่อมีผลประโยชน์ขัดกันระหว่างผู้ประกอบอาชีพเดียวกันสองคน หรือระหว่างผู้ประกอบอาชีพหนึ่งกับประชาชน เราจะตัดสินว่าฝ่ายไหนเป็นฝ่ายถูก ฝ่ายไหนเป็นฝ่ายผิดก็จำต้องอาศัยจริยศาสตร์สำหรับอาชีพนั้น ๆ เท่านั้น เป็นมาตรฐานสำหรับตัดสิน

2. จริยศาสตร์สำหรับอาชีพป้องกันการแทรกแซงของรัฐบาลหรือ

ของบุคคลภายนอก ถ้าจริยศาสตร์สำหรับอาชีพนั้น ๆ ได้มาตรฐานเป็นที่น่าพอใจแล้ว ใครจะมากำหนดขอบเขตของการทำดีของผู้ประกอบอาชีพนั้น ๆ ได้ กฎหมายจะมากำหนดระเบียบการรักษาคณชีพของแพทย์ กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างทนายความกับลูกความ ระหว่างครูกับนักเรียน ระหว่างวิศวกรกับผู้ว่าจ้างได้หรือไม่ หรือเราจะเห็นว่าการได้ตรงจุดที่ต้องการ

3. จริยศาสตร์สำหรับอาชีพ เป็นสิ่งจำเป็นในการกำหนดมาตรฐานของการประกอบอาชีพเพราะจริยศาสตร์ของแต่ละอาชีพเกิดจากความคิดเห็น และการตัดสินใจของผู้ประกอบอาชีพนั้น ๆ จึงสามารถขจัดความเข้าใจผิด และความขัดแย้งได้ ทั้งยังช่วยให้ผู้ร่วมอาชีพส่วนใหญ่มีบังคับผู้ลดมาตรฐานของอาชีพลงปัญหาเกี่ยวกับมาตรฐานของอาชีพก็คือ ต้องเน้นความสำเร็จของการปฏิบัติตามจริยศาสตร์ของอาชีพนั้น ๆ ไม่ใช่พิมพ์ใส่กรอบแขวนไว้ในสำนักงานเหมือนประกาศนียบัตร ผู้ละเมิดจริยศาสตร์จะต้องได้รับการลงโทษในทางใดทางหนึ่ง และจะต้องปรับปรุงจริยศาสตร์ของแต่ละอาชีพให้ทันสมัยอยู่เสมอ

ศีลธรรม กฎหมาย และจริยศาสตร์สำหรับอาชีพมีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร

คำว่า “ศีลธรรม” เป็นคำที่มีความหมายกว้าง หมายความว่ารวมถึงการกระทำใด ๆ ที่จะตัดสินได้ว่า ควรยอมรับหรือไม่ควรยอมรับ ถูกหรือผิด ศีลธรรมคลุมถึงพฤติกรรมส่วนตัว

และพฤติกรรมทางสังคมในด้านต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ซึ่งจะอยู่ภายในขอบเขตของกฎหมายหรือไม่ก็ได้

“กฎหมาย” เป็นข้อห้ามของรัฐ มีผลบังคับใช้กับทุกคนภายในขอบเขตเฉพาะและมีการลงโทษเมื่อละเมิด กฎหมายมักจะสอดคล้องกับศีลธรรมของประชาชน และเปลี่ยนแปลงไปตามความสำนึกทางศีลธรรม เนื่องจากการปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นส่วนหนึ่งของการกระทำที่ถูกศีลธรรม กฎหมายจึงรวมอยู่ในขอบเขตทางศีลธรรมด้วย

“จริยศาสตร์สำหรับอาชีพ” แตกต่างจากศีลธรรม และกฎหมาย เพราะมีอุดมคติและข้อปฏิบัติเพิ่มเติม บางประการตามลักษณะพิเศษและความรับผิดชอบของอาชีพนั้น ๆ จริยศาสตร์พยายามนำความสำนึกทางศีลธรรมไปแก้ปัญหาอาชีพ จึงเป็นการประมวลความคิดเห็นทางศีลธรรม และการกระทำเฉพาะอาชีพเข้าด้วยกัน

ศีลธรรม กฎหมาย และจริยศาสตร์สำหรับอาชีพแตกต่างกัน แต่หล่อมล้าคาบเกี่ยวกับกันบ้าง การกระทำบางอย่างจำกัดอยู่ในด้านเดียว เช่น การพูดเท็จธรรมดาผิดศีลธรรม แต่ไม่ผิดกฎหมายและจริยศาสตร์สำหรับอาชีพ การจอดรถในที่ห้ามจอดผิดกฎหมาย แต่ไม่ผิดศีลธรรม และจริยศาสตร์สำหรับอาชีพ การโฆษณาตัวเอง ถือว่าผิดจริยศาสตร์สำหรับอาชีพ แต่ไม่ผิดศีลธรรมและกฎหมาย

การกระทำบางอย่างเกี่ยวข้องกับทั้ง 3 ด้าน เช่น ทนายความขู่เข็ญเอาเงินจากลูกความ ถือว่าผิดศีลธรรม ผิดจริยศาสตร์สำหรับอาชีพและผิดกฎ

หมายด้วย การกระทำบางอย่างผิดเพียง 2 ด้าน เช่น การลักขโมยธรรมดา ผิดศีลธรรมและผิดกฎหมาย แต่ไม่ผิดจริยศาสตร์สำหรับอาชีพ การปล่อยปลະละเลยคนไข้ ลูกความหรือนักเรียน ผิดศีลธรรมและจริยศาสตร์สำหรับอาชีพ แต่ไม่ผิดกฎหมาย นักกฎหมายวิจารณ์การตัดสินใจของศาล ผิดกฎหมายและผิดจริยศาสตร์สำหรับอาชีพ แต่ไม่ผิดศีลธรรม

จริยศาสตร์กับการต่อสู้ทางสังคม

“ชีวิตคือการต่อสู้” เป็นคำคมที่นิยมพูดกันติดปาก และเป็นจริงอยู่เสมอ โดยเฉพาะในสังคมเสรีนิยม คนเราต้องต่อสู้ตั้งแต่การเข้าศึกษาเล่าเรียนทุกระดับ การหางานทำ การเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น ต้องต่อสู้ในการทำมาหากิน หรือในการประกอบกิจการต่าง ๆ ต้องต่อสู้เพื่อมีโอกาสเป็นรัฐบาลปกครองประเทศ การต่อสู้ทั้งทางสังคมและการเมืองมักจะขึ้นอยู่กับการแข่งขันที่เป็นสำคัญ ในประเทศทุนนิยม การต่อสู้ทางเศรษฐกิจเป็นเรื่องที่ควรพิจารณาอย่างยิ่งในทัศนะของจริยศาสตร์

ลัทธิทุนนิยมเป็นระบบเศรษฐกิจที่เอกชนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต การขนส่ง และการซื้อขายสินค้า การดำเนินงานต่าง ๆ มีการแข่งขันกันอย่างเปิดเผย และเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของเอกชนโดยรัฐบาลเข้ามาเกี่ยวข้องน้อยที่สุด ลัทธิทุนนิยมอาจเรียกได้ว่าเป็นระบบประกอบเสรีและปัจเจกชนนิยมแบบปล่อยตามสบาย ลัทธิทุนนิยมขึ้นอยู่กับการแข่งขันสำคัญ 4 ประการคือ

1. หลักว่าด้วยการประกอบการเสรี ในด้านส่วนบุคคล ลัทธิทุนนิยม

เอง บุคคลมีเสรีภาพในการแสวงหาผลประโยชน์ มีเสรีภาพในการหาเงินให้มากเท่าที่จะทำได้ และมีเสรีภาพในการใช้เงินเท่าที่เขาเห็นว่าเหมาะสมในด้านเศรษฐกิจ นายทุนอาจเรียกได้ว่า “มนุษย์เศรษฐกิจ” เพราะคำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเองและแสวงหากำไรเพื่อตนเองเท่านั้น เขามีเสรีภาพที่จะผลิต ซื้อขาย หรือดัดวันการผลิตและการซื้อขาย ในด้านการเมืองลัทธิทุนนิยมเป็นระบบที่ปล่อยตามสบาย รัฐบาลไม่เข้ายุ่งเกี่ยวมากนัก เพราะถ้ารัฐบาลควบคุมมากเกินไป จะเกิดความเฉื่อยชา ความไม่มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามระบอบราชการ

2. หลักว่าด้วยการแข่งขัน ลัทธิทุนนิยมมีหลักว่า “การแข่งขันเป็นหัวใจของการดำรงระบบการแข่งขันเสรีให้ผลดีที่สุด เพราะเป็นตัวกำหนดราคาสินค้า อัตราค่าจ้าง และอุปสงค์อุปทานอย่างยุติธรรม” นายทุนให้ทัศนะทางจริยธรรมว่า ถ้าคนเราแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตัวเองโดยการแข่งกัน ผลที่เกิดขึ้นคือการอยู่ดีกินดีของบุคคลและความก้าวหน้าของสังคม

เป็นสิ่งที่น่าคิดว่าการแข่งขันเหมาะสมหรือไม่ในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการปรับค่าจ้างกำไร และราคาให้เกิดความยุติธรรม หรือจัดผลประโยชน์ของผู้ลงทุน นายจ้างและกรรมการให้เกิดความยุติธรรม โดยที่ผู้บริโภครหรือประชาชนทั่วไปไม่ได้รับประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น บุคคลอาจมีเสรีภาพตามกฎหมายที่จะแข่งขันกับบริษัทที่มีเงินนับหมื่นล้านบาท แต่เสรีภาพเช่นนั้นจะมีความหมายอะไร นอกจากพูดไปตามทฤษฎีเท่านั้น

3. หลักว่าด้วยการหากำไร ลัทธิทุนนิยมถือว่าการหากำไรเป็นแรงจูงใจที่มีประสิทธิภาพที่สุด กำไรในความหมายปัจจุบันหมายถึงรายได้ส่วนเกินหลังจากหักค่าใช้จ่ายในธุรกิจทั้งหมดแล้วกำไรจึงไม่ใช่อันเดียวกับรายได้ เพราะรายได้มีหลายรูป เช่น ค่าจ้าง เงินเดือน ค่าเช่า ดอกเบี้ยเงินปันผล ค่านายหน้า เงินประจำตำแหน่ง

4. หลักว่าด้วยเอกชนมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน ทรัพย์สินตามหลักการนี้ไม่ใช่เพียงสมบัติส่วนตัว แต่ยังหมายถึงกรรมสิทธิ์ในเครื่องมือผลิต การขนส่ง ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ เงินทุน และกำไรอีกด้วย ปัจจุบันนี้ คนเพียงไม่กี่คนมีทรัพย์สินมหาศาล โดยที่ตัวเองทำงานเพียงเล็กน้อย หรือไม่ได้ทำอะไรเลย จนกระทั่งบางทีไม่ทราบด้วยซ้ำว่า ตนเองมีอะไรบ้าง คนเหล่านี้ไม่ได้ใช้ทรัพย์สินของตนเพื่อสวัสดิการของคนอื่นเท่าไรนัก

ในทัศนะของจริยศาสตร์ จะมองเห็นลัทธิทุนนิยมมีลักษณะดังต่อไปนี้คือ

1. ความไม่เท่าเทียมกันในด้านต่าง ๆ เช่น

- ความไม่เท่าเทียมกันในทรัพย์สินสมบัติ คนที่รวยก็รวยอย่างเหลือล้น คนที่จนก็จนอย่างไม่มีจะกิน

- ความไม่เท่าเทียมกันในด้านอำนาจ เมื่อคนเรามีทรัพย์สินสมบัติไม่เท่าเทียมกันก็ย่อมมีอำนาจไม่เท่าเทียมกัน คนที่มีทรัพย์สินสมบัติมาก สามารถควบคุมวิถีชีวิต ความคิด และมาตรฐานการครองชีพของคนจำนวนนับไม่ถ้วน ส่วนคนยากจนไม่มีอำนาจควบคุมอะไรเลย แม้กระทั่งชีวิตของตนเอง

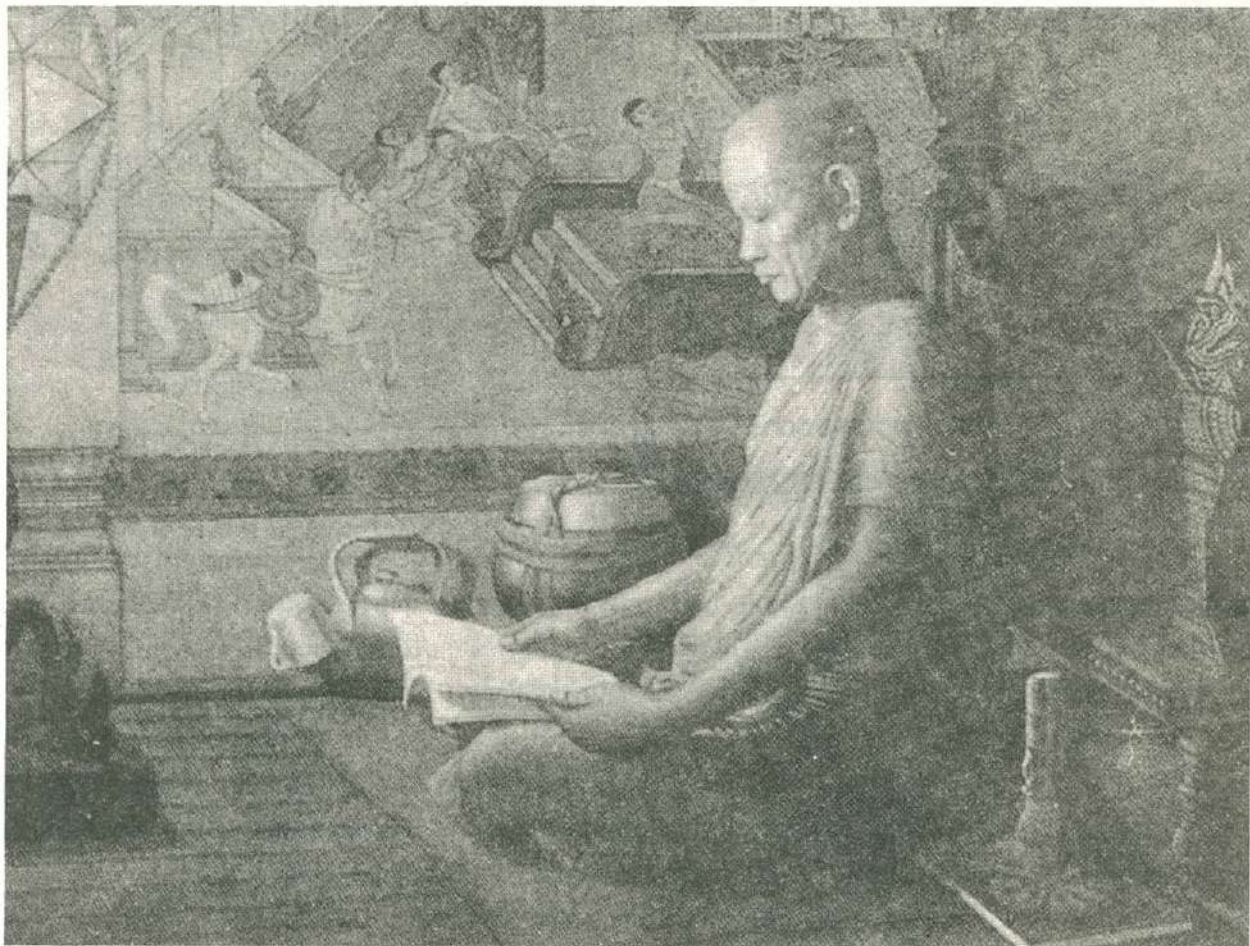
- ความไม่เท่าเทียมกันในด้าน

ความเสี่ยง ขณะที่กรรมกรต้องเสี่ยงต่อชีวิต ความสูญเสียอวัยวะ และสุขภาพในการทำงาน นายทุนไม่ต้องเสี่ยงอะไรเลยในเรื่องเหล่านี้ ในด้านความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ ผู้ประกอบการขนาดเล็กอาจเสี่ยงต่อการขาดทุน และความล้มเหลว แต่นายทุนใหญ่ไม่เคยรู้จักความเสี่ยงชนิดนี้

- ความไม่เท่าเทียมกันในการทำงาน กรรมกรต้องทำงานหนัก แต่มีรายได้พออยู่รอดได้ ส่วนนายทุนมีชีวิตอยู่อย่างพุ่มเพื่อ โดยทำงานเพียงเล็กน้อย

2. ความสูญเสียและความไร้ประสิทธิภาพ จุดหมายของการผลิตตามระบบทุนนิยมไม่ได้เป็นไปเพื่อสนองความต้องการของคนส่วนใหญ่ แต่เป็นการแสวงหากำไร จึงมีการผลิตสิ่งที่ไม่จำเป็น โดยมุ่งเป้าหมายที่เด็ก และวัยรุ่น นอกจากนั้นยังก่อให้เกิดความสูญเสียในด้านทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ เหมืองแร่ น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ในด้านความไร้ประสิทธิภาพเกี่ยวกับวิธีการผลิต และผลผลิต มีการปล่อยให้แรงงานสูญเปล่า ผลิตไม่ถูกวิธี ผลิตสินค้าไม่ได้มาตรฐาน ผลิตสินค้าปลอม ปลอมปนสินค้า

3. การแสวงหากำไรขัดกับแรงจูงใจอย่างอื่น ในระบบทุนนิยมมุ่งอยู่กับการแสวงหากำไรอันเป็นแรงจูงใจเกี่ยวกับตัวเอง ไม่เกี่ยวกับสังคม นายทุนมักจะยกย่องการแสวงหากำไรว่าเป็นแรงจูงใจให้เกิดการสร้างสรรค เป็นการสนองความต้องการความมั่นคง ความต้องการอำนาจ ความต้องการความยอมรับนับถือจากประชาชน

และมักอ้างถึงความรัก ความกลัว และศาสนา แต่อันที่จริงแล้วเมื่อทุกคนมุ่งแต่แสวงหากำไร ทุกคนก็กลายเป็นผู้ขูดรีด ไม่คำนึงถึงสวัสดิภาพของผู้อื่น ตามทัศนะของจริยธรรม แรงจูงใจในการผลิตควรเป็นไปเพื่อสังคม คือผลิตเพื่อสนองความต้องการของประชาชนตามความจำเป็น ไม่ใช่ผลิตเพื่อแสวงหากำไรอย่างเดียว

4. ขาดการวางแผนจากสังคม บุคคลที่มีความคิด มีความรู้ มีใจไม่ลำเอียงต่างเห็นพ้องต้องกันว่า การวางแผนทางสังคมเป็นสิ่งจำเป็น กล่าวคือจะต้องมองการณ์ไกลในการประกอบ

การต่าง ๆ เพื่อจัดความยากจน และยกมาตรฐานการครองชีพให้สูงขึ้น ควรยกเลิกการใช้แรงงานเด็ก ควรให้สวัสดิการแก่คนชรา กรรมกรควรได้รับประกันการว่างงาน และต้องหาวิธีกระจายรายได้อย่างใหม่ เพื่อให้โรงงานสามารถผลิตสินค้าได้ตามความต้องการของประชาชน

สรุป
บทความนี้เขียนขึ้นจากความคิด ความจำ และประสบการณ์ที่ผ่านโลกมานาน ไม่ใช่ตำราจริยศาสตร์ที่อธิบายเหตุผลเกี่ยวกับการกระทำของมนุษย์ โดยตั้ง "ความดี" ไว้เป็น

อุดมคติ เพียงแต่ต้องการให้เป็นแรงกระตุ้นเพื่อเกิดความสำนึกในจริยธรรม ทุกคนที่ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมควรมีจริยธรรมในการเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ควรมีจริยธรรมในการทำงาน โดยเฉพาะในการประกอบอาชีพขั้นสูง ควรมีจริยธรรมในการประกอบการและกระบวนการผลิตทั้งปวง และควรมีจริยธรรมทางการเมืองด้วย **สังคมโตได้จริยธรรม สังคมนั้นจะกลายเป็นดินแดนมิลลัญญี่** ที่แต่ละคนมองเห็นผู้อื่นเป็นเหยื่อของตนซึ่งเชื่อได้ว่า สังคมนั้นจะถึงจุดจบในเวลาไม่ช้านัก

มงคล ลีลาธรรม*

ความหมายของการวิจัย

1. ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 การวิจัยมี

2 ความหมาย คือ

- (1) การสะสม การรวบรวม
- (2) การค้น การตรวจตรา การ

สอบสวน

2. ตามพจนานุกรม ฉบับใหม่ของนายเวสเตอร์ ค.ศ. 1966 การวิจัยมีความหมาย 2 ประการ คือ

(1) การสอบสวน หรือตรวจตราความรู้ในแขนงใดแขนงหนึ่งอย่างเข้มข้นแข็งอย่างเป็นระบบ อย่างอดทน และอย่างระมัดระวัง

(2) การค้นหาความจริงอย่างต่อเนื่อง และอดสาหัส

3. พระราชบัญญัติสภาวิจัยแห่งชาติ ได้นิยามความหมายการวิจัย หมายถึงว่าการศึกษาค้นคว้าที่มีระบบและแผนการเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ทางสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์

4. เครือวัลย์ ลิ้มปิยะศรีสกุล (การวิจัย : ทางรัฐประศาสนศาสตร์, 2530)

การวิจัย หมายถึง กระบวนการแสวงหาความจริง หรือพิสูจน์ความจริง เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ที่ถูกต้อง และเชื่อถือได้ ต้องมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

- (1) ต้องเป็นการแสวงหา หรือ พิสูจน์ความจริงว่าเป็นข้อเท็จจริง
- (2) ต้องเป็นการกระทำโดยมีจุดมุ่งหมายอย่างแน่นอน ฉะนั้นการค้นพบความจริงโดยบังเอิญ ไม่ใช่เป็นการวิจัย
- (3) ต้องดำเนินไปอย่างมีระเบียบแบบแผนที่แน่นอนตามวิธีทางวิทยาศาสตร์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1. เพื่อค้นคว้าหาวิธีแก้ปัญหา หรือตัดสินใจ (Problem - Solving or Decision research) โดยวิธีค้นคว้ารายละเอียดสาเหตุของปัญหา เพื่อให้เห็นลู่ทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และการตัดสินใจที่ถูกต้อง
- 2. เพื่อสร้างทฤษฎี (Theory-

developing research) โดยการศึกษาหาความรู้ ความจริงในธรรมชาติ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาตั้งเป็นทฤษฎี และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ

3. เพื่อพิสูจน์ทฤษฎี (Theory-testing research) เป็นการศึกษาเพื่อตรวจสอบการศึกษาค้นคว้าของผู้อื่นว่าถูกต้องหรือไม่

ประเภทของการวิจัย แบ่งตามลักษณะ

- 1. ใช้เหตุผลของการวิจัยเป็นเกณฑ์ แบ่งได้ 2 ประเภท
 - (1) การวิจัยพื้นฐาน หรือ การวิจัยบริสุทธิ์ (Basic research or Pure research or Theoretical research เป็นการศึกษาค้นคว้าเชิงทฤษฎี เกณฑ์หรือทฤษฎี
 - (2) การวิจัยประยุกต์ (Applied research) เป็นการศึกษาที่มุ่งแก้ปัญหา
- 2. ใช้ความมุ่งหมาย และระเบียบวิธีวิจัยเป็นเกณฑ์ แบ่งได้ 3 ประเภท

*อาจารย์พิเศษ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต บรรยาย ในการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง การวิจัยเพื่อก้าวสู่การเป็นนักวิจัยอาชีพ ณ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2531

หลักการ และ กระบวนการ วิจัย

(1) การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (Historical research) เป็นการศึกษาหาข้อเท็จจริง หรือความสัมพันธ์ของข้อเท็จจริงที่เป็นเรื่องราวในอดีต จากหลักฐานในอดีต

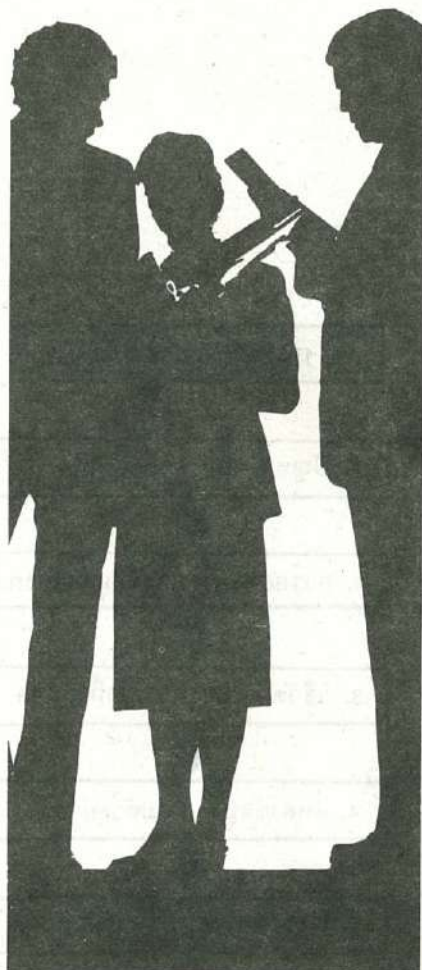
(2) การวิจัยเชิงพรรณนา หรือการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) เป็นการศึกษาที่มุ่งอธิบายปรากฏการณ์ภาวะการณ์ในปัจจุบันเพื่อที่จะทราบถึงลักษณะหรือสภาพของสิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

(2.1) การศึกษาแบบสำรวจ (Survey research)

(2.2) การศึกษาหาความสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปร (Interrelationship Studies)

(2.3) การศึกษาพัฒนาการ (Development Studies)

(3) การวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) เป็นการศึกษาตัวแปรที่ต้องการศึกษาเป็นสาเหตุทำให้เกิดผลเช่นนั้นหรือไม่

3. ใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าเป็นเกณฑ์ แบ่งได้ 2 ประเภท

(1) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research)

(2) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research)

4. ใช้ระดับผลที่ได้เป็นเกณฑ์สามารถแบ่งได้ 2 ประเภท

(1) การศึกษาแบบสำรวจ (Exploratory Studies) เป็นการศึกษาเพื่อสำรวจตัวแปร และทางธรรมชาติทั่วไปของตัวแปร

(1.1) ศึกษาในตัวแปรที่สำคัญของปรากฏการณ์ใน (Identity Variables) และองค์ประกอบของตัวแปรของเหตุการณ์นั้น ๆ

(1.2) ศึกษาค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ (Discovery of relationship between variables)

(2) การศึกษาเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน (Hypothesis testing studies) ศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎี

แบบแผนหลักของการวิจัย

นามธรรม

รูปธรรม

นามธรรม

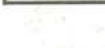
ทฤษฎี

สมมติฐาน

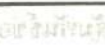
การวัดค่าตัวแปรในสมมติฐาน

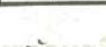
การรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน

สรุปการยืนยันสมมติฐาน

ทฤษฎี

กระบวนการวิจัย

1. ปัญหา หรือ การตัดสินใจ

2. การออกแบบ และข้อมูลที่ต้องการ

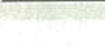
3. วิธีวัดค่า และการเข้าถึงข้อมูล

4. แหล่งข้อมูล, กลุ่มตัวอย่าง

5. การจัดเก็บรวบรวมข้อมูล

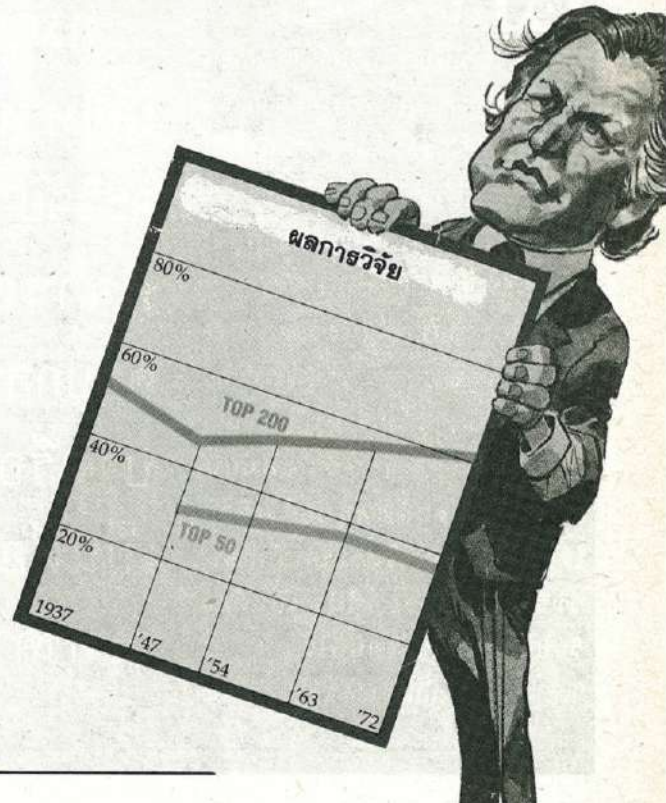
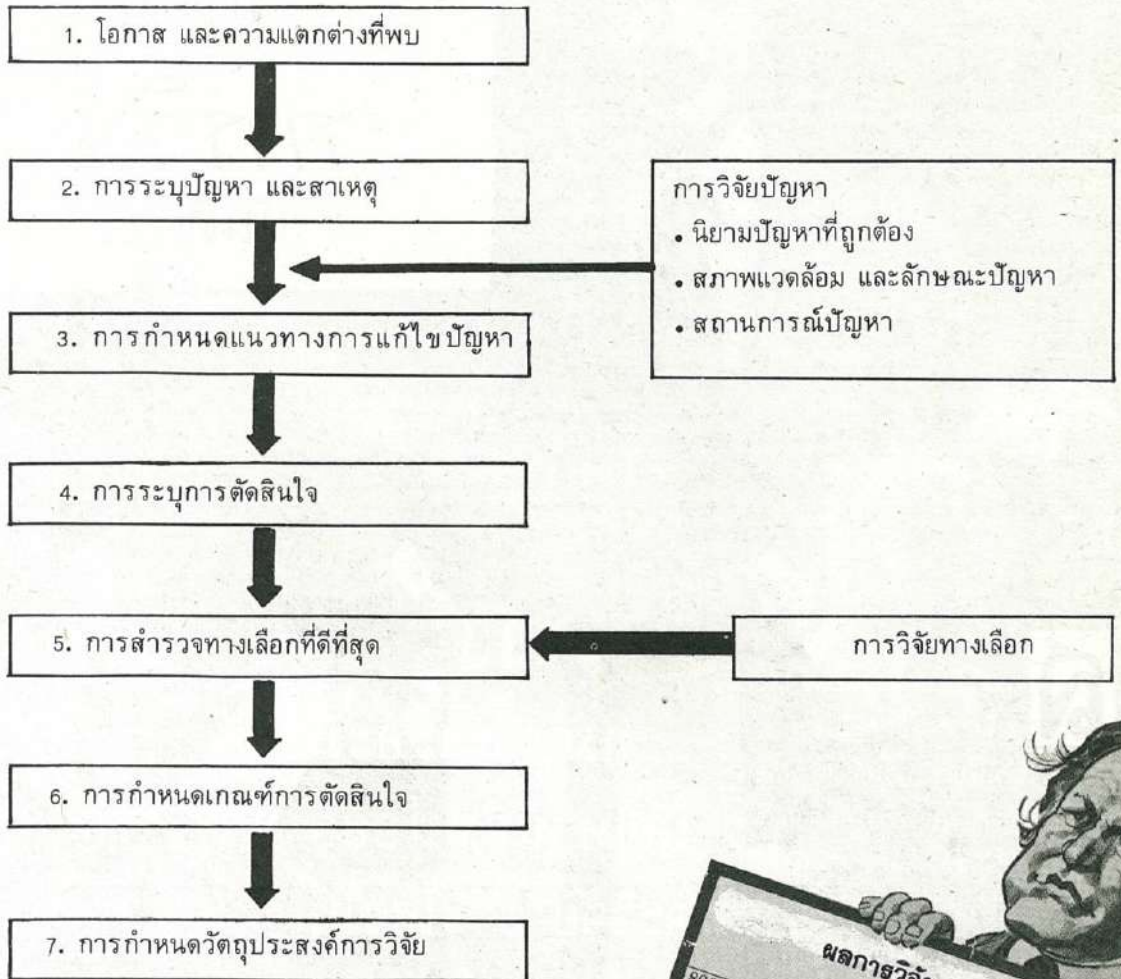

6. การวิเคราะห์และตีความหมายข้อมูล

7. การรายงาน

ขั้นตอนการพิจารณาวัตถุประสงค์การวิจัย

วีรยา ภัทรอาชาชัย*

มารู้จัก “การวิจัย” กันดีกว่า

ส

สมัยนี้ผู้บริหารเริ่มเชื่อว่า การวิจัยเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับองค์กร นอกเหนือจากการตลาด การโฆษณา การสร้างภาพพจน์ที่ดีแก่องค์กร ฯลฯ บริษัทหลายแห่งเริ่มมีแผนกวิจัยของตนเอง หรือถ้าไม่มีก็อาจจ้างบริษัทที่รับจ้างทำวิจัยทำการวิจัยปัญหาให้ เช่นบริษัทสหพัฒน์พิบูลย์ จำกัด ธนาคารออมสิน เป็นต้น

การวิจัยคืออะไร ก่อนอื่นเรารู้จักหน้าตาของการวิจัยก่อนว่ามันคืออะไร เพื่อป้องกันไม่ให้เราเป็นโรคเห่อแพ้นไปกับเขาด้วย เพราะสมัยนี้เอะอะมีปัญหานิดหน่อยก็จะวิจัยโดยไม่พิจารณาให้รอบคอบก่อนว่าเรื่องบางเรื่องอาจไม่จำเป็นต้องวิจัยก็พอจะหาคำตอบได้ เราจะวิจัยต่อเมื่อเรื่องนั้นมีคุณค่าคุ้มกับเงินและเวลาที่จะเสียไปเท่านั้น

สมัยนี้เอะอะมี
ปัญหานิดหน่อยก็
จะวิจัย โดยไม่
พิจารณาให้รอบ
คอบก่อนว่า เรื่อง
บางเรื่องอาจไม่จำ
เป็นต้องวิจัยก็พอ
จะหาคำตอบได้

๐๐

สิ่งที่ควรพิจารณาที่สำคัญที่จะตอบปัญหาว่าควรทำวิจัยหรือไม่ ดังนี้

1. เรื่องดังกล่าวไม่สามารถหาคำตอบได้ด้วยวิธีการหาคำตอบเบื้องต้นธรรมดา ต้องมีการนำข้อมูลนั้นไปวิเคราะห์ก่อน
2. เรื่องที่จะต้องมีปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาที่ยังค่อนข้างคลุมเครือสำหรับเราว่าจะใช้ได้ผลหรือไม่ (การตั้งสมมติฐานและการพิสูจน์สมมติฐาน)
3. เรื่องที่ควรเป็นเรื่องที่เป็นที่สนใจของผู้อื่นและของผู้วิจัยเอง แต่อาจไม่จำเป็นก็ได้ ในกรณีที่เป็นวิจัยประเภทวิจัยบริสุทธิ์

ข้าพเจ้าได้เห็นความพุ่มเพอຍในการทำวิจัยในหลาย ๆ เรื่องแล้วรู้สึกเสียดายงบประมาณและเวลาที่ใช้ไปอย่างเปล่าประ-

* อาจารย์ประจำคณะบริการธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

•โยชน์ เช่นทำวิจัยซ้ำซากในเรื่องเดียวกันแต่ต่างสถานที่ บางเรื่องก็ไม่จำเป็นต้องวิจัยก็อาจหาข้อมูลเพื่อตอบคำถามได้ บางเรื่องเป็นเรื่องของนักวิจัยสมัครเล่นที่ทำเป็นเรื่องแรกจึงเป็นเพียงการหัดซ้อมมือเท่านั้น จะหวังผลมากมายไม่ได้

สิ่งที่จะทำให้เกิดขึ้นก็คือ ผู้วิจัยไม่ควรทำวิจัยโดยละเลยความสนใจในการศึกษากระบวนการวิจัย ซึ่งสมัยนี้หากสนใจจริงก็ไม่ยากเลย เพราะหนังสือที่เขียนเกี่ยวกับด้านนี้มีมากมาย รวมทั้งอาจหาความรู้เรื่องการวิจัยได้ โดยการเข้าร่วมการอบรมที่มีหลาย ๆ แห่งได้จัดขึ้น

ข้าพเจ้าเคยเห็นผู้วิจัยประเภทเก็บข้อมูลมาก่อนแล้วจึงค่อยมาออกแบบการลงรหัสคอมพิวเตอร์ก็มี และวิจัยเรื่องนั้นได้ทุนเป็นแสนเสียด้วยอยู่แล้วไม่น่าเป็นไปได้ เรื่องที่มักพบเห็นเป็นประจำก็คือผู้วิจัยมักจะคิดถึงวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากการเก็บข้อมูลมาแล้ว ซึ่งเป็นไปไม่ได้เลยที่ผลการวิจัยจะดีได้ในเมื่อไม่ได้ออกแบบการเก็บข้อมูลให้เหมาะสมก่อน ผลก็คือเก็บขยะเข้ามาก็ได้ขยะออกไป

ในการที่จะรู้จักหน้าตาของการวิจัย จะให้ง่าย ๆ ก็คือรู้ว่า**กระบวนการวิจัย** ต้องทำอะไรบ้างเหมือนเช่นในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันของเรา ในการที่จะทำอะไรสักอย่างหนึ่ง ถ้ามีการแบ่งเป็นขั้นตอนการทำ จะทำให้เรารู้สึกว่ามีหลักเกณฑ์ดีว่าจะเริ่มตรงไหน และจบอย่างไร เช่น ถ้าวางกายเรามีปัญหาขึ้นมาเกิดอาการปวดท้องน้อยข้างขวา เราสงสัยว่าตัวเองจะเป็นไส้ติ่งหรือไม่ (เปรียบกับการวิจัยก็คือ

ตั้งสมมติฐานว่าเราเป็นไส้ติ่ง) เราก็อาจจะมีขั้นตอนในการพิสูจน์ ดังนี้

ข้าพเจ้าได้เห็น ความฟุ่มเฟือยใน การทำวิจัยใน หลาย ๆ เรื่องแล้ว รู้สึกเสียดายงบประมาณ และเวลา ที่ใช้ไปอย่างเปล่า ประโยชน์

1. พาตัวเองไปหาหมอ
2. เล่าอาการ เจ็บป่วยให้หมอฟัง
หมอจะซักประวัติเรา ให้ตอบตามความเป็นจริง (เพราะหมอจะวินิจฉัยโรคได้

ถึง 50% แล้วจากการแค่ซักประวัติ)

3. ให้หมอตตรวจสุขภาพ และ
รับการรักษา

นี่เป็นตัวอย่างการแก้ปัญหา “ปรากฏการณ์” ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันโดยทั่วไป สำหรับการวิจัยก็เช่นกัน ได้มีผู้แบ่งขั้นตอนการทำวิจัยแตกต่างกัน 5 วิธีบ้าง 8 วิธีบ้าง 10 วิธีบ้าง เช่น วิธีการทางวิทยาศาสตร์แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน วิธีของนายสติเฟิน ไอแซค และวิลเลียม บี ไมเคิล แบ่งเป็น 10 ขั้นตอน ฯลฯ

การแบ่งขั้นตอนที่แตกต่างกันไม่เป็นสาระสำคัญ เพราะหลักการใหญ่ก็ไม่หนีไปจากกันเท่าไร เพียงแต่บางท่านขอย่อยลงไป ทำให้วิธีมากขึ้นตอนเท่านั้น เพราะการทำวิจัยนี้เป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งแรกสุดก็ต้องมีนักวิทยาศาสตร์ผู้อยากรู้อยากเห็น ช่างตั้งปัญหาเสียก่อน (ของเราก็ต้องมีนักวิจัยที่ช่างสังเกตตั้งปัญหาเช่นกัน) ต้องมีหลักเกณฑ์ในการหาเหตุผลทดลอง (นั่นคือมีการเก็บรวบรวมข้อมูล) สุดท้ายก็ต้องมีการพิสูจน์ว่าผลการทดลองเป็นอย่างไร (นั่นคือการทดสอบสมมติฐาน)

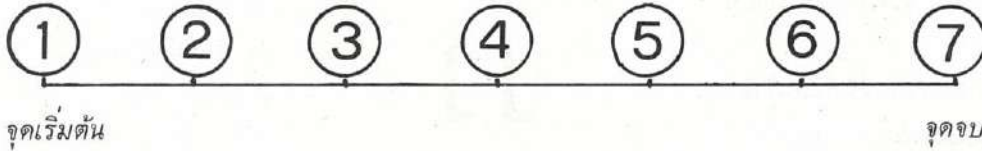
ในที่นี้ขอสรุปขั้นตอนการวิจัยเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การเลือกและกำหนดปัญหา
2. การตั้งสมมติฐาน
3. การออกแบบวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การประมวลผลข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. การแปลความหมายข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล
7. การสรุปผลและทำรายงาน

ถ้าจะสรุปเป็นรูป “กระบวนการวิจัย” จะได้ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1

แสดงกระบวนการวิจัย
กระบวนการวิจัย 7 ขั้นตอน

ในที่นี้อธิบายขั้นตอนการทำวิจัย จากศูนย์ซึ่งหมายความว่าเราจะเริ่มทำการวิจัยอย่างไรตั้งแต่จากศูนย์คือไม่มีอะไรเลย จนสำเร็จเป็นรูปเล่มรายงานออกมา

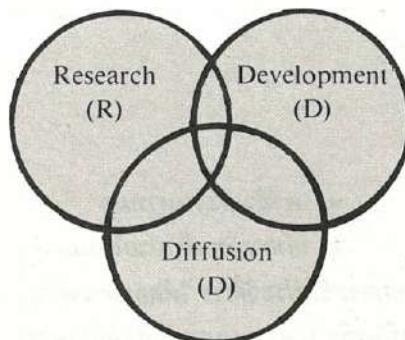
จากจุดเริ่มต้นซึ่งถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก ดังคำว่า “เริ่มต้นดีมีชัยไปกว่าครึ่งแล้ว” เหมือนนักวิ่ง ตอนฟังสัญญาณให้เริ่มวิ่งสำคัญมาก ถ้าออกเริ่มต้นช้ากว่าเขาเพียงวินาทีเดียว ผลก็คืออาจแพ้ได้ นักวิจัยก็เช่นกัน ถ้าด่วนผล็ผล็ลามจำกัดปัญหาที่จะวิจัยโดยไม่รอบคอบพอ ผลก็คือการทำวิจัยเรื่องนั้นไปไม่รอด อาจหยุดชะงักล้มเหลว ทำไม่สำเร็จเอาได้ง่าย ๆ แต่ถ้า

เริ่มต้นดีก็เท่ากับเสร็จงานไปแล้ว 50% เพราะหลังจากเริ่มต้นดีแล้ว ขั้นตอนต่อ ๆ มา คือขั้นที่ 2 ถึง ขั้นที่ 7 ก็ค่อนข้างเบาใจได้ เพราะขั้นตอนต่าง ๆ เหล่านี้มีเทคนิคในการทำที่ค่อนข้างรัดกุมอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นการตั้งสมมติฐาน (ก็มีหลักการตั้ง ซึ่งขึ้นอยู่กับปัญหาของเราอีก ถ้าเรานิยามปัญหาชัดเจน การตั้งสมมติฐานก็สามารถตั้งได้โดยง่าย) การออกแบบวิจัย (ก็มีเทคนิคที่สำคัญคือ Max Min Con Principles) ที่จะช่วยให้แบบการวิจัยของเราดีมีประสิทธิภาพ) การเก็บรวบรวมข้อมูล (ก็อาศัยทฤษฎีการสุ่มตัวอย่างเข้าช่วย) การประมวลผลแล้ววิเคราะห์ข้อมูล (ใช้สถิติ

และคอมพิวเตอร์เข้าช่วย) การแปลความหมายและนำเสนอข้อมูล (อาจใช้กราฟ ตาราง เพื่อทำให้การแปลความหมายชัดเจนขึ้น) ขั้นตอนสุดท้ายซึ่งถือว่าเป็นจุดจบของงานวิจัยอยู่ที่การสรุปผลและเขียนรายงาน รายงานวิจัยที่ดีเมื่อทำเสร็จแล้วควรจะมีการเผยแพร่ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นที่อาจจะนำผลไปใช้ต่อไป หรือตามหลัก RDD นั้นเอง คือมีวิจัย (Research) แล้วก็ต้องมีการเผยแพร่ (Diffusion) เพื่อให้เกิดการพัฒนา (Development) แล้วเกิดวิจัยใหม่เป็นลูกโซ่เรื่อย ๆ ไป ดังรูปที่ 2

รูปที่ 2

กระบวนการที่ทำให้ผลการวิจัยมีคุณค่า

เป็นที่น่าเสียดายที่นักวิจัยบ้านเรา เมื่อวิจัยเสร็จแล้วไม่ได้เป็นไปในรูปแบบ RDD โดยเฉพาะในขั้นตอนการเผยแพร่ (Diffusion) ยิ่งทำได้จำกัด ยิ่งงบประมาณมักจะถูกใช้ไปในขั้นตอนอื่น ๆ จนเหลือที่จะนำมาใช้จ่ายในส่วนพิมพ์รายงานน้อย ส่วนใหญ่จะเผยแพร่ประมาณ 10 เล่มเป็นอย่างมาก ซึ่งทำให้การเผยแพร่ผลงานเป็นไปด้วยความจำกัดยิ่ง

ต่อไปจะขอสรุปขั้นตอนกระบวนการวิจัยทั้ง 7 ขั้นตอนและสิ่งควรทำในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเลือกและกำหนดปัญหา เป็นขั้นตอนแรกและเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพราะจุดเริ่มต้นที่ดีจะนำไปสู่จุดจบที่ดีเช่นกัน ดังนั้นนักวิจัยจึงควรยอมเสียเวลาตอนเลือกและกำหนดปัญหาให้ดี เราเอาสุภาษิตที่ว่า “ช้า ๆ ได้พร้าเล่มงาม” มาใช้ที่จุดเริ่มต้นนี้ไม่ผิดหวังแน่ ขั้นตอนนี้ทำให้ทราบว่าจะเรื่องที่จะทำวิจัยมีใครทำมาบ้าง จะทำดีกว่าของเดิมได้หรือไม่ ทำให้มีแนวทางในการทำวิจัย

สิ่งที่ควรทำ อ่านหนังสือตามห้องสมุด (Literature Review) และไปตามแหล่งข้อมูลการ Literature Review ควรทำทั้งก่อนได้ปัญหา (เพื่อให้เกิดแนวความคิดในการทำวิจัย) และหลังจากได้ปัญหาแล้ว (เพื่อให้แน่ใจว่าไม่ซ้ำกับคนอื่น)

ขั้นตอนที่ 2 การตั้งสมมติฐาน เป็นแนวทางให้ทราบปัญหาที่จะทำให้ชัดเจน ทราบตัวแปรว่ามีตัวแปรอะไรบ้าง สัมพันธ์กันอย่างไร รวมทั้งทำให้เห็นแนวทางการแก้ปัญหาได้ชัดเจน

สิ่งที่ควรทำ ศึกษาวิธีการเขียนสมมติ

ฐานว่าเขียนอย่างไร การวิจัยที่ดีควรตั้งสมมติฐานทุกครั้ง เพื่อเป็นเข็มทิศสำหรับนักวิจัยในการที่จะพิสูจน์ว่าสมมติฐานที่ตนตั้งขึ้นเป็นจริงหรือเท็จ

ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบวิจัย เป็นเสมือนหนึ่งแบบพิมพ์เขียวของสถาปนิกที่ใช้ในการสร้างบ้านฉันใด นักวิจัยก็ใช้การออกแบบวิจัยเป็นแบบแปลนในการทำวิจัยเรื่องนั้นฉันนั้น

สิ่งที่ควรทำ ทำอย่างไรจึงจะให้ได้แบบวิจัยที่เป็นแบบแปลนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีเทคนิคสำคัญในการออกแบบวิจัยคือ “Max Min Con Principle”

ขั้นตอนที่ 4 การรวบรวมข้อมูล เป็นขั้นตอนที่จะหาหลักฐานมาพิสูจน์สมมติฐานของเรานั่นเอง ดังนั้นหากหลักฐานที่เราได้มาดีก็พิสูจน์สมมติฐานได้ถูกต้อง อุปมาเหมือนการสืบพยานในศาล หากรวบรวมหลักฐานที่ดีมา คดีนั้นก็ตัดสินถูกต้อง ยุติธรรม แต่ถ้าได้หลักฐานเท็จมา คดีนั้นก็ตัดสินผิดพลาด และไร้ความยุติธรรม นักวิจัยจึงต้องระมัดระวังการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ดี คุณค่าของงานวิจัยอยู่ที่การเก็บรวบรวมข้อมูล หรือหลักฐานนี้เอง

สิ่งที่ควรทำ ศึกษาเรื่องเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลว่ามีที่ประเภท (ที่สำคัญมี แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตการณ์ แบบทดลอง แบบผสมผสาน) หลักการทำการสำรวจนักร้อง (Pilot Survey) ซึ่งในการวิจัยบางเรื่องอาจจำเป็นต้องมี เพื่อให้ได้ข้อมูลคร่าว ๆ ก่อนลงมือทำจริง

ขั้นตอนที่ 5 การประมวลผลข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำข้อมูลต่าง ๆ ที่รวบรวมได้มาประมวลผลแล้ววิเคราะห์ตามการออกแบบวิจัยที่

เตรียมไว้แล้วว่าจะใช้วิธีการวิเคราะห์อย่างไร

สิ่งที่ควรทำ วิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางสถิติวิเคราะห์ที่วางไว้ ควรศึกษาสถิติต่าง ๆ ที่เหมาะสมในการวิเคราะห์แต่ละเรื่อง โดยเลือกสถิติให้เหมาะสมกับระดับของตัวแปรที่เป็นข้อมูลในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 6 การแปลความหมายข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล นำผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ มาแปลความหมายและสรุปผล เพื่อตีความหมายผลของการวิเคราะห์ เพื่อให้บุคคลทั่วไปเข้าใจ ในการทำวิจัยในหน่วยงานธุรกิจ ฝ่ายบริหารจะสนใจเพียงคำตอบสุดท้ายเท่านั้น นั่นคือ นักวิจัยต้องแปลความหมายต่าง ๆ ให้ง่ายและเป็นที่น่าสนใจโดยทั่วไป

สิ่งที่ควรทำ แปลความหมายตามข้อตกลงต่าง ๆ ในการวิจัยครั้งนี้และพิจารณาการนำเสนอข้อมูลที่เหมาะสม โดยเน้นหนักในด้านสื่อความหมายให้มากที่สุด

ขั้นตอนที่ 7 การสรุปผลและการทำรายงาน เพื่อเผยแพร่ผลงานการวิจัย เพื่อผู้ที่สนใจจะได้ศึกษาในการทำวิจัยเรื่องหนึ่ง ๆ ต้องใช้เวลาและงบประมาณมาก หากวิจัยแล้วเก็บไว้เฉย ๆ หรือเผยแพร่ในวงจำกัด จะเป็นที่น่าเสียดายมาก เพราะอาจมีผู้ไม่รู้ทำซ้ำเรื่องที่วิจัยไปแล้ว เป็นการสูญเสียเงินและเวลาอย่างน่าเสียดาย

สิ่งที่ควรทำ ควรศึกษาขั้นตอนการเขียนรายงาน ซึ่งโดยทั่วไปอย่างน้อยควรมี 4 บท หรืออาจมากกว่านั้น (บทที่มีคุณค่าคือบทสุดท้ายคือบทสรุปและข้อเสนอแนะ) ศึกษาการทำบรรณานุ-

กรม เจริญรอด และบทคัดย่อ ซึ่งมีรูปแบบการเขียนที่เป็นมาตรฐานอยู่แล้ว

กระบวนการวิจัยที่สมัยนี้เรานำมาใช้ในการแก้ปัญหาทางหนึ่งนั้น ถือเป็นพัฒนาการของมนุษย์ที่เป็นสัตว์ที่ช่างหาเหตุผล ซึ่งพยายามที่จะอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ได้ ในสมัยก่อนเราอาจนับเจ้าชายสิทธัตถะ ซึ่งท่านได้ค้นพบการวิจัยแบบอารยวิถี คือกระบวนการวิจัยที่แสวงหาความจริงและการค้นพบกฎของธรรมชาติ โดยหลัก “อริยสัจสี่” ซึ่งเป็นระบบการแก้ปัญหา 2 ระบบ เชื่อมโยงกัน กล่าวคือ หลังจากที่มีคำถามแล้วว่า อะไรคือปัญหา แล้วจะใช้ระบบการแก้ปัญหา 2 ระบบ ดังนี้

ระบบที่ 1 เป็นระบบแสวงหาสาเหตุของปัญหา เป็นคำถามที่ถามด้วยคำว่า “ทำไม” “เพราะเหตุใด” ก็คือจะวิเคราะห์ว่า “ทำไมจึงเกิดปัญหานี้ขึ้น”

(ซึ่งก็ได้แก่การใช้ทุกข์ และ สมุทัย) **ระบบที่ 2** เป็นระบบการหาทางแก้ปัญหาที่สาเหตุ เป็นคำถามที่ถามด้วยคำว่า “ทำอย่างไร, มีวิธีใดแก้ปัญหาบ้าง” ก็คือจะวิเคราะห์ว่า “ทำอย่างไรจึงจะแก้ปัญหานั้นได้” (ซึ่งก็ได้แก่การใช้นิโรธ และมรรค)

ในขณะที่สมัยนี้การวิจัย เราอาศัย “วิธีทางวิทยาศาสตร์” (Scientific Method) เพื่อใช้แก้ปัญหา ในสมัย 2531 ปีล่วงมาแล้ว เจ้าชายสิทธัตถะก็ใช้วิทยาศาสตร์ทางธรรม (อริยสัจสี่) เพื่อใช้แก้ปัญหามีประสิทธิภาพมาแล้วกล่าวคือ

1. **ทุกข์** คือการกำหนดรู้ว่า อะไรคือตัวปัญหา สามารถให้คำจำกัดความได้ว่าสิ่งที่เป็นทุกข์ หรือเป็นปัญหานั้นคืออะไร

2. **สมุทัย** คือการแสวงหาความเป็นเหตุของทุกข์ หรือสาเหตุของปัญหา

ต้องหาทางพิสูจน์ให้ได้ว่า อะไรคือสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา (เท่ากับการตั้งสมมติฐาน)

3. **นิโรธ** คือการกำหนดเป้าหมายในการแก้ปัญหาที่สาเหตุ หรือการคาดหวังผลการแก้ไขปัญหา

4. **มรรค** คือวิธีการแก้ปัญหาที่สาเหตุเพื่อให้เกิดผลตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้

ดังนั้น เราจะเห็นได้ว่า การวิจัยตามแนวพุทธศาสตร์นั้นก็คือ กระบวนการแก้ปัญหาด้วยวิธีวิทยาศาสตร์ทางธรรมเพื่อแก้ไขปัญหาคือชีวิตนั่นเอง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชีวิตและสังคมให้มีความสุขและความเจริญทั้งทางจิตใจและทางโลกควบคู่กันไป เพราะฉะนั้น การวิจัยที่คนสมัยนี้ตื่นกัน แท้ที่จริงได้มีมาก่อนหน้านี้นานแล้ว เพียงแต่เราเพิ่งมาตื่นตื่นกันเท่านั้นเอง

ปรัชญากับการบริหาร : เช่นกับชีวิตการทำงาน

PHILOSOPHY IN MANAGEMENT

ไพศาล มระพรฤกษ์วรรณ*

เราจะไปคิดว่าคนเรานั้นจะมีสิ่งดี ๆ อยู่ใกล้แค่เอื้อมเท่านั้น ปรัชญาในการบริหารนั้นแท้จริงแล้วได้มีจุดกำเนิดมาจากดินแดนบูรพาของเราเอง Peter Drucker ได้ให้ความเห็นไว้ว่า ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับปรัชญาทางการบริหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางการตลาดขึ้นเป็นครั้งแรกในราวคริสต์ศตวรรษ ที่ 17 ในประเทศญี่ปุ่นแทนที่จะเป็นประเทศในตะวันตก "งานการตลาดนั้น ได้มีกำเนิดในญี่ปุ่นเมื่อราวปี 1650 โดยต้นตระกูลมิตซูบิ ที่วางรกรากในโตเกียวในฐานะพ่อค้า และดำเนินธุรกิจที่อาจเรียกได้ว่าเป็นห้างสรรพสินค้าแห่งแรก เขาได้ใช้นโยบายซึ่ง บริษัท เซียร์ส หรือ โรบค ได้ใช้เช่นกันในภายหลัง 250 ปี ต่อมาในด้านเกี่ยวกับการจัดหาสินค้าให้ผู้ซื้อ คิดค้นสินค้าที่เหมาะสมกับผู้ซื้อ พัฒนา

ปัจจัยการผลิต ตั้งหลักการการเงิน หากลูกค้าต้องการและส่งเสริมหลักการเลือกเฟ้นสินค้าให้ผู้ซื้อมากกว่าให้ความสนใจกับงานฝีมือ แบ่งประเภทสินค้าหรือกระบวนการผลิต"⁽¹⁾

ในปัจจุบันนักธุรกิจญี่ปุ่นทำให้โลกตื่นตะลึงในความฉกาจฉกรรจ์ในการดำเนินธุรกิจวงการธุรกิจทั่วโลกต่างพากันสนใจว่าอะไรเป็นกุญแจสำคัญที่ทำให้ชาวญี่ปุ่นสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่นนั้นได้ มีผู้กล่าวว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่คนญี่ปุ่นทำนั้นได้รับอิทธิพลมาจากเซนแทบทั้งสิ้น เช่นพิธีดื่มน้ำชา การปลูกบอนไซ ศิลปการต่อสู้ สถาปัตยกรรม ศิลปะ/วัฒนธรรม ฯลฯ มีคนญี่ปุ่นบางคนถึงกับกล่าวว่า "ถ้าไม่มีเซน ก็ไม่มีญี่ปุ่น" เซน (ZEN) โดยเนื้อแท้แล้วเป็นการฝึกฝนและปฏิบัติในชีวิตประจำ

วัน ซึ่งมีคุณค่ามากกว่าการเข้าสมาธิ (Zazen) เป็นอันมาก เช่นเป็นการทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ถึงชีวิตของตนเอง และเพื่อบรรลุถึงคุณค่าแห่งชีวิตที่คู่ควรกับทุกสภาพการณ์ ไม่มีอะไรเทียบเทียมได้กับการใช้เซนเป็นแกนนำแห่งภารกิจ อานุภาพและสันติสุขที่ได้รับจากการปฏิบัติเซนในโลกแห่งความสับสน เซนก็ยังคงดำรงอยู่เฉกเช่นกุหลาบที่เบ่งบานอยู่ในทะเลเพลิง เป็นสิ่งที่ไม่สามารถถูกทำลายลงได้ กุหลาบที่งอกเงยจากเปลวเพลิงจะยิ่งทวีความงดงามและหอมกรุ่นอบอวนเมื่อเข้าใกล้ความบ้าคลั่งแห่งพระเพลิง⁽²⁾ ในชีวิตของคนเรานั้นหากเราพยายามพันฝ่าอุปสรรคทุกอย่างที่มาขวางกั้นชีวิตก็ยิ่งแข็งแกร่งและมีคุณค่ายิ่งขึ้น ไม่มีผลลัพธ์ในการปฏิบัติเซน เซนไม่ใช่เป้าหมาย ความพยายามเพิ่ม

* อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยสุโขทัยวิทยา

1. Peter F. Drucker, *Management : Tasks, Responsibilities, Practices*. (New York : Harper & Row, 1973), P. 62

2. Yampolsky, P.B. *The Zen Master Hakuin* (New-York : Columbia University Press, 1971), P. 34

ประสิทธิภาพของตัวเองเป็นสิ่งที่แสดงถึงความก้าวหน้าของการปฏิบัติเซนในแง่มุมมองหนึ่งเป็นปรัชญาสังคม⁽³⁾ เป้าหมายของเซน คือ การตระหนักถึงศักยภาพของตัวเองท่านเองในฐานะที่เป็น

(KAIZEN)⁽⁵⁾ ไคเซน คือการเพิ่มพูนประสิทธิภาพการผลิต โดยกระบวนการที่ประกอบไปด้วย การควบคุมคุณภาพรวม (Total Quality Control) การควบคุมคุณภาพและแรงงาน

มนุษย์ “ตัวเอง” ในที่นี้มิได้หมายถึงปัจเจกบุคคล แต่ในฐานะที่เป็นสมาชิกของกลุ่มปัจเจกบุคคล (สังคม) เซนนั้นถึงความเป็นตัวของตัวเองในแบบฉบับของตัวเองอย่างแท้จริง ก่อให้เกิดความสำนึกถึงตำแหน่งของตนในโลกมากขึ้น เช่นไม่ใช่การปฏิบัติเพื่อ “ความเหนือกว่า” แต่เพื่อ “ความเหมาะสม/เพียงพอ” คำสอนจะถูกแปรรูปเป็นการปฏิบัติในชีวิตและหน้าที่การงานประจำวัน

เซน ในอีกแง่มุมมองหนึ่ง คือ ปรัชญาแห่งพลังจิตที่ช่วยสร้างให้จิตใจแข็งแกร่งขึ้นและวิญญานที่ไม่สามารถถูกครอบครองได้ ไม่มีคำสอนที่ยากเกินเข้าใจ ไม่มีการอ่อนน้อมเทพเจ้าองค์ใดทุกอย่างอยู่ที่ความรับผิดชอบของตนเอง เช่น คือ การยึดตัวเองเป็นที่พึ่ง⁽⁴⁾

เซนนั้นสามารถประยุกต์ใช้ได้กับทุกสิ่งทุกอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับการทำงานในบริษัทต่าง ๆ ของญี่ปุ่น เซนจะถูกแปรสภาพไปเป็น ไคเซน

สัมพันธ์ ไคเซนเปรียบได้กับร่มที่ครอบคลุมภารกิจต่าง ๆ ในวงการอุตสาหกรรมญี่ปุ่น (ภาพที่ 1)

ในญี่ปุ่นฝ่ายบริหารมีหน้าที่หลัก 2 ประการ คือ ดำรงรักษาและปรับปรุง ดำรงรักษา คือ การรักษาระดับมาตรฐานด้านการบริหารเทคโนโลยีและการดำเนินงาน ส่วนการปรับปรุง คือ การยกระดับมาตรฐานนั้นให้สูงขึ้น

ไคเซนนั้นเป็นหน้าที่ของทุกฝ่าย

3. Miyamoto Musashi. **The Book of Five Rings** (New York : Bantam Book, 1982), P. XXIII-XXV.

4. Ibid.

5. World Executive Digest, March 1988, P. 54-60

ในบริษัท สำหรับฝ่ายบริหารแล้วจะต้องพยายามหาทางจัดกระบวนการทำงานของพนักงานให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดโดยไม่มีการสูญเสียเปล่า

ไคเซนคือความคล่องตัวในการ

ทำงาน ในการนี้บริษัทควรพยายามในด้าน (1) เพิ่มคุณภาพสินค้าให้สูงสุด พร้อมกับประสิทธิภาพที่สูงสุด (2) รักษาาระดับสินค้าคงคลังไว้ในระดับต่ำ (3) กำจัดงานที่ยากลำบาก (4) จัดหา

เครื่องมือเพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพสูงสุดและช่วยทุ่มแรงงานในการปฏิบัติงาน (5) ทำใจให้กว้างต่อความเห็นที่เกี่ยวกับการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 1

ร่มไคเซน

- วินัยในการทำงาน ●
- รักษาาระดับการผลิต ●
- การสื่อสารภายใน ●
- ปรับปรุงคุณภาพ ●
- ทันเวลา ●
- ไร้ตำหนิ ●

- ลูกค้ำมาก่อน
- ควบคุมคุณภาพแบบรวม
- การทำงานโดยหุ่นยนต์
- ควบคุมคุณภาพในแผนก
- การรับฟังความคิดเห็น
- ระบบอัตโนมัติ

- การทำงานเป็นกลุ่มย่อย
- การประสานงานของคนงาน-ผู้บริหาร
- พัฒนากำลังผลิต
- พัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่

สำหรับพนักงานนั้นจะต้องพยายามปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของแต่ละแผนกอย่างต่อเนื่อง สิ่งหนึ่งที่พึงกระทำก็คือ จะต้องพยายามให้งานต่าง ๆ เสร็จทันเวลา ในกรกระทำดังนี้ พนักงานควรหลีกเลี่ยง

ความสูญเสียเปล่า เช่น

1. การผลิตมากเกินไปจนต้องการ
 2. เครื่องจักรทำงานล่าช้า
 3. การขนส่งสิ่งของล่าช้า
 4. กระบวนการการทำงานที่
- เชื่องช้า

5. การเบิกของโกดังใช้เวลานาน
 6. การเคลื่อนไหวนไม่เหมาะสม
 7. บางหน่วยงานทำงานหย่อน
- สมรรถภาพ

สมพงษ์ จ้อยศิริ

* อาจารย์พิเศษในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนหลายแห่ง บรรยายให้นักธุรกิจภาคใต้ฟัง ณ โรงแรมลีการ์เดน เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2531.

00

“นักบริหารที่ชาญฉลาดรู้วิธีที่จะทำให้ธุรกิจเป็นเลิศแต่ไม่รู้กลยุทธ์ในการนำมาใช้ก็ไม่มีทางสำเร็จ ทุกอย่างมันเอาอย่างกันไม่ได้ ฉะนั้นกลยุทธ์ต่างๆ ที่จะนำมาใช้ใครที่คิดออกหรือศึกษามาก หรือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับธุรกิจของตนเอง ผู้นั้นคือผู้ชนะสู่ความเป็นเลิศ”

00

หนทางสู่ความเป็นเลิศ ในธุรกิจ

ท ข้อสำคัญในวันนี้คือ ผู้ฟัง
อยากทราบว่ามีวิธีอะไร หรือมี
ของดีอะไรที่เป็นของดีเด่นซึ่ง
นักธุรกิจสามารถนำเข้ามาปรับปรุงกิจ
การของตัวเองให้เป็นเลิศได้ สิ่งนี้ไม่ใช่
เรื่องแปลกและไม่ใช่วิธีเรื่องผิดปกติ เพราะ
แต่ละยุคแต่ละสมัยต้องมีของดีเกิดขึ้น
เสมอ มีความคิดแปลกแหวกแนวเกิดขึ้น
เสมอ เหมือนสมัยก่อนที่เราเชื่อว่าโลก
แบน ใครบอกว่าโลกกลมคนนั้นจะเป็น
คนโกหก ต่อมามีการพิสูจน์แล้วจึงเชื่อ
กัน

ในยุคปัจจุบันเราจึงพยายาม
ค้นหาว่ามีอะไรเกิดขึ้นบ้าง โดยเฉพาะ
ในทางธุรกิจว่ามีแนวทางใดที่นำมาใช้
แล้วทำให้ธุรกิจเป็นเลิศ สิ่งนี้อเมริการ้อน
ใจเป็นที่สุด เพราะรู้สึกอยู่แล้วว่ายังทำ
ไปยังแพ้ญี่ปุ่น ถึงกับท้อแท้ใจว่า ทำไม
จึงเป็นเช่นนั้น บางสิ่งเกิดขึ้นในอเมริกา
เป็นแนวความคิดใหม่ ๆ ที่นำมาปฏิบัติ
ไม่เกิดผล เช่น ระบบคิวซีเซอร์คิล (Q.C.
Circle) ที่เกิดในอเมริกาแต่ญี่ปุ่นนำมา
ปฏิบัติแล้วเกิดผล มันมีอะไรแอบแฝงอยู่
แน่จึงเป็นเช่นนั้น ความวิตกกังวลของคน
อเมริกันหนักขึ้น ๆ จนอดรททนไม่ได้จึง
ได้ทำการวิจัยว่า จริงหรือไม่ที่อเมริกัน
ไม่มีอะไรดีหลงเหลืออยู่เลยเสียหรือ?

ผลแห่งการวิจัยนั้นทำให้อเมริกัน
ชื่นใจพักหนึ่ง เพราะผลที่ออกมาบอก
ว่าจริง ๆ แล้ว ในอเมริกาก็มีอะไรดี
มากในแต่ละบริษัท บางบริษัทประสบ
ความสำเร็จอย่างสูงกว่าบางบริษัทใน
ญี่ปุ่นเสียอีก สิ่งที่เขาค้นพบนั้นเรียกว่า
Insearch of Excellence in Business
ซึ่งแปลว่า **"หนทางสู่ความเป็นเลิศใน
ธุรกิจ"** ซึ่งส่วนใหญ่จะเน้นในเรื่องของ
คุณภาพสินค้า คุณภาพคนร่วมมือร่วมใจ
กัน ประสิทธิภาพดีแถมถึงกับกล่าวออก
มาว่า นับแต่นี้ไปเราจะไม่มีสงคราม
ทางการทหารที่เรียกว่า Military
War แต่เราจะทำสงครามใหญ่ในเรื่อง
Quality War คือสงครามที่มุ่งหวังจะ
เป็นเอกในสินค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำ
ว่า "Quality" ท่านประธานาธิบดียัง
กล่าวเพิ่มเติมว่า ไม่ได้หมายถึงสินค้า
อย่างเดียว หากหมายถึงคนของท่านด้วย
ท่านบอกว่า ถ้าข้าราชการอเมริกา
สามารถ Improve Efficiency (ยก
ระดับประสิทธิภาพ) ได้สัก 20% ก็เลิศ
แล้ว ก็แสดงว่าข้าราชการของอเมริกาคง
เหมือนข้าราชการทุกประเทศ รวมทั้ง
ประเทศไทยด้วยคือ มีช่องทางที่จะยก
ระดับประสิทธิภาพการทำงานขึ้น

การค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ไม่ว่าจะเกิด

ที่อเมริกาญี่ปุ่นหรือที่ไหนก็ตีเปรียบเทียบเหมือนการค้นพบเพชรในตมซึ่งมีอยู่แล้ว อาจจะมีอยู่บ้านเราด้วย ซึ่งเอามาปิดฝุ่นช่วงแรก ๆ มันก็ยังไม่สวย มาล้างดูมาเจียรระโนมันก็สวยขึ้น มันก็เหมาะที่จะทำหัวแหวน แต่ปรากฏว่าเรือนแหวนของเรามันไม่สามารถที่จะรับเพชรนั้นได้ เพชรนั้นก็ไร้ค่าที่จะทำแหวน ฉะนั้นฉันก็นั้น เทคนิคต่าง ๆ ในการพัฒนาธุรกิจ การนำมาใช้ก็เหมือนหัวแหวนที่อาจใช้ในประเทศหนึ่งได้ผลแต่ใช้ในอีกประเทศหนึ่งไม่ได้ผลเพราะเรือนแหวนมันไม่เหมือนกัน ประเทศที่ได้ผลหมายความว่าเรือนแหวนมันเหมาะกับผู้คนของอเมริกา ความรู้สึกนึกคิดทั้งลูกจ้างและนายจ้างมันอาจจะเหมาะกับเพชรขนาดหนึ่ง ของญี่ปุ่นมันอาจจะเหมาะกับอีกอย่างหนึ่ง หรือไม่เขาก็ต้องพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงเรือนแหวนนั้นให้เหมาะซึ่งญี่ปุ่นใช้เวลาตั้ง 200 ปี 300 ปีที่จะพัฒนาเรือนแหวนให้เหมาะกับธุรกิจสมัยใหม่ให้มีจิตใจเข้าใจในเรื่อง Industrial Relation (อุตสาหกรรมสัมพันธ์) คือทั้งลูกจ้างและนายจ้างพร้อมที่จะเป็นเรือนแหวนที่ดี เพชรเหล่านั้นถูกนำมาใช้ในเมืองไทย บางเม็ดอาจจะลงได้พอดีกับเรือนแหวน แต่บางเม็ดใส่ไม่ได้เลย ดังนั้นเทคนิคบางประการที่นำมาใช้ในเมืองไทย บางอย่างใช้ไม่ได้เลย บางอย่างใช้ได้บ้าง ถ้าเราจะรอพัฒนาเรือนแหวนให้เหมาะกับเพชรเม็ดโต ๆ บางอย่างใช้เวลานานมาก คอยไม่ได้ เปรียบเสมือนเราจะพัฒนาคนของเราทั้งนายจ้างและลูกจ้างในทางพฤติกรรมจากเดิมให้เข้ามาสู่จุดเดียวกันในเรื่อง Industrial Relation

อาจจะใช้เวลา 100 - 200 ปีมันคอยไม่ได้ เพชรมันจะร่วงเสียก่อน เราจะต้องใช้วิธีลัด อาจต้องระเบิดเรือนแหวนหรือทำเรือนปลอม หรือทำอย่างไรให้มันพอดีมาสวม การทำเช่นนั้นมันเจ็บปวด เพราะมันเป็นของใหม่ มันเป็นเรื่องของการไม่ยอมรับเกิดขึ้น

ยกตัวอย่างของการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมคนที่จะเข้าสู่ธุรกิจยุคใหม่ ลูกจ้างเรียกร้องนายจ้างว่า หากมาทำงานไม่สวย และไม่ขาดงานเลยใน 1 เดือน หยุดเฉพาะวันหยุด ลูกจ้างขอเงินชยันของเงินพิเศษ นายจ้างซึ่งเป็นฝรั่งเป็นญี่ปุ่นไม่เข้าใจว่า ทำไมมาไม่สวยและไม่หยุดต้องขอเงิน คนงานบางพวกบอกว่าเป็นสิ่งผิดปกติเพราะปกติแล้วต้องสวยและต้องหยุด เมื่อมันเป็นเรื่องผิดปกติคือทำความดีต้องขอรางวัล นายจ้างญี่ปุ่นและฝรั่งก็ไม่เข้าใจอีก ขณะเดียวกันคนไทยเวลาไปงานเผาศพตอน 4 โมงเย็นและไปหลาย ๆ คน นายจ้างก็ไม่เข้าใจอีกว่าถ้าไม่ไปศพเผาไม่ไหม้หรืออย่างไร เขาไม่เข้าใจว่าพฤติกรรมของคนไทยหรือลูกจ้างไทยนั้น งานศพ งานแต่งงาน งานบวชนาคถ้าไม่ไปช่วยก็หมายความว่าถึงตัดขาดญาติมิตร เพราะคนไทยเรานั้นยังมีพฤติกรรมเป็นกสิกรรมอยู่ หรืออย่างบางคนยังติดสภาพความเป็นนักศึกษา นักเรียนอยู่ทำอะไรตามใจชอบ เมื่อเข้ามาอยู่ในองค์กรก็ไม่ปรับตัวเข้าหาองค์กร นายจ้างเองก็ไม่ได้ปรับตัว ยังเป็นเจ้าขุนมูลนายอยู่ เมื่อเป็นเช่นนี้เพชรดี ๆ ที่เข้ามา มันก็สวมเข้ากับเรือนแหวนไม่ได้

พฤติกรรมเหล่านี้เป็นเรื่องน่าห่วง แต่เราก็รอไม่ได้ เราจึงต้องหาวิธีให้มันเร็วเข้า บางครั้งก็ต้องมีกลยุทธ์ที่แยบยล

มีฉะนั้นแล้วจะได้รับการต่อต้าน

ยกตัวอย่างอีกที่บอกว่าให้พนักงานช่วยกันทำ Q.C. ให้ช่วยคิดอะไรบางอย่าง จะทำอะไรกันดีความรู้สึกของลูกจ้างบางคนบอกว่า การคิดเป็นหน้าที่ของหัวหน้า ไม่ใช่หน้าที่ของลูกจ้าง ขณะเดียวกันหัวหน้างานบางคนหรือนายจ้างบางคนบอกการคิดเป็นหน้าที่ของเรา คนอื่นอย่างงูเคยไม่มีปัญญาหรอก เมื่อทัศนคติเป็นอย่างนี้ เอา Q.C. มาใช้ ทุกคนก็มองหน้ากันแล้วถามว่า "เอามาทำไหม?" นายจ้างกลับบอกว่า "เอามาใช้เถอะมันดี" ลูกจ้างถามว่า "มันดียังไง" นายจ้างก็ตอบเขาไม่ได้ นักบริหารที่ชาญฉลาดรู้วิธีที่จะให้ธุรกิจเป็นเลิศ แต่ไม่รู้กลยุทธ์ในการนำมาใช้ก็ไม่มีทางสำเร็จทุกอย่างมันเอาอย่างกันไม่ได้ มันผิดกันฉะนั้น กลยุทธ์ต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ใครที่คิดออกหรือศึกษามาก หรือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับธุรกิจของตนเองได้ ผู้นั้นคือ "ผู้ชนะสู่ความเป็นเลิศ"

วิธีที่สู่ความเป็นเลิศของอเมริกาที่จะกล่าวต่อไปนี้ ญี่ปุ่นฟังแล้วก็ยิ้ม ๆ คนไทยฟังแล้วก็ตกใจ หรือบางคนก็ยิ้ม ๆ บอกว่า รู้แล้ว อย่างไรก็ตาม การนำมาใช้ในเมืองไทยหรือธุรกิจของตนเองนั้นมีบางเรื่องพอเป็นไปได้ บางเรื่องยังมีอุปสรรคอีกมากซึ่งก็ต้องพยายามแก้ไขกันไป ลองฟังกันดูซึ่งมีอยู่ 8 ประการ ลองเทียบดูซิว่าใน 8 ประการนี้พอเป็นไปได้ไหม

1. มุ่งเน้นในทางปฏิบัติว่า ควรจัดรูปองค์กรและระบบให้ง่ายเข้า องค์กรต่าง ๆ บางแห่งเขียนรูปลักษณะองค์กรใหญ่โต อาจจะใช้ความจำเป็นหรือความเก่งกล้าในวิชาการ แต่ไม่

มีความคล่องตัว อเมริกันรู้แล้วว่า ถ้ายัง
ทำองค์การให้เกิดความคล่องตัวเพียงใด
จะได้เปรียบ ที่ผ่านมามีอเมริกันอาจจะ
อู้ย้อ ไปได้ไม่รอด หากทำองค์การ
ให้คล่องตัว ทำระบบให้ง่าย ๆ ที่เราพูด
กันว่า Work Simplification บางครั้ง
เราพบว่าเราทำงานกัน 8-9 ขั้นตอนแต่
หาว่าไม่มันไม่ง่าย ความรู้สึกของนักวิชา
การอาจจะบอกว่า ถ้าทำให้ง่ายแล้วจะ
ไม่ศักดิ์สิทธิ์ควรทำยาก ๆ เข้าไว้ นั่นมัน
เป็นอเมริกันเมื่อ 100 ปีก่อน แต่เดี๋ยว
นี้อเมริกันเขาบอกว่า ขอให้ง่ายเข้าไว้
ถ้าไม่ง่ายไปไม่รอด หนทางข้อ 1. ที่
เอามาใช้ในเมืองไทยคงไม่ใช่นัก
เพราะเราเรียนระบบอเมริกันเป็นส่วน
ใหญ่ มีขั้นตอนมากมายก่ายกอง ถ้าจะ
หันกลับไปทำอะไรให้ง่ายเข้าคนที่ทำ
นั้นอาจจะโดนขจัดเพราะคนเก่าเขาจะ
เสียหน้า ดังนั้นถ้าจะนำมาใช้หากทำไม่
เป็นก็คิดว่าได้ทันทีเพราะได้รับการขัดขวาง
อย่างเข่าว่ากันนะ "ศักดิ์ศรีเรื่องใหญ่
ความตายเรื่องเล็ก"

2. ผลวิจัยบอกว่า ให้มีความ
ใกล้ชิดกับลูกค้าเป็นที่สุด ปกติแล้ว
การค้าขายยิ่งใหญ่โตขึ้นมากความห่าง
เหินกับลูกค้าก็มากทีเดียว บัดนี้อเมริกัน
ค้นพบว่า ทางด้านคุณภาพ ความเชื่อ
ถือต่าง ๆ นานา จะต้องฟังความคิด
เห็นกับลูกค้าทุกด้าน ทุกคน ต้องทุ่มเท
รับฟัง ใช้กลยุทธ์ให้เต็มที่ หากไม่ใกล้ชิด
แล้วความสัมพันธ์ก็ไม่เกิด เรื่องนี้ใน
เมืองไทยก็ทำได้ เพราะเราสั่งสอนกัน
มานานพอสมควรยกเว้นคนที่มีความรู้
สึกว่า เมื่อตัวขายของ ตัวเป็นนายห้าง
นายหอกก็อยู่บนหอคอยข้างข้างไปซึ่งเป็น
ปัญหา

3. ผลการวิจัยบอกว่า ความเป็น

“ลูกจ้างเรียกร้อง
นายจ้างว่า หากมา
ทำงานไม่สายและไม่
ขาดงานเลยใน 1 เดือน
หยุดเฉพาะวันหยุด ลูก
จ้างขอเงินชยัน ขอเงิน
เพิ่มพิเศษ นายจ้างซึ่ง
เป็นฝรั่งเป็นญี่ปุ่นไม่
เข้าใจว่า ทำไมมาไม่สาย
และไม่หยุดต้องขอเงิน
คนงานบางพวกบอกว่า
เป็นสิ่งผิดปกติเพราะ
ปกติแล้วต้องสายและ
ต้องหยุด เมื่อมันเป็น
เรื่องดีผิดปกติก็ต้องขอ
รางวัล”

เลิศของเขาอยู่ที่ การทำให้คนทำงาน
มีความรู้สึกเป็นอิสระและรู้สึกเป็น
เจ้าของในกิจการด้วย เรื่องนี้ความจริง
เป็นไปได้ยากและเจ้าของเองก็ยากที่จะ
ปล่อยให้คนทำงานมีความรู้สึกอย่างนี้
เป็นส่วนใหญ่ ตามหลักวิชาอเมริ
กันบอกว่าให้กระจายอำนาจการบริหาร
งานให้พนักงานช่วยกันคิดค้นสิ่งแปลก ๆ
เรื่องใหม่ ๆ ช่วยกระตุ้นให้เกิดการมีส่วน
ร่วมและอดทนต่อความล้มเหลวที่จะเกิด
ขึ้น ข้อนี้วิธีนำมาใช้ในเมืองไทยยังห่าง
ไกลพอสมควร บางครั้ง พูดแต่ปากว่าให้
ร่วมเป็นเจ้าของแต่หัวใจจิตใจเขาไม่ได้
เป็นเช่นนั้น จะเห็นได้จาก ผลกำไรแม้
จะมหาศาลก็ยังไม่ดีต่อแม่ ดังนั้นนายจ้าง
กับลูกจ้างจึงตั้งป้อมกันคนละทาง จะให้
เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมคงจะยาก

4. ผลวิจัยบอกว่า ต้องยอมรับ
ว่าการเพิ่มผลผลิตเกิดขึ้นได้โดยพนักงาน
ให้เกียรติแก่พนักงานและยอมรับ
เขา เรื่องนี้เมืองไทยก็ยังคงห่าง เพราะ
นายจ้างมักไม่ได้มองพนักงานอย่างให้
เกียรติ

5. ผลการวิจัยว่า จะต้องสัมพันธ์
กับงานอย่างใกล้ชิด ไม่ใช่นั่งทำงานอยู่
แต่ในห้องแอร์ ห้องเย็นนั่งรอรายงาน
ต้องให้ทำถึงดิน มือถึงฟ้า หากไม่เป็น
เช่นนั้นแล้วเราก็จะไม่รู้อะไรเลย

6. ผลวิจัยบอกว่า หนทาง
สู่ความเป็นเลิศนั้น ทุกคนต้องเลือก
ทำเฉพาะธุรกิจที่มีแต่ความเชี่ยวชาญ
และเกี่ยวเนื่อง บางคนนั้นทำงานอย่าง
หนึ่งแล้วหันไปลงทุนอีกอย่างหนึ่งโดย
ไม่มีความเชี่ยวชาญและไม่มีความเกี่ยว
เนื่องเลย จะเห็นได้จากบริษัทบางแห่ง
เขาขายอาหารไก่ เขาเลี้ยงไก่ เขามีโรง
ฆ่าไก่ มีอาหารกระป๋องไก่ส่งออก

นอก แม้แต่ซีก็ก็ยังทำเป็นเงินได้ เขาชำนาญและทำงานอย่างเกี่ยวข้องเนื่องเรื่องนี้สำคัญที่ว่า บางคนเห็นอะไรดีก็จะสู้โดยขาดความชำนาญ

7. ผลวิจัยเห็นว่า จากผลในข้อหนึ่งที่ว่าให้จัดระบบและองค์กรให้ง่าย ให้มุ่งเพิ่มเติมนักบริหารระดับอำนาจการไม่ต้องมากคน ซึ่งในอดีตนั้นพยายามจะกระจายตรงแผนกกองอำนาจการให้แบ่งกันทำ คนนี้ทำตรงนั้น คนโน้นทำตรงนี้ปัจจุบันกลับกลายเป็นว่า ใช้คนระดับบริหารอย่างประหยัด เพราะคนมากหมอกี่มากความเรื่องนี้ปกติเราพูดกันว่า “งานสร้างคน คนสร้างงาน” ก็เลยสร้างแผนงานและแผนภูมิให้ใหญ่ ฟองงานใหญ่ขึ้นก็ขออนุมัติรับคนเข้ามาอีก เมื่อรับคนเข้ามาแล้วก็เพิ่มงานขึ้นเข้ามาอีก มันกลายเป็นลูกตุ้มถ่วง คนอเมริกันบอกไมไหวแล้วแบบนี้คิดอย่างนี้ตายสู้ญี่ปุ่นไม่ได้

ข้อสุดท้ายคือข้อ 8. เขาบอกว่าให้รู้จักเข้มงวดและผ่อนปรนในเวลาเดียวกัน มีความหมายว่าบางครั้งอาจจะต้องเข้มงวดในบางเรื่อง บางเรื่องในเวลาเดียวกันก็ต้องรู้จักผ่อนปรนในบางเรื่อง

ทั้งหมดที่กล่าวมาทั้ง 8 ประการ เป็นข้อดีที่ผลวิจัยในอเมริกันเขาค้นพบ ถ้านำมาใช้ในเมืองไทยอาจจะมีอุปสรรคบางข้อ อาจจะดีได้ในบางข้อ แต่โดยสรุปแล้วที่ไม่สามารถนำมาใช้ในประเทศหนึ่งประเทศใด โดยเฉพาะประเทศไทยมีอยู่ 3 เหตุ

ข้อ 1. มันไม่มี Culture หรือวัฒนธรรมที่เอื้ออำนวยเลย กิจกรรมนั้น ๆ ไม่มีวัฒนธรรมและไม่ได้สร้างวัฒนธรรมให้มันเอื้ออำนวยต่อวิถีทางทั้ง 8 อย่าง หรืออย่างหนึ่งอย่างใดมันก็ไม่ไปรอด

ข้อ 2. พฤติกรรม, ความเชื่อของ คนในองค์กรทั้งรัฐบาล นายจ้าง ลูกจ้างก็ไม่เชื่ออำนาจ ที่พูดเช่นนี้ลองคิดย้อนหลังไปถึงการให้การศึกษาคือผู้คนที่อยู่ในอุตสาหกรรม หมายถึง นักวิชาการ กิติ ชำราชการ กิติ ลูกจ้างนายจ้างก็ยังไม่เดินผิดทางพยายามที่จะติดอาวุธทั้งลูกจ้างและนายจ้าง อย่างนี้ **วัตถุประสงค์ให้ประหัดประหารกัน** เช่น ลอนให้รู้ถึงสิทธิและหน้าที่ของแต่ละฝ่าย ซึ่งเป็นของถูกแต่ขณะเดียวกันก็ลอนกลยุทธในการฟันกันเอง เจ้าหน้าที่ของรัฐคิดเสมอว่าตนเป็นคนกลางเมื่อสองฝ่ายต่อสู้กัน ตนก็จะทำหน้าที่ห้ามปรามไกล่เกลี่ยทั้งหมดนี้ไม่ได้ว่าใคร แต่สมัยหนึ่งเราว่าถูกต้องในสมัยที่ลูกจ้างถูกกดขี่อย่างแรงและนายจ้างเขาเปรียบมาก ความจริงน่าเสียดายเพราะเมืองไทยสมัยเดิมทีเดียวทั้งลูกจ้างนายจ้างมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเหมือนคนในญี่ปุ่น เราไม่เหมือนอย่างฝรั่งเศสอย่างอังกฤษ ที่เอาคนไปขังไว้ได้จนแล้วทารุณโหดร้ายต่าง ๆ เราดีกันมาเราจึงใช้คำว่า “ลูกจ้าง” ก็เหมือนเป็นลูกคนหนึ่ง แต่เมื่อ **Seperate** ในการแยกความรู้สึก จึงหลงต่อสู้กันมา รัฐบาลก็ถือเป็นหน้าที่ที่ต้องไกล่เกลี่ย พฤติกรรมเหล่านี้เป็นอุปสรรคมาก บัดนี้ทราบด้วยความยินดีว่า รัฐบาลเราก็ดีหรือวงการศึกษาก็ดีเพิ่งเล็งถึงระบบใหม่ เดิมทีนั้นเราเรียนระบบไตรภาคี ซึ่งมี 3 ฝ่าย คือลูกจ้าง นายจ้าง และรัฐบาล **เดี๋ยวนี้เราหันมาสนใจเรื่องทวิภาคี ก็คือรัฐบาลอยู่ห่าง ๆ ลูกจ้างและนายจ้างขายอยู่ด้วยกันได้ดี ไม่ต้องมีรัฐเข้ามาเกี่ยวข้อง** เขาช่วยกันทำมาหากิน เขามีความรักเขาลีงกันจนแก่จนเฒ่า เขาอุปถัมภ์กัน ความคิดอันนี้

เพิ่งเริ่มและจะเป็นหนทางเดียวเท่านั้นเองที่จะก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดี เครื่องมือ 8 อย่างนั้นก็ใช้ประโยชน์ ซึ่งควรจะเน้นมาก

ข้อ 3. ที่จัดว่าเป็นอุปสรรคอีกข้อ คือ ระบบองค์กรไม่พัฒนา ไม่เหมาะสม เรื่องนี้อย่าลืมนะว่าระบบต่าง ๆ ในอเมริกัน กิติ ในญี่ปุ่น กิติ บางครั้งองค์กรก็ไม่เอื้ออำนวยอย่างนั้นเช่นองค์กรหนึ่งของคนต่างด้าว เขาก็ไม่กล้าที่จะทำอะไรบางอย่าง หรือเป็นองค์กรแบบระบบครอบครัวอย่างแรงซึ่งไม่เห็นหนทางว่า ทำไม่ต้องผ่อนปรน

ความจริงแล้วถ้าจะให้เกิดความสำเร็จนี่มันต้องเปลี่ยนแปลงระบบบ้าง แต่เรามีอุปสรรคที่จะเปลี่ยนไปตามนั้น ดังนั้นเราจะต้องมีการตีวงมีการเรียนพิเศษ หรือการใส่ปุ๋ยหรือฉีดฮอร์โมนต่าง ๆ นานา เราอาจต้องพยายามหาวิธีการต่าง ๆ มาใช้โดยไม่ทำให้นักหนึ่งคนใดเสียหาย ต้องพยายามใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ มาปฏิบัติเช่น การนำ Q.C.Circle มาใช้ ความจริงระบบนี้มีอยู่ทั่วโลก เพียงแต่ว่าการร่วมมือกันทำงานเป็นเรื่องดีใคร ๆ ก็รู้ แต่จะทำอย่างไรละให้คนมีความร่วมมือ เรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่ เหมือนรัฐบาลที่ประกาศนโยบายว่าจะทำให้ผู้คนอยู่เย็นเป็นสุขใคร ๆ ก็พูดได้ ไม่ได้เห็นว่าเป็นคำพูดที่แหลมคม แต่วิธีการที่จะทำให้อยู่เย็นเป็นสุขละนั่นแหละคือเรื่องที่ใคร ๆ ประารถาออกมาจะฟัง

ฉะนั้นคนที่นำ Q.C. เข้ามาใช้จึงหากกลยุทธ์ให้คนได้เข้าใจกัน ทำทุกวิถีทางให้คนได้ลั่งรู้เมื่อมาในเมืองไทย คำถามง่าย ๆ ที่คนงานถามคือ ทำทำไม? ทำแล้วได้อะไร? ทำสำเร็จจะให้มากน้อย

เพียงใด? ทั้งนี้ถ้าเป็นประเทศบางประเทศที่เขามีแนวความคิดอย่างเดียวกัน เขาจะไม่ถามเขาจะถามตรงข้ามว่า มันเป็นเรื่องที่จะต้องทำ **ทำไมถึงห้ามทำ? ทำไมถึงมืออุปสรรคไม่ให้ทำ? ทำไมถึงให้หยุดทำ?** นี่คือความรู้สึกนึกคิดที่แตกต่าง นักวิชาการหรือนักบริหารที่ชาญฉลาดจึงหาวิธีการต่าง ๆ เช่น โน้มน้าวความคิดให้เห็นประโยชน์ร่วมกัน เมื่อทำแล้วก็ได้ผลประโยชน์ตอบแทนบ้างตามสมควร ซึ่งนักวิชาการบางคนไม่เห็นด้วยว่า ต้องไม่มีอะไรตอบแทนถ้าหลักการนั้นใช้ได้ในปีปุ่นหรือในบางประเทศ แต่ในเมืองไทยนั้น ยังคงต้องมีค่าตอบแทนบ้างไม่น่าเกลียดนัก นอกจากค่าตอบแทนที่เป็นเงินเป็นทอง เป็นข้าวเป็นของ ยังให้หน้าให้ตาให้โอกาสยกย่อง

บางทีลองให้ผู้จัดการไปนั่งฟังลูกน้องสอนวิธีการ ซึ่งโลกนี้บางทีบอกที่น่าหัวเราะลูกน้องเป็นคนสวน คนล้าง ล้าง เป็นเสมียน เป็นช่างฟิต ขึ้นบนสเกต แล้วสอนนายว่า เขาได้คิดอะไรบางอย่างเพื่อช่วยประหยัดเงินให้นายฟัง ๆ ซึ่งนั่งฟังอยู่ด้วย ถ้านายนั่งฟังแล้วคิดว่านั่นเป็นวิธีการที่ดีก็ทนฟังได้ บางคนทนไม่ได้ต้องลูกหนีไป ลูกจ้างเขาบอกว่า เขาต้องการพูดให้นายฟังเมื่อนายไม่ต้องการฟัง เขาก็จะไม่พูด อันนี้เป็นความรู้สึกเป็นเรื่องสำคัญ

ปัจจุบันญี่ปุ่นได้นำเอา Q.C. หรือ T.Q.C. (Total Quality Control) เข้ามาใช้ทุกด้านไม่ว่าจะเป็นระยะยาวระยะสั้นหรือระบบตรงไหนในองค์กร **ทำไมญี่ปุ่นถึงเดือดเนื้อร้อนใจนัก** ผมมองในแง่การลงทุนว่าเพราะญี่ปุ่นมาลงทุนมากมายในเมืองไทย

“บางบริษัทใช้เงินได้
ผลมหาศาลเพราะความ
ร่วมมือจากลูกจ้างที่
พยายามจะเสนอบางสิ่ง
บางอย่างต่อนายจ้าง
ไม่ใช่เรียกร้อง แต่บาง
บริษัทนำไปใช้กลับเป็น
ต้นเหตุให้เกิดการสไตรค์
เกิดการทะเลาะเบาะแว้ง
กันนี้ก็แสดงว่าการนำไป
ใช้นั้นไม่ได้ผล”

วัฒนธรรมของเราทั้งนายจ้างและลูกจ้าง เขาอาจไม่เข้าใจพื้นฐาน หากเป็นเช่นนี้ เงินลงทุนก็อาจจะสูญ เขาพยายามนำวิธีการต่าง ๆ เข้ามาใช้ แต่เขาก็คงตระหนักเหมือนกันว่า เรือคนแหวนของเรานั้นบอบบางสุดขีด อาจจะรับเพชรเม็ดใหญ่ไม่ไหว ส่วนทางเรานี้เองแต่เพียงว่าเขาเอาเพชรมาให้ก็กระโดดคว้าไว้ไม่สนใจปรับปรุงเรือคนแหวนเลย ผลก็คือมันฉีกขาด ได้ไม่เท่ากับเสีย

นอกจากนั้นยังมีบางเรื่อง บางประเทศเขาเห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดา ของเรานั้นเห็นเป็นของวิเศษในมหาวิทยาลัย แต่ผมเห็นเป็นของตลกในธุรกิจ เช่นมหาวิทยาลัยพยายามสอนว่า Management by Participation หมายถึงการร่วมมือร่วมใจกันจัดการ ให้คนงานมีส่วนในการจัดการบ้าง ก็พูดถึงคุณภาพวิธีการมากมาย เป็นที่ศรัทธายอมรับ แต่ในทางธุรกิจบางแห่งได้มองด้วยความขบขันว่า เป็นไปได้อย่างไรที่จะเอาเปิดมาขึ้นแทนไก่ หน้าที่ Management เป็นของ Manager หน้าที่ปฏิบัติงานเป็นของพนักงาน อย่ยากว่าด้วยกัน คนงานไม่มีความสามารถที่จะทำได้ ดังนั้น บางครั้งคนงานเกิดพัฒนาล่วงหน้า ได้อ่านหนังสือได้มีความรู้และรู้สึกของตัวเองก็มีคุณค่าขอเข้าร่วมจัดการ นายจ้างก็เห็นว่ามากกว่าทำงานและมีเรื่องถึงขนาดเอาออกจากงาน หรืออาจจะถึงสไตรค์ในอนาคต เรื่องอย่างนี้เปรียบเสมือนแก้วดี ๆ ที่เขยื้อนให้แต่ไม่เอาไปปิดมันแตกเสีย เพราะอะไรเพราะคนปิดไม่เข้าใจ คนยื่นบางทีก็ไม่เข้าใจ เอาแก้วแหลม ๆ ไปยื่นให้ดังนั้นจึงต้องสร้างพื้นฐานเรื่อง Management by Participation ในไทยให้ชัดเจน

บางคนบอกเหมือนนั่งกินข้าวโต๊ะเดียวกับคนใช้ มันดูยังงี้ก็ไมรู้ แต่ความจริงมีใช้ของผิดปกติ คนก็คือคน นายจ้างบางคนฉลาด เขาให้คนงานร่วมมือจัดการในเรื่องพื้นฐานง่าย ๆ ก่อนเป็นการชักจูงฝ่ายจัดการ หัวหน้างานและลูกจ้างให้เห็นว่า ทุกคนมีคุณค่าร่วมกันตั้งแต่เรื่องเล็ก ๆ ก่อน บางบริษัทล้าหน้ามากเดี๋ยวนี้ให้ลูกจ้างมีสิทธิ์มีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการของตัวเอง ให้ลูกจ้างเข้ามาเป็นกรรมการพิจารณาความผิดของลูกจ้างเอง ในเรื่องเดียวกันหลายคนอาจจะบอกว่า "เป็นไปไม่ได้ในโลกนี้" แต่ความจริงคือมันเป็นไปได้แล้ว

หรืออย่างถามว่า เป็นไปได้ไหมที่คนงานรวมกันไปหานายจ้างแล้วเรียกร้องขอให้ลดเงินเดือนตัวเอง ทุกคนก็บอกว่าเป็นไปไม่ได้ในโลกนี้ ความจริงเกิดขึ้นแล้วทั่วโลก แม้แต่ในเมืองไทย 2 ปีที่แล้วก็เกิดขึ้น บริษัทมีปัญหา คนงานเขารักนายของเขา เขารู้ว่ากิจการของเขาจะไปไม่รอดเขาก็จะเดือดร้อนด้วยจึงรวมตัวกันไปหานายจ้างขอลดค่าจ้างตัวเอง

ยังมีระบบอีกอันคือ ระบบคณะกรรมการร่วมปรึกษาหารือ ที่เรียกว่า J.C.C. (Joint Consultation Committee) บางบริษัทใช้จนได้ผลมหาดล เพราะความร่วมมือจากลูกจ้างที่พยายามจะเสนอบางสิ่งบางอย่างต่อนายจ้าง ไม่ใช่เรียกร้อง แต่บางบริษัทนำไปใช้แล้วกลับเป็นต้นเหตุให้เกิดการสไตรค์เกิดการทะเลาะเบาะแว้งกัน นี่ก็แสดงว่าการนำไปใช้นั้นไม่ได้ผลเพราะความรู้สึกของคนที่นำไปใช้นั้นเข้าใจผิด เรืออวนจึงไม่ยอมรับ

ประการสำคัญที่สุดที่น่าคิดคือ

ระบบบางระบบที่เราใช้กันอยู่นี้ด้วยหลงใหลว่าถูกต้องนั้น ความจริงมันเป็นอุปสรรคในการสร้างความเป็นเลิศ เช่นระบบ Incentive การให้ผลตอบแทนสูงใจ โดยไม่ลืมหูลืมตาคิดว่ายิ่งทุ่มลงไปเท่าไร ผู้คนมันหิวกระหาย มันก็ทำงานได้เต็มที่ นี่เป็นความคิดที่หลงใหลกันมาตั้งแต่สมัยทอเลอร์โน่น หลายร้อยปีมาแล้ว บัดนี้มีผู้เห็น่วิธีการเช่นนี้ก่อให้เกิดความเสียหายที่เรียกว่า **ได้ไม่เท่ากับเสีย** เขาอาจจะผลิตมากแต่คุณภาพเลว ลูกค้าต่อว่า ผู้คนเดือดร้อนแก่งแย่ง ขาดความสามัคคี เจ็บไข้ได้ป่วยมาก อุบัติเหตุมาก คนไม่ได้รับการดูแลสำหรับลักษณะนี้เพราะ **ความรู้สึกว่าเราจะได้เงินมันหายตัวแทบขาด** เดียวนี้คนกลับมามีความคิดใหม่ที่ไม่ต้องทำงานมาก ทำกินไปโกรธแต่ขออย่างว่าความเสียหายระหว่างการผลิตขอให้ช่วยกันลดลง ๆ ยิ่งลดได้ถึงศูนย์ เขาจะมีรางวัลเป็นพิเศษ เดียวนี้บริษัทหลายแห่งนำไปใช้บอกว่าได้ผล เช่นรถเมลล์ยู่ให้วิ่งว่าจะเอาเที่ยวมาก ๆ ให้รับคนจะเอาค่าโดยสาร แต่ไม่คุ้ม เพราะคนที่หนึ่งเสียหายไปเท่าไร ดังนั้นก็บอกว่าไม่ต้องวิ่งเร็ว ผู้โดยสารน้อยคนไม่เป็นไร แต่อย่างนั้น ถ้าไม่ชนเลยจะให้รางวัล อย่างนี้เป็นวิธีการใหม่ ๆ ระบบใหม่ ๆ

ผมมีโอกาสไปญี่ปุ่น และได้ถามคนในบริษัทหนึ่งว่า ที่นี้มีผู้แสดงความคิดเห็นใหม่ เขาบอกว่ามีแล้วเขาก็ถามว่าที่เมืองไทยมีไหม เราก็บอกว่าเรามีมานานแล้วมีก่อนญี่ปุ่นอีก ญี่ปุ่นถามว่าของไทยก็วันเปิดทีหนึ่ง เราก็บอกว่าเรามีแต่ดูแต่ไม่ได้เปิด พอจะเปิดทีหนึ่งถูกแจมนหายไปแล้ว ทั้งนี้เพราะเปิด

แล้วไม่มีใครใส่อะไรลงไปวันแต่เขียนค่าแม่ค่าพอไว้ ญี่ปุ่นเขาบอกว่า เขามีกรรมการเปิดตู้ทุกอาทิตย์ แต่ละอาทิตย์นำชิ้นใจ มีข้อคิดเห็นต่าง ๆ เต็มตู้เลย ใครก็ตามที่เขียนถึงบริษัทและแนะนำการแก้ไขการทำงานต่าง ๆ ไม่จำเป็นว่าจะได้ผลหรือไม่ได้ผล จะได้บุหรี่ยี่ 1 แถวใหญ่ ๆ แล้วเขาก็มีกรรมการดู หากข้อเสนอแนะนั้นเป็นประโยชน์ต่อบริษัทเขาจะให้รางวัลเป็นชิ้นเป็นตอน ถ้าบริษัทนำไปใช้แล้วประหยัดเงินไปได้เท่าไรคนนั้นรวยตลอดชีวิต ดังนั้นเขาเมื่อว่าง เขาจะหยิบกระดาษขึ้นมาคิดมาเขียนว่างานที่เขาทำควรจะทำอย่างไร คนที่มีความรู้มากเขายังแนะนำถึงแผนอื่น ๆ ของบริษัทได้อีก เขาทำอย่างนี้จนเป็นนิสัย เป็นความรู้สึกเป็นวัฒนธรรมของเขามีแต่เรายังไม่ได้สร้างนิสัย ไม่ได้สร้างความรู้สึก และยังไม่ได้สร้างเป็นวัฒนธรรม สิ่งนี้เป็นอุปสรรคเรามีแต่หลักการแต่เราไม่มีวิธีการจึงเป็นอุปสรรคในการเจริญเติบโตของธุรกิจในบ้านเมือง เราจะสังเกตว่าเราเรียนหนังสือแล้วมีแต่หลักการ 1,2,3,4,5 ถามว่าจะเอาไปทำอย่างไร ก็ตอบเราว่า ต้องนำไปประยุกต์ใช้ แสดงว่าไม่รู้ ไม่รู้วิธีการทำเลย

หวังว่าในการสนทนาวันนี้ท่านผู้ฟังจะไปคิดว่า เรามีเพชรอยู่แล้ว เรืออวนของท่านพร้อมที่จะใส่เพชรใหม่ หากมันยังไม่พร้อมอย่าไปออกแรงดันมากนัก มันจะขาดแต่ก็อย่ารอจนกระทั่งมีเรืออวนพร้อมซึ่งจะเป็น 200 ปีข้างหน้า มันจะต้องมีวิธีการที่จะแนะนำ มีกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อจะเปลี่ยนแปลงไปสู่ความสำเร็จให้จงได้

ปรัชญา 9 ข้อ สำหรับการทำงาน (อย่างมีความสุข)

กัลยาณี พิริยะพันธุ์*

เสียงโอดโอย.....

คำรำพึงรำพันจากหัวใจ บางครั้งก็กลายเป็นเสียงบ่น บางครั้งก็จับกลุ่มกัน หรือบางทีก็กินทากันเลย ฯลฯ สารพัดจะแสดงออก

โอย...ทำไมพนักงานไม่ค่อยรักและจริงจังต่อองค์กรเอาซะเลย

เฮ้อ...ลูกน้องเรานี้ช่างกระไรเหลือ จะทำอะไรไม่มีความเกรงใจเราบ้างเลย

แหม...เจ้านายเรา ก็อย่างนี้ทุกที ไม่เคยแบ่งงานให้ลูกน้องทำเลยจะเอาผลงานคนเดียวมั้ง แฮะ ๆ

สบาย...สบาย...3 ชั้น 5 ชั้น คนเดิมอีกแล้ว (ทุกปี ๆ) เขาช่างมีฝีมือจริง ๆ นะ

หน่วยงานนี้มีบุคลากรมากมาย แต่ทำไมผลงานไม่ค่อยจะออกมา

จะทำงานไปทำไม ไม่เห็นจะมีอะไรดีขึ้นมาเลย

โอย...ต้องไปทำงานอีกแล้วหรือ เบื่อ...เบื่อ...เบื่อ...แต่เพื่อปากท้องต้องไป ฯลฯ

คำรำพันต่าง ๆ เหล่านี้ไม่ว่าจะมาจากหัวใจหรือจากอารมณ์ก็ตามล้วนแต่เป็นสิ่งที่ไม่ควรให้เกิดขึ้นในหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งหรือองค์กรใดองค์กรหนึ่ง เพราะจะทำให้หน่วยงานนั้น องค์กรนั้นก้าวไปสู่ความสำเร็จได้ยาก แม้ว่าเราจะระบบ Q.C, MBO, JEM ทฤษฎีแรง

จูงใจ บันได 5 ชั้นของ Maslow หรือ Hygiene Factors ของ Herzberg มาใช้เพื่อกระตุ้นให้ทำงานก็ตาม คงได้ผลยากเพราะนี่แหละมนุษย์หรือคน ก็คนจริง ๆ จึงมีปัญหาหรืออุปสรรคประการคราวนี้มาลองดูซิว่า จะจัดการกับเจ้าคำว่า “คน” นี้อย่างไร อันที่จริงแล้วคนทุกคนในที่ทำงาน ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะ

ใด พนักงาน เจ้านาย ลูกน้องหรือเจ้าของก็ตาม เขาเหล่านั้น มีความละเอียดอ่อน มีจิตใจที่ดีพร้อมอยู่ในตัวทุกคน ชอบที่จะทำความดีทั้งนั้น ไม่ชอบทำตัวเป็นปฏิปักษ์ ก้าวร้าวหรือสร้างปัญหาให้กับผู้อื่นเลย ต้องการทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมด้วยกันทั้งนั้น แต่มีข้อจำกัด

* อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

หรือเงื่อนไขหลาย ๆ อย่างที่ทำให้คนต้องมีพฤติกรรมและความนึกคิดที่แตกต่างกัน ซึ่งต้องอาศัยหลักจิตวิทยา มาวิจัยหรือวิเคราะห์ดูจึงจะทราบผล ซึ่งจะไม่ขอกกล่าวในที่นี้

ขึ้นชื่อว่าการทำงานในหน่วยงานหรือในองค์กร แน่นนอนย่อมต้องการปฏิบัติงานร่วมกันและสัมพันธ์กับบุคคลหลายระดับ แล้วจะอย่างไรจึงจะให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น สร้างความสำเร็จให้กับผู้ปฏิบัติ และสร้างความเจริญเติบโตให้กับหน่วยงานและองค์กร

บทความนี้ให้อะไรกับท่าน

ขอเชิญท่านผู้อ่านยอมสละเวลา แม้เพียงสักนิดหนึ่ง สำหรับบทความนี้ เพราะบางที.....หรืออย่างน้อย ท่านอาจจะได้รับคำตอบที่ว่า ควรทำงานอย่างไร จึงจะไม่เกิดปัญหา กับตนเองและกับผู้อื่น ซึ่งผู้เขียนเชื่อว่า ปรัชญาการทำงาน 9 ข้อนี้ สามารถปฏิบัติได้ ทั้งเจ้านาย ลูกน้องหรือพนักงานทุกระดับ และมั่นใจว่า ถ้าทุกคนปฏิบัติได้ ย่อมนำความสำเร็จในการทำงานมาสู่ตนเองและองค์กรอย่างแน่นอน (ไม่จำเป็นต้องอาศัยทฤษฎีต่าง ๆ หรือทฤษฎี)

มนุษย์ทำงานเพื่ออะไร

ก่อนที่จะกล่าวถึงปรัชญาการทำงาน ผู้เขียนใคร่จะขอสรุปถึงวัตถุประสงค์หลัก ๆ ของการทำงาน สำหรับมนุษย์

โดยสรุปมนุษย์ทำงานเพื่อ

1. นำรายได้มาจับจ่ายใช้สอยในชีวิตประจำวัน เพื่อให้ตนเองเกิดความสบายกาย สบายใจ ตามสถานภาพของตนในสังคม

2. แสดงถึงความสามารถของ

ความอดทน ประณีประนอม หรือ ละวางนี้ คือความอดทนต่ออารมณ์ โลก โกรธ หลง ซึ่งไม่มีเหตุผลในการทำงาน ห้ามใช้การอดทนต่อปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานซึ่งควรได้รับการแก้ไข

ตนเองที่มีอยู่ ว่ามีมากเพียงใด และเป็น การให้ความสำคัญต่อตนเอง

ปรัชญาสำหรับการทำงาน

ปรัชญาการทำงานที่จะเสนอ สำหรับผู้อ่าน มี 9 ประการดังนี้

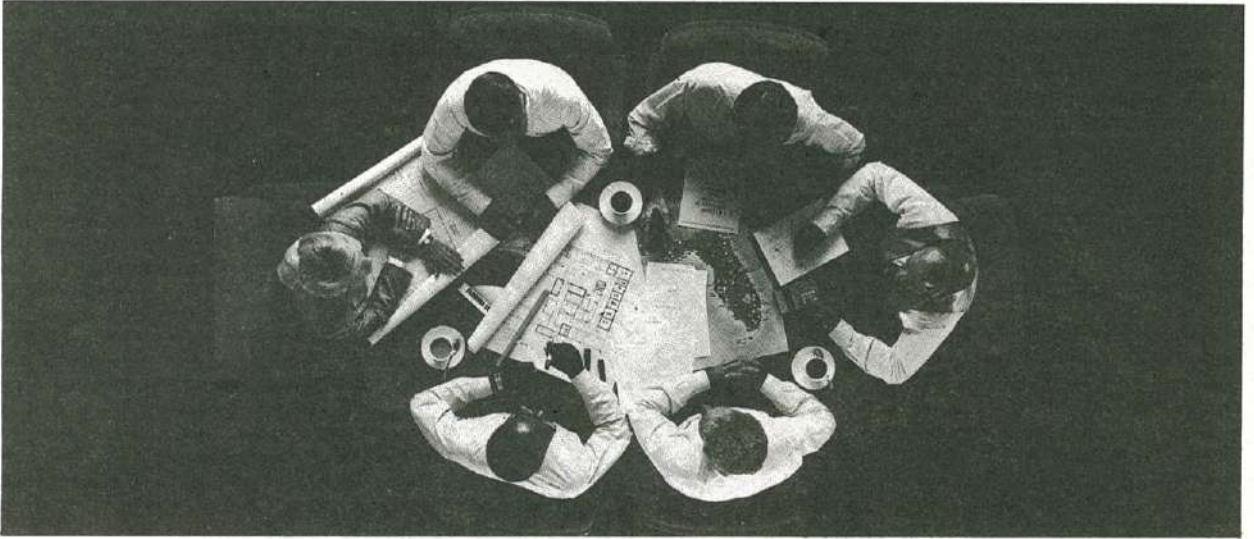
1. มีสติตั้งใจทำงานอย่างจริงจัง การตั้งใจทำงานอย่างจริงจังในที่นี้ หมายถึงทำงานโดยใช้ ความคิดสร้างสรรค์ ความมีเหตุผล และใช้ความรู้

ความสามารถในการปฏิบัติงาน เมื่อรับภาระหน้าที่อะไรในการทำงานก็ควรตั้งใจทำงานนั้นอย่างจริงจัง ทำเต็มความสามารถโดยไม่แคร์ต่อสิ่งใดทั้งสิ้น แม้เมื่อทำงานเต็มความสามารถ และได้ผลดีแล้ว แต่ไม่ได้รับผลตอบแทนพิเศษ ก็ขอให้คิดว่านั้นคือ “หน้าที่” ที่เราจะต้องตั้งใจทำให้ดี ให้ได้ผลเต็มที่ ถ้าเราทำงานไม่ได้ผลดีอาจจะถูกกล่าว ว่า ทำ “หน้าที่” นั้นไม่ได้ดี ส่วนการที่ ทำ “หน้าที่” ได้ผลดีแล้วและไม่ได้ รับผลตอบแทนพิเศษ จงหัดคิดและทำใจให้ได้ว่านั้นคือ “ความปกติ” แล้ว ท่านก็จะสบายใจ

2. พร้อมเสมอที่จะทำงาน การทำงานนอกจากจะมีความตั้งใจทำงานอย่างจริงจังแล้ว ยังต้องพร้อมที่จะทำงานด้วย เพราะคนเราจะก้าวหน้า และประสบความสำเร็จในการทำงานได้ ต้องขยัน ไม่หยุดอยู่หนึ่ง กระตือรือร้น พยายามคิดหาหนทางพัฒนางานที่ปฏิบัติให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป เมื่อไม่ได้รับมอบหมายงาน จะด้วยเหตุผลใดก็ตาม ต้องรู้จักสร้างงานให้กับตนเองเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวมและองค์กรอย่าพยายามทำตนเองให้เป็นคนไร้ค่าเป็นอันขาด

ปรัชญาข้อ 1 และข้อ 2 นี้ อาจกล่าวง่าย ๆ ได้ว่า ควรทำงานโดยใช้ Hand Head และ Heart

3. จริงใจต่อเพื่อนร่วมงาน ควร มีน้ำใจต่อผู้ร่วมงานโดยแสดงออกอย่างบริสุทธิ์ใจ ให้ความช่วยเหลือหรือเป็น รุระเท่าที่สามารถทำได้ ไม่ว่าจะ เป็น เรื่องการงานหรือเรื่องส่วนตัว หากพบว่าเพื่อนร่วมงานบางคนหรือเจ้านายไม่มีความจริงใจต่อท่าน ท่านควรแสดงน้ำ

ใจและความจริงใจให้กับเขาก่อนอย่างสม่ำเสมอ โดยไม่คำนึงถึงสิ่งตอบแทน เฉพาะอย่างยิ่ง หากเป็นผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้างานควรแสดงความจริงใจอย่างแท้จริงกับลูกน้อง มีความใกล้ชิดเป็นกันเองกับลูกน้องทุกคน ไม่เฉพาะคนใดคนหนึ่ง และห่วงใยถึงขวัญและกำลังใจของผู้เป็นลูกน้องให้มาก เพราะท่านอย่าลืมว่า การงานที่สำเร็จลงไปด้วยดีและมีประสิทธิภาพจะมาจากฝีมือของท่านเพียงคนเดียวไม่ได้ จะต้องมาจากลูกน้องทุกคนที่มีส่วนร่วมช่วยกันให้เกิดผลงานนั้นขึ้นมา ท่านลองคิดถึงดูซิว่า เจ้านายที่ได้รับความศรัทธาด้วยใจจากลูกน้องนั้น จะมีความภูมิใจและความสุขเพียงใด ซึ่งคุณค่าอันนี้ยากนักที่จะหาสิ่งเปรียบเทียบได้

4. มีความอดทน รู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาว เป็นธรรมชาติที่การทำงานร่วมกันหลายคนย่อมต้องเกิดปัญหาความไม่พอใจซึ่งกันและกัน เกิดความเห็นขัดแย้งกัน อีกฝ่ายทำอะไรไม่ได้อย่างใจนึก ฯลฯ เป็นปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ทั้งเจ้านายกับเจ้านาย พนักงานกับพนักงาน หรือเจ้านายกับลูกน้อง ดังนั้นเพื่อป้องกัน

กันไม่ให้ปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้น จนอาจกลายเป็นความขุ่นข้องหมองใจ มองหน้ากันไม่สนหรือบางครั้งถึงกับไม่พูดจាកันเลย จงประสานรอยร้าวด้วยความอดทนและประนีประนอมต่อกัน บางอย่างที่อาจละวางได้ ก็ควรละวางเสีย ให้อภัยได้ก็ให้อภัยเสีย หรือยอมเป็นผู้แพ้เสียทุกครั้งไป เพื่อจะได้ไม่เกิดปัญหา

ขอทำความเข้าใจสักหน่อยนะ **ความอดทน ประนีประนอม หรือ ละวางนี้ คือความอดทนต่ออารมณ์ โกรธ หลง ซึ่งไม่มีเหตุผลในการทำงาน หากมีใช่การอดทนต่อปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานซึ่งควรได้รับการแก้ไข แต่ไม่แก้ไข และปล่อยทิ้งไว้จนเหมือนไม่มีปัญหาการอดทนเช่นนี้ไม่ถูกต้อง และอาจเป็นอันตรายต่อหน่วยงานได้ในอนาคต**

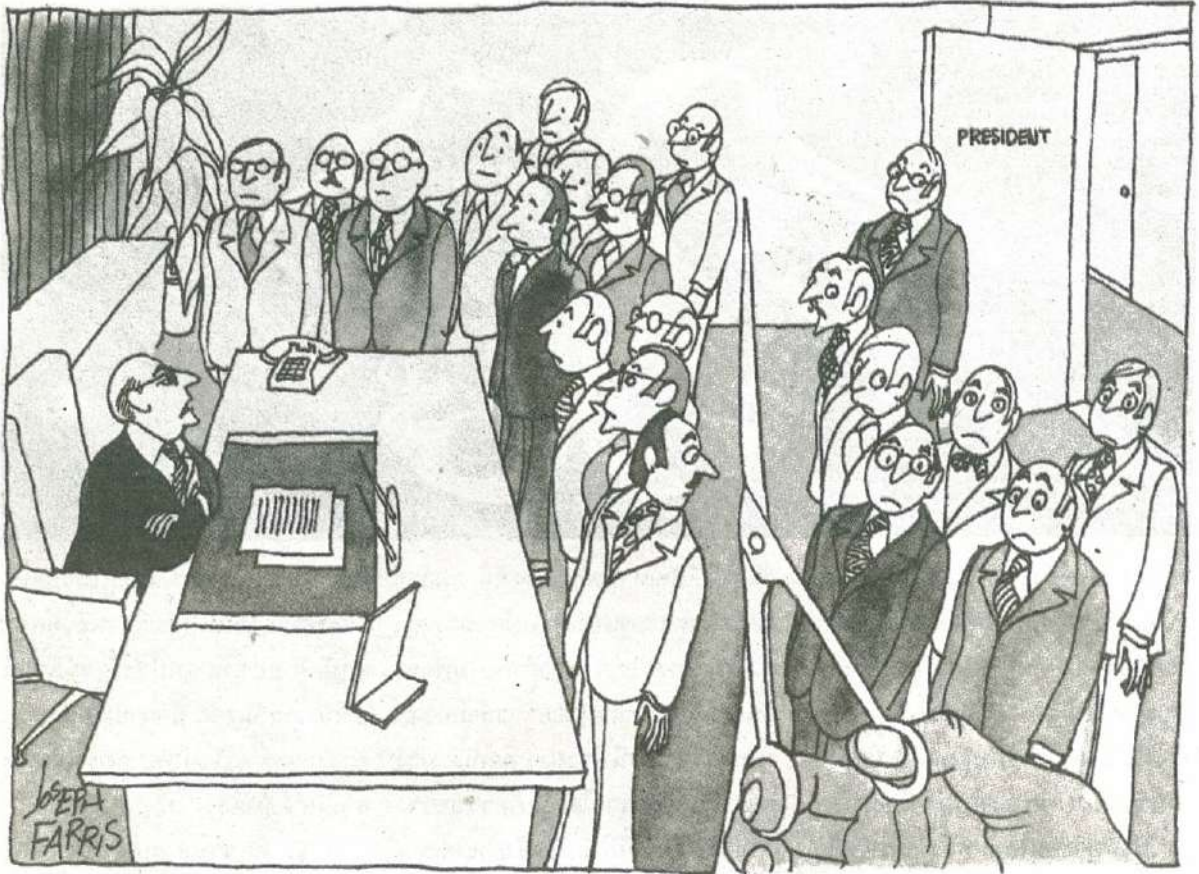
5. ให้ความสำคัญต่อเพื่อนร่วมงานและปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความสามัคคี จงให้เกียรติ ยกย่อง และเคารพในสิทธิของความเป็นคนของผู้ร่วมงานทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดย

ไม่คำนึงว่า เขาผู้นั้นอยู่ในระดับใด และพร้อมใจกันปฏิบัติงานด้วยความสามัคคี อย่าเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม มีความเสียสละ งานต่าง ๆ จะสำเร็จลงได้ด้วยความสามัคคี สามัคคีคือพลัง

6. มีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ผู้ปฏิบัติงานทุกคนควรรู้จักแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าอย่างมีเหตุผลสำหรับเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นอย่างคาดไม่ถึง และควรรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง หากการตัดสินใจนั้นผิดพลาด ไม่ควรผลักภาระหรือโยนความผิดไปให้ผู้อื่นหรือหน่วยงานอื่น

7. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลทั่วไป มีความสุภาพ อ่อนโยน ทั้งกิริยาวาจา และใบหน้า ควรทำตนให้เป็นที่รักและนับถือต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

8. รู้จักสร้างขวัญและกำลังใจให้กับตนเอง เมื่อเกิดความท้อแท้ เบื่อหน่าย จะหาใครสักคนที่เข้าใจเรา ก็ไม่มีเลย อย่าปล่อยความรู้สึกเหล่านั้นไว้นานนัก จงขจัดความคิดเหล่านั้นออกจากสมองและจิตใจให้เร็วที่สุด แล้วหา

"Gentlemen, we've hired efficiency experts to cut out some of the dead wood..."

สิ่งที่คิดว่าชอบที่สุดมาทำ อาจเป็นการคุยเรื่องสนุก ๆ กับเพื่อน การไปพักผ่อนหย่อนใจในสถานที่ต่าง ๆ การเล่นกีฬา ฯลฯ พร้อมกับสร้างกำลังใจให้กับตนเองโดยพยายามคิดหาสิ่งใหม่ ๆ ในการทำงาน เปลี่ยนงานที่ทำเป็นประจำให้เป็นงานที่ค่อนข้างท้าทายบ้าง จากนั้นตั้งสติให้ดีเพื่อพร้อมที่จะทำงานอย่างจริงจังต่อไป

๑. ยกใจให้สูงขึ้นด้วยพระพุทธรูปศาสตร์นา ข้อสุดท้ายนี้ขอยกเอาคำสั่งสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าขึ้นมาเป็นหลักปฏิบัติ เพราะใครทำแล้วย่อมไม่ไร้ผล แต่กลับจะส่งผลให้มีแต่ความ

สุข การยกใจให้สูงขึ้นจะทำให้จิตใจใสสะอาด จะคิดหรือทำสิ่งใดย่อมยังให้เกิดแต่ประโยชน์และความดีทั้งสิ้น หลักการปฏิบัติในพุทธศาสนามีดังนี้

ละความชั่วทั้งปวง

บำเพ็ญความดีให้ถึงพร้อม

ทำใจของตนให้ผ่องใส

สังคาย

ปัญหาต่าง ๆ ในการทำงานอาจลดลงได้ หากท่านผู้ปฏิบัติงานทุกท่านพยายามที่จะเปิดทั้งตาและใจให้กว้าง ออกพร้อม ๆ กัน เพื่อยอมรับและเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นบ้าง พร้อมกับพยายามปรับตัวเข้าหาสิ่งที่เหมาะสม

และที่ควรกระทำในสังคม แต่ฉันใดก็ฉันนั้น ดูจะเป็นการยากที่จะมองผู้อื่นให้ออกและเข้าใจถึงความรู้สึกของเขา เพราะเราเองก็ยังไม่ค่อยจะเข้าใจตัวเราเองเอาซะเลย

ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เขียนขึ้นในบทความนี้ เป็นเพียงทัศนะส่วนตัวของผู้เขียนเท่านั้น ไม่ใช่กฎหรือทฤษฎีที่ต้องเชื่อถือ ซึ่งอาจจะผิดหรือถูกตามความคิดเห็นของท่านผู้อ่านก็ได้ แต่อย่างไรก็ดีผู้เขียนก็หวังว่าบทความนี้จะ เป็นประโยชน์สำหรับท่านผู้อ่านบ้าง ไม่มากก็น้อย.

กลยุทธ์ เพื่อช่วงชิงตลาด

วิเชียร ชุตินาเทินทร์*

ดตลาดคือธุรกิจ การช่วงชิงตลาดคือสนามรบที่มีผลต่อการได้เสียของกิจการ กลยุทธ์การช่วงชิงตลาดพอจะพิจารณาได้ดังนี้

1. กลยุทธ์โดยการตัดราคา

การเสนอผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพเทียบเท่าคู่แข่งแต่ใช้ราคาต่ำกว่าเป็นกลยุทธ์ในตลาดภาพถ่าย อาทิ "ฟูจิ" ได้ตีตลาด "โกดัก" ด้วยการเสนอกระดาษภาพถ่ายคุณภาพที่พอกันแต่ราคาจะถูก

กว่าประมาณ 10% เงื่อนไขนี้ได้ผลเมื่อโกดักไม่ตอบโต้ด้วยการลดราคาหรือ อาทิ บริษัท เท็กซัส อินทรมেন্ট จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทผลิตเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ อาทิ เครื่องคิดเลขขนาดพกพา และเครื่องคอมพิวเตอร์ พี.ซี. ก็ใช้กลยุทธ์ตัดราคาคู่แข่งด้วยผลิตภัณฑ์ที่คุณภาพเชื่อถือได้ แม้จะยอมขาดกำไรไป 2 - 3 ปีแรก แต่หวังผลเมื่อได้ครองตลาดจนทั้งคู่แข่งไปแล้ว

การใช้กลยุทธ์ตัดราคา ด้วยคุณภาพคับแก้วมีเงื่อนไข 2-3 ประการคือ ต้องเสนอผลิตภัณฑ์ให้ได้การยอมรับว่าเท่าเทียมผู้นำตลาดหรือคู่แข่งอีกประการหนึ่งตลาดค่อนข้างต้องอ่อนไหวต่อความแตกต่างของราคาที่ถูกกว่าจนยอมตัดใจหันหลังให้กับเจ้าเก่า และประการสุดท้ายคือ คู่แข่งจะต้องไม่ยอมลดราคาผลิตภัณฑ์ของตนเพื่อตอบโต้ตัดราคาเช่นกัน.

*อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

2. **กลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ "ไฮ-คลาส"** โดยเสนอผลิตภัณฑ์คุณภาพสูงส่งและด้วยราคาที่สูงกว่าคู่แข่งเสียด้วยเลย กรณีรถ "ฮอนด้า" เมื่อเทียบกับ "เปอริโย" ในตลาดเมืองไทยก็คงจะเข้าข่ายกลยุทธ์นี้ได้ หรืออย่างรถ "เบ็นซ์" ที่ประกบกับราคา "รถคาคิแล็ค" ในสหรัฐก็เช่นกันและหลังจากที่ห้อยได้รับการยอมรับโดยมีการครองตลาดในช่วงชิงมาแล้ว ต่อไปผลิตภัณฑ์อาจจะทำให้ถูกกลบเกลี่ยมได้.

3. **กลยุทธ์ผลิตภัณฑ์หลากหลาย** โดยเสนอสินค้าให้เลือกมากมาย

คู่แข่งอยู่เสมอ กรณี "ไอ.บี.เอ็ม." และ "ซีร็อค" ซึ่งอยู่ในธุรกิจระบบสารสนเทศ การสื่อความ ได้พัฒนาสิ่งที่ดีกว่าอยู่เสมอในรูปแบบของผลิตภัณฑ์สนองความต้องการกับความสอดคล้องของศักยภาพทางเทคโนโลยีขั้นสูงของบริษัทในแขนงดังกล่าว

5. **กลยุทธ์ปรับปรุงบริการให้เยี่ยมยอด** อาจเสนอบริการที่ใหม่หรือดีกว่าผู้นำทางด้านการตลาด เพิ่มจากคุณภาพของตัวผลิตภัณฑ์เองแล้ว หรืออาจเรียกว่า "สร้างคุณค่าเพิ่ม" หรือขายคุณค่าเพิ่มเข้าไปกับ

บริการรวดเร็วกว่าคู่แข่งในการบริการ เป็นต้น.

6. **กลยุทธ์การเข้าถึงผู้ซื้อ** ในเชิงการแจกจ่ายเข้าถึงผู้ซื้อในอีกรูปแบบ เช่นแทนที่จะให้ผู้ซื้อไปซื้อเครื่องสำอางค์ที่ห้างสรรพสินค้าทั่วไปแต่ "เอวอน" ใช้กลยุทธ์เข้าถึงแบบการขายตรงเท่านั้น ไม่มีจำหน่ายทั่วไป หรือเช่นเดียวกับ "แอมเวย์" ซึ่งขายผลิตภัณฑ์กว่า 200 รายการโดยการขายตรง ซึ่งทั้งสององค์กรดังกล่าวมีกิจการใหญ่ระดับโลกโดยขยายนับพันกว่าล้านเหรียญทั่วโลก.

SUPER MARKET

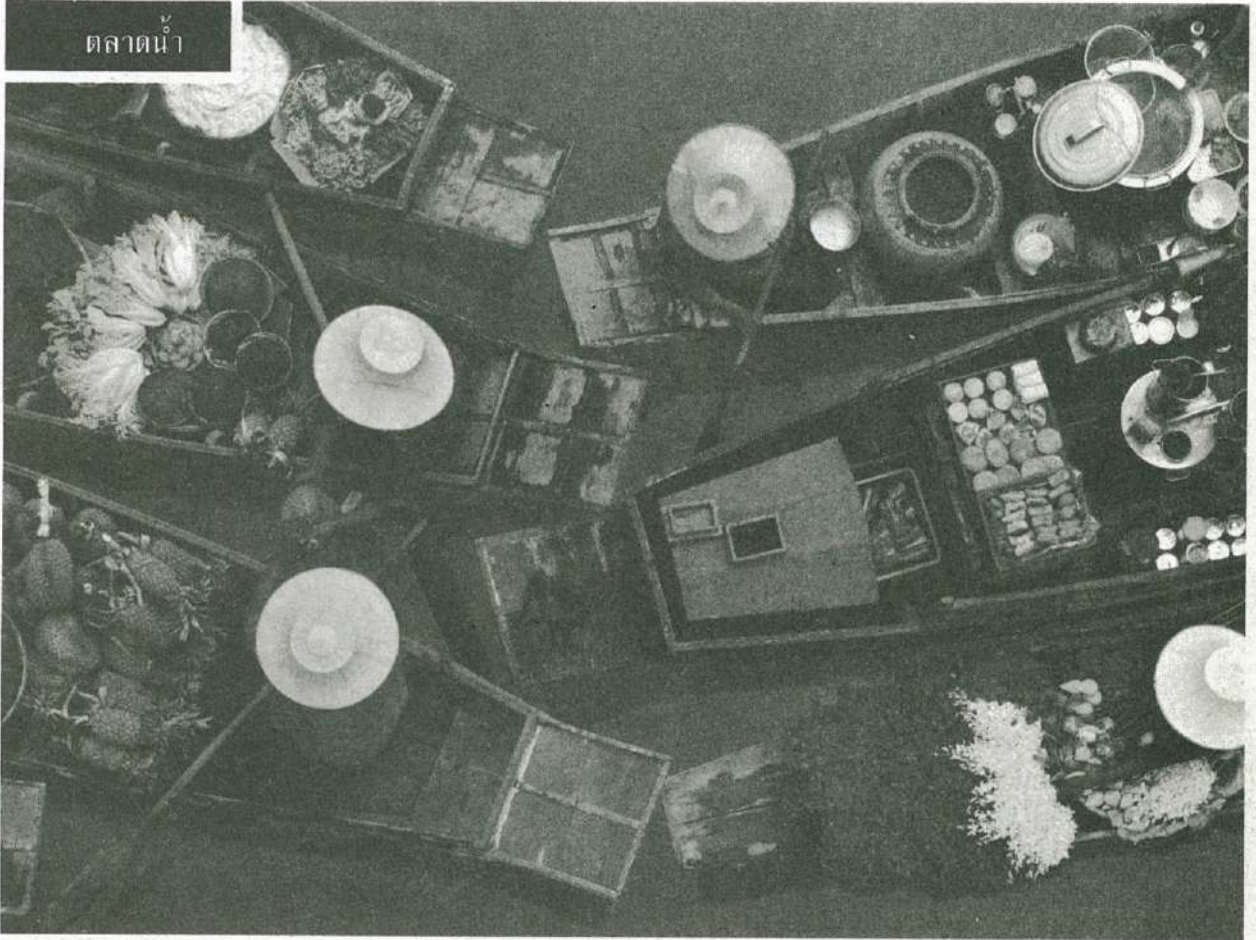
ขนาด, หลากรสชาติ หรือสีสรรก็ ตาม หากพิจารณาจำพวกผงซักฟอก บางยี่ห้อจะมีความหลากหลายของขนาดตั้งแต่ซองละ 1 บาทไป จนถึงขนาดเล็ก กลาง ใหญ่และขนาดยักษ์ หรือจำพวก เครื่องดื่มเช่น "โค้ก" และ "เป๊ปซี่" ซึ่งทั้งสองยี่ห้อจะไม่ปล่อยโอกาสหรือ ช่องว่างให้อีกฝ่ายแทรกตลาดได้ใน ความหลากหลายของขนาดได้เลย.

4. **กลยุทธ์ปรับปรุงผลิตภัณฑ์ อยู่เสมอ** โดยเฉพาะในโลกเทคโนโลยี ซึ่งพัฒนาตัดแปลงผลิตภัณฑ์ให้ล้ำหน้า

ผลิตภัณฑ์อาจหมายถึง ความจริงใจ กระตือรือร้น บริการทันใจ เชื่อสัจย์ ซึ่งในขณะที่ผู้นำตลาดอาจขาดไปหรือ เป็นจุดอ่อนซึ่งพิจารณามาเป็นกลยุทธ์ ช่วงชิงตลาดได้ อย่างเช่น บริการ รถเช่า "เอวิส" ซึ่งขณะนี้เข้าสู่ตลาด เมืองไทยเช่นเดียวกับ "เฮอรัซ" ซึ่งเป็นอันดับหนึ่งในโลก "เอวิส" ใช้สโลแกน "เราเป็นอันดับสอง แต่เราพยายาม หนักขึ้นเพื่อคุณ" ซึ่งเป็นลักษณะการ สัญญาเพื่อให้บริการอย่างจริงจังด้านการ บริการด้วยรถที่สะอาดแวววาว

7. **กลยุทธ์ต้นทุนผลิตต่ำสุด** เมื่อเทียบกับคู่แข่งในโอกาสโดย หลักของการผลิตจำนวนมาก ๆ ต้นทุน ต่อหน่วยจะได้ต่ำที่สุด ซึ่งจะเป็นจุดได้เปรียบต่อคู่แข่งและสามารถทิ้งห่างคู่แข่งได้มาก ทั้งนี้อาจต้องติดตั้งเครื่องจักรขนาดใหญ่ ทนสมัย การจัดซื้อวัตถุดิบอย่างมีประสิทธิภาพ และการมีค่าจ้างแรงงานที่ต่ำกว่า เป็นต้น. กรณี "ลีโวรปริเตอร์ส" ก็คงจะอยู่ในข่าย การใช้กลยุทธ์ที่จะผลิตให้ต้นทุนต่อ หน่วยน้อยที่สุด ด้วยการผลิตมหาศาล

ตลาดน้ำ

ซึ่งจะเป็นผลต่อราคาที่ถูกทั้งในคุณภาพเท่าเทียมหรือดีกว่าคู่แข่ง ความสอดคล้องของการผลิตมากด้วยราคาที่จะช่วงชิงตลาดขนาดใหญ่ที่จะรองรับได้

8. กลยุทธ์ระยะตมโฆษณาและส่งเสริมการตลาดเป็นหลัก ซึ่งเป็นการใช้กลยุทธ์โฆษณาไม่อื่น เพื่อให้สินค้าติดตลาด “ยาสีฟัน เปปโซเดนส์” ทุ่มเงินหลายสิบล้านเพื่อช่วงชิงตลาด

ของยาสีฟัน “คอลเกต” หรืออย่างเบ้งเย็น “มองเลย์ะ” เข้าช่วงชิงตลาดเบ้งเย็นของเจ้าเก่า “พริกสีฮีท” ก็ด้วยการโฆษณารูปแบบที่สื่อความกับกลุ่มเป้าหมายได้ผล การใช้กลยุทธ์นี้จะมีผลในระยะยาวก็ต่อเมื่อสามารถสื่อความแสดงถึงความเป็นเลิศกว่าคู่แข่งและผลิตภัณฑ์ พิสูจน์ตัวเองเมื่อใช้จริงแล้วด้วย

ในกลยุทธ์หลัก ๆ ดังกล่าว น่าจะเป็นสิ่งที่เราเห็นได้ในปรากฏการณ์ของบทบาททางการตลาดของสินค้าหรือบริการหลาย ๆ อย่างรอบตัวเรา กลยุทธ์ต่าง ๆ นั้นจะได้ผล คงต้องผสมผสานกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อปรับสถานการณ์ทางตลาดของผลิตภัณฑ์ และก็หวังว่าควรจะได้เห็นผลสำเร็จหลังจากการปฏิบัติตามกลยุทธ์นั้น ๆ ในระยะหนึ่ง.

การพัฒนาอาชีพ

แนวทางใหม่

ในการ

พัฒนาทรัพยากรบุคคล

(CAREER DEVELOPMENT

หรือ CD

ทนนง ทองเต็ม*

* หัวหน้าศูนย์ฝึกอบรม บริษัท เงินทุนอุตสาหกรรม แห่งประเทศไทย

การพัฒนาอาชีพ (Career Development) เป็นการวางแผนอาชีพของพนักงานแต่ละคน และการลงมือปฏิบัติตามแผนอาชีพ โดยวิธีการ ให้การศึกษา การฝึกอบรม การค้นหาตำแหน่งงานที่ต้องการ และประสบการณ์ในงาน

การพัฒนาบุคคลในองค์กรหลาย ๆ แห่งไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันระหว่างความต้องการของพนักงาน กับความต้องการขององค์กร พนักงานอาจไม่มีความถนัดและไม่ประสงค์ที่จะเข้าร่วมในโครงการพัฒนาบุคคลด้านต่าง ๆ ที่องค์กรได้จัดขึ้น ดังนั้นความเต็มใจของพนักงานที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงและการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ จึงมีน้อยและเมื่อแนวความคิดเดินสวนทางกัน การลงทุนขององค์กรในการพัฒนาบุคคลจึงอาจล้มเหลวโดยสิ้นเชิง ในบทความนี้จึงขอหยิบยกเรื่องการพัฒนาอาชีพ (Career Development) ขึ้นมาพิจารณา เพื่อเป็นแนวทางแก่ผู้มีส่วนร่วมรับผิดชอบ ในอันที่จะพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

เดล เอส บีช (Dale S. Beach) กล่าวว่า การพัฒนาอาชีพ (Career Development) เป็นการวางแผนอาชีพของพนักงานแต่ละคน และการลงมือปฏิบัติตามแผนอาชีพ โดยวิธีการ ให้การศึกษา การฝึก

อบรม การค้นหาตำแหน่งงานที่ต้องการ และประสบการณ์ในงาน ซึ่งในกรณีนี้หากเราพิจารณากระบวนการดังกล่าวในแง่มุมขององค์การแล้วจะพบว่าการพัฒนาอาชีพก็คือกระบวนการในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับ การบรรจุแต่งตั้ง การเคลื่อนย้ายกำลังคน และความเจริญเติบโตของพนักงาน โดยการประเมินความสามารถ การวางแผนกิจกรรมด้านการฝึกอบรม และการวางแผนการมอบหมายงาน

กล่าวโดยสรุปจะเห็นว่าการพัฒนาอาชีพจะมุ่งเน้นที่การประสานประโยชน์ร่วมกันทั้งในแง่ความต้องการของตัวพนักงานเอง และความต้องการขององค์กร ดังนั้นต้องดำเนินการทั้งในด้านการวางแผนอาชีพ และการจัดการด้านอาชีพ

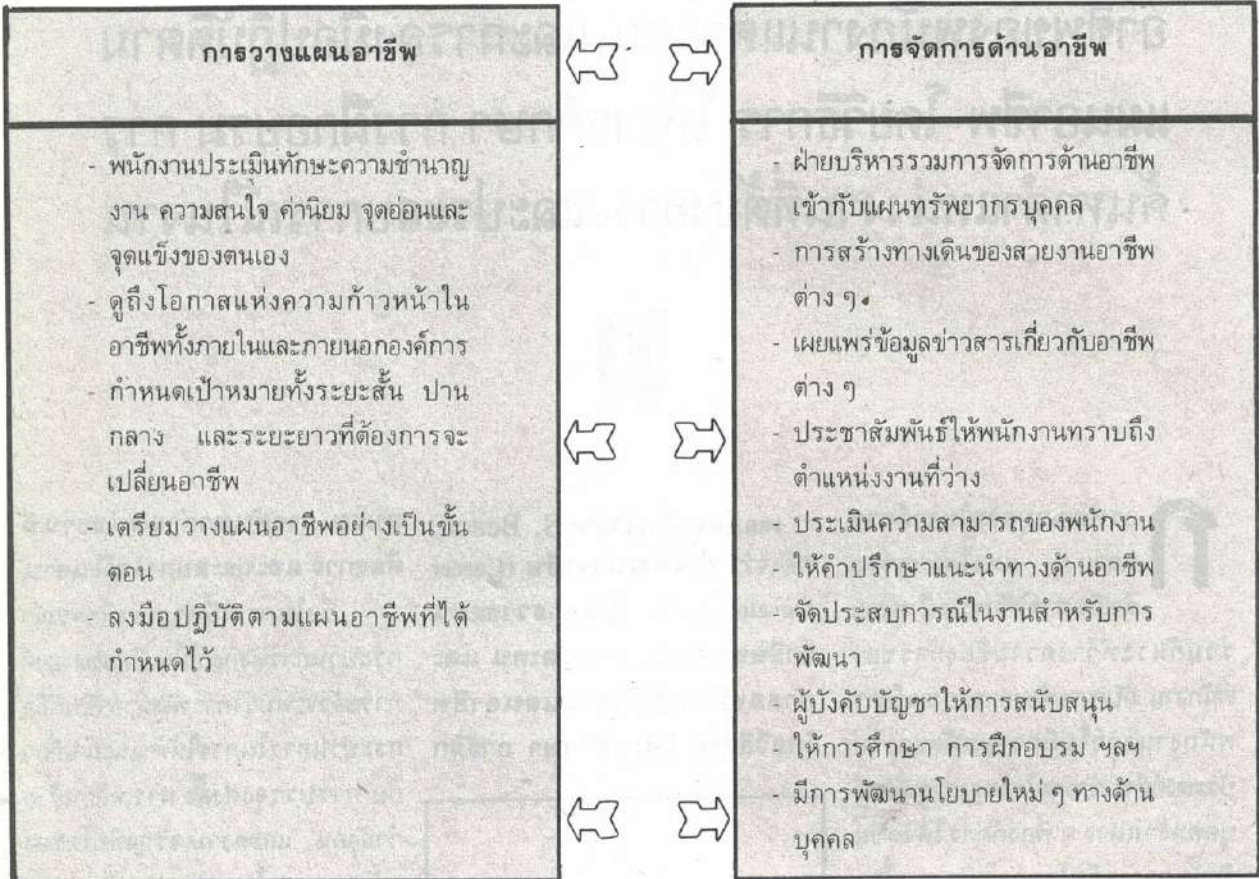

จากแผนภาพต่อไปนี้จะแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบของการวางแผนอาชีพ และการจัดการด้านอาชีพ ซึ่ง

สิ่งทั้งสองเป็นองค์ประกอบการพัฒนาอาชีพ ลูกศรที่เชื่อมโยงระหว่างการวางแผนอาชีพและการจัดการด้าน

อาชีพ แสดงให้เห็นว่ากระบวนการทั้งสองมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน

การพัฒนาอาชีพ

การวางแผนอาชีพ (Career Planning) คือส่วนประกอบย่อย (Subset) ของการพัฒนาอาชีพเป็นกระบวนการส่วนบุคคลในการวางแผนชีวิตในการทำงานของแต่ละบุคคล กระบวนการนี้จะประกอบไปด้วยการประเมินเกี่ยวกับ ความสามารถของบุคคล ความสนใจของบุคคล การตรวจสอบถึงโอกาสความก้าวหน้าในงานอาชีพ การกำหนดเป้าหมายของอาชีพ การวางแผนกิจกรรมด้านการ

พัฒนาอาชีพที่เหมาะสม ถึงแม้ว่าการวางแผนอาชีพจะเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นถึงกระบวนการส่วนบุคคล แต่องค์กรก็สามารถให้ความช่วยเหลือในเรื่องเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาหรือด้านอาชีพได้ โดยอาจใช้กลุ่มเจ้าหน้าที่งานบุคคล ผู้บังคับบัญชาชั้นต้น หรือการจัดเวิร์กช็อป (workshops) ขึ้นเพื่อช่วยให้พนักงานมีความสามารถในการประเมินตัวของเขาเอง และเพื่อตัดสินใจเลือกเข้าโครงการพัฒนาอาชีพทางด้าน

ใดด้านหนึ่งที่เขาสสนใจ ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับข้อมูลข่าวสารทางด้านตำแหน่งงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร

การจัดการด้านอาชีพ (Career Management) คือส่วนประกอบย่อยที่เหลือของการพัฒนาอาชีพ ในขณะที่การวางแผนอาชีพเป็นกระบวนการขั้นต้นทางด้านตัวบุคคลผู้ปฏิบัติงาน การจัดการอาชีพมุ่งเน้นไปที่แผนและกิจกรรมที่องค์กรเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ ในการจัด

การด้านอาชีพ ฝ่ายจัดการขององค์การจะผสมผสาน (matches) **ความต้องการตามแผนอาชีพของพนักงานแต่ละคนกับความต้องการขององค์การ** และดำเนินการตามโครงการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ร่วมกัน คือความต้องการของพนักงานและความต้องการขององค์การ (Individual Needs and Organization Needs)

ในการดำเนินการดังกล่าวข้างต้นนี้ ฝ่ายการพนักงานจะมีหน้าที่บทบาทในการประสานความต้องการตามวัตถุประสงค์ร่วมกัน แผนอาชีพของแต่ละบุคคลจะสอดคล้องกับทรัพยากรบุคคลที่องค์การมีอยู่ในปัจจุบันและที่องค์การจะมีในอนาคต

ฝ่ายจัดการจะมีหน้าที่และความรับผิดชอบดังนี้คือ-

1. จัดสร้างสายงานอาชีพหรือเส้นทางอาชีพ (Career paths)
2. จัดหาข้อมูลเกี่ยวกับตำแหน่งงานที่เปิดรับ
3. จัดให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับตำแหน่งงานต่าง ๆ ตามเส้นทางอาชีพ
4. ประเมินผลการปฏิบัติงานและศักยภาพของพนักงาน
5. ให้การสนับสนุนทางด้านการศึกษาและการฝึกอบรมในโครงการต่าง ๆ
6. ดำเนินการฝึกอบรมและพัฒนาในงาน (On-the-job Training) **การปรับใช้ในการปฏิบัติงานจริงด้านการพัฒนาทรัพยากรบุคคล**

เรื่องของการพัฒนาอาชีพ (Career Development) หรือที่เรียกกันย่อ ๆ ว่า CD. นั้น ขณะนี้ทราบว่ามีองค์การหลายแห่งกำลังให้ความสนใจ แต่ยังไม่มีการทำทั้งระบบใหญ่ขององค์การ ส่วนใหญ่จะมีการดำเนินการในลักษณะโครงการทดลอง (Pilot Project) โดยมุ่งเน้นในบางอาชีพที่มีการติดขัดด้านเงินเดิมนก่อน และเห็นว่ามีโอกาสในการพัฒนาได้ง่าย เช่น องค์การการไฟฟ้านครหลวง มีการดำเนินการ โครงการพัฒนาอาชีพคนงานไปเป็นพนักงานขับรถยนต์ พนักงานขับรถยนต์ไปเป็นพนักงานใช้เครื่องมือกล คนงานไปเป็นพนักงานธุรการ คนงานไปเป็นพนักงานจดหน่วยไฟฟ้า ฯลฯ เป็นต้น (อนึ่งทราบว่า โครงการพัฒนาอาชีพของการไฟฟ้านครหลวง

ได้รับรางวัลที่ 1 ผลงานสร้างสรรค์ด้านการบริหารงานบุคคลจาก ฯพณฯ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี ในการประกวดผลงานของกลุ่มบริหารงานบุคคลรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2530 ท่านที่สนใจอาจติดต่อขอรายละเอียดเพื่อศึกษาเพิ่มเติมได้)

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนใคร่ขอทำความเข้าใจเพิ่มเติมว่า **เรื่องของ CD. นั้น พนักงานมีอิสระที่จะเลือกสมัครเข้าโครงการต่าง ๆ ได้ตามความสนใจ มิใช่ถูก คัดเลือก / หรือถูกบังคับ / หรือถูกกีดกัน จากผู้บังคับบัญชา แนวความคิดนี้แตกต่างจากโครงการฝึกอบรมทั่วไป ที่ผู้บังคับบัญชาหรือฝ่ายจัดการจะเป็นผู้คัดเลือก พนักงานจะถูกส่งตัวเข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งเมื่อกลับจากการฝึกอบรมก็ยังคงปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่การงานเดิม ในขณะที่ CD. มุ่งเน้นที่การพัฒนาความก้าวหน้าในอาชีพการงาน โดยเปลี่ยนสายงานอาชีพ หรือเลื่อนระดับในสายงานอาชีพเต็ม ซึ่งเห็นความก้าวหน้าในสายงานอาชีพได้ชัดเจนกว่า** อีกประการหนึ่งก็คือ ขออย่าได้เอาเรื่อง CD. ไปปนกันกับเรื่อง Re-Training (RT.) หรือ Training for Promotion (TP.) ซึ่งเน้นที่การฝึกอบรมเพื่อเปลี่ยนตำแหน่ง หรือเลื่อนตำแหน่ง เพราะ RT. หรือ TP. นั้นผู้บังคับบัญชาหรือฝ่ายจัดการจะหมายตาและคัดเลือกเฉพาะ Star ในหน่วยงานส่งเข้ารับการฝึกอบรม มิได้เปิดโอกาสให้พนักงานทุกคนในองค์การมีสิทธิเท่าเทียมกันในโอกาสแห่งความก้าวหน้าในสายงานอาชีพเหมือนกับ CD.

น่านูรู้แต่ ไม่วะกรู

วสันต์ เจริญประไพ

ในชีวิตประจำวันของคนทั่วไป นอกเหนือจากภารกิจประจำที่ต้องปฏิบัติกันแล้วสิ่งหนึ่งที่น่าเปรียบเทียบคล้ายกับยาวิเศษที่ช่วยในการเพิ่มเติมความรู้ในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะ เป็นสภาวะการเปลี่ยนแปลงรอบ ๆ ตัวเราเทคโนโลยีใหม่ ๆ ความเคลื่อนไหวของสถานการณ์ต่าง ๆ และอื่น ๆ อีกมากมายจะถูกนำมาเผยแพร่ให้บุคคลผู้สนใจทั่วไปได้รับทราบถึงความเป็นไปในเรื่องนั้น ๆ จะเห็นได้ว่าในแต่ละวันผู้คนได้ใช้เวลาส่วนหนึ่งให้ความสนใจในข่าวสารต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอาจจะกระทำได้โดยการฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ อ่านหนังสือพิมพ์ รับฟังจากผู้อื่น เป็นต้น

สื่อที่ใช้ในการเผยแพร่ข่าวสารที่สำคัญมากที่สุดอันหนึ่งก็คือ หนังสือพิมพ์รายวัน ซึ่งได้มีการตีพิมพ์ออกมาจำหน่ายหลายฉบับด้วยกัน ผู้คนส่วนใหญ่นิยมอ่านข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ เพราะไม่มีข้อจำกัดทางด้านเวลาจะอ่านเมื่อไรก็ได้ จะเลือกอ่านเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งก็ได้ นอกจากนั้นอุปกรณ์ที่จะต้องใช้ก็มีเพียงแต่หนังสือพิมพ์เท่านั้น ไม่เหมือนกับสื่ออื่น ๆ ที่ต้องใช้ อุปกรณ์ประกอบในการรับฟังหรือทั้งฟังและดูและบางครั้งต้องจำใจฟังหรือจำใจดูอีกด้วย ดังนั้นหนังสือพิมพ์จึงนับได้ว่ามีบทบาทอย่างมากในการสื่อสาร รูปแบบของข่าวสารที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ไม่ว่าจะเป็นฉบับไหน ใคร

เป็นเจ้าของ ส่วนใหญ่จะเหมือนกัน จะแตกต่างกันบ้างก็เพียงเล็กน้อยเท่านั้นประเภทของข่าวสารที่นำเสนอ มักจะแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ เช่น ข่าวอาชญากรรม ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวกีฬา ข่าวบุคคลและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่สำคัญและข่าวบันเทิง เป็นต้น หนังสือพิมพ์ที่ประชาชนส่วนใหญ่ชอบอ่านก็คือหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย เพราะง่ายต่อการเข้าใจ แต่ก็ยังมีบุคคลบางกลุ่ม บางพวก ที่นิยมอ่านหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ ทั้งนี้คงมิใช่ความโก้เก๋ แต่หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษได้ให้ความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษและสาระที่สำคัญในบางเรื่อง นอกจากนี้ยังเป็นการฟื้นฟูหรือ

* อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสุรนารี

บททวนความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษ ไครก็ตามที่ใช้หรือคลุกคลีกับภาษาอังกฤษคงพอทราบว่าภาษาอังกฤษนั้น หากไม่มีการใช้หรือฝึกฝนสม่ำเสมอแล้ว โอกาสจะลืมไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างของประโยค ความหมายของศัพท์ หรืออะไรต่ออะไรอีกมากมายเป็นไปได้มากที่สุด

ก่อนที่พวกเราจะเริ่มอ่านข่าวภาษาอังกฤษนั้น ขอให้ทำความรู้จักกับส่วนที่สำคัญ ๆ ของรูปแบบในการนำเสนอข่าวภาษาอังกฤษ

Headline

-จะแบ่งเป็น 3 ส่วนคือ Main, Deck และ Kicker ในแต่ละส่วนจะทำหน้าที่คล้าย ๆ กันคือ ทำหน้าที่พาดหัวข่าว

Main Headline

-คือส่วนของการพาดหัวข่าว ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นตัวอักษรพิมพ์ที่ใหญ่ที่สุดและชัดเจนที่สุด จะปรากฏอยู่บนหน้าแรกของหนังสือพิมพ์ที่มีลักษณะในการจูงใจให้ผู้อ่านติดตามรายละเอียดทั้งหมดของข่าวสารนั้น ๆ

Deck

-จัดได้ว่าเป็น Headline ลำดับที่ 2 คือรองลงมาจาก Main, Deck จะถูกวางรูปแบบไว้ตรงกลางระหว่าง Headline และเรื่องราวของข่าวนั้น ๆ

Kicker

-เป็นการนำเสนอข่าวที่สำคัญอีกส่วนหนึ่ง เพื่อที่จะทำให้ Headline นั้นชัดเจนมากยิ่งขึ้น ตำแหน่งของ Kicker จะปรากฏอยู่ข้างบนหรือก่อนบรรทัด Headline ข้อที่น่าสังเกตก็คือ ข่าวทุก ๆ เรื่องไม่จำเป็นต้องมี Kicker

Date line

-เป็นการบอกให้ผู้อ่านทราบถึง วันที่และสถานที่ของเหตุการณ์นั้น ๆ ตัวอย่างเช่น (London, Aug 15) ก็หมายความว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นที่กรุงลอนดอน เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม หรือบางครั้งบรรทัด Date line จะบอกถึงแหล่งข่าว เช่น (AP) หรือ (UPI) ก็คือ Associated Press และ United Press International

Lead

-คือ 2-3 ประโยคแรกของแต่ละข่าวเป็นการสรุปย่อเรื่องราวของข่าว หรือเหตุการณ์ในเรื่องนั้น ๆ

Cut

-จะหมายถึงรูปภาพ รูปกราฟ หรือแผนที่ ฯลฯ

Cutline or caption

-ประโยคอธิบายรูปภาพ จากส่วนสำคัญต่าง ๆ ในการนำเสนอข่าวที่ได้อธิบายไว้ข้างต้นนี้ เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจลึกซึ้งยิ่งขึ้น ขอให้ดูตัวอย่างประกอบ

จากตัวอย่างของข่าวนี้นี้จะเห็นว่า Main Headline มีวัตถุประสงค์ที่จะบอกให้ผู้อ่านทราบว่าข่าวนี้นี้เกี่ยวกับอะไร วิธีการเขียน Main Headline นั้นส่วนใหญ่มักนิยมเขียนกันสั้น ๆ และเข้าใจง่าย อาจจะเป็นเพราะมีข้อจำกัดในด้านเนื้อที่ Main Headline จึงมักนิยมเขียนในรูปแบบของการเขียนโทรเลข เพราะเพียงแต่ผู้อ่านใช้เวลาเพียงแค่กะพริบตาเดียว หรือเพียงแค่ขำเลียงเห็นหัวข่าว ก็สามารถเข้าใจได้ว่าข่าวดังกล่าวว่าด้วยเรื่องอะไรสำหรับความหมายใน Main Headline นี้

Hijackers Free 24 Women
สลัดอากาศปล่อยผู้หญิง 24 คน เป็นอิสระ

Hijacker มีความหมายถึง สลัดอากาศ โจรเวหา

Free มีความหมายถึง ปล่อยให้ เป็นอิสระ, มีอิสรภาพ

ที่นี้ลองมาดูทางด้าน Kicker จะเห็นว่าประโยคที่ปรากฏอยู่ใน Kicker นั้นเป็นการบอกกล่าวเพิ่มเติมในบางสิ่งถึงแม้ว่าจะมีรายละเอียดทั้งหมดปรากฏอยู่ในรายงานข่าวแล้วก็ตาม แต่หากว่าเราอ่าน Headline ให้ครบทั้งหมด (อย่าลืมว่า Kicker ก็เป็นหนึ่งใน Headline) ก็สามารถทราบได้ทันทีว่าในจำนวนผู้หญิง 24 คน ที่ถูกปลดปล่อยนั้น ได้มีผู้หญิงคนไทย 3 คน รวมอยู่ด้วย

Three Thai, hostages released
ปลดปล่อยตัวประกันคนไทย 3 คน
Hostage = ตัวประกัน, เชลย

Release = ปลดปล่อย, แก้ปลดเปลื้อง

นอกจาก Main และ Kicker แล้วอีกส่วนหนึ่งที่จัดได้ว่าเป็น Headline ซึ่งนักข่าวนิยมเรียกว่า Deck หรือบางครั้งก็เรียกว่า Lead Out ก็เป็นส่วนที่เสริมข้อความใน Headline อีกทีหนึ่ง ในข่าวนี้นี้จะเห็นได้ว่า นอกเหนือจากใจความใน Main และ Kicker ที่พอจะสรุปได้ว่าจากการที่ สลัดอากาศได้ปลดปล่อยตัวประกัน 24 คน และใน 3 คนเป็นคนไทยนั้น สลัดอากาศยังได้ประกาศเตือนอีกว่า เวลาใกล้จะหมดลงแล้ว

ตัวอย่างข่าว

Main Headline

Kicker

Three Thai hostages released

Hijackers free 24 women

• Hijackers warn 'time is running out'

Manama, Bahrain (UPI, AP) — The hijackers of a Kuwaiti jumbo jet, holding about 80 hostages on a runway in Iran, said yesterday they will not back down and warned "time is running out" for Kuwait to free 17 jailed extremists, Iran said.

Dateline

Iran's official Islamic Republic News Agency (IRNA) said a Kuwaiti delegation arrived yesterday in Mashad, in north-eastern Iran near the Soviet and Afghan borders, to help negotiate the release of the hostages, who reportedly include three members of the Kuwaiti ruling family.

Editorial: Page 4

Deck

IRNA said the hijackers freed 24 women passengers — including three Thais — following talks on Tuesday with an Iranian negotiating team headed by Deputy Prime Minister Ali Reza Moayeri.

A Philippine stewardess, among the 24 passengers freed, said there were seven to 10 hijackers, IRNA reported.

The hijackers seized

Flight KU422 on Tuesday on a flight from Bangkok to Kuwait, forced it to land at Mashad Airport, 800 km east of Teheran, and threatened to destroy the plane unless Kuwait freed 17 Shi'ite Muslims jailed for the 1983 bombing of the US and French embassies.

The Kuwaiti Council of Ministers at an emergency meeting on Tuesday evening rejected the hijackers' demands as "blackmail" but agreed to send the delegation to Iran to "facilitate the task of the Iranian authorities", the Iranian news agency reported.

(In Bangkok, Thai po-

lice officials were informed yesterday about four passengers who may have boarded the plane with forged Bahraini passports, police said.

A senior police official, who spoke on condition of anonymity, said Bahraini officials had contacted Thailand about the possible forgeries.

The passenger list for Flight 422 carried the names of four people listed as carrying Bahraini passports. They were Ahmed Jaber Almansour, Hamad Aljalwan, Joma Zaid Alnakhla and Hamdan Rashed Alfawar.

No other information was available about the four).

Lead

Cut

Somsri Harnsuvanich holds a picture of her daughter Chanya, one of the three Thai women freed yesterday by hijackers of a Kuwait Airlines jet in Iran.

Cutline or Caption

Hijackers warn time is running
 warn = เตือน บอกให้ทราบ
 แจ้งล่วงหน้า
 run out = หมด
 สำหรับความหมายของประโยค
 เวลาใกล้จะหมดลงแล้ว พอดีจะขยาย
 ความได้ว่า ช่วงเวลาที่สล็อตอากาศได้
 กำหนดขึ้น เพื่อให้กระทำการอย่างใด
 อย่างหนึ่งเป็นการตอบแทนในการ
 ปลดปล่อยตัวประกัน แต่ปรากฏว่ายัง
 ไม่มีการตอบสนองจากการเรียกร้อง

สล็อตอากาศจึงใช้ประโยคที่ว่า เวลา
 (ที่สล็อตอากาศได้กำหนดไว้) ใกล้จะ
 หมดลงแล้ว

Dateline ในข่าวนี้คือ UPI, AP
 หมายถึง แหล่งข่าวที่เป็นผู้เผยแพร่
 ข่าวสารนี้ ในที่นี้ได้แก่ United Press
 International และ Associated Press
Lead ในที่นี้จะเห็นได้ว่า หาก
 ผู้อ่านมีเวลาไม่มากนัก เพียงแค่อ่าน
Lead ของเรื่องนั้นก็พอจะทราบเรื่อง
 ทั้งหมดโดยคร่าว ๆ

The hijackers of a Kuwait jumbo jet, holding about 80 hostages on a runway in Iran, said yesterday they will not back down and warned "time is running out" for Kuwait to free 17 jailed extremists, Iran said.

สล็อตอากาศที่ได้จับตัวประกัน
 ประมาณ 80 คน ของสายการบินคูเวต
 ในประเทศอิหร่านได้กล่าวว่า พวกเขา
 จะไม่ยอมยุติในข้อเรียกร้อง และได้
 ประกาศเตือนว่าคูเวตมีเวลาเหลือน้อย
 มากที่จะปลดปล่อยพวกหัวรุนแรงที่
 ถูกจำคุกอยู่จำนวน 17 คน

runway = ทางวิ่งสำหรับเครื่อง
 บินขณะขึ้นลงที่สนามบิน

back down = ยอมแพ้ในข้อ
 เรียกร้อง

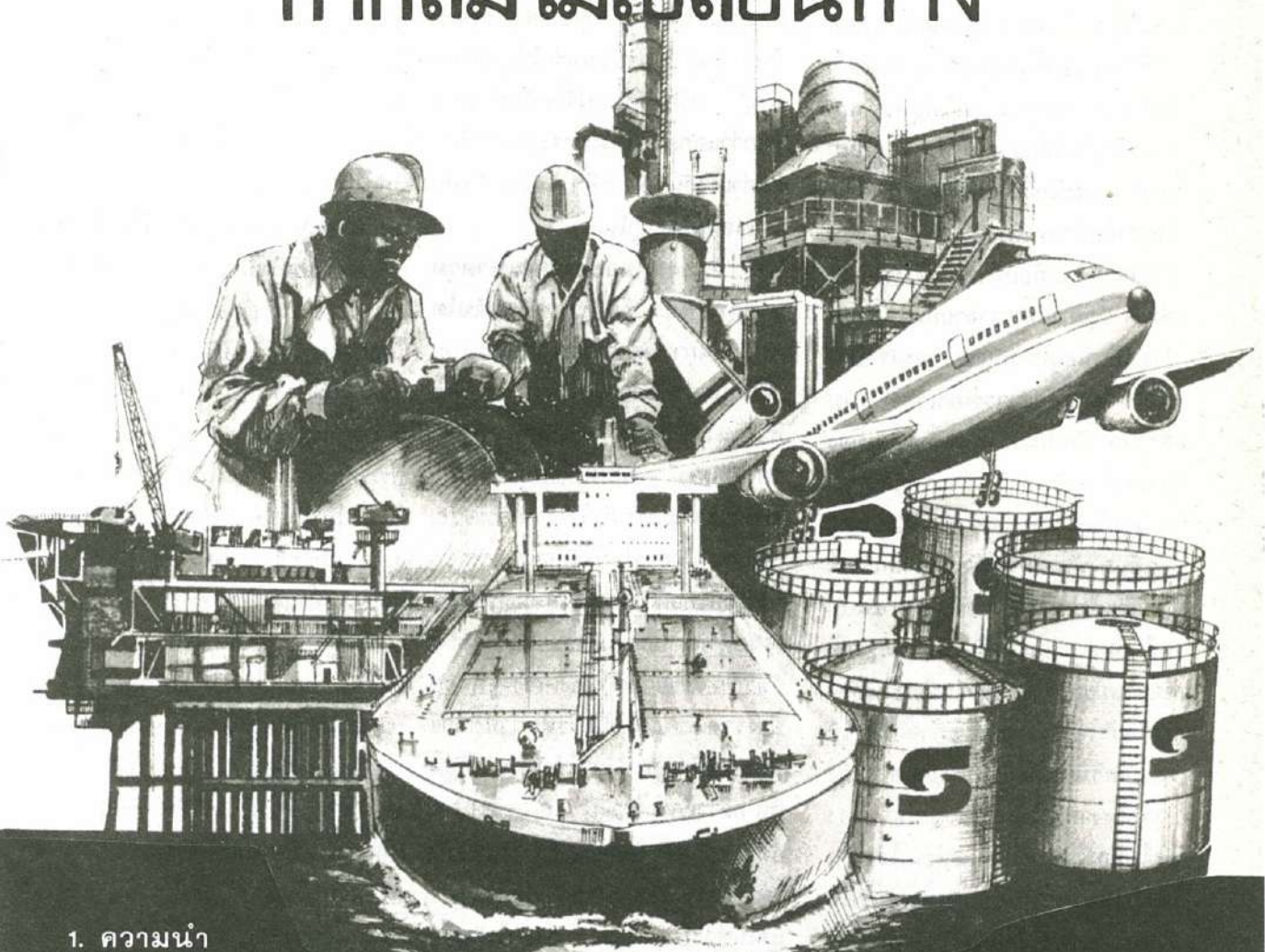
extremists = พวกหัวรุนแรง
Cut = รูปภาพของบุคคลหรือสิ่งของ
 ที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์ ในภาพเป็น
 รูปภาพของมารดาที่กำลังแสดงรูปภาพ
 ของบุตรสาวตนเองที่ถูกจับเป็นตัว
 ประกันและได้รับการปลดปล่อยเป็น
 อิสระในภายหลัง ตามเนื้อเรื่องของข่าว

Cutline or Caption = เป็น
 ประโยคอธิบายถึงบุคคลที่ปรากฏตาม
 ในภาพ

ส่วนประกอบที่สำคัญของการ
 นำเสนอข่าวสารก็คงมีเพียงเท่านี้ สำ
 หรับท่านผู้อ่านที่ได้สละเวลาอ่านมา
 ถึงตรงนี้ก็พอจะได้จะไปบ้างไม่มาก
 ก็น้อย โอกาสหน้าผู้เขียนจะพยายาม
 หารูปแบบของการนำเสนอข่าวสาร
 ในประเภทต่าง ๆ มาเผยแพร่ให้ทราบ
 กันต่อไป

ประกอบ ทองมา*

หากลมไม่เปลี่ยนทาง

1. ความนำ

เป็นเวลาเกือบสามทศวรรษแล้ว นับตั้งแต่ พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นปีที่ประเทศเริ่มวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจเป็นครั้งแรก รัฐได้ปูพื้นฐาน (Infrastructures) ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อนำประเทศไปสู่ความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ และหวังว่าเมื่อประสบ

ความสำเร็จแล้ว จะสามารถแก้ปัญหาการว่างงาน ลดช่องว่างระหว่างรายได้ และขจัดปัญหาความยากจนให้หมดไปในที่สุด

แต่ถึงแม้ว่าบัดนี้เราจะได้มีแผนพัฒนาฯ ติดต่อกันเรื่อยมาถึงห้าแผน

และกำลังขึ้นแผนที่หกแล้วก็ตาม ปัญหาการว่างงานก็ยังมิอยู่ ความแตกต่างระหว่างรายได้ก็ยังมิได้ลดลง ยิ่งความยากจนเล่าก็มีได้หายไปไหน หากได้หิ้งในชนบทและในเมือง หากเป็นเช่นนี้เราต้องมีแผนพัฒนาฯ แผนที่เจ็ด แผนที่แปด แผนที่เก้าและแผนที่สิบ เรื่อยไปไม่มีที่สุดกระนั้นหรือ?

* อาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

2. เสี่ยงวิพากษ์ผลของการพัฒนา

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ผ่านมา ค่าที่ไม่ประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมเท่าที่ควร เพราะยังไม่สามารถแก้ปัญหาความยากจน การว่างงาน ความแตกต่างระหว่างรายได้และอื่น ๆ ดังกล่าวแล้วได้อย่างแท้จริง จึงถูกนักวิชาการและนักวิจารณ์สังคม วิพากษ์วิจารณ์อย่างหนัก บางคนถึงกับประณามด้วยถ้อยคำค่อนข้างรุนแรง เช่นว่า เป็นการพัฒนาตามกันฝรั่งมั่งคั่งบ้าง เป็นนิคมทางปัญญาของฝรั่งบ้าง เนื่องเพราะเป็นการพัฒนาตามแบบเสรีนิยม อันเป็นระบบที่เข้ามาสู่เมืองไทยตั้งแต่สมัยเบาริงเข้ามาทำสัญญากับไทย ในปี ค.ศ. 1855 หรือ พ.ศ. 2398 เป็นต้นมานั้นเอง แต่บัดนี้สถานการณ์ได้เปลี่ยนไป จริงอยู่การพัฒนาตามแบบเสรีนิยมดูเหมือนจะให้คุ้มแก่ประเทศพัฒนาสมัยหนึ่ง แต่สมัยนี้กลับจะให้โทษมากกว่าให้คุ้ม เพราะถ้าหากยังใช้ระบบเสรีนิยมเต็มรูปแบบย่อมหมายถึงการว่างงาน เนื่องจากโรงงานจะต้องปิดไปที่ละโรงสองโรง ดังเช่น โรงงานทอผ้าในอังกฤษหรือชาวนาอเมริกกันอาจจะขายข้าวไม่ออก ถ้าหากอเมริกาไม่หาทางคุ้มครองชาวนาของตนด้วย Farm Acts หรือ Trade Bills หรือใช้นโยบายต่างประเทศเข้าช่วย เพราะว่าราคาข้าวอเมริกันจะสูงเกินกว่าจะแข่งกับข้าวไทยได้

อย่างไรก็ดี นักวิจารณ์สังคมเหล่านี้ก็ยังมีแง่ใจเสนอให้พัฒนาตามแบบเกาหลีหรือญี่ปุ่นอีกด้วย เพราะเห็นว่าเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้า

ทางเศรษฐกิจรวดเร็วมากนับตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา เรียกว่า จะให้ตามกันญี่ปุ่นบ้างบ้างนั้นเถอะ เพราะระยะนี้ญี่ปุ่นดูเหมือนจะใกล้ชิดกับคนไทยมากกว่าฝรั่ง ไม่ว่าจะมองในแง่ของการให้ทุนก่อสร้างสนามกีฬา ศูนย์วัฒนธรรมหรือให้ทุนวิจัยก็ตาม ตรงกันข้ามฝรั่งกลับห่างเหินไปกว่าแต่ก่อน แต่ไม่ว่าจะตามกันใครก็มีค่าเท่ากัน เพราะลึก ๆ แล้วก็ยังเป็นแบบเสรีนิยมอยู่นั่นเอง

2.1 ผลดีของการพัฒนาตามแบบเสรีนิยม คือ การเจริญเติบโต

อันการพัฒนาเศรษฐกิจตามแบบเสรีนิยม ค่าที่มีความเชื่อว่า “มนุษย์จะทำงานได้ดีที่สุดหากเขาได้ทำเพื่อตัวของเขาเอง” จึงเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าจะสามารถก่อให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้อย่างรวดเร็ว ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่พัฒนาเศรษฐกิจตามแบบเสรีนิยม และมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจอยู่ข้างรวดเร็ว แม้จะมีการผันผวนขึ้นลงบ้าง แต่ก็นับว่ามีแนวโน้มในทางที่สูงขึ้น กล่าวคือ ในช่วงปี พ.ศ. 2503-2508 อัตราขยายตัวร้อยละ 7.5 ในช่วงปี 2508-2513 อัตราขยายตัวร้อยละ 8.5 แต่ในช่วงปี 2513-2520 ลดลงไปเหลือร้อยละ 6.8 หรือถ้าจะพิจารณาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 เป็นต้นมา ก็จะพบว่าในปี พ.ศ. 2529 อัตราขยายตัวร้อยละ 3.3 ปี พ.ศ. 2530 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 5.6 และในปี พ.ศ. 2531 คาดว่าจะขยายตัวต่อไปอีกถึงร้อยละ 7.5 หรือ ร้อยละ 8 ดังนี้ เป็นต้น จนอาจเรียกได้ว่าในปี พ.ศ. 2531 นี้เป็นปีทองของเศรษฐกิจไทยก็ว่าได้

อันการขยายตัวทางเศรษฐกิจของไทยในอัตราค่อนข้างสูงนั้น นอกจากจะพัฒนาตามแบบเสรีนิยมของฝรั่งแล้วปัจจัยสำคัญคือ ประเทศไทยมีทรัพยากรธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ แรงงานก็ราคาถูกจนฝรั่งเองยังสงสัยว่ากรรมกรไทยมีชีวิตอยู่กันได้อย่างไร เพราะเสื้อผ้าที่รับจากไทยไปขายต่างประเทศนั้นสามตัวทั้งเสีย สองตัวก็ยังมีกำไร กล่าวโดยเปรียบเทียบค่าแรงของเราต่ำกว่าของฮ่องกงประมาณ 5-6 เท่า และต่ำกว่าของญี่ปุ่นถึง 10 เท่า ยิ่งนโยบายส่งเสริมการลงทุนของไทยด้วยการให้สิทธิพิเศษต่าง ๆ ตลอดจนจูงลงทุนสร้าง Infrastructures ไว้ให้อีกมหาศาล จึงย่อมจะดึงดูดชาวต่างประเทศเข้ามาลงทุนได้มาก ดังจะเห็นได้ว่า ในปี พ.ศ. 2528 มีผู้ขอรับการส่งเสริมการลงทุนถึง 325 โครงการ คิดเป็นเงินหกหมื่นล้านบาท ปี พ.ศ. 2529 มีผู้ขอรับการส่งเสริม 431 โครงการ คิดเป็นเงินประมาณหกหมื่นล้านบาทเช่นกัน แต่ในปี พ.ศ. 2530 มีผู้ขอรับการส่งเสริมมากเป็นพิเศษคือ 1060 โครงการ คิดเป็นเงินลงทุนถึงสองแสนล้านบาท หรือหากจะพิจารณาจากดัชนีการลงทุนในช่วงสามปีที่ผ่านมา ก็จะพบว่า ได้เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เหล่านี้จึงเป็นเครื่องยืนยันถึงการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยได้อย่างดี

2.2 จุดอ่อนคือ เจริญเติบโตเพื่อใคร?

การพัฒนาตามแบบเสรีนิยม Adam Smith ถือว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุด เพราะไม่จำเป็นต้องอาศัยกำลังภายนอกหรือละเมิดสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลก็สามารถบันดาลความสุขให้แก่

ประชาชนโดยส่วนรวมได้ Smith ได้กล่าวสนับสนุนความคิดของตนไว้ตอนหนึ่งว่า

“โดยการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน บ่อยครั้งมนุษย์สามารถยังประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้ดีกว่าที่คิด ข้าพเจ้า (Smith) ยังไม่เคยรู้จักใครที่สามารถดำเนินธุรกิจเพื่อประโยชน์ของสังคมได้ดีกว่านี้มาก่อน”

แต่ Smith ดูเหมือนจะมองโลกในแง่ดีเกินไป เพราะคิดว่าเมื่อให้เสรีภาพในการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจแก่เอกบุคลจนร่ำรวยแล้ว จะช่วยให้สังคมร่ำรวยขึ้นและกินดีอยู่ดีไปด้วยโดยปริยาย นั่นคือ ผลของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจะ Trickle Down ผู้ที่ยากจนกว่า หรือผู้ที่ด้อยโอกาสกว่าจะจัดฟันอันชื่นใจฉะนั้น

แต่ในโลกของความเป็นจริงหาเป็นเช่นนั้นไม่ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอาจเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นสำหรับการกระจายรายได้ก็จริง แต่หาเพียงพอไม่ โดยเฉพาะในเมื่อการพัฒนาเป็นแบบ Zero Sum Game กล่าวคือ ความร่ำรวยที่เกิดขึ้น เกิดบนเลือดเนื้อของคนอื่น โดยเฉพาะผู้ที่อ่อนแอทางเศรษฐกิจ เช่น สตรีและเด็ก และผู้ที่ว่างงาน ซึ่งไม่มีทางเลือกเป็นอย่างอื่น บุคคลเหล่านี้จึงมักจะถูกเอารัดเอาเปรียบเสมอไม่ว่าทางใดก็ตามหนึ่ง จนเป็นที่กล่าวกันว่าระบบเศรษฐกิจแบบเสรีในโลกของความเป็นจริง ก็คือระบบแห่งการ Exploit โดยเสรีนั่นเอง ยังการผูกขาดและการกีดกันผลประโยชน์ไว้เป็นของตนและกลุ่มของตนอีกเล่าก็ล้วนเป็นที่มาของการกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกันและการขาดความเป็น

ธรรมในสังคมทั้งสิ้น

อันการกระจายรายได้เพื่อให้เท่าเทียมกันนั้น จะอาศัยแต่เฉพาะกลไกราคาตามทฤษฎีเท่านั้นหาได้ไม่ หากจะต้องอาศัยกลไกของรัฐบาลด้วยการเก็บภาษีอากร โดยเฉพาะภาษีมรดกภาษีเงินได้บุคคลและนิติบุคคล แต่เท่าที่ผ่านมาโครงสร้างภาษีอากรของประเทศยังไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ภาษีกว่า 70% ของภาษีทั้งหมดยังเป็นภาษีทางอ้อมซึ่งเก็บจากเครื่องอุปโภคบริโภคที่ทุกคนไม่ว่ามีหรือจนจะต้องเสียเท่ากัน แต่ภาษีทางตรงซึ่งมาจากรายได้นั้นเก็บได้ประมาณ 18% เท่านั้น เพราะฉะนั้นจึงไม่น่าแปลกใจว่าทำไมยิ่งพัฒนาไป คนรวยจึงรวยขึ้น แต่คนจนกลับจนลง ช่องว่างระหว่างรายได้นับวันแต่จะห่างจากกันมากยิ่งขึ้น

หนึ่งผู้สนใจ ความแตกต่างระหว่างรายได้จะดูได้อีกทางหนึ่งจากความแตกต่างระหว่างรายได้ต่อหัว ซึ่งหลายคนบอกว่ารายได้ต่อหัวอาจจะสื่อความหมายไปในทางที่ผิดได้ง่าย แต่ในบางอย่างก็บอกอะไรเราได้มากเหมือนกัน เช่น รายได้ต่อหัวของคนกรุงเทพฯ ห้าหมื่นบาทต่อปี ทั่วประเทศหนึ่งหมื่นห้าพันบาท แต่ภาคอีสานมีรายได้ต่อหัวเพียงเจ็ดพันบาทต่อปีเท่านั้น ใจนรายได้ต่อหัวของคนกรุงเทพมหานครกับคนภาคอีสานจึงแตกต่างกันมากถึงปานนั้นรายได้ต่อหัวพอจะบอกเราได้ไหมว่าคนอีสานยากจนกว่าและมีสภาพความเป็นอยู่ที่เร็วกว่าคนในกรุงเทพมหานครหรือไม่เพียงใด

2.3 ปัญหาการว่างงาน ผลพวงของการพัฒนาแบบเสรี

นิยม

ในระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม การว่างงานมิให้เห็นอยู่ทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นแรงงานราคาถูก ๆ หรือแรงงานมีฝีมือ มีการศึกษาสูง ๆ ก็ตาม เฉพาะบัณฑิตว่างงานก็มีมากกว่าสองแสนคน ยังตั้งอยู่บ้างที่มีทางออกไปทำงานต่างประเทศเสียส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งก็หาทางศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไป ทำให้ปัญหาการว่างงานลดลงไประดับหนึ่ง แต่หาได้หมดไปไม่ สัญญาณของการว่างงานจะเห็นได้ในหน้าแล้งของทุกปี ผู้คนจะหลังไหลจากภาคเหนือและภาคอีสาน ซึ่งเป็นภาคที่ยากจนที่สุดเข้าสู่กรุงเทพมหานคร เพื่อเที่ยวหางานทำ บางคนก็เลยลงไปทางภาคใต้ ไปเป็นกรรมกรสวนยางบ้าง เป็นลูกเรือประมงบ้าง ส่วนเด็กสาวก็ลงมาหางานทำตามโรงงานหรือเป็นคนรับใช้ตามบ้าน และก็มีไม่น้อยที่ยังหางานทำไม่ได้ เมื่อไม่มีงานทำก็ไม่มีความเงินใช้ เพราะความจำเป็นทางเศรษฐกิจในที่สุดเด็กสาวจำนวนไม่น้อยต้องกลายเป็นโสเภณีไปโดยปริยาย ใช้แต่เท่านั้นด้วยความยากจนอีกเช่นกันที่พ่อแม่บางคนถึงกับยอมขายลูกสาวโดยเอาเงินเขาไปใช้ก่อน และทิ้งลูกสาวไว้หาเงินใช้หนี้เขาต่อไปดังทาสในเรือนเบี้ย โสเภณีจึงกลายเป็นอาชีพอย่างหนึ่ง ซึ่งโดยส่วนลึกแห่งจิตสำนึกแล้วอาจกล่าวได้ว่ามนุษย์ได้ถูกทำให้หมดความเป็นมนุษย์ (Dehumanized) ไปแล้วโดยสิ้นเชิง แต่ในทรรศนะของผู้อยู่ในระบบเสรีนิยมกลับมองเห็นการทอดกายเข้าแลกเงินเพื่อยังชีพเป็นของธรรมดา อาชีพโสเภณีจึงเป็นผลพวงอย่างหนึ่งของการว่างงาน

อันการว่างงานนั้นอาจเกิดจากสาเหตุได้หลายประการ แต่ที่สำคัญควรแก่ความสนใจเป็นพิเศษก็คือ ประการที่หนึ่ง เป็นผลกระทบเนื่องเพราะการตัดสินใจอย่างอื่น เช่น การตัดสินใจใช้สินค้าที่ผลิตได้จากต่างประเทศแทนที่จะใช้สินค้าที่ผลิตได้ภายในประเทศของตนเอง ประการที่สองเปิดโอกาสให้ชาวต่างประเทศเข้ามาแบ่งหรือแย่งงานทำ เช่น รับเหมาก่อสร้าง สร้างเขื่อน สร้างสะพาน เป็นต้น ทำให้รายได้ไปตกแก่ชาวต่างประเทศแทนที่จะตกแก่คนไทยและหมุนเวียนอยู่ในประเทศไทย ประการที่สามเกิดจากอัตราการพัฒนาในส่วนต่าง ๆ ของสังคมไม่สมดุลกัน ทั้งยังขาดการวางแผนรองรับอีกด้วย เช่น การนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการผลิต ค่าที่มีประสิทธิภาพสูงกว่าทำให้ชาวนาและคนงานทำเรือว่างงาน ในขณะที่เดียวกันการพัฒนาของตัวเมือง ที่อยู่อาศัยและการสร้างงาน ยังขยายตัวไม่ทัน จึงเป็นเหตุให้เกิดการว่างงานและปัญหาที่อยู่อาศัยตามมาเป็นลำดับ และประการสุดท้ายเกิดจากการเบียดเบียนกัน (Exploitation) การกีดกันผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ซึ่งจะไดกล่าวต่อไป

2.4 ประชากรมีหนี้สินเพิ่มขึ้น

จากรายงานผลการวิจัยเกี่ยวกับรายรับรายจ่ายในครัวเรือนในภาคต่าง ๆ พบว่า ในขณะที่ครอบครัวในภาคอื่น ๆ มีรายรับสูงกว่ารายจ่าย แต่ครอบครัวภาคอีสานยังติดลบ นอกจากนั้นจากการให้สัมภาษณ์ของศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี

เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2530 ก็ปรากฏว่าจากผลของการวิจัยหมู่บ้าน 50,000 หมู่บ้าน 85% มีหนี้สินกว่า 100,000 ล้านบาท หรือตกหมู่บ้านละ 2 ล้านบาท โดยเฉลี่ยแสดงว่า ในขณะที่ประเทศมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจดี อัตราการขยายตัวสูงขึ้นและคาดว่าจะสูงต่อไปอีกนั้น เกษตรกรประมาณ 80% ของประชากรทั้งหมดนั้น หาได้ร่ำรวยตามไปด้วยไม่ ที่เห็นมีตู้เย็นใช้มีโทรทัศน์ดูนั้นมีไม่น้อยได้มาจากการเป็นหนี้ ผู้ที่ได้ประโยชน์จากการพัฒนาจริง ๆ จึงน่าจะมีใช้ชาวไร่ชาวนา แต่น่าจะเป็นพ่อค้า นายทุนนายหน้าของชาวต่างประเทศ ซึ่งเป็นเจ้าของอุตสาหกรรมในประเทศไทยส่วนใหญ่อยู่ในขณะนี้ หรือไม่กี่เจ้าของที่ดินซึ่งสามารถเข้าครอบครองที่ดินไว้มีใช้จำนวนพัน แต่จำนวนหมื่นไร่ อย่างไม่น่าเชื่อว่าจะเป็นไปได้ ซึ่งมีอยู่ไม่กี่ครอบครัว ในขณะที่คนยากจนต้องแออัดยัดเยียดกันอยู่ในสลัมและตามริมคลองน้ำเน่ามีชาวนาไม่น้อยต้องเช่านาทำหรือเช่านา ซึ่งครั้งหนึ่งเคยเป็นของตนเองทำ ซึ่งบัดนี้ได้หลุดจำนอง ตกไปอยู่ในกำมือของเจ้าหนี้เงินกู้ยืมอย่างถูกต้องตามกฎหมายแล้วโดยสิ้นเชิง ทั้งนี้ เพราะระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมนั่นเอง

2.5 ระบบแห่งการแข่งขันเอาธิดเอาเปรียบโดยเสรี

การที่ประเทศในระบบเสรีนิยมมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจค่อนข้างสูง เราคงปฏิเสธไม่ได้ว่าโดยกลไกของระบบไม่ได้เปิดทางให้มีการเบียดเบียนกันหรือ Exploit กัน คำนี้ไม่ว่าจะแปลว่าการเบียดเบียน การเอาธิดเอาเปรียบ การตักตวงผลประโยชน์

หรืออย่างแรง ๆ จะหมายถึงการกดขี่ขูดรีด หรืออะไรก็ตามก็ล้วนเป็นส่วนหนึ่งที่ติดมากับระบบเสรีนิยมโดยแท้ ทั้งนี้ ก็เพราะเป็นระบบที่จะต้องแข่งขันเพื่อลดต้นทุนการผลิตให้น้อยที่สุดและเพื่อให้ได้กำไรมากที่สุด ดังนั้น จึงหนีไม่พ้นการเอาธิดเอาเปรียบซึ่งกันและกันในขณะที่คนหนึ่งได้กำไร อีกคนหนึ่งก็ต้องขาดทุนเป็นธรรมดา มนุษย์จึงมักจะกระทำทุกวิถีทางเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ดังนั้น หากพลิกดูในประวัติศาสตร์จะพบตัวอย่างของการ Exploit นี้มากมาย เช่น เด็กถูกใช้ให้ทำงานอย่างหามรุ่งหามค่ำ ในโรงงาน ในวัยที่ควรจะได้ไปโรงเรียน ผู้คนถูกสอนให้ตีตีฟันเพียงเพื่อจะขายฟันจนเกิดสงครามฟัน ผู้คนถูกซื้อไปเป็นทาสก็เพื่อใช้งานในไร่อย่างทาสว่าที่จริงการค้าทาสตามนิเด้นัยก็เพิ่งจะหมดไปเมื่อปลายศตวรรษที่ 19 นี้เองตามประวัติศาสตร์ประเทศด้อยพัฒนา ก็ถูกเบียดเบียนจากประเทศพัฒนา เช่นกัน ทั้งในแง่ทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรบุคคลราคาถูก นอกนั้นยังเป็นที่สำหรับส่งความยากจนในประเทศของตนเป็นสินค้าออกมายังประเทศด้อยพัฒนาอีกด้วย โดยส่งผู้คนที่ไม่พึงปรารถนาไปอยู่ในประเทศอาณานิคม ส่งผู้คนไปบ่อนทำลายและตักตวงผลประโยชน์จากประเทศด้อยพัฒนาทำให้ประเทศด้อยพัฒนาซึ่งยากจนอยู่แล้ว ยิ่งยากจนลงไปอีก

การพัฒนาประเทศตามแบบเสรีนิยม ในปัจจุบันอาจลำบากอยู่บ้าง เพราะการเบียดเบียนหรือเอาธิดเอาเปรียบกันทำได้ยากขึ้น ไม่ง่ายเหมือนแต่ก่อน แต่นั่นแหละโดยระบบแล้วผู้ที่

อ่อนแอก็หนีไม่พ้นที่จะถูก Exploit จนได้ เพราะเป็นระบบของปลาใหญ่ กินปลาเล็ก ประเทศพัฒนาเอาเปรียบ ประเทศด้อยพัฒนา คนเมืองเอาเปรียบ คนชนบท คนแข็งแรงกว่าเอาเปรียบคนอ่อนแอกว่า

อนึ่ง การเอารัดเอาเปรียบหรือ การเบียดเบียนกันไว้ว่าจะจำกัดอยู่ แต่ในหมู่ผู้คนเท่านั้นก็หาไม่ หากยังได้เลยไปถึงธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติอีกด้วย โดยมีการนำออกจากธรรมชาติมากกว่าจะใส่กลับคืนไป เพราะฉะนั้นจึงไม่น่าแปลกใจว่าทำไมที่ดินจึงจืดลง ป่าไม้จึงหมดไปโดยเทียบไม่ได้กับสิ่งที่ปลูกขึ้นทดแทน ทำไมน้ำจึงเน่า อากาศจึงเป็นพิษ ที่ดินจึงเป็นรูปรุปรุนและพังทลายไปทุกแห่ง ที่คาดว่าจะมีแรธาตุให้สกัดวง

2.6 ความยากจนยังคงอยู่

การพัฒนาหากมองในแง่ของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้นเป็นเครื่องวัด อาจกล่าวได้ว่าได้ประสบความสำเร็จอย่างงดงาม แต่ถ้าจะวัดกันในแง่ของความไม่เท่าเทียมกันในการกระจายรายได้ ความไม่เป็นธรรมในสังคม การว่างงาน การขาดอาหารในเด็ก การมีโรงพยาบาลที่คนล้ามญสามารถเข้าถึงได้ และการขจัดปัญหาความยากจนแล้ว ก็ยังหาประสบความสำเร็จเท่าที่ควรไม่ มีโยท้านายกัธรมนตรีหรือนักการเมืองจะพรำบ่นถึงปัญหาความยากจนทุกครั้งที่มีโอกาสได้พบปะกับประชาชน ก็หามีความหมายไม่ "หากลมยังไม่

เปลี่ยนทาง"

3. อะไรคือทิศทางใหม่ : เศรษฐศาสตร์ชาวพุทธ กระนั้นหรือ?

ในปัจจุบัน ปรากฏว่า ได้มีความเคลื่อนไหวเพื่อหาทิศทางใหม่ในการพัฒนาประเทศที่น่าจับตามองเป็นพิเศษ คือ การพัฒนาตามแนวพุทธหรือเศรษฐศาสตร์ชาวพุทธนั่นเอง

แต่ก่อนร่อนชะโร ก็ไม่เคยคิดว่า ศาสนาพุทธจะกลายเป็นตำราเศรษฐศาสตร์ขึ้นมาอีกเล่มหนึ่งไปได้ เพราะถือว่าศาสนาพุทธก็เหมือนศาสนาอื่น ๆ ในโลก คือ เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างในระดับสูง (Superstructure) เป็นระบบที่วัดด้วยคุณค่า (value) ความชอบธรรมและความถูกต้องในการดำรงชีวิตของผู้คนตามที่ควรจะเป็น

ก็แหละมิใช่พระศาสดาดอกหรือที่สอนให้เราารู้เรื่องวิธีแสวงหาความจริงที่เรียกว่า อริยสัจ 4 สอนให้รู้เรื่องเบญจศีล เบญจธรรม สอนการผูกมิตรและการครองใจคนด้วยสังคหวัตถุ สอนความเป็นประชาธิปไตย เป็นคนมีเหตุผล ไม่เชื่ออะไอย่างงมงายตามสิ่งที่ควรจะเป็น จนได้รับการยกย่องให้เป็นศาสนาประจำชาติมาจนทุกวันนี้

จวบจนกระทั่ง E. F. Schumacher ได้เขียนเศรษฐศาสตร์ชาวพุทธ ไว้ใน Small Is Beautiful บทที่ 4 หน้า 44-51 เมื่อ 15 ปีมาแล้วนั่นเองที่เปรียบเสมือนแรงกระตุ้นให้ปัญญาชน และนักวิจารณ์สังคมบางคนตื่นเต้นราวกับได้พบทางสายใหม่ในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศก็ไม่ปาน หลังจากนั้นไม่นานการสัมมนา การปาฐกถา

ตลอดจนบทความเกี่ยวกับการพัฒนาตามแนวพุทธหรือเศรษฐศาสตร์ของชาวพุทธก็หลั่งไหลออกมาไม่ขาดสาย ครั้งล่าสุดเห็นจะได้แก่ปาฐกถาของพระเทพเวที (ประยุทธิ์ ปยุตฺโต) ในเรื่อง เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2531 เนื่องในโอกาสฉลองครบรอบ 72 ปี ของศาสตราจารย์ ดร. ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ยังในคำวันเดียวกันนั่นเอง ซึ่งมีการสนทนาเกี่ยวกับสามทศวรรษแห่งการพัฒนาก็ได้มีการเสนอการพัฒนาตามแนวพุทธอีกด้วย โดยชี้ให้เห็นว่าชาวนาที่พัฒนาด้วยโลหะ โทษะ และโมหะ คือ อยากแสวงหากำไรนั้นได้ก่อให้เกิดหนี้สินอย่างไร

อันเศรษฐศาสตร์ที่เรียกว่า เศรษฐศาสตร์ชาวพุทธนั้น มีประเด็นที่น่าสนใจสองสามประการดังนี้คือ

3.1 ประเด็นเรื่องล้มมาอาชีวะ

ตามความหมายของ Schumacher นั้น การที่ชาวพุทธมีล้มมาอาชีวะ ซึ่งเป็นมรรคหนึ่งในองค์แปดนั้น คือ เศรษฐศาสตร์ของชาวพุทธ

ก็แหละ ถ้าทุกคนสามารถมีอาชีพมีงานทำที่ดี เลี้ยงชีพในทางที่ถูกที่ควรแล้ว วิชาเศรษฐศาสตร์จะมีความหมายอะไร ดุจดังละครโทรทัศน์ทุกวันนี้พอเริ่มตันเรื่องทุกคนก็มีกินมีใช้ มีที่อยู่อาศัยอย่างหรูหราและมีรถยนต์ราคาแพง ๆ ขับขี่ เสียแล้วราวกับไม่ต้องทำงานทำการอะไรฉะนั้น

แต่ถ้าจะถามว่า ถ้างานไม่มีทำ บ้านไม่มีจะอยู่ข้าวไม่มีจะกิน ลูกไม่มีเสื่อจะใส่ไปโรงเรียน ศาสนาพุทธจะมีทฤษฎีในการสร้างงานอะไรบ้าง จะมี

เทคนิคในการผลิตอะไรบ้าง จึงจะช่วยประหยัดต้นทุนในการผลิต จะมีทฤษฎีอะไรบ้างหรือไม่ที่จะช่วยจัดสรรทรัพยากรอันมีอยู่อย่างจำกัดให้ได้ ประโยชน์สูงสุด จะมีแรงจูงใจอะไรที่จะทำให้คนทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกเหนือไปจากความเชื่อที่ว่า “มนุษย์จะทำงานได้ดีที่สุด หากเขาได้ทำงานเพื่อตัวของเขาเอง” ถ้ามีก็คงจะขัดกับหลักศาสนาเป็นแน่ เพราะสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นเรื่องของกิเลสตัณหา มิใช่แนวทางของศาสนาพุทธแต่เป็นแนวทางของเศรษฐกิจสมัยใหม่ ก็มีใช้เพราะต้องการแสวงหาความเป็นอยู่ที่ดีดอกหรือ มีใช้เพราะความอยากไปไหนมาไหนรวดเร็ว อันเป็นเรื่องของกิเลสตัณหาดอกหรือ จึงทำให้เกิดเครื่องผ่อนแรง เครื่องจักรไอน้ำ เครื่องทอผ้า กระสวยบิน เครื่องบิน รถยนต์ รถไฟและอื่น ๆ ตามมาไม่ขาดสาย

อันที่จริงถ้าจะย้อนหลังไปดูสังคมชาวพุทธในอดีตก็จะพบว่า เรามีเทคนิคเกิดขึ้นเหมือนกัน แต่เป็นเทคนิคอีกแบบหนึ่ง เทคนิคที่รู้จักกันดี คือ โสยศาสตร์ เทคนิคการนั่งวิปัสณากรรมฐาน นอกนั้นก็ยังมีเทคนิคการก่อสร้าง โบสถ์ วิหารอันวิจิตรบรรจง เทคนิคการหล่อพระพุทธรูปปางต่าง ๆ ซึ่งแสดงออกซึ่งความงาม ความสงบของจิตใจ เทคนิคการสร้างโถ้หมูปูซา และเทคนิคการทำบาตร เป็นต้น แต่จะหาเทคนิคใหม่ ๆ ในการผลิตสินค้าและบริการนั้นหาไม่ได้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเศรษฐศาสตร์ชาวพุทธถือว่าทุกคนกินดีอยู่ดีแล้ว มีสัมมาอาชีวะแล้วหรือไม่มีก็มองข้ามไปเพราะแม้แต่ภิกษุเองท่านก็ไม่มีความกังวลอะไร เรื่องความ

ต้องการทางกายเพราะท่านฉันวันละ 2 มื้อ หรือไม่ก็ถือเอภา คือ ฉันมื้อเดียว และอยู่ได้ด้วย การออกบิณฑบาต

อันที่จริงการมีสัมมาอาชีพในศาสนาพุทธ ซึ่งเป็นมรรคหนึ่งในองค์แปดนั้น จะต้องเป็นอาชีพที่นำไปสู่ความหลุดพ้นจากกิเลสอย่างแน่นอน แต่อาชีพอะไรเล่าที่จะบรรลุถึงซึ่งความดับทุกข์ ได้นอกจากการออกบวชดังสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้กระทำมาแล้ว

3.2 เชื้องธรรมชาติของมนุษย์

เศรษฐศาสตร์สมัยใหม่กับเศรษฐศาสตร์ชาวพุทธ (ถ้ามี) นับว่าเข้าใจตรงกันในเรื่องความต้องการซึ่งมีหลากหลาย ตามแนวคิดของเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่ หากความต้องการมีมากเท่าไรก็พยายามแสวงหาหรือผลิตสินค้าและบริการมาสนองความต้องการมากขึ้นเท่านั้นหรือมากกว่า โดยมีได้คิดจะจำกัดหรือหาทางลดให้น้อยลง ตรงกันข้ามเศรษฐศาสตร์ชาวพุทธเห็นว่าการต้องการเป็นกิเลสตัณหา แต่ถือว่ามนุษย์เป็นสัตว์ที่มีฝึกฝนได้ คือฝึกลดตัณหาราคะให้น้อยลงได้ เช่น บริโภคแต่น้อย พอยังชีพอยู่ได้ ไม่ให้ติดในรสชาติของอาหาร หัดทำจิตให้ว่างจากกิเลส เพราะกิเลสเป็นมารที่จะทำให้ต้องเวียนว่ายตายเกิดไม่รู้จักจบจักสิ้น ดังนั้น ศาสนาพุทธจึงมักจะถูกมองว่าเป็นศาสนาที่เห็นอะไรเป็นทุกข์ไปหมด มองอะไรในแง่ที่ไม่สบายใจนัก ยิ่งเอาตัวเข้าไปผูกพันกับวัตถุเท่าไร ก็ยิ่งจะมีทุกข์มากขึ้นเท่านั้นที่ไม่เชื่อว่ามีเศรษฐศาสตร์ชาวพุทธก็เพราะมันขัดกันในหลักการ มันไปด้วยกันไม่ได้

ส่วนธรรมชาติของมนุษย์ที่เห็นตรงกันอย่างหนึ่งก็คือ ความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว จะต่างกันก็แต่จุดหมายปลายทางเท่านั้น การเห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนตัวในทรรณะของเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่ คือ การเอาตัวรอดทางวัตถุ โดยการผลิตสินค้าและบริการให้เพียงพอกับความต้องการอันหาขอบเขตมิได้ของมนุษย์ แต่การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวตามคติของชาวพุทธคือ การเอาตัวรอดทางจิตและวิญญานด้วยการทำบุญทำทานให้มากของชาวพุทธดูราวกับว่าทำเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม แต่ลึก ๆ แล้วเพื่อประโยชน์ของตัวเองมากกว่า เช่น เพื่อความกินดีอยู่ดีในชาติหน้า หรือตายไปจะได้เป็นสุข เกิดมาใหม่จะได้เกิดในกองเงินกองทอง นำสังเกตว่าวิธีการของชาวพุทธและเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่ เหมือนกัน คือ อริยสัจ 4 กับวิธีการวิจัยนั้นไม่ต่างกันเลย แต่อริยสัจ 4 เป็นการแสวงหาความจริงเพื่อความดับทุกข์ มีใช้เพื่อแสวงหาเทคโนโลยีหรือวิธีการจัดการใหม่ ๆ เพื่อผลิตสินค้าและบริการอย่างวิธีการวิจัยของเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่

3.3 สภาพจริยธรรม

ตามความคิดของเศรษฐศาสตร์ชาวพุทธ ถือว่า สภาพจริยธรรมมีผลโดยตรงต่อเศรษฐกิจ กล่าวคือ ถ้าคนดี เศรษฐกิจก็จะดีด้วย ถ้าไม่มีใจผู้ร้าย ใคร ๆ ก็อยากมาลงทุน ถ้าไม่เบียดเบียนกันทุกคนก็เป็นสุขป่าไม้ก็จะไม่ถูกทำลาย พ่อค้าดี ๆ ไม่ปลอมปนสินค้าใคร ๆ ก็อยากซื้อ การค้าขายก็จะดำเนินไปด้วยดี คนดี ๆ ใคร ๆ ก็อยากจ้างไปทำงาน และถ้าทำการผลิตโดย

ไม่โลกก็จะไม่เป็นหนึ่งนี่เป็นต้น

ฟังดูช่างราบรื่นและง่ายตายเสีย
นี่กระไร แต่ถ้าคนไม่ดีเล่า อะไรจะเกิด
ขึ้น เมื่อมีความขาดแคลนเล่าอะไรจะ
เกิดขึ้น สามะหาอะไรกับคนธรรมดา
แม้บรรพชิตก็ยังวุ่นวายไม่หยุด ไหนจะ
เรื่องเงินเรื่องทอง ไหนจะเรื่องที่ดิน
ไหนจะเรื่องผลประโยชน์ของวัดที่ฟังจะ
ได้หากได้เข้าไปเป็นเจ้าของ

อันการจะมีใครมาลงทุนหรือไม่
ลงทุนคงจะไม่ใช่เรื่องของใจผู้ร้าย
เท่านั้น แต่คงจะมีปัจจัยหลายอย่างดังได้
กล่าวมาแล้วแต่ต้น เช่น วัดอุทิศ และ
ค่าจ้างแรงงาน เป็นต้น การจะมีงาน
ทำหรือไม่ก็เช่นเดียวกัน คนดีมีการ
ศึกษาว่างงานนับแสน บางคนตรงกัน
ข้าม ไม่สู้จะมีดีอะไรเท่าไร แต่มีงาน
ทำก็มากและการผลิตโดยไม่โลภนั้นแน่
ใจหรือว่าจะกินแต่ข้าวที่ผลิตได้อย่าง
เดียว ไม่ต้องการปัจจัยครองชีพอย่างอื่น
ถ้าต้องการก็ต้องผลิตให้มากและให้มี
กำไรด้วยจึงจะเหลือไว้ใช้จ่ายอย่าง
อื่น ถ้าไม่ต้องการ ไม่อยากก็แล้วไป

3.4 การพัฒนาตามแนว พุทธมีหลากหลาย

นอกจากเศรษฐศาสตร์ชาวพุทธ
ของ (Schumacher) และแนวความคิด
ของพระเทพเวที (ประยูร ธรรมปที) ซึ่งก็อยู่ในแนวเดียวกันแล้ว ก็ยังมีเศรษฐ
ศาสตร์ชาวพุทธในทัศนะอื่น ๆ อีกมาก
เช่น เศรษฐศาสตร์ชาวพุทธตามแบบ
ของศรีลังกาที่เริ่มด้วยการปลูกฝัง
ความจำเป็นพื้นฐานทางด้านศีล
ธรรม คือ เริ่มที่เบญจศีล เบญจธรรม
ก่อน โดยหวังว่าเมื่อพัฒนาทางด้าน
ศีลธรรมได้แล้ว คือเป็นคนดีมีศีลธรรม
แล้วก็จะสามารถพัฒนาสร้างสรรค์ทาง

ด้านอื่น ๆ ได้ต่อไป

นอกจากนั้นก็ยังมีแนวของสำนัก
จิตภาวนา ซึ่งมีอุปการะคุณแก่ชาวนา
ชาวไร่ ไม่น้อย ทั้งรับซื้อข้าวเปลือก
ทั้งตั้งโรงสีข้าว ยังแนวของสำนักสันติ
อโศก ผู้นำประชาชนให้เครื่องในวัตร
ปฏิบัติและบริโภคแต่อาหารมังสะวิรัติ
อีกเล่า ส่วนแนวของพระธัมมชโยภิกขุ
แห่งวัดพระธรรมกาย ก็อีกแนวหนึ่งที่
นำประชาชนให้ฝึกสมาธิเจริญวิปัสสนา
โดยประยุกต์การจัดตั้งและอาศัยขนาด
การจัดตั้งให้เกิดประโยชน์แก่วัดเป็น
เบื้องต้น คือ เน้นผู้ทำสมาธิจำนวน
มาก ผู้บวชจำนวนมาก เนื้อที่ของวัด
จำนวนมาก เป็นพัน ๆ ไร่และปลูกต้นไม้
จำนวนมาก นอกจากนั้นยังมีหลวงพ่อบ
คำเดียว สุวรรณ โสภณ ผู้นำในการพัฒนา
โดยการสร้างโบสถ์และทำถนนเข้าวัด
ในแดนผู้ก่อการร้ายแห่ง จังหวัดชัยภูมิ
หลวงพ่อบุญมี แห่งวัดตะโกราย บุรีรัมย์
นำประชาชนให้เลิกเล่นลอตเตอรี่ หรือ
แม้แต่แนวของหลวงพ่อบุญลีลดา เป็น
ต้น

น่าสังเกตว่า ก่อนที่จะมีการ
พัฒนาชาวบ้านนั้นจะต้องพัฒนาวัดก่อน
เสมอ โดยอาศัยยานิสสัยของการทำบุญ
และพระนิพพานเป็นแรงจูงใจ

3.5 การพัฒนาตามแนว พุทธกับการแก้ปัญหาความยากจน

การพัฒนาตามแนวพุทธ ซึ่งมี
หลากหลายนั้น หากพิจารณาให้ดีก็ไม่
ต่างอะไรกับการพัฒนาในระบบเสรี
นิยมเท่าไร คือ เป็นแบบ Zero Sum
Game เช่นกันกล่าวคือ เมื่อมีคนหนึ่ง
ได้อีกคนหนึ่งก็ต้องเสีย เพราะพระภิกษุ
อยู่ในฐานะของผู้ขอ ราษฎรเป็นผู้
ให้ความคำจุนในทางวัตถุแก่วัดในทุก ๆ

ทาง ตั้งแต่อาหารบิณฑบาตไปจนกระ
ทั่งการก่อสร้างโบสถ์วิหาร และที่ดิน
สำหรับธรณีสงฆ์ โดยการทำบุญให้
ทานของประชาชนส่วนใหญ่ ซึ่งได้รับ
อิทธิพลมาจากเรื่องเวสสันดรชาดก
ที่แสดงให้เห็นอำนาจของทานบารมี
โดยเชื่อกันว่า การบำเพ็ญทานด้วย
การสร้างหรือปฏิสังขรณ์วัดและการ
ปรนนิบัติพระสงฆ์ เป็นการลดกิเลส
ตัดหนามน้อยนิดก็จะเป็นทางให้หลุดพ้น
จากวัฏฏสงสาร ตายไปแล้วจะได้ไป
เกิดในภพในชาติที่ดีกว่า

อิทธิพลอีกประการหนึ่ง คือ เรื่อง
วิบากกรรม เนื่องจากความเชื่อหรือ
ถูกสอนให้เชื่อว่า การที่เรายากจนอยู่
ทุกวันนี้เป็นเพราะวิบากกรรม คือ
กรรมแต่ปางก่อน ส่วนคนที่ร่ำรวยกิน
ดีอยู่ดีมียศฐาบรรดาศักดิ์สูง ๆ ในชาติ
นี้ก็เพราะ ในชาติก่อนเขาทำมาดี เพราะ
ฉะนั้นชาตินี้จึงต้องทำบุญทำทานให้
หนักขึ้น เพื่อว่าชาติหน้าจะได้กินดีอยู่ดี
กับเขาบ้าง อะไรที่ดูเหมือนจะถูกต้อง
ตามหลักของตรรกะ แต่ในโลกของ
ความจริง ซึ่งเป็นพลวัตนั้นอาจจะไม่
ถูกต้องก็ได้ เช่น 2 x 2 อาจไม่เป็น 4
เสมอไป อันเรื่องการทำบุญนี้ก็เหมือน
กัน เราหวังผลเอาในชาติหน้าซึ่งจะ
จริงหรือไม่จริงไม่มีใครบอกได้ แต่ทั้ง ๆ
ที่เรายากจนแล้วยังสู้ออดออมเจียดเงินค่า
กับข้าวไปทำบุญ ผลที่เห็นแน่ ๆ ก็คือ
ยิ่งทำบุญมากขึ้นเท่าไร เราก็จะ
ยากจนลงเท่านั้นความเป็นอยู่ของเราจะ
เลวลง เด็ด ๆ จะขาดอาหารมากขึ้น
อนึ่ง ดังได้กล่าวแล้วว่าในระบบ
เศรษฐกิจแบบเสรีนิยมนั้น เป็นระบบ
ที่มนุษย์เบียดเบียนกัน ผู้ที่แข็งแรงกว่า
เอาเปรียบหรือกดขี่ผู้ที่อ่อนแอกว่าดัง

กล่าวมาแล้ว จึงมนุษย์ด้วยกันเอง มีใช้หรือที่สร้างเคราะห์กรรมและ วิบยีน ความยากจนให้แก่เพื่อนมนุษย์ด้วยกันเอง หาใช้เนื่องมาแต่วิบากกรรมอะไรนั้นไม่ แต่อย่างไรก็ตามระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมอันมีการเบียดเบียนกันนั้น ถ้าหากจะช่วยกันหาทางแก้ไขก็แก้ไขได้ ไม่ใช่ก็มีหน้ายอมรับความยากจนโดยคหุณี เอาแต่ทำบุญอย่างไม่ลืมหูลืมตา เพียงเพื่อจะรอผลบุญในชาติหน้า หากเป็นดังนี้เรื่อยไปก็รังแต่จะยากจนไปตลอดชาติเท่านั้น การแก้ไขความยากจนคงจะทำได้ หากลมไม่เปลี่ยนทาง

3.6 บทสรุป

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาตามแบบเสรีนิยมมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดี คือ ก่อให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว แต่ระบบเศรษฐกิจแบบนี้ก็มีจุดอ่อนที่การกระจายรายได้ การสร้างความไม่เป็นธรรมขึ้นในสังคมการเบียดเบียนกัน การว่างงาน และปัญหาความยากจน อย่างไรก็ดีจุดอ่อนเหล่านี้เป็นสิ่งที่แก้ไขได้ หากต้องการจะแก้ไขจริง ๆ แต่จะแก้ไขอะไรไม่ได้เลยถ้าลมไม่เปลี่ยนทาง

ในทรรศนะของชาวพุทธ การมีสัมมนาอาชีวะ คือ การออกบวชนั้นแลคือเศรษฐศาสตร์ของชาวพุทธ ซึ่งเป็นคนละเรื่องกับเศรษฐศาสตร์สมัยใหม่ ยิ่งกว่านั้นยังไม่เชื่อว่าคัมภีร์ศาสนาจะเป็นตำราเศรษฐศาสตร์ขึ้นมาได้ แต่ถ้าจะยกให้เป็นคัมภีร์ทางปรัชญานั้นจะไม่ใช่ที่กังขาเลย ศาสนาพุทธเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างในระดับสูง (Super Structure) เป็นจุดหมายปลายทาง (Ends) คือ สิ่งที่ควร

จะมี ควรจะเป็นตามทำนองคลองธรรม แต่หาใช่ มรรควิธี (Means) ที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายไม่ เพราะมรรควิธีหรือวิธีการที่จะบรรลุจุดหมายคือการกินดีอยู่ดีนั้น เป็นหน้าที่ของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หาใช่หน้าที่ของศาสนาไม่ ดังนั้น การจะใช้ศาสนาเป็นเครื่องมือพัฒนาเศรษฐกิจหรือเป็นเครื่องมือแก้ปัญหาความยากจนจึงขัดกันหลักการโดยสิ้นเชิง

หน้าที่ในการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อแก้ปัญหาความยากจนคงจะต้องเป็นหน้าที่ของระบบเศรษฐกิจระบบใดระบบหนึ่งที่เหมาะสมและสอดคล้องกับภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองของประเทศ ซึ่งในขณะนี้ยังมองไม่เห็นระบบใดที่ดีไปกว่าระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม แม้จะไม่ได้ดีที่สุด ก็จะต้องมีการแก้ไขปรับปรุงก่อนอะไรที่ดีเด่นก็รักษาไว้ อะไรที่ไม่ดีก็ควรแก้ไขปรับปรุงหรือขจัดให้หมดไป เช่น ว่ายังไม่เป็นธรรมในสังคม ทำอย่างไรจึงจะเกิดความเป็นธรรม การกระจายรายได้ยังไม่ทั่วถึง ทำอย่างไรจึงจะทั่วถึง

แต่ที่สำคัญจะหวังพึ่งระบบเศรษฐกิจแต่ถ้ายเดียวหาพอไม่ จำต้องอาศัยระบบอื่น ๆ ด้วย เช่น ระบบการศึกษา การเมือง การปกครอง รวมทั้งระบบศาสนาและค่านิยมของคนในสังคมด้วย ถ้าจำเป็นระบบเหล่านี้ก็อาจจะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงด้วยเหมือนกัน เพื่อสนับสนุนหรือเสริมกำลังกับระบบเศรษฐกิจ การพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาความยากจนจึงจะประสบความสำเร็จลงได้

แต่เหนืออื่นใดก็คือ ตัวบุคคลที่อยู่

ในระบบนั่นเอง ระบบคือ สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ถึงระบบจะดีเพียงไร หากคนไม่ดีระบบก็ไม่อาจจะช่วยอะไรได้ เพราะฉะนั้น บางทีเราอาจจะต้องถามตัวเราเองด้วยเหมือนกันว่า

ประเทศนี้ของใคร

รัฐบาลนี้ของใคร

สภานี้ของใคร

กระทรวงยุติธรรมนี้ของใคร

กระทรวงศึกษาธิการนี้ของใคร

มหาวิทยาลัยนี้ของใคร

โรงพยาบาลเหล่านี้ของใคร

รัฐวิสาหกิจเหล่านี้ของใคร

องค์การไฟฟ้า น้ำประปา และ

โทรศัพท์นี้ของใคร

สายการบิน ท่าอากาศยาน

และท่าเรือนี้ของใคร

ป่าไม้และแม่น้ำลำคลองเหล่านี้ของใคร

ฯลฯ

ทั้งหมดนี้โดยความชอบธรรมแล้วเป็นของข้าพเจ้า โดยตัวข้าพเจ้าและเพื่อตัวข้าพเจ้าและพวกพ้องของข้าพเจ้าจากนั้นหรือ การพัฒนาไม่ว่าจะเป็นไปเพื่อแก้ปัญหาความยากจนหรือปัญหาอื่นใดก็ตามย่อมไม่อาจประสบความสำเร็จลงได้ หากลมไม่เปลี่ยนทาง

บรรณานุกรม

ป๋วย อึ๊งภากรณ์ เสียชีวิตอย่างเสียสิ้น สำนักพิมพ์เคล็ดไทย พระนคร 2517 หน้า 146 - 147

พระเทพเวที (ประยูรย์ ประยุตโต) โน้ต ปาฐกถาธรรม "เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ" แสดง ณ หอประชุม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 9 มีนาคม 2531 เนื่องในโอกาสฉลองครบรอบ 72 ปี ของ ศาสตราจารย์ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์

พระราชวรมุนี (ประยูรย์ ประยุตโต) พุทธธรรม สำนักพิมพ์สุขใจ พ.ศ. 2527

ส. ศิวรักษ์ "ทรรชนะในการพัฒนาสังคมไทย" ในคั่นห้องของ ส. ศิวรักษ์ มูลนิธิโกมล คีมทอง มิตรนรา การพิมพ์ กทม. 2527

สุภาพรณ ณ บางช้าง และคณะ การประยุกต์หลักพุทธธรรมมาใช้ในการพัฒนาชนบท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ลำดับที่ 4, 2529

สุภาพรณ ณ บางช้าง การวิจัยเพื่อการพัฒนาสังคมไทยแนวพุทธ เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ วิจัย ศูนย์วิจัย มหาวิทยาลัยศิลปากร 2530

อุทิศ จึงนิพนธ์สกุล วิวัฒนาการเศรษฐกิจวัด บริษัทสำนักพิมพ์สร้างสรรค์ จำกัด กรุงเทพมหานคร, 2528.

Friedman, Milton and Rose Friedman **Free to Choose** Penguin Books 1981.

Maslow, A.H. "A Theory of Human Motivation" **Psychological Review** 1940.

Schumacher, E.F. **Small Is Beautiful** Abacus edition. 1974 chapt 4 pp 44 - 51.

Wasi, Prawase : "Bact to the Communal Culture a Solution to the Rural Problems?" **Thai Development Newsletter** Third Quarter No.14, 1987 pp 6 - 10.

"ตกลง หากผมไม่เปลี่ยนทาง ฉันจะแข่งกระดานโต้คลื่นกับนาย"

ลูกนายผล*

บทนำ

ภาษาศาสตร์เป็นศาสตร์ที่เพิ่งเกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้เอง นักภาษาศาสตร์พยายามที่จะค้นหาทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อให้พบแก่นแท้ของภาษาซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญของมนุษย์ในการติดต่อสื่อสาร แต่ทฤษฎีที่เป็นที่ยอมรับอยู่ในขณะนี้ อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ในอนาคต เพราะภาษายังมีวิวัฒนาการอยู่ตลอดเวลา จึงเป็นหน้าที่ของนักภาษาศาสตร์ในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

ภาษาศาสตร์เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับภาษา ซึ่งในอดีตรู้จักในชื่อของวิชา "ไวยากรณ์" โดยเริ่มที่นักภาษาชาวอินเดียชื่อ PANINI เมื่อประมาณ 300 ปีก่อนคริสตกาล ได้เขียนไวยากรณ์ของภาษาสันสกฤตที่ประกอบด้วยกฎเกณฑ์ เหตุผล และหลักฐานต่าง ๆ ที่ละเอียดและชัดเจนถูกต้อง ซึ่งยังไม่มีนักภาษาคนใด ทั้งในอดีตและปัจจุบันที่เขียนไวยากรณ์สันสกฤตได้ดีเท่าหรือดีกว่า

ในสมัยกรีกโบราณ ก็มีการศึกษาภาษาเช่นกัน แต่จุดประสงค์เพื่อนำภาษาไปใช้ในการหาเหตุผลในเชิงตรรกวิทยา หากคำตอบในเชิงปรัชญา ได้มีนักคิดกรีกกลุ่มหนึ่งเชื่อว่าทุกอย่างในจักรวาลมีระบบและเป็นไปอย่างมีระบบ จึงคิดว่าที่จะศึกษาภาษาเพื่อหาระเบียบและกฎเกณฑ์ของภาษา จึงเป็นต้นกำเนิดของการศึกษา PHILOLOGIE คือ ศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาษาคำและกฎเกณฑ์ของภาษา แต่มีนักคิดนักเขียนอีกกลุ่มหนึ่งมิได้สนใจในการค้นหากฎเกณฑ์ของภาษา แต่สนใจในการเปรียบเทียบภาษา ซึ่งเป็นต้นเค้าของไวยากรณ์เปรียบเทียบ (GRAMMAIRE COMPARATIVE) และการวิเคราะห์ไวยากรณ์ (GRAMMAIRE ANALYTIQUE) ANALYTIQUE)

ว่าด้วยภาษา

: ศาสตร์

แห่ง

การ

สื่อ

สาร

* นักภาษาศาสตร์รับเชิญ

การศึกษาภาษาของชาวกรีก ชาวโรมัน และนักภาษาในสมัยต่อมา ทำให้เราได้ทราบว่า ภาษากรีก ภาษาลาติน และภาษาสันสกฤต มาจากตระกูลภาษาแม่เดียวกัน คือ อินโด-ยูโรเปียน (INDO-EUROPÉENNE) ซึ่งเป็นการศึกษาภาษาในแง่ของภาษาเชิงประวัติ (LINGUISTIQUE HISTORIQUE) และการศึกษาในการค้นหาต้นกำเนิดของคำ (ETYMOLOGIE)

ศตวรรษที่ 18 LEIBNIZ นักภาษาได้รวบรวมคำ และไวยากรณ์ของภาษาต่าง ๆ และได้แสดงความคิดเห็นว่า ภาษาต่าง ๆ ในโลกนี้ แบ่งออกได้เป็น 8 ตระกูล โดยได้ใช้ความเชื่อ และความคิดของชนต่าง ๆ เป็นหลักในการพิจารณา

ศตวรรษที่ 19 มีนักภาษาศาสตร์มากมาย เช่น RASMUS RASK (1787-1832) ชาวเดนมาร์ก FRANZ BOPP (1791-1867) ชาวเยอรมัน JACOB GRIMM (1785-1863) ชาวเยอรมัน

ปลายศตวรรษที่ 19 และต้นศตวรรษที่ 20 นักภาษาศาสตร์ชาวสวิส DE SAUSSURE (1857-1913) มองภาษาในฐานะเป็น "วัตถุ" การศึกษาของ DE SAUSSURE จึงเป็นการศึกษาภาษาแบบวิทยาศาสตร์ (ÉTUPE SCIENTIFIQUE DU LANGAGE) เป็นการศึกษาแบบใหม่แบบ SAUSSURISME

ต่อมา มีนักภาษากลุ่มเน้นโครงสร้าง (STRUCTURALISME) เช่น LEONARD BLOOMFIELD, CHARLES HOCKETTE ได้เน้น

การวิเคราะห์โครงสร้างของภาษา โดยเน้นที่ภาษาพูด เพราะเขาถือว่า ภาษาเขียนเป็นเพียงสัญลักษณ์ที่ใช้แทนภาษาพูดเท่านั้น

ต่อมา มีการศึกษาภาษาแนวใหม่ คือ GRAMMAIRE TRANSFORMATIONNELLE เป็นการศึกษา รูปประโยคและกฎเกณฑ์ในการจัดเรียงประโยค โดยอาศัยหลักทางไวยากรณ์ นักภาษาศาสตร์กลุ่มนี้ ได้แก่ CHOMSKY, FODOR, KATZ

ที่ได้กล่าวแล้วข้างต้นนี้ เป็นการแสดงถึงวิวัฒนาการของศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับภาษา จากอดีตถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นการศึกษาแบบวิทยาศาสตร์ที่นักภาษาทุกคนพยายามหากฎเกณฑ์ และเหตุผลมาสนับสนุนความคิดของตน ด้วยเหตุนี้ การศึกษาภาษาศาสตร์ จึงแบ่งออกเป็นหลายแขนง หลายความคิด ซึ่งบางแขนงก็มีความเกี่ยวข้องกับภาษาโดยตรง บางแขนงก็เกี่ยวข้องกับศาสตร์อื่นก็มี เช่น

PHONOLOGIE การศึกษาภาษาที่เกี่ยวกับเสียง

PHONÉTIQUE การศึกษาวิเคราะห์เสียง การออกเสียง การถ่ายทอดเสียง และการรับฟังเสียง

PHYSIOLOGIE การศึกษาเกี่ยวกับอวัยวะในการออกเสียง

SÉMENTIQUE การศึกษาความหมายรวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างภาษา ความคิด และพฤติกรรม

SÉMIOLOGIE การศึกษาว่าด้วยสัญลักษณ์ เครื่องหมาย และความสัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์ และผู้ใช้

SOCIO-LINGUISTIQUE

การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสังคม

PSYCHO-LINGUISTIQUE

การศึกษาภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา

LINGUISTIQUE ANTHROPOLOGIQUE

ภาษาศาสตร์เชิงมานุษยวิทยา

LINGUISTIQUE APPLIQUÉE

การศึกษาโดยการนำผลจากการวิเคราะห์ภาษาไปใช้ในการเรียนการสอนภาษา

ตอนที่หนึ่ง ภาษาและการสื่อสาร (LANGAGE ET COMMUNICATION).

บทที่ 1 LINGUISTIQUE

ET SÉMIOLOGIE

มนุษย์เราสามารถติดต่อสื่อสารกันได้ โดยใช้สัญลักษณ์เสียง (SIGNES VOCAUX หรือ PAROLE ภาษาพูด) และสัญลักษณ์ในการเขียน (SIGNES GRAPHIQUES หรือ ECRITURE ภาษาเขียน) ซึ่งระบบของสัญลักษณ์นี้จะป็นลักษณะใดนั้น ขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ของแต่ละสังคม

ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาษา มีอยู่ 2 ลักษณะคือ ปรากฏการณ์ที่มีจุดประสงค์เพื่อการติดต่อสื่อสาร และปรากฏการณ์ที่มีได้มีจุดประสงค์เพื่อติดต่อสื่อสาร

ปรากฏการณ์ที่มีได้มีจุดประสงค์เพื่อการติดต่อสื่อสาร เรียกว่า INDICE คือสิ่งที่ชี้แนะ บอกถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยอาศัยประสบการณ์ หรือการคาดคะเน เช่น ท้องฟ้ามีเมฆดำครึ้มมิได้หมายถึง ฝนจะตกเสมอไป แต่เป็นการคาดคะเนว่าจะมีฝน หรือมีพายุ ตามความคาดหมายของกรมอุตุนิยม

วิทยา หรือ การที่เห็นสีแดง มิได้หมายถึงเลือดเสมอไป แต่ตามประสบการณ์การเรียนรู้ เรารู้ว่า เลือดนั้นมีสีแดง

ส่วนปรากฏการณ์ที่มีจุดประสงค์เพื่อการติดต่อสื่อสารนั้นเกี่ยวข้องกับระบบของการติดต่อสื่อสาร (SYSTEMES DE COMMUNICATION)

การติดต่อสื่อสาร (LA COMMUNICATION) คือระบบของการถ่ายทอดข้อมูลจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง หรือจากคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่ง การ

ถ้าเป็นธงสีเขียวหมายถึง เล่นน้ำทะเลได้ปลอดภัย เป็นต้น

SYMBOLE สัญลักษณ์ที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของของสองสิ่ง ซึ่งได้ถูกกำหนดขึ้นโดยวัฒนธรรมของกลุ่มสังคม เช่น เครื่องหมายตราซัง เป็นสัญลักษณ์ของความยุติธรรม เครื่องหมายกากะบาดสีเขียวติดอยู่หน้าร้าน หมายถึงร้านขายยา เมื่อผู้ใดเห็นก็จะเข้าใจความหมายได้ทันที

SIGNE สัญลักษณ์ซึ่งประกอบ

(FORME VISUELLE) เช่น การทำท่าทางต่าง ๆ ที่มีความหมาย เช่น ท่าทางการสื่อสารของคนหูหนวก และเป็นโบกธงให้สัญญาณของทหารเรือหรือของเจ้าหน้าที่สนามบิน เป็นต้น

- รูปที่เกี่ยวข้องกับเสียง (FORME SONORE) เช่นเสียงที่ได้รับจากเครื่องรับ ที่รับข้อมูลจากเครื่องส่งเสียง SIRENE จากรถพยาบาล เป็นต้น

ถ่ายทอดนี้จะต้องอาศัยตัวกลาง คือ สัญลักษณ์ หรือรหัส

ข้อมูลบางอย่าง อาจถ่ายทอดด้วยสัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายธรรมดา แต่บางอย่างอาจต้องถ่ายทอดด้วย ภาษาพูดที่เป็นระบบของสัญลักษณ์ที่ซับซ้อน ระบบของสัญลักษณ์เครื่องหมายมีดังนี้

SIGNAL สัญลักษณ์ที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นเครื่องบ่งชี้ และมีความต้องการจะถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสารจากผู้หนึ่งไปยังอีกผู้หนึ่ง จะรู้จักกันหรือไม่ก็ตาม เช่น การชักธงแดงที่ชายหาด เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงอันตราย ห้ามเล่นน้ำทะเลในระหว่างที่มีธงแดงนี้ปักอยู่

ด้วยความตั้งใจที่จะถ่ายทอดข้อมูลอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ คือ

- รูปของการเขียน (FORME GRAPHIQUE) เช่นตัวอักษร ตัวเลข ตัวอักษรของคนตาบอด หรือเครื่องหมายต่าง ๆ เช่น เหยี่ยวตราบอกยศของนายทหาร เครื่องหมายที่พบบ่อย ๆ ในหนังสือนำเที่ยว ซึ่งใช้เป็นสัญลักษณ์แทนสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น รูปช้อนส้อมไขว้กันหมายถึง ร้านอาหาร รูปโทรศัพท์หมายถึงโทรศัพท์ รูปภาพคนทำท่าว่าว่ายน้ำ หมายถึงสระว่ายน้ำ ตัวอักษร H หมายถึงโรงแรม เป็นต้น

- รูปแบบที่สัมผัสได้ด้วยตา

กล่าวโดยสรุป SIGNE มีความหมายใกล้เคียงกับ INDICE และ SIGNAL ที่อาจเรียกว่า SIGNE-INDICE และ SIGNE-SIGNAL แต่จะต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนในการสื่อสาร นอกจากนี้ยังมีความหมายใกล้เคียงกับ SYMBOLE หรือที่เรียกว่า SIGNE-SYMBOLE ในรูปแบบของการเขียน รูปภาพและรูปแบบที่สัมผัสได้ด้วยตา ซึ่งสัญลักษณ์นั้นจะเป็นเครื่องหมายแทนสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่สังคมได้กำหนดไว้แล้ว เช่น ตราซัง เป็นสัญลักษณ์ หรือรูปธรรม ของความยุติธรรมที่เป็นนามธรรม

(ยังมีต่อ)

ประโยคแรกเริ่มของเด็ก

และ ลิงชิมแปนซี

The First Sentences of Child and Chimpanzee

สุรีย์ ศิริพัฒน์

ในช่วงเด็กเริ่มพูดภาษาในระยะแรกนั้น ภาษาของเด็กมักจะ เป็นประโยคที่มีองค์ประกอบ ทางด้านโครงสร้างไวยากรณ์ไม่สมบูรณ์เหมือนประโยคของผู้ใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพวกคำหรือหน่วยคำทางไวยากรณ์มักจะถูกตัดออกไป คงเหลือแต่คำที่แสดงเนื้อหา (Content Words) จริง ๆ ที่นำมาเรียงกันเป็นประโยค ประโยคดังกล่าวนี้มีลักษณะ คล้ายคลึงกับประโยคแบบโทรเลข

(Telegraphic Sentences) เนื่องด้วยรูปแบบหรือโครงสร้างประโยคที่คล้ายคลึงกับประโยคแบบโทรเลขดังกล่าวนี้ จึงมีนักจิตวิทยาเชิงพัฒนาการบางคนให้ความสนใจถึงกระบวนการตั้งแต่เริ่มแรกของพัฒนาการด้านภาษาของเด็ก จนกระทั่งถึงขั้นผลิตเป็นประโยคแบบโทรเลข ว่าเด็กที่อยู่ในวัยแตกต่างกันมีพัฒนาการด้านภาษาเป็นอย่างไร แต่อย่างไรก็ตาม สิ่งที่น่าสนใจอีกอย่างหนึ่งก็คือ ในช่วงที่เด็กผลิตประโยค

แบบโทรเลขนั้น ผู้ใหญ่หรือผู้เลี้ยงดูเด็กสามารถเข้าใจถึงความต้องการหรือจุดประสงค์ของเด็กที่ต้องการจะสื่อความหมายได้อย่างไร ซึ่ง Roger Brown กับ Ursula Bullegi (1964), I.M. Schlesinger (1968), และ Lois Bloom (1968) ได้แสดงข้อยืนยันว่า การที่ผู้ใหญ่เข้าใจประโยคแบบโทรเลข (การแสดงความสัมพันธ์ด้านความหมายระหว่างหน่วยศัพท์ต่าง ๆ ในข้อความหรือประโยค)

ของเด็กได้นั้น เพราะผู้ใหญ่มิกระบวนกาขยายความ (Expansion) ซึ่งเป็นกระบวนการอ่านเจตนาหรือความต้องการของเด็ก จากคำหรือหน่วยคำต่าง ๆ ที่เด็กแสดงออกมา พห้อมทั้งอาศัยสภาพแวดล้อมที่ไม่ใช่ภาษา (Non-linguistic Circumstances) ที่อยู่รอบด้านของเด็ก เป็นเครื่องช่วยในการตีความจากประโยคแบบโทรเลขนั้นด้วย

ด้วยเหตุผลจากแนวคิดดังกล่าว นั้น Roger Brown จึงได้เสนอบทความเรื่อง "The First Sentences of Child and Chimpanzee" ซึ่งตีพิมพ์ในหนังสือ *Psycholinguistics* (1970) โดยเสนอผลการเปรียบเทียบเกี่ยวกับพัฒนาการด้านภาษาระหว่างเด็กกับลิงชิมแปนซีว่า มีลักษณะพัฒนาการเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งเป็นกรณีศึกษาเชิงจิตวิทยาเปรียบเทียบอีกกรณีหนึ่งที่น่าสนใจ ที่จะทำให้เห็นขั้นตอนของกระบวนการการเรียนรู้หรือรับรู้ภาษาทั้งของเด็กและของลิงชิมแปนซีตั้งแต่ระยะเริ่มต้นกระบวนการจนกระทั่งแสดงให้เห็นความสัมพันธ์เชิงความหมายของหน่วยภาษาในประโยคที่ใช้ในการสื่อความหมาย

ในประเด็นเกี่ยวกับการศึกษาพัฒนาการด้านภาษาของลิงชิมแปนซีนั้น Roger Brown ได้ศึกษาจากบันทึกการรายงานการศึกษาพฤติกรรมของลิงชิมแปนซีที่ชื่อ Washoe (เพคเมีย) ซึ่ง R.Allen และ Beatrice Gardner ได้นำมาเลี้ยงเหมือนกับเด็กคนหนึ่งตั้งแต่อายุราว 10 เดือน (ในเดือน มิถุนายน 1966) แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อประมาณ

40 ปีก่อนหน้านั้นก็มีการเลี้ยงลิงชิมแปนซีคล้ายกับกรณีของ Washoe เช่นกัน ซึ่งจะเรียกว่าเป็นลิงชิมแปนซีตัวแรก ที่นำมาเลี้ยงไว้ที่บ้านเหมือนกับเลี้ยงเด็กก็ว่าได้ มีชื่อว่า Gua (เพคเมีย) โดยได้รับการเลี้ยงดูจาก Winthrop Kelloggs เขาได้สอนลิงชิมแปนซีตัวนี้ให้เข้าใจถ้อยคำภาษาอังกฤษ ซึ่ง Gua สามารถโต้ตอบได้อย่างแม่นยำและเหมาะสมในจำนวนประมาณ 70 ถ้อยคำ แต่ไม่สามารถพูดออกเสียงได้ นอกจากนี้ก็ยังมีลิงชิมแปนซีเพคเมียอีกตัวหนึ่งชื่อ Viki โดยมี Keith กับ Catherine Hayes (1951) เป็นผู้เลี้ยงดู พวกเขาได้สอนให้ Viki ฟีกออกเสียงภาษาอังกฤษจำนวน 4 เสียง และสามารถออกเสียงคำในภาษาอังกฤษได้อย่างใกล้เคียงพอสมควร แต่ก็ยังอยู่ในขั้นที่ไม่น่าพอใจนัก ลักษณะดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นข้อจำกัดของความสามารถด้านภาษาของลิงชิมแปนซีเกี่ยวกับการผลิตเสียงในระบบภาษาของมนุษย์ เพราะว่ารูปร่างและขนาดของอวัยวะในการออกเสียงหรือฐานกรณ์ต่าง ๆ ในการออกเสียงของลิงชิมแปนซีนั้นมีความแตกต่างไปจากของมนุษย์มากพอสมควร

จากข้อจำกัดด้านอวัยวะในการออกเสียงของลิงชิมแปนซีนั้น ทั้ง Gua และ Viki ยังไม่สามารถแสดงให้เห็นความเจตนาของกามเกี่ยวกับคุณสมบัติของภาษาที่เป็นลักษณะเพิ่มพูนทางไวยากรณ์ (Grammatical Productivity) ได้อย่างชัดเจนด้วยการออกเสียงหรือพูด เพียงแต่แสดงให้เห็นแค่คุณสมบัติของภาษาที่

แสดงความหมาย (Semanticity) ซึ่งมีอยู่ค่อนข้างจะจำกัดเท่านั้น โดยทั่วไปแล้ว คุณสมบัติของภาษาทั้งสองลักษณะนั้นไม่เพียงแต่จะปรากฏอยู่ในคำพูดเท่านั้น แต่ยังปรากฏอยู่ในสื่อที่เป็นตัวเขียน ตัวพิมพ์หรือในภาษาท่าทาง (Sign Language) ได้อีกด้วย จากลักษณะดังกล่าวข้างต้นนี้ การที่จะสอนให้ลิงชิมแปนซีสามารถพูดภาษาได้เหมือนกับมนุษย์นั้น คงจะเป็นเรื่องลำบากอย่างแน่นอนด้วยเหตุนี้ ทั้ง Allen และ Beatrice Gardner จึงเลือกใช้สื่อที่จะสอนให้ Washoe แสดงความเข้าใจภาษาและสมรรถนะทางภาษาที่เป็นภาษาอังกฤษออกมาด้วยภาษาท่าทางแบบอเมริกัน (The American Sign Language = ASL) ซึ่งเป็นภาษาของคนใบ้ที่อยู่ทางแถบอเมริกาเหนือ เพื่อเป็นการขจัดปัญหาเรื่องข้อจำกัดด้านกลไกในการออกเสียงของลิงชิมแปนซี

องค์ประกอบสำคัญของภาษาท่าทางมี 2 ประการคือ (1) การสะกดนิ้วมือ (Finger - spelling) เป็นการทำนิ้วมือให้เป็นรูปร่างต่าง ๆ เพื่อแสดงเป็นสัญญาณหรือสัญลักษณ์แทนตัวอักษรในภาษาแต่ละตัวอักษร โดยแสดงท่าทางเคลื่อนไหวในอากาศ ดังนั้นระบบการสะกดนิ้วมือจึงมีลักษณะคล้ายกับการเขียนตัวอักษรในภาษาเขียน นั่นหมายความว่าโดยพฤตินัยแล้วผู้ทำการสะกดนิ้วมือจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับภาษาเขียนด้วยและ (2) ความหมายแห่งสัญญาณ (Signing Proper) หรืออรรถสัญลักษณ์ (Semantic Signs) จะมีลักษณะเป็นรูปร่างหรือท่าทาง (Configurations) กับลักษณะ

การเคลื่อนไหวที่กระทำให้เกิดขึ้น มีหน้าที่สื่อความหมายโดยตรงต่อหน่วยความคิด (Concepts) ต่าง ๆ สัญลักษณ์ที่เกิดขึ้นบางสัญลักษณ์จะมีลักษณะเป็นจินตภาพ (Icon) ระดับสูง หรือแสดงความหมายเป็นนามธรรมขั้นสูง โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว อาจกล่าวได้ว่าสัญลักษณ์หรือสัญญาณส่วนใหญ่จะแสดงความสัมพันธ์ต่อรูปแบบหรือสิ่งที่แทนค่าตัวมันเอง (Reference : อาจจะเป็นเสียงเครื่องหมาย หรือท่าทางก็ได้) อย่างไม่มีเหตุมีผลอยู่แล้ว เพราะฉะนั้น ทั้ง Allen และ Beatrice Gardner จึงได้พยายามสอน Washoe ด้วยอรรถสัญลักษณ์เท่านั้น โดยที่ทั้งสองคนก็ไม่ใช้คนโบ้และไม่รู้ภาษาโบ้หรือภาษาท่าทางอีกด้วย แต่ก็ได้พยายามศึกษาภาษาท่าทางจากตำราและจากครูคนหนึ่ง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าทั้งสองคนยังใช้ภาษาท่าทางไม่ชำนาญเพียงพอตั้งแต่เริ่มต้นการศึกษา

ผลปรากฏว่าในเจ็ดเดือนแรกของโครงการทดลอง Washoe สามารถใช้สัญลักษณ์ 4 แบบ สื่อความหมายได้อย่างเหมาะสม ได้แก่ (1) Come-gimme Sign ใช้เมื่อต้องการสิ่งต่าง ๆ ที่จับหรือเอื้อมไม่ถึง (2) More Sign แสดงท่าทางโดยเอาปลายนิ้วมือ รวมกันแล้วยกไว้เหนือหน้าผาก เป็นการแสดงความต้องการสิ่งของหรือการกระทำต่าง ๆ นั้นอีกครั้งหนึ่ง เช่น ขออาหารอีก (3) Up Sign ใช้เมื่อต้องการให้อุ้มหรือยกขึ้น และ (4) Sweet Sign ใช้เมื่อต้องการของหวานหลังจากกินอาหารเสร็จแล้ว หลังจากนั้นเจ็ดเดือนก็ให้เรียนสัญลักษณ์สำคัญ ๆ เพิ่มอีก 9 แบบ และถัดจากนั้นอีก 22 เดือน

สุดท้าย ดูเหมือนว่า Washoe ขณะนั้นมีอายุได้ 3 ปี และสามารถใช้สัญลักษณ์ได้ 34 แบบ นอกจากนั้น **สิ่งที่สำคัญที่สุด คือในช่วงสิ้นเดือนเมษายน 1967 Washoe (อายุราว 28 - 33 เดือน) สามารถใช้ประโยคที่ประกอบด้วยสัญลักษณ์สองแบบ เชียงกันได้ 29 แบบ และประโยคที่ประกอบด้วยสัญลักษณ์สามแบบ เชียงกันได้ 4 แบบ** ดังรายละเอียดบางตอนในตารางที่ 1 ข้างล่างนี้

ตารางที่ 1 แสดงรูปประโยคของ Washoe ชนิดต่าง ๆ วิเคราะห์โดย Allen และ Beatrice Gardner ในปี 1968

A. Two Signs.

1. Using "emphasizers"

(*please, come-gimme, hurry, more*).

Hurry open.
More sweet.
More tickle.
Come-gimme drink.

2. Using "specifiers."

Go sweet (to be carried to fruitbushes).
Listen eat (at sound of supper bell).
Listen dog (at sound of barking).

3. Using names or pronouns.

You drink.
You eat.
Roger come.

B. Three or More Signs.

1. Using "emphasizers."

Gimme please food.
Please tickle more.
Hurry gimme toothbrush.

2. Using "specifiers."

Key open food.
Open key clean.
Key open please blanket.

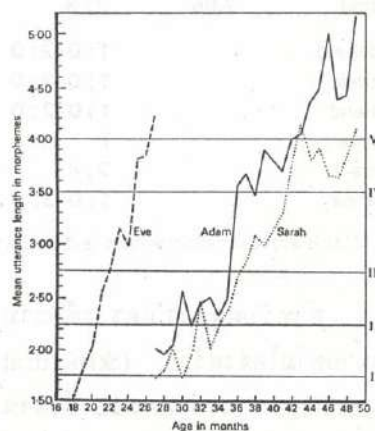
3. Using names or pronouns.

You me go-there in.
You out go.
Roger Washoe tickle.

จากตารางที่ 1 ข้างบนนี้ Roger Brown ได้สรุปไว้ว่า การสร้างข้อสรุปทางความหมาย (Semantic Generalization) ของสัญลักษณ์แต่ละสัญลักษณ์นั้น จะมีลักษณะคล้ายคลึงกับการสร้างข้อสรุปทางความหมายของเด็กอย่างน่าประหลาดใจมาก

สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับเด็กนั้น สิ่งที่เป็นเครื่องบ่งบอกได้ดีที่สุดเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาการด้านไวยากรณ์ของเด็กที่มีอายุแรกเกิดถึงสามขวบ คือ ค่าความยาวโดยเฉลี่ยของถ้อยคำพูดของเด็ก (Mean-Length-of-Utterance = MLU) ซึ่งโดยทั่วไปประโยคคำพูดของเด็กช่วงนี้จะมีค่าเฉลี่ยราว 1.00 เพราะฉะนั้น เด็กที่มีค่าความยาวโดยเฉลี่ยของคำพูดเท่ากันจะมีรายละเอียดด้านไวยากรณ์ของคำพูดหรือประโยคคล้ายคลึงกันแต่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าเด็กเหล่านั้นจะต้องมีอายุเท่ากัน ดังนั้นอายุของเด็กตามลำดับเวลา (Chronological Age) จึงไม่ใช่ดัชนีที่ดีที่จะบ่งชี้ถึงระดับความก้าวหน้าทางภาษาของเด็กได้ดังภาพประกอบ 1 ข้างล่างนี้

ภาพประกอบ 1

จากภาพประกอบ 1 นั้นความยาวของ
ถ้อยคำพูดนั้นจะนับเป็นหน่วยคำ (Mor-
phemes) มากกว่าจะนับเป็นคำ ๆ
เพราะคำหนึ่งถึงรายละเอียดเกี่ยวกับ
พวกวิภัติปัจจัย ซึ่งมีสถานภาพเป็น
หน่วยความคิดหนึ่งหน่วยได้ เช่น หน่วย
คำพวกเติมท้าย : -s แสดงพหูพจน์,
-s แสดงความเป็นเจ้าของ, -ed แสดง
อดีตกาล, และ -ing แสดงลักษณะ
ความต่อเนื่องสำหรับตัวอักษรโรมัน
จะแสดงถึงรายละเอียดของความก้าว
หน้าทางภาษาตามระดับอายุ แบ่งออก

เป็น 5 ชั้น ในชั้นแรก ค่าของ MLU
มีค่าพิสัยอยู่ระหว่าง 1.68 - 2.06 เพราะ
ฉะนั้น ถ้อยคำพูดในประโยคของเด็ก
ยังคงเป็นคำเดี่ยว ๆ ส่วนใหญ่จะมีความ
ยาว 2 - 3 คำและยาวที่สุดจะเป็น 5 คำ
ซึ่งดูเหมือนว่า Washoe จะจัดอยู่ใน
ระดับชั้นนี้เหมือนกันเมื่ออายุได้ 36
เดือน ดังนั้น จึงเป็นการสมควรที่จะจัด
Washoe อยู่ในชั้นที่ I เพื่อเปรียบเทียบ
พัฒนาการด้านภาษากับเด็ก และใน
ชั้นที่ I ก็เป็นช่วงที่ Washoe มีอายุ
จาก 12 เดือนถึง 36 เดือนอีกด้วย

ในประเด็นเกี่ยวกับข้อมูลคำพูด
ของเด็กประกอบด้วยผลการวิเคราะห์
18 ชุด ของเด็ก 13 คน ซึ่งนำมาเปรียบ
เทียบกัน ข้อมูลได้มาจากการบันทึก
เสียงเด็กที่พูดตามธรรมชาติหรือตาม
ปกติในบ้าน ส่วนกรณีของเด็กอีก 5
คนสุดท้ายและลิงซิงแพนซี Washoe
อีกหนึ่งตัวนั้น ก็ได้นำมาเทียบให้เห็น
ความแตกต่างด้วย ดังรายละเอียดใน
ตารางที่ 2 ข้างล่างนี้

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลพัฒนาการด้านภาษาโดยเรียงลำดับตามค่า

Child	MLU	Age at Data	Character of Data	Investigator(s)
Eric I	1.10	1; 7	4 hours, tape recorded.	Bloom
Gia I	1.12	1; 7	7 hours, tape recorded.	Bloom
Eric II	1.19	1; 9	6 hours, tape recorded.	Bloom
Gregory		1; 7.5-1; 11.5	cumulative inventory.	Braine
Andrew		1; 7.5-1; 11.5	cumulative inventory.	Braine
Steven		1; 11.5-2; 0.5	12 play sessions, tape recorded.	Braine
Christy		2; 0-2; 3	taped weekly 45 minute sessions over 3 months.	Miller, Ervin
Susan		1; 9-2; 0	taped weekly 45 minute sessions over 3 months.	Miller, Ervin
Kathryn I	1.32	1; 9	7 ½ hours, tape recorded.	Bloom
Gia II	1.34	1; 9	7 ½ hours, tape recorded.	Bloom
Eric III	1.42	1; 10	8 ½ hours, tape recorded.	Bloom
Seppo	1.45	1; 11	2 hours taped over 1 month.	Bowerman
Eve I	1.68	1; 6	3 ½ hours taped over 6 weeks.	Brown
Sarah I	1.73	2; 3	3 hours taped over 6 weeks.	Brown
Seppo II	1.77*	2; 2	2 hours taped over 1 month.	Bowerman
Kathryn II	1.92	1; 11	9 hours tape recorded.	Bloom
Rina I	1.95*	2; 1	2 hours taped over 1 month.	Bowerman
Adam I	2.06	2; 3	2 hours, tape recorded.	Brown
Hildegard		1; 0-2; 0	parental diary, selectively reported.	Leopold
Charles		1; 0-2; 0	parental diary, selectively reported.	Grégoire
Edmond		1; 0-2; 0	parental diary, selectively reported.	Grégoire
Zhenya		?	very selective, interpretative reports.	Gvozdev, Slobin
Centa		2; 4	grandfather's diary, selectively reported.	Chao
Washoe		1; 0-3; 0	foster parental diary, quite fully reported.	Gardners

* MLU is approximation within ± 0.10 due to special problems in calculating for Finnish.

สำหรับผลการวิเคราะห์ความ
หมายตามโครงสร้าง (Structural
Meaning) จำนวน 10 แบบ ซึ่งส่วน
ใหญ่จะเป็นประโยคชนิดสองคำที่อยู่

ในชั้นที่ I ซึ่งเป็นผลการวิเคราะห์พัฒนา
การด้านภาษาของเด็กต่อไปนี้ คือ
Seppo, Rina, Adam, Eve และ
Sarah พบว่าความหมายตามโครงสร้าง

จำนวนประมาณ 75% เป็นถ้อยคำพูด
หรือประโยคที่มีคำพูดตั้งแต่สองคำ
ขึ้นไป (Multi - word Utterance)
ดังรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงโครงสร้างประโยคแรกเริ่มจากคำพูดของเด็กในชั้นที่ 1 จำนวน 5 คน

I. Operations of reference.

Nominations: *That (or It or There) + book, cat, clown, hot, big, etc.*

Notice: *Hi + Mommy, cat, belt, etc.*

Recurrence: *More (or 'Nother) + milk, cereal, nut, read, swing, green, etc.*

Nonexistence: *Allgone (or No-more) + rattle, juice, dog, green, etc.*

II. Relations.

Attributive: Ad + N (*Big train, Red book, etc.*)

Possessive: N + N (*Adam checker, Mommy lunch, etc.*)

Locative: N + N (*Sweater chair, Book table, etc.*)

Locative: N + V (*Walk street, Go store, etc.*)

Agent-Action: N + V (*Adam put, Eve read, etc.*)

Agent-Object: N + N (*Mommy sock, Mommy lunch, etc.*)

Action-Object: V + N (*Put book, Hit ball, etc.*)

จากตารางที่ 3 กลุ่มแรกที่เรียกว่า "Operations of Reference" เป็นกลุ่มของถ้อยคำพูด ซึ่งแต่ละกลุ่มจะมีคำศัพท์ยืนพื้น (Constant Term) ได้แก่ That, Hi, More และ Allgone ซึ่งจะเชื่อมกับคำชนิดต่าง ๆ เช่น คำนาม คำกริยา หรือคำคุณศัพท์สำหรับกลุ่มที่สองที่เรียกว่า "Relations" นั้นจะเป็นกลุ่มที่ไม่มีการใช้คำซ้ำกันเกิดขึ้น ดังนั้น คำต้นแถวและท้ายแถวจะแตกต่างกันเสมอ และคำทั้งสองดังกล่าวนี้จะแสดงความสัมพันธ์ด้านความหมายที่นามธรรมบางอย่างระหว่างกันตามโครงสร้างไวยากรณ์ ความหมายของประโยคในชั้นที่ I จะมีลักษณะราวกับว่าเป็นการขยายหรือการกระจายความรู้สึก (Intelligence) ออกไป ดังที่ Jean Piaget (1954) นักจิตวิทยาพัฒนาการผู้โด่งดัง เรียกว่า

"การเคลื่อนไหวเชิงประสาท (Sensory - motor)" ซึ่งจุดประสงค์ของกระบวนการนี้ คือ "ลำดับของการปฏิบัติหรือการกระทำนั้นไม่ใช่ความคิด" Piaget มีความเชื่อในช่วงสองปีแรกของชีวิต เด็กจะไม่รับรู้เรื่องวัตถุหรือคนว่าทั้งหมดเป็นตัวสาเหตุของการกระทำหรือผู้รับผลการกระทำ ในช่วง 18-24 เดือนเด็กจะสร้างโลกแห่งวัตถุที่มีอยู่นั้นให้สอดคล้องกับเวลาและสถานที่ในตอนนั้น **ความสามารถที่จะสร้างข้อความประโยค (Propositions) ที่จะแสดงอยู่ในรูปประโยคต่าง ๆ ได้นั้นจะต้องมีวุฒิภาวะเพียงพอซึ่งจะปรากฏขึ้นตอนใกล้กับช่วงสุดท้ายของกระบวนการการเคลื่อนไหวเชิงประสาท** ถ้าความหมายของประโยคแรก ๆ คือ การขยายความรู้สึกด้านการเคลื่อนไหว

เชิงประสาทของเด็กจริง ความหมายของประโยคแรก ๆ ดังกล่าวนั้นคงจะเป็นสากลลักษณะของมวลมนุษย์อย่างแน่นอน ซึ่งจะไม่จำกัดอยู่เฉพาะแต่มนุษย์เท่านั้น แต่ลักษณะดังกล่าวนี้จะปรากฏอยู่ในพวกสัตว์ด้วย ดังนั้น จากผลการศึกษาของ Piaget แสดงให้เห็นว่าเด็กมีพัฒนาการของกระบวนการดังกล่าวอยู่หลายเดือนที่เด็กไม่เกี่ยวข้องกับโลกของคนหรือสัตว์ซึ่งอยู่ภายนอกของตัวเด็ก

เกี่ยวกับการเปรียบเทียบ Washoe กับเด็กนั้น Roger Brown ได้นำเอาการเรียงลำดับสัญลักษณ์ (ประโยค) ของ Washoe ในตาราง 1 มาเปรียบเทียบกับประโยคแรกเริ่มของเด็กในตาราง 3 ดังปรากฏในตารางที่ 4 ข้างล่างนี้

ตารางที่ 4 แสดงความคล้ายคลึงกันของรูปประโยคแรกเริ่มของเด็กกับ Washoe

ประโยคของ Washoe

More sweet.

More tickie.

Go sweet.

You eat.

ประโยคของเด็ก

Recurrence

Recurrence

Action-locative

Agent-Action

ประโยคที่มีคำว่า "key"
Gimme please food.

Instrumental Relation
Action-object

ลักษณะดังกล่าวข้างบนนี้จะปรากฏ
ในชั้นที่ I ของเด็กและลิงชิมแพนซี

ส่วนประโยคที่ประกอบด้วยสามสัญ-
ลักษณ์ที่แสดงความสัมพันธ์กัน จะ
ดังตารางที่ 5 ข้างล่างนี้

ปรากฏอยู่ในช่วงตอนปลาย ๆ ของ
ชั้นที่ I ทั้งในเด็กและลิงชิมแพนซี

ตารางที่ 5 แสดงความสัมพันธ์ของ รูปประโยคแรกเริ่มของเด็กกับ Washoe ที่มี 3 สัญลักษณ์

ประโยคของ Washoe

Roger Washoe tickle.
You out go.

ประโยคของเด็ก

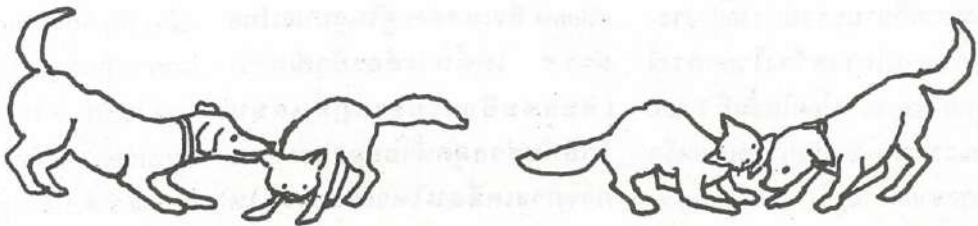
Agent-action- object
Agent-action- locative

โดยสรุปแล้วลักษณะการ
เรียงลำดับสัญลักษณ์ (ประโยค)
ของ Washoe ในตารางที่ 1 เทียบ
กับของเด็กในตารางที่ 3 มีลักษณะ
เหมือนกันมาก แต่อย่างไรก็ตาม
ลักษณะการนำเอาสัญลักษณ์มารวม
กันของ Washoe นั้น มีลักษณะเป็น
ประโยคมากกว่าจะเป็นการเรียงลำดับ

แบบทั่ว ๆ ไป เพราะ Washoe สามารถ
ใช้สัญลักษณ์ที่แสดงจุดสิ้นสุดของ
ประโยค (Terminal หรือ Juncture
Signs) และลักษณะการนำเอาสัญ-
ลักษณ์มารวมกันนั้น จะมีลักษณะ
เรียงกันจากจำนวนน้อยไปสู่จำนวน
มากซึ่งแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ทาง
ความหมายและไวยากรณ์พร้อมกัน

ไปด้วยและยังมีลักษณะการเรียงลำดับ
คล้ายคลึงกับเด็ก เช่น เมื่อเด็กมองเห็น
รูปภาพประกอบ 2 ซึ่งเป็นภาพแสดง
ความสัมพันธ์แบบผู้กระทำ-กรรม
(Agen-object) เด็กจะแสดงรูป
ประโยคออกมาอย่างไร

ภาพประกอบ 2 แสดงความสัมพันธ์แบบผู้กระทำ-กรรม

เมื่อเด็กดูรูปด้านซ้ายอาจจะพูด
ว่า Dog bite. (Agent - action),
Bite cat. (Action - object) หรือ
Dog cat. (Agent - object) ในทาง
ตรงกันข้าม ถ้าเด็กดูรูปด้านขวาเด็ก
อาจจะพูดว่า Cat bite. (Agent -
action), Bite dog. (Action - object)

หรือ Cat dog. (Agent - object) กลุ่ม
คำทั้ง 6 มีลำดับที่แสดงความสัมพันธ์
กับสิ่งที่มันอ้างถึง (รูป) และคำใน
ประโยคของรูปด้านซ้ายและด้านขวา
จะมีลำดับของคำ ๆ เดียวกันแต่ต่าง
กัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็กสามารถแยก
ความหมายตามโครงสร้างได้ และเด็ก

สามารถจะรวมหรือย้ายตำแหน่งของ
คำเนื้อหา (Content Words) คือ Dog,
Cat และ Bite ในประโยคได้ ซึ่ง
Washoe ก็มีกระบวนการการลำดับ
สัญลักษณ์ที่คล้ายคลึงกับเด็กเช่นเดียว
กัน

ในทัศนคติของผู้เขียนนั้น กรณีศึกษาเชิงเปรียบเทียบของ Roger Brown จึงมีประโยชน์มากต่อการศึกษาพัฒนาการด้านภาษาทั้งของเด็กและลิงชิมแพนซี ว่ามีความคล้ายคลึงในกระบวนการเรียนรู้ภาษาในระยะต้น คือ ช่วงระหว่าง 12-36 เดือน แต่ในประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ปรากฏว่า ลิงชิมแพนซีพัฒนาได้เร็วกว่าเด็กในระยะปีแรก ๆ ของการเรียนรู้ พอถึงประมาณปีที่ 4 ของการเรียนรู้ จะพบว่าลิงชิมแพนซีจะมีกระบวนการเรียนรู้ที่ดูเหมือนว่าจะหยุดการพัฒนา ส่วนเด็กจะมีกระบวนการเรียนรู้และรับรู้อาษาที่ดำเนินต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง **ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าลิงชิมแพนซีมีข้อจำกัดในขนาดความจำ กาสเขียนรู้หรือการรับรู้ในระดับที่เป็นนามธรรมขั้นสูง** (Heatherington, 1980:7)

แต่อย่างไรก็ตาม ตามความเชื่อของ Roger Brown นั้น เขาพยายามจะชี้ให้เห็นว่าลิงชิมแพนซี (Washoe) มีการใช้ภาษาที่เป็นโครงสร้างและระบบคำซึ่งอยู่ในลักษณะภาษาท่าทางที่ใช้ระบบสัญลักษณ์ ความคิดนี้ไม่น่าจะเป็นจริงตาม Roger Brown เสนอไว้ เพราะ **ลิงชิมแพนซีไม่มีโครงสร้างภาษามนุษย์ในสมอง จะต้องได้รับการสอนโดยตรงจากมนุษย์ ไม่สามารถรับรู้ได้โดยธรรมชาติของตนเอง ซึ่งเด็กมนุษย์มีกลไกที่จะรับรู้ภาษา (Language Acquisition Device = LAD) อยู่ในหัวอยู่แล้ว** ไม่ต้องอาศัยคนอื่นมาเป็นผู้สอนให้โดยตรง แต่จะทำกรรับรู้ภาษาด้วยตนเองมากกว่า และประการสำคัญอีก

อย่างหนึ่งคือ **ลิงชิมแพนซีจะไม่สอนภาษามนุษย์ (Semantic Sign)-ที่พวกตนมีอยู่ให้แก่ลิงรุ่นหลัง ๆ ต่อไป** ดังนั้นสิ่งที่ลิงชิมแพนซีเรียนรู้จึงเป็นพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้ามากกว่า อาจจะเหมือนกับการฝึกสัตว์ในโรงละครสัตว์ก็ได้ ถ้ามีอะไรที่เหมือนกับการรับรู้ภาษาของเด็ก น่าจะเป็นสิ่งบังเอิญมากกว่า ถึงแม้ในระยะเริ่มแรกนั้น การรับรู้ภาษาของเด็กจะไม่แตกต่างไปจากขั้นตอนของลิงชิมแพนซีก็ตาม (Heatherington, 1980 : 6-7)

เมื่อพิจารณาถึงขั้นตอนการรับรู้ภาษาของเด็ก พอจะแบ่งขั้นตอนโดยคร่าว ๆ ได้ 4 ขั้นตอนคือ (1) ขั้นแยกแยะเสียงต่าง ๆ (Babbling Stage) เป็นช่วงเด็กอายุระหว่าง 4-12 เดือน (2) ขั้นรวมเสียงให้เป็นคำศัพท์ (Halophrastic Stage) เด็กจะแยกแยะคำได้ด้วยการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่อ้างอิง (Referent) กับคำหรือหน่วยภาษา (Reference) ขั้นนี้เด็กจะมีอายุอยู่ระหว่าง 12 - 18 เดือน (3) ขั้นสร้างประโยคเป็นแบบโทรเลข (Telegraphic Stage) เด็กจะรวมคำเข้าด้วยกันตามโครงสร้างที่เด็กทดสอบแล้วว่าน่าจะถูกต้องเพื่อสร้างเป็นประโยคที่สมบูรณ์ ขั้นนี้เด็กจะมีอายุอยู่ระหว่าง 18-36 เดือน และ (4) ขั้นซ้อนประโยคในประโยคอื่นได้ (Recursive Stage) เด็กสามารถจะพูดประโยคที่มีลักษณะซับซ้อนมากขึ้น ในหนึ่งประโยคอาจจะประกอบด้วยอนุประโยคหลาย ๆ ประโยคก็ได้ ซึ่งลิงชิมแพนซีไม่สามารถพัฒนาความสามารถด้านภาษามาถึงขั้นนี้ได้ ในขั้นนี้เด็กจะมีอายุตั้งแต่ 36

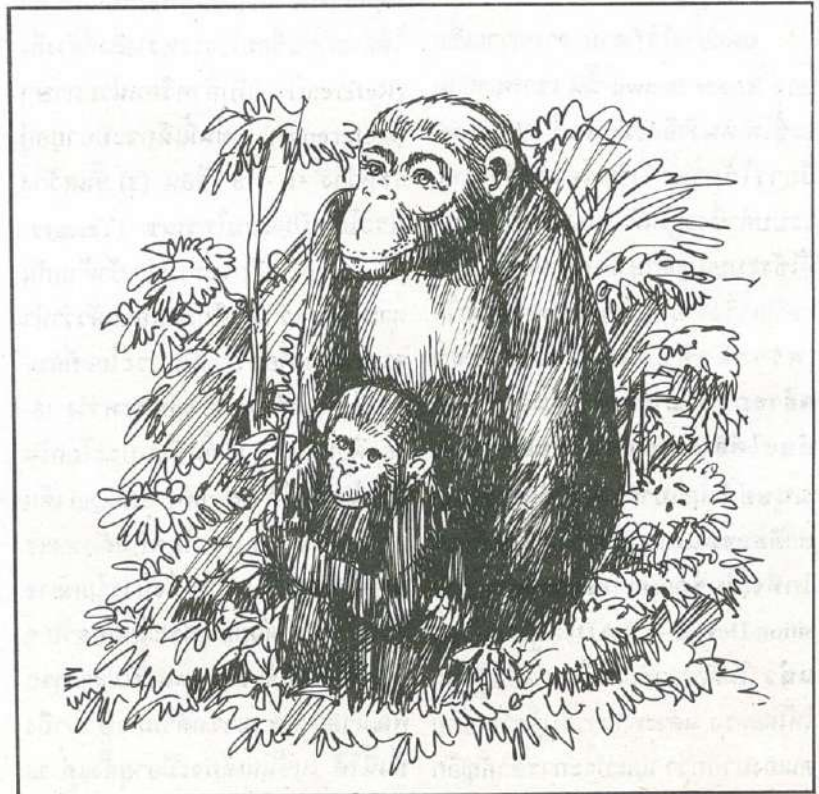
เดือนขึ้นไป เมื่อนำขั้นตอนการเรียนรู้ภาษาของเด็กไปเปรียบเทียบกับลิงชิมแพนซีจะพบว่า มีความแตกต่างกันเป็นอย่างมาก ลิงชิมแพนซีจะไม่ผ่านขั้นที่หนึ่ง เพราะใช้ภาษาท่าทางที่เป็นสัญลักษณ์เฉพาะพฤติกรรมหนึ่ง ๆ เท่านั้น แต่จะเริ่มต้นที่ขั้นที่สองและสามตามลำดับ แล้วไปหยุดกระบวนการพัฒนาการด้านภาษาก่อนถึงขั้นที่ 4 ดังนั้น ขั้นที่สองจึงเป็นเพียงการเชื่อมโยงท่าทางให้สัมพันธ์กับสิ่งเร้าหรือ Referent (ตามทฤษฎีการเลียนแบบ) พอถึงขั้นที่สาม ลิงชิมแพนซีก็จะแสดงท่าทาง (สัญลักษณ์) ต่าง ๆ เป็นลำดับตามขั้นตอนของความคิดว่า จะเห็นอะไรเป็นหัวข้อสำคัญขั้นก่อนซึ่งขั้นตอนนี้เป็น การเชื่อมโยงสัญลักษณ์หลายตัวต่อความคิดหลายความคิดเกี่ยวกับสรรพสิ่งทั้งหลาย (Referent) เพื่อจะสื่อความหมาย ส่วนขั้นที่สี่ยังเป็นไปได้ยากมาก ดังนั้น ทุกขั้นตอนของการเรียนรู้ของลิงชิมแพนซี คนจึงทำหน้าที่เป็นกลไกในการควบคุมเพื่อให้ลิงชิมแพนซีจดจำพฤติกรรมซึ่งอาจมีการลงโทษหรือให้รางวัลในระหว่างการสอน (ตามทฤษฎีเสริมแรง) ก็ได้ **ด้วยเหตุนี้ลักษณะต่าง ๆ ที่ลิงชิมแพนซีแสดงออกมาจึงไม่น่าจะเป็นภาษา น่าจะเป็นระบบสื่อสารที่ผูกติดอยู่กับสิ่งกระตุ้นหรือสิ่งเข้า (Stimulus-bound) มากกว่าเพื่อจะใช้สื่อสารในสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง** (Concurrent Circumstances) ในขณะนั้น

ในประเด็นนี้ อาจกล่าวได้ว่าเมื่อลิงชิมแพนซีสามารถแสดงภาษาท่าทาง

ด้วยสัญลักษณ์เชิงความหมายถึงระดับ 2-3 สัญลักษณ์ (ประโยค) น่าจะสรุปได้ว่าลิงชิมแปนซีสามารถแสดงลักษณะเพิ่มพูนในภาษา (Linguistic Productivity) และแสดงลักษณะความหมายของภาษาได้ โดยการแทนที่และโยกย้ายสัญลักษณ์ (Displacement) ในลำดับของโครงสร้างไวยากรณ์ที่แตกต่างกัน ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้เป็นคุณสมบัติของภาษาโดยทั่วไป ก็น่าจะบอกได้ว่าลิงชิมแปนซีมีภาษาและพัฒนาการด้านภาษาเหมือนเด็ก สำหรับข้อโต้แย้งประเด็นนี้คือ ถ้าความสามารถด้านภาษาของลิงชิมแปนซีมีจริง ทำไมขั้นตอนพัฒนาการด้านภาษาของลิงชิมแปนซีจึงหยุดลงก่อนจะถึงขั้นตอนการรับรู้ภาษาของคนในขั้นตอนที่เป็นการซ้อนประโยคในประโยคอื่น (Recursive Stage) ลิงชิมแปนซีน่าจะมีศักยภาพที่จะพัฒนามาถึงขั้นนี้ได้ ในเมื่อขั้นตอนการพัฒนาด้านภาษาของเด็กและลิงชิมแปนซีตอนแรกมีความคล้ายคลึงกันมากตามที่ Roger Brown ได้เปรียบเทียบไว้หรือว่า จุดนี้มันเป็นข้อจำกัดที่ว่า Allen กับ Beatrice Gardner ไปสอนภาษาท่าทางที่เป็นสัญลักษณ์เชิงความหมาย (Semantic Signs) ที่เป็นจิตภาพขั้นสูง ไม่ได้สอนภาษาท่าทางที่ใช้รูปแบบการสะกดนิ้วมือโดยอิงอยู่กับระบบภาษาเขียน ซึ่งผู้ที่จะใช้ระบบหลังนี้ได้ก็ต้องเข้าใจกฎไวยากรณ์ภาษาเขียนได้ดี อาจเป็นเพราะว่าลิงชิมแปนซีไม่มีความสามารถที่จะแยกแยะและทำความเข้าใจได้ดี เพียงพอ จึงเลือกให้เรียนภาษาท่าทางที่เป็นสัญลักษณ์เชิง

ความหมาย เช่น สมมุติว่าจะพูดว่า "eat" ถ้าใช้ภาษาระบบสะกดนิ้วมือจะต้องแสดงรูปร่างของนิ้วมือถึง 3 ลักษณะ เพื่อแสดงให้เห็นพยัญชนะ 3 ตัว แต่ถ้าเป็นสัญลักษณ์เชิงความหมายอาจจะแสดงเพียงเอานิ้วมือมารวมกันแล้วยกแสดงท่าทางจะเอาเข้าปากก็จะสื่อความหมายได้ ซึ่งซับซ้อนน้อยกว่าด้วยเหตุนี้ จึงอาจจะทำให้เราไม่เห็นลักษณะภาษาลิงชิมแปนซีที่ใกล้เคียงกับภาษามนุษย์ก็ได้ ถ้าจะมีบุคคลที่สนใจการศึกษาในประเด็นนี้ก็อาจจะทดลองใช้ภาษาท่าทางที่เป็นระบบการสะกดด้วยนิ้วมือ ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับภาษามนุษย์มากขึ้น ซึ่งพอจะทำให้เราได้ข้อสรุปที่น่าสนใจมากกว่านี้ ถึงแม้ว่าจะต้องใช้เวลาในการศึกษามากกว่าการใช้ภาษาท่าทางเชิงความหมายก็ตาม

ประการสุดท้ายนี้ ผู้เขียนขอสรุปว่าภาษาสมัครจะเป็นมรดกของมวลมนุษย์เท่านั้น ซึ่งมนุษย์สามารถรับรู้ได้โดยกำเนิด เพราะโดยตัวภาษาเองแล้ว ภาษาเป็นระบบสัญลักษณ์ที่สามารถสื่อความหมายได้ด้วยตัวมันเองโดยแสดงความสัมพันธ์เชิงความหมาย ภายในหน่วยต่าง ๆ ของภาษานั้นเอง และมีมนุษย์เท่านั้นที่มีศักยภาพเพียงพอที่จะนำเอาภาษามาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามความต้องการและขอบเขตความคิดของตน ดังนั้น พัฒนาการด้านภาษาที่เป็นประโยคของลิงชิมแปนซีกับเด็ก ที่ Roger Brown กล่าวไว้ก็น่าจะกล่าวได้อีกประการหนึ่งว่า พัฒนาการด้านภาษาของเด็กนั้นเป็นพัฒนาการด้านระบบภาษาและระบบสื่อสารที่มีความสมบูรณ์ในตัว

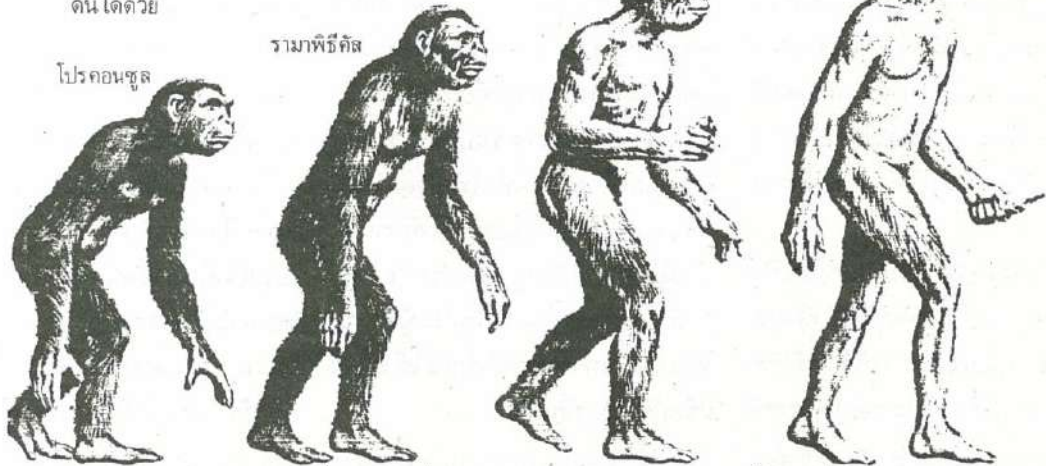
มันเอง ซึ่งมนุษย์สามารถจะประยุกต์ระบบทั้งสองมาใช้เป็นเครื่องมือแสดงเจตนาหรือความรู้สึกนึกคิดของตนที่มีต่อสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้ ส่วนพัฒนาการด้านภาษาของลิงชิมแปนซีนั้นน่าจะเป็นเพียงแค่ระบบสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับสิ่งกระตุ้นมากกว่า เพื่อแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมา และไม่น่าจะเป็นระบบภาษา เพราะฉะนั้นกระบวนการด้านภาษาของเด็กและลิงชิมแปนซีจึงมีส่วนคล้ายคลึงกันในประเด็นที่ว่า ทั้งสองกระบวนการเป็นระบบสื่อสารชนิดหนึ่งที่มีกระบวนการเรียนรู้คล้ายคลึงกัน (ดูเหมือนว่าลิง

ชิมแปนซีจะเรียนรู้ได้เร็วกว่าเด็กในช่วงแรกด้วยซ้ำไป) ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับลักษณะที่สิ่งของ อากาการกระทำ หรือรูปแบบต่าง ๆ ที่มีอยู่ในจักรวาลนี้ต่างก็สื่อความหมายด้วยตัวมันเองอยู่แล้ว ซึ่งความหมายของสิ่งเหล่านี้ขึ้นอยู่กับการตีความของผู้ส่งสารและผู้รับสาร ยกตัวอย่างเช่น เครื่องแบบพิธีกรรม ตำแหน่งทางสังคม หรือท่าทางอากัปกริยาต่าง ๆ สิ่งดังกล่าวนี้เป็นสัญลักษณ์ที่ไม่ใช่ภาษา แต่มีความหมายในตัวเอง ส่วนภาษานั้นมีคุณสมบัติที่เจริญงอกงามได้ตลอดเวลา มีสภาพเป็น

วัฒนธรรมเชิงประสบการณ์ที่สั่งสมไว้ได้และสามารถถ่ายทอดให้คนรุ่นหลังได้ ซึ่งผิดไปจากลิงชิมแปนซี ไม่สามารถถ่ายทอดประสบการณ์ที่สั่งสมในตัวเองส่งต่อให้กับลูกหลานรุ่นหลังได้ ดังนั้นพัฒนาการด้านภาษาของเด็กกับลิงชิมแปนซีจึงมีส่วนคล้ายคลึงกันตรงประเด็นที่ว่า เป็นเพียงแค่กระบวนการหรือระบบสื่อสารประเภทหนึ่ง ซึ่งมีขอบเขตจำกัดสำหรับลิงชิมแปนซี แต่ในทางตรงกันข้าม สำหรับมนุษย์ทั้งปวงมีขอบเขตจำกัดน้อยมาก □

วิวัฒนาการของมนุษย์

ปัจจุบันนี้นักวิทยาศาสตร์มีความรู้เกี่ยวกับวิวัฒนาการของมนุษย์ในสมัยเริ่มแรกมากขึ้น ซึ่งนับเป็นเวลานานมาแล้วที่บรรพบุรุษของเราใช้เวลาทั้งชีวิตอาศัยอยู่ตามต้นไม้ แต่พวกเขาสามารถเดินบนพื้นดินได้ด้วย

เป็นเวลาหลายล้านปีมาแล้วที่มนุษย์ได้เริ่มใช้เวลาส่วนมากอยู่บนพื้นดิน

ลำตัวของมนุษย์เหล่านี้ตั้งตรงขึ้น และค่อย ๆ พัฒนาจนวิ่งได้เร็วขึ้น

กาลิทาส

กวีเอก ของ อินเดีย

อัญชลี ทองแถม*

พ ระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงแสดงความเห็นเรื่องกาลิทาสไว้ว่า “กวีชื่อกาลิทาสมีหลายคน ข้าพเจ้าอยากจะใคร่สันนิษฐานว่า ชื่อกาลิทาสจะเป็นราชทินนามสำหรับตำแหน่งรัตนกวี ไม่ใช่ชื่อนามบุคคลผู้หนึ่งผู้ใดโดยเฉพาะจริงอยู่บางทีในชั้นต้นก็จะมีจินตกวีสำคัญคนหนึ่งชื่อเช่นนั้นแล้วต่อมาภายหลังใครมีฝีปากดีก็ได้ว่าที่กาลิทาสรัตนกวี” (2507 : 2-3)

ประวัติกาลิทาสไม่มีกล่าวไว้เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ณ ที่ใดเลย ไม่มีใครทราบแน่นอนว่ากาลิทาสมีชีวิตอย่างไรและรุ่งเรืองอยู่ในสมัยใด การที่จะกำหนดระยะเวลาสมัยของกาลิทาสจึงต้องอาศัยจากหลักฐานจากผลงานของเขา

เองและจากหลักฐานอื่น ๆ บางประการที่ระบุถึงชื่อของเขา เรื่องราวเกี่ยวกับตัวของเขา มีปรากฏในตำนานว่า เดิมเขาเป็นคนเลี้ยงโคและไม่รู้หนังสือเลยแต่โชคบันดาลให้ได้แต่งงานกับเจ้าหญิงปริยงค์มัญชุรี ผู้หยิ่งว่าตนฉลาด ซึ่งเป็นพระธิดาของพระเจ้าวิกรมกิตติแห่งนครวันตี ในระหว่างที่อยู่ด้วยกัน เจ้าหญิงพยายามที่จะทดสอบภูมิปัญญาอยู่เสมอและด้วยเหตุนี้ทำให้เขาต้องอ่อนวอนขอพรจากเจ้าแม่กาลิเพื่อให้เขาเป็นผู้ที่ทรงภูมิปัญญา จนกระทั่งเจ้าแม่กาลิเมตตาและบันดาลให้เป็นผู้มีความสามารถในการประพันธ์และได้เป็นกวีมีชื่อเสียงของอินเดีย

ตำนานที่แพร่หลายโดยเฉพาะอย่างยิ่งในลังกาได้กำหนดให้กาลิทาส

เป็นคนอยู่ในสมัยเกี่ยวกับพระเจ้ากุมารทาส กษัตริย์แห่งลังกา ผู้ทรงเป็นกวีและมีชีวิตอยู่ในตอนต้นของคริสต์ศตวรรษที่ 6 ตำนานเรื่องนี้กล่าวว่า กาลิทาสตายที่เกาะลังกาด้วยน้ำมือของโสเภณีเมื่อเขาไปเที่ยวเกาะลังกา และผู้ที่พบว่าเขาถูกฆ่าตาย คือกุมารทาสเพื่อนของเขา ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นคนเดียวกับพระเจ้ากุมารทาส¹

ความเชื่อตามประเพณีที่แพร่หลายที่สุดก็คือ ความเชื่อว่ากาลิทาสเป็นหนึ่งในนวัตินกวีแห่งราชสำนักของพระเจ้าจันทรคุปต์ที่ 2 หรือพระเจ้าวิกรมกิตติแห่งราชวงศ์คุปตะ ณ นครอุชชยีนี (ศักดิ์ศรี แย้มนิตดา, 2527 : 139 - 144)

* อาจารย์ประจำภาควิชาพื้นฐานทั่วไป หมวดภาษาไทย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

¹ Keith, *The Sanskrit Drama* (London : Oxford University press, 1970) p. 143.

² นวัตินกวี คือ ชันวันตริ, กษปณกะ, อมรสิงหะ, คังกุ, เวตาสภัญญะ, ฆฏกรรประ, กาลิทาส, วราหะมิหิระ, และ วรรุจิ

ข้อเท็จจริงที่ยอมรับกันว่า กาลิ-
ทาสมีชีวิตอยู่ในราชสำนักของกษัตริย์
ผู้ทรงมีพระนามว่า “**วิกิรมาทิตย**” โดย
อาศัยหลักฐานจากชื่อของบทละครเรื่อง
วิกิรโมรเวตีของเขา ซึ่งมีคำว่า “**วิกิรมา**”
ที่อาจมีนัยพาดพิงไปถึงพระเจ้าวิกิรมา-
ทิตยเป็นพระนามหนึ่งที่มีชื่อเสียงโด่งดัง
ในนิทานและเกร็ดทางวรรณคดีหลาย ๆ
เรื่องของอินเดีย เพราะเหตุว่ากษัตริย์
อินเดียหลายพระองค์ทรงมีพระสมัญญา
นามนี้ จึงเป็นการยากมากที่จะตัดสินว่า
คำว่า “**วิกิรมาทิตย**” ในนิทานเรื่องนั้น
หมายถึงกษัตริย์อินเดียพระองค์ใด
อย่างไรก็ตามมีหลักฐานที่เชื่อถือได้ใ
การที่จะสนับสนุนว่าพระเจ้าจันทร-
คุปตะที่ 2 แห่งราชวงศ์คุปตะทรงเหมาะ
สมที่สุดที่จะได้รับการพิจารณาว่า
เป็นองค์เดียวกับพระเจ้าวิกิรมาทิตย
เพราะว่าพระองค์ทรงมีพระนามสั้น ๆ
ว่า “**วิกิรมา**” เช่นนี้เหมือนกัน³

พระเจ้าจันทรคุปตะที่ 2 ทรง
เป็นโอรสของพระเจ้าสมุทคุปตะแห่ง
ราชวงศ์คุปตะ ทรงขึ้นครองราชสมบัติ
ประมาณปี ค.ศ. 375 ราชธานีของ
พระองค์ได้แก่นครอุชชยีนี ซึ่งเชื่อกัน
ว่าเป็นบ้านของกาลิทาสโดยอาศัยหลัก
ฐานจากการที่กาลิทาสได้พรรณานถึง
นครอุชชยีนีไว้อย่างไพเราะเพราะพริ้ง
ในเรื่องเมฆทูตของเขา พระเจ้าจันทร
คุปตะที่ 2 ทรงได้รับพระสมัญญานาม
ว่าวิกิรมาทิตย (พระอาทิตย์แห่ง
ความกล้าหาญ) และทรงมีคุณสมบัติ

ในด้านความสามารถพิเศษทางกวี
นิพนธ์ ในเหรียญ ๆ หนึ่งมีข้อความ
จารึกไว้ว่าพระองค์ทรงได้รับพระ
สมัญญานามว่า รูปกฤติ (ผู้ประพันธ์
บทละคร) พระองค์ทรงครองราชย์อยู่
นานเกือบ 40 ปี ในช่วงสมัยของพระ
องค์นั้นได้ชื่อว่าเป็นยุคทองของวรรณ-
คดีสันสกฤต หลวงจินฟาเทียน ผู้ได้
จารึกไปในอินเดียระหว่างปี ค.ศ. 405
และปี ค.ศ. 411 ได้เขียนบันทึกไว้ว่า
ในราชอาณาจักรของพระองค์นั้น
มีความรุ่งเรืองอย่างยิ่ง (Winternitz,
1977 : 49 - 50)

หลักฐานอ้างอิงว่า กาลิทาสมี
ชีวิตอยู่ในรัชสมัยของพระเจ้าจันทรคุปตะ
ที่ 2 นี้อยู่ที่ข้อมูลทางวิชาดาราศาสตร์
หรือโหราศาสตร์ของกาลิทาส ศาส-
ตราจารย์จาโคบี (Jacobi) มีความเห็น
ว่าข้อความทางดาราศาสตร์หรือโหรา
ศาสตร์บางประการของกาลิทาสรวม
ทั้งการใช้ศัพท์ทางวิชาการ เช่น อุจจะ
และ ซามิตระ ซึ่งเป็นคำกรีกที่มีอยู่ใน
มหากาพย์เรื่องกุมารสมภพและรฆวงศ์
นั้นพิสดารให้เห็นถึงความรู้ของเขาใน
ทางวิชาโหราศาสตร์ของกรีก ซึ่งได้
แพร่หลายเข้ามาในอินเดียประมาณ
กลางคริสต์ศตวรรษที่ 4 (Winternitz,
1977 : 49 - 50)

หลักฐานอีกประการหนึ่งก็คือ
หลักฐานจากภาษาปรากฤตในบท
ละครของกาลิทาสซึ่งอยู่ในระยะหลัง
กว่าภาษาปรากฤตของภาสะ ภาษา

มหाराษฎริชของกาลิทาสนั้นสามารถ
กำหนดได้ค่อนข้างแน่นอนว่าแต่งหลัง
บทลำน่าภาษามหาราษฎริชยุคก่อน
(Keith, 1970 : 146) นอกจากนี้ศิลา
จารึกที่เมืองแมนดาสอร์ (Mandasor)
ของวัตสภักฎิที่ ได้จารึกไว้เมื่อปี ค.ศ.
473 ได้เลียนแบบทั้งทำนองการเขียน
ของกาลิทาสและได้นำบทประพันธ์
หลายบทของกาลิทาสไปเป็นแบบอย่าง
ด้วย (Keith, 1970 : 3, 55)

จากหลักฐานที่กล่าวนี้จึงเป็นไป
ได้มากกว่า กาลิทาสเป็นกวีที่มีชื่อเสียง
มาก่อน ค.ศ. 473 แล้ว สมัยของกาลิ-
ทาสนั้นก็คงอยู่ในรัชกาลของพระเจ้า
จันทรคุปตะที่ 2 ผู้ครองราชในระย
เวลาประมาณปี ค.ศ. 413

สถานที่เกิดของกาลิทาสสันนิษ-
ฐานกันไว้หลายแห่ง Banerji กล่าวว่า
“กาลิทาสอาจเกิดที่ทศปุระแห่งแคว้น
มัลวะ อุชชยีนี วิทรรภ หรือซีลอน”
(1971 : 48) เชื่อกันว่ากาลิทาสคงจะอยู่
ในกรุงอุชชยีนีเป็นเวลานานหรืออาจจะ
เกิดที่นั่นก็ได้เพราะในลำน่าเรื่องเมฆทูต
ได้พรรณานความงามของเมืองนี้ไว้มาก

กาลิทาสได้รับยกย่องว่าเป็น
ยอดของกวีและเป็นนักแต่งบทละคร
สันสกฤตที่มีชื่อเสียงมากที่สุดคนหนึ่ง
ในยุคทองของวรรณคดีสันสกฤต ชื่อ
เสียงของเขาแพร่หลายไปถึงยุโรปเมื่อ
เซอร์วิลเลียม โจนส์ ได้แปลบทละคร
เรื่องศกุนตลาเป็นภาษาอังกฤษในปี
ค.ศ. 1789 กาลิทาสได้ชื่อว่าเป็นกวียอด

³ Winternitz, *A History of Indian Literature* (3 vol. Translated by Subhadra

Jha, Delhi : Motilal Banarsidass, 1977) p. 49.

¹ ท่วงทำนองการแต่งแบบไวทรรพะ มีลักษณะสำคัญคือ 1. ไม่มีคำสมาส หรือถ้ามีก็น้อยมาก
2. มีความกลมกลืนของเสียง 3. ความหมายชัดเจน 4. ใช้ลีลาการประพันธ์หรือภาพพจน์ในการพรรณนา
ความ

เยี่ยมในด้านการประพันธ์ที่มีท่วงทำนอง
 แต่งแบบไวทรรณะ^๑ และได้รับยกย่อง
 ว่าเป็นกวีผู้มีความสามารถเป็นเลิศใน
 ด้านการประพันธ์บทอุปมา (Keith,
 1970 : 161) ดังข้อความว่า “คุณสมบัติ
 3 ประการที่มีอยู่ในตัวกวี มาฆะ คือบท
 อุปมาของกาลิทาส ความสำคัญแห่ง
 เนื้อหาสาระของภาววิและความงาม
 แห่งบทของทัศนิน” บทประพันธ์ของ
 กาลิทาสเป็นที่ยอมรับกันว่าไพเราะ
 เพราะพริ้งและให้ภาพพจน์ที่สมจริง
 ทาถกฏณะกวีผู้มีชื่อเสียงสมัยหลังผู้
 ประพันธ์เรื่องกาทิมปรี ได้กล่าวสดุดี
 ผลงานของกาลิทาสไว้ว่า “ใครเล่าจะ
 ไม่บังเกิดความพิศมัยดีในบทประพันธ์
 อันไพเราะเพราะพริ้งของกาลิทาสที่
 เต็มไปด้วยรสแห่งความหวานที่ปรากฏ
 กระจ่างชัดประดุจช่อดอกไม้ที่รุ่มด้วย
 มธุรส”

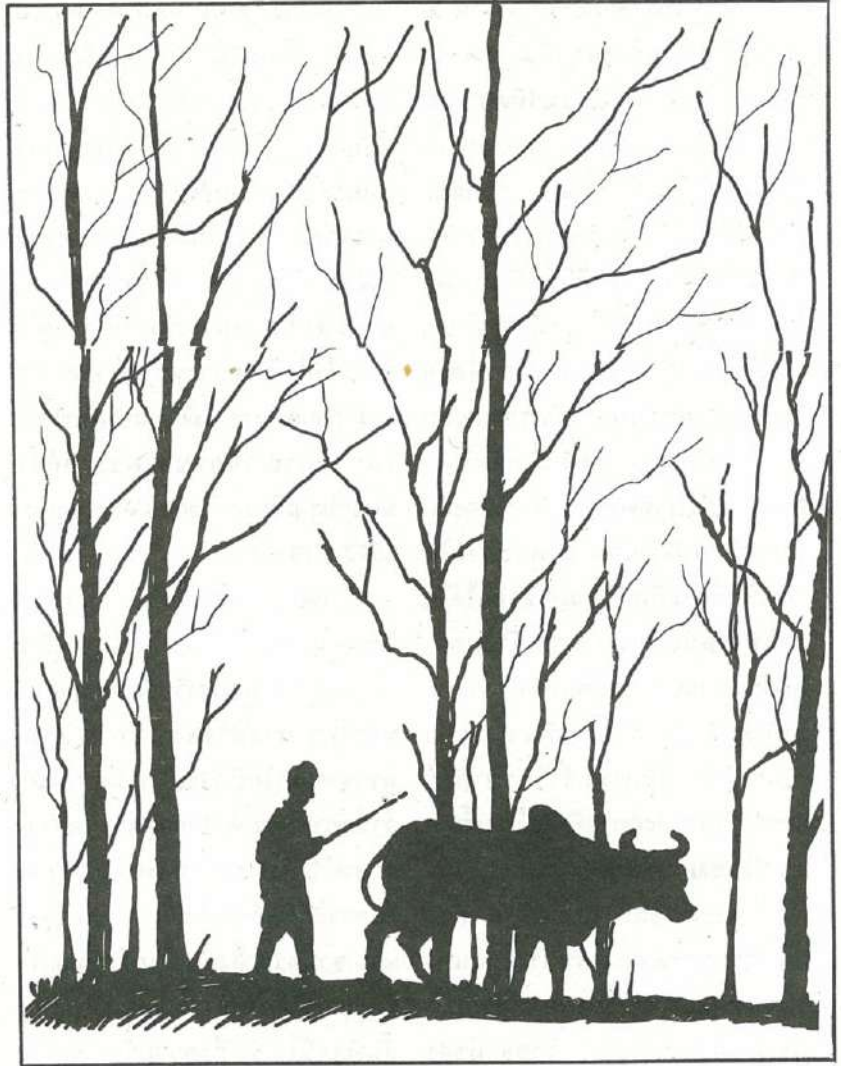
ผลงานของกาลิทาส

เนื่องจากชีวิตของกาลิทาสเป็นที่
 รู้จักกันน้อยและสมัยของกาลิทาสยังคง
 เป็นที่โต้แย้งกันอยู่ ดังนั้นจำนวนผล
 งานที่ได้รับการยอมรับเป็นเอกฉันท์ว่า
 เป็นของกาลิทาสอย่างแท้จริงยังไม่
 แน่นนอน (Winternitz, 1977 : 36)

อย่างไรก็ตามผลงานที่ยอมรับว่า
 เป็นผลงานของกาลิทาสได้รับความ
 สนใจอย่างกว้างขวางที่มีต้นฉบับ
 ตกทอดมาถึงปัจจุบันนี้มีอยู่ 7 เรื่อง
 แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทคือ

บทละคร มี 3 เรื่องเรียงตาม
 ลำดับก่อนหลังคือ เรื่องมาลวิกาคณินมิตร
 วิกโรโมรวตี และ ศกุนตลา

มหากาพย์ มี 2 เรื่อง คือ
 รามวงศ์ และ กุมารสมภพ

ลำนํ้า เป็นผลงานสั้น ๆ มี 2
 เรื่อง คือ ฤๅษังหาร และ เมฆทุด
 1968 : 57 - 58)

ที่มาของบทละคร 3 เรื่องของกาลิทาส

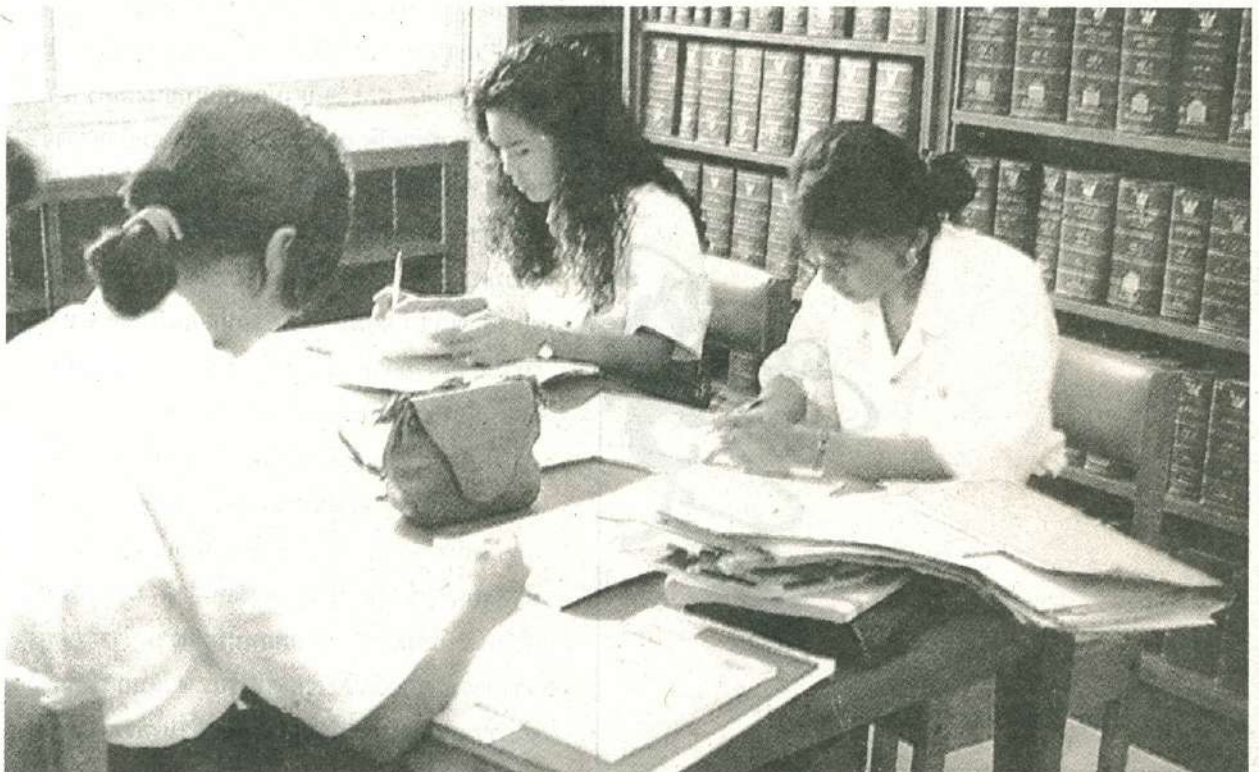
มาลวิกาคณินมิตร เป็นบทละคร
 เรื่องแรกของกาลิทาส ไม่ทราบแน่ชัด
 ว่า กาลิทาสนำเอาเค้าโครงเรื่องมา
 จากที่ใดแต่มีตัวละครตัวหนึ่งในบท
 ละครเรื่องนี้ คือ พระเจ้าปุชยมิตรเป็น
 กษัตริย์ในประวัติศาสตร์อินเดียผู้ก่อ
 ตั้งราชวงศ์คุงคะ (A.L.Basham,

วิกโรโมรวตี เป็นเรื่องรักระหว่าง
 กษัตริย์ปุรุรวัสกับนางอัปสรอูรวตี
 มีปรากฏในคัมภีร์ฤคเวทในรามายณะ
 ในมหาภารตะ และกาลิทาสนำมาเขียน
 เป็นบทละครประเภทโศรฎกะ (อารี
 คงระรังษี, 2528 : 4 - 10)

ศกุนตลา กาลิทาสได้นำเค้า
 โครงเรื่องที่ปรากฏอยู่ในอาทิบรรพ
 ของคัมภีร์มหาภารตะ ที่ชื่อว่า “ศกุนต-
 โลปายานัม” มาแต่งเป็นบทละคร
 ประเภทนาฏกะ (ดาร์ณี บูรณวัฒน์,
 2522 : 41)

บรรณานุกรม

- นันทนา กบิลกาญจน์. **ประวัติศาสตร์และอารยธรรมโลกยุคโบราณ**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, 2529.
- มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. **ตถุณฑา**. พระนคร : อักษรบริการ, 2507.
- ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม พ.ศ. 2493**. พระนคร : รุ่งเรืองธรรม, 2503.
- วิมลศิริ ร่วมสุข. **ประวัติวรรณคดีสันสกฤตยุคพระเวท**. พระนคร : สหสยามพัฒนา, 2522.
- ศักดิ์ศรี แย้มนัสดา. **ศักดิ์ศรีนิพนธ์**. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2517.
- อานนท์ อาภาภิรมย์. **สังคมวิทยา**. กรุงเทพมหานคร : แพร์พิทยา, 2518.
- Basham, A.L. **The Wonder that was India**. New York : Taplinger Publishing Company, 1968.
- Kale, M.R. **The Abhijnanásakuntalam of Kalidasa**. Delhi : Motilal Banarsidass, 1969.
- Keith, A.Berridale. **The Sanskrit Drama**. London : Oxford University Press, 1970.
- _____. **History of Sanskrit Literature**. London : Oxford University Press, 1973.
- Krishnamoorthy, K. **Kalidasa**. Delhi : Karnatak University Motilal Banarsidass, 1982.
- Macdonell, Arthur A. **A History of Sanskrit Literature**. New Delhi : Munchiram Manohartal,
1972.
- _____. **Practical Sanskrit Dictionary**. London : Oxford University Press, 1974.
- Monier Williams, Sir Monier. **A Sanskrit-English Dictionary**. Delhi : Oriental Publishers, 1899.
- Shastri, Surendra Nath. **The Laws and Practice of Sanskrit Drama**. Varanasi : The Chowkhamba,
1961.
- Theodore de Bary, Wm. **Sources of Indian Tradition**. Delhi : Motilal Banarsidass, 1891.
- Upadhyaya, Bhagwat Saran. **India in Kalidasa**. Allahabad : Kitabistan, 1947.
- Winternitz, M. **A History of Indian Literature**. 3 vol. Delhi : Oriental Books Reprint Corporation,
1977.

ไปดู
การแข่งขัน

กลอนสด

ที่

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

กวี ร้อยกรองงานที่ รายงาน

ในวันที่ 22 กรกฎาคม 2531 ศูนย์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ร่วมกับ ภาควิชาภาษาไทยจัดงาน "วันสุนทรภู่" ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่เกียรติคุณและผลงานของสุนทรภู่ที่งานนี้จัดล่าออกมาก็เพราะต้องรอนักศึกษาที่เพิ่งเปิดภาคเรียนในเดือนกรกฎาคม

งานในช่วงเช้ามีการอภิปรายทางวิชาการเรื่อง "มารู้จักสุนทรภู่กันอีกสักครั้ง" โดยนักวิชาการที่มีชื่อเสียงหลายท่าน แต่รายการที่เรียกความสนุกสนานจากผู้ฟังเป็นอย่างมาก คือรายการในช่วงบ่าย ได้แก่ การประชัน "ลับแลกลอนสด" ที่รายการนี้สนุกสนานกับความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน ทั้งความพร้อมของนักกลอน กรรมการตัดสิน ดนตรีไทย การเตรียมสถานที่และอุปกรณ์ในการเล่นกลอน ซึ่งทั้งหมดนี้แสดงถึงการเตรียมงานไว้อย่างดีของผู้จัด

การแข่งขันลับแลกลอนสดครั้งนี้ ได้แบ่งทีมกลอนออกเป็น 2 ทีม คือทีมชายและทีมหญิง ทีมชายตั้งชื่อทีมว่า "พลังกลอน" นำทีมโดย ประสิทธิ์ โรหิตเสถียร นักกลอนใหญ่ที่เขียนกลอนและเล่นกลอนมาช้านาน และยังเป็นนักเขียนนวนิยายที่มีชื่อเสียงอีกด้วย มือที่สองคือ ศิวกานนท์ ปทุมสูติ นักกลอนหนุ่มผู้มีผลงานรวมเล่มหลายเล่ม และยังเป็นนักกลอนที่ชนะเลิศรางวัลที่สำคัญหลายรางวัล เช่น รางวัลวรรณกรรมบัวหลวงจากธนาคารกรุงเทพ เป็นต้น มือที่สามได้แก่ ประดิษฐ์ เรืองสุข อดีตประธานชมรมวรรณศิลป์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในยุคที่กลอนยังเฟื่องฟูอยู่ก็ประมาณ 20 ปีมาแล้ว มือสุดท้ายคือ นักกลอนที่ได้รับฉายาว่า "กวีปลายปากกาจุ่มน้ำผึ้ง" ทวีสุข ทองถาวร อดีตนักกลอนมือทองของธรรมศาสตร์คนหนึ่ง

ส่วนฝ่ายหญิงตั้งชื่อทีมว่า "ต้นแก้ว" นำทีมโดยดวงใจ รวีปรีชา อดีตนักกลอนมือทองของธรรมศาสตร์อีกคนหนึ่ง ปัจจุบันก็ยังเล่นกลอนสดอย่างสม่ำเสมอ เป็นหลักแหล่งอยู่ที่ธนาคารแห่งชาติ มือที่สองได้แก่ สายพร บัทมเรชา นักกลอนที่มีผลงานปรากฏอยู่ในวารสารหลายเล่มและล่าสุดได้รับรางวัลบทกวีชนะเลิศจากวารสารธรรมสาร มือที่สามคือ อำไพพรรณ พิพัฒน์

วัฒน์นารมย์ นักกลอนที่สาวที่สุดในทีม เธอเป็นแม่พิมพ์ของชาติอยู่แถวนนทบุรี มีผลงานทางด้านงานเขียนกลอนปรากฏอยู่บ้างพอสมควร และยังเป็นมือกลอนที่ชอบล่าเงินรางวัลอีกคนหนึ่ง มือสุดท้าย คือ นิภา บางยี่ขัน นักกลอนใหญ่อันเป็นที่รู้จักกันดีในหมู่นักเลงกลอน และในหมู่นักศึกษาภาษาไทย เธอเป็นนักกลอนมือทองของธรรมศาสตร์ในยุคเดียวกันกับนักกลอนธรรมศาสตร์ที่กล่าวชื่อมาข้างต้น

สำหรับผู้ดำเนินรายการ คือ เอนก แจ่มขำ นักกลอนใหญ่ที่ไม่มีค่ายสังกัดแน่นอน แต่เล่นกลอนได้กับทุกคน คราวนี้ถูกจับมาเป็นผู้ดำเนินรายการ เพราะเป็นนักกลอนคนเดียวที่สามารถเป็นผู้ดำเนินรายการได้อย่างสนุกสนานและได้ความรู้

ทางด้านกรรมการตัดสินนั้น นำโดย อาจารย์นิรันดร์ นวมารค จากโรงเรียนจิตรลดา ท่านเป็นอาจารย์ทางภาษาไทยที่ได้รับยกย่องว่าสามารถพูดสดๆ ออกมาเป็นฉันทได้ ท่านที่สอง คือ อาจารย์ภิญโญ ศรีจำลอง นักกลอนใหญ่จากกรมศิลปากร เป็นผู้ถนัดในการว่ากลอนสดเป็นที่สุด ท่านสุดท้าย คือ รองศาสตราจารย์ ประทีป วาทิกทินกร อาจารย์ทางภาษาและวรรณคดีไทย

จากคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ท่านเป็นผู้หนึ่งที่ชำนาญในเรื่องร้อยกรองไทย โดยมีหนังสือชื่อ "ร้อยกรอง" เป็นที่ประจักษ์อยู่แก่่วงวิชาการ

ด้านดนตรีไทยประกอบการเล่นกลอนนั้นมีถึง 2 คณะ คือ คณะดุริยประณีต และ คณะนิกรศิลป์ คณะดุริยประณีต นำวงโดย ครูสุดจิตต์ ดุริยประณีต วงนี้ประจำทีมของนักกลอนฝ่ายหญิงจึงเตรียมนักร้องที่เป็นผู้หญิงมาทั้งหมด เช่น ครูสุดจิตต์ และดวงเนตร ดุริยพันธ์ ฝ่ายวงนิกรศิลป์นั้น นำวงโดย อาจารย์นิกร จันทรศรี วงนี้ประจำทีมของนักกลอนฝ่ายชายจึงเตรียมนักร้องฝ่ายชายมาทั้งหมดเช่นเดียวกัน นำโดยนักร้องดีเด่นร้องทองคำพระราชทาน สมบัติ สังเวียนทอง และ ณรงค์ รวมบรรเลง เมื่อมีดนตรีถึง 2 คณะประจำทีมใครทีมมัน เช่นนี้จึงดูเหมือนว่ามีดนตรีประชันกันกลาย ๆ ซึ่งก็ยิ่งสร้างบรรยากาศของการเล่นกลอนให้คึกคักยิ่งขึ้น การใช้ดนตรีถึง 2 คณะเช่นนี้ คงจะมีที่นี้เป็นแห่งแรกเพราะไม่เคยเห็นที่อื่นมาก่อน

การประชันกลอนสดครั้งนี้ เริ่มขึ้นในเวลาประมาณ 13.30 น. โดยเป็นธรรมเนียมว่า การเล่นกลอนสดนั้นจะต้องเริ่มต้นด้วยการไหว้ครูและการเกริ่นชวน การไหว้ครู

ฝ่ายหญิงเป็นฝ่ายเริ่มก่อน ผู้ที่รับหน้าที่ไหว้ครู คือ นิกขา บางยี่ขัน ซึ่งก็ได้รับเสียงปรบมือกราวใหญ่ โดยเฉพาะในวาระคดีที่มีการเอ่ยถึงชื่ออธิการบดีมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ บทนี้ดนตรีคณะดุริยประณีตรับด้วยเพลง "เทวาประสิทธิ์"

สักวา ไหว้ครูธุรกิจ

สอนคนเป็นบัณฑิตมีสิทธิ์ศักดิ์
ไหว้อาจารย์ไสว สุทธิพิทักษ์
ด้วยความรักเคารพนบเป็นครู
แต่ครูหนึ่งซึ่งนั่งในหัวใจศิษย์
นบบุชิตครูกลอนสุนทรภู่
ไหว้ภาษาไทยทุกคำช่วยคำชู
ให้เรียนรู้ภาษาว่ากลอนเอ๋ย

ส่วนฝ่ายชาย ประสิทธิ์ โรหิตเสถียร รับหน้าที่ไหว้ครู ซึ่งก็มีสำนวนที่คมคายไม่เบาเลยทีเดียว บทนี้ดนตรีคณะนิกรศิลป์รับด้วยเพลง "เวสสุกรรม"

สักวา ไหว้พระคุณสุนทรภู่

ด้วยเชิดชูผลงานด้านภาษา
ได้จดจำนำมาใช้ในชีว
ดำรงค่าสืบคงเป็นมงคล
ตั้งอักษรชวนหัวใจให้ทวงแทน
ดูแลแทนโดยศรัทธามาแต่ต้น
แดนไทยเอ๋ยมนต์ภาษาย่ำคล้ายมนต์
ดับกังวลแต่วิญญาณ์ท่านภู่อ้อย

เมื่อไหว้ครูแล้วก็ถึงบทเกริ่นชวน คราวนี้ฝ่ายชายเป็นฝ่ายเริ่มก่อน โดย ทวีสุข ทองดาว เป็นผู้รับหน้าที่นำกลอนของ ทวีสุข ได้สร้างความฮือฮาให้ผู้ฟังได้ไม่น้อยทีเดียว เพราะสามารถหยอกเย้าฝ่ายหญิงได้อย่างคมคาย และใช้สำนวนภาษาแบบวัยรุ่น บทนี้ดนตรีคณะนิกรศิลป์รับด้วยเพลง "ปิ่นดิลิ่ง"

สักวา เอ่ยทักนักกลอนสาว

ทั้งผิวขาวผิวคล้ำฟังคำขาน
คุณครูซึ่งสาวช่าธนาคาร
ต่างท่งงานกันมาน่าเห็นใจ
ล้วนแก่แดดแก่ลมคำคมกล้า
เชิญร่วมร้อยอักษรอย่าหวั่นไหว
ชนะบ้างแพ้บ้างช่างปะไร
อนุรักษ์ภาษาไทยเอาไว้เอ๋ย

ส่วนฝ่ายหญิงนั้น ดวงใจ วัชริษา เป็นผู้เกริ่นชวน โดยแก้ตอบฝ่ายชายได้อย่างทันควัน บทนี้ดนตรีคณะดุริยประณีตรับด้วยเพลง "ทองย่อน"

สวัสดีชายรุ่นปู่ไม่ชู้ซ่า

ทำปากกล้าทำเราพวกสาวใหญ่
รอยตีนกาขอให้ปิดมิดชิดไว้
อายน้องน้องนั่งตาใสดูวัยชรา
เราคือหญิงยุคใหม่ไม่ล่าหลัง
มีพลังมีสำนึกการศึกษา
รักเมืองไทยรักในหลวงรักปวงประชา
คารมกล้ากว่าชายแก่นั่นนอนเอ๋ย

คราวนี้ก็ถึงเวลาที่จะต้องเขียนกลอนประชันกัน กรรมการตัดสินจะเป็นผู้ให้ญัตติว่าผู้แข่งขันทั้ง 2 ทีม จะแข่งขันในญัตติอะไร ลักษณะการเล่นกลอนนั้น แต่ละทีมจะมี 4 คน โดยจะเขียนกลอนคนละ 2 วรรคต่อกัน เมื่อเขียนครบทุกคนแล้วก็จะได้กลอนทีมละ 2 บท กรรมการก็จะนำกลอนที่ได้นี้ไปตัดสิน

ญัตติแรกเป็นของ อาจารย์นิรันดร โดยท่านให้เป็นสักวาว่า “สักวาอีสานพาลไม่เขี้ยว” เพียงแค่นี้ญัตติ ผู้ฟังก็นึกออกว่าต้องเกี่ยวข้องกับการเมืองแน่ ซึ่งทั้งสองทีมก็ออกจะสันทัดอยู่แล้ว และเนื่องด้วยในช่วงดังกล่าวเป็นช่วงที่กำลังมีการหาเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้เล่นกลอนจึงนำเหตุการณ์มาเขียนไว้ในกลอนได้อย่างเหมาะสม ตามประสาของการเล่นกลอนสดที่ผู้เล่นมักจะนำเหตุการณ์รอบ ๆ ตัวไปสอดแทรกไว้ในกลอน

ญัตติแรกฝ่ายชายเป็นผู้เขียนเสร็จก่อน ดังนี้

ประสิทธิ์ สักวาอีสานพาล ไม่เขี้ยว
 ต้น ไม่เขี้ยวเหมือนเพื่อนอีสาน
ศิวกานท์ เห็นบักทำกรำแดดอยู่ตักดาน
 คงอีกนานที่เดี๋ยวจะเขี้ยวขจี
ประดิษฐ์ แม้อีสาน ไม่เขี้ยวเดี๋ยวตายนัก
 แต่ว่าพรรคการเมืองใส่ไปหลายสี
ทวิสุข หวังที่รอคงจะวายอีกหลายปี
 เขี้ยวก็ทีสัทหารเท่านั้นเอ๋ย

หลังจากฝ่ายชายเขียนเสร็จได้ไม่นาน ฝ่ายหญิงก็เขียนเสร็จเช่นเดียวกัน

ดวงใจ สักวาอีสานพาล ไม่เขี้ยว
 ใบไม้เขี้ยวฝนกระหน่ำน้ำท่วมใหญ่
สายพร สีม่วงแดงเกลื่อนกลาดระบัดใบ
 “บัก” คน ไทนั้นก็ไม่มีอยู่ไปดูแล
อำไพพรรณ เหมือนสภามืองไทยสมัยนี้
 ยุบก็ทีก็ยังมีเห็นเป็นรอยแผล
นิภา ต้องใช้ความจริงใจ ไทยแท้แท้
 จึงจะแก้ความเฉาเหี่ยวให้เขี้ยวเอ๋ย

กรรมการตัดสินเป็นเอกฉันท์ให้ฝ่ายหญิงชนะ โดยมีเหตุผลรวม ๆ ว่า ฝ่ายหญิงลำดับเนื้อหาได้ดีกว่า และมีเนื้อหาที่ครอบคลุมกว่า เมื่อฝ่ายหญิงชนะวงดนตรี

ดริยประณีต จึงทำหน้าที่ขับร้องบทกลอนที่ชนะด้วยเพลง “พัดชา”

กรรมการผู้ให้ญัตติที่ 2 คือ อาจารย์ภิญโญ ซึ่งพยายามที่จะดึงบรรยากาศการเล่นลับแลกลอนสดในครั้งอดีตมาใช้ โดยให้ทั้งสองทีมแต่งคนละญัตติ ฝ่ายชายให้เขียนเป็นเรื่องราวพระอภัยมณีคร่ำครวญถึงนางผีเสื้อ หลังที่หนิงนางผีเสื้อไปแล้ว โดยให้ขึ้นต้นเป็นบทดอกสร้อยว่า “ผีเอ๋ยผีเสื้อ”

ประสิทธิ์ ผีเอ๋ยผีเสื้อ
 นี่เจ้าเหลือโรคเอดส์ไว้ให้ต่างหน้า
ศิวกานท์ อยู่แต่ถ้าเจ้าย่ำขั้วมั่วกามา
 ก็เกรงว่าอยู่ต่อไปไม่ได้การ
ประดิษฐ์ พระอภัยใจร้ายคลายความรัก
 แม้แต่ยักษ์ก็คิดจะคอยประหาร
ทวิสุข นางครวญหาความรักอยู่ตักดาน
 จะชมชานตามหาปีตีใหม่เอ๋ย

คราวนี้ผู้ดำเนินรายการเปิดโอกาสให้ดนตรีประจำทั้งสองทีมได้บรรเลงโดยไม่ต้องรอผลการตัดสิน ดนตรีคณะนิกรศิลป์ จึงรับบทกลอนของฝ่ายชายด้วยเพลง “หนี่เสื้อ” ซึ่งเป็นเพลงจังหวะเร็วสอดคล้องกับเนื้อหาสร้างความครึ้มอกครึ้มใจให้ทั้งผู้เล่นและผู้ฟังเป็นอย่างมาก

ส่วนฝ่ายหญิงนั้น อาจารย์ภิญโญให้เขียนถึงนางเงือกที่คร่ำครวญถึงพระอภัยมณี โดยให้ขึ้นต้นเป็นบทดอกสร้อยว่า “พระเอ๋ยพระอภัย”

ดวงใจ พระเอ๋ยพระอภัย
 กล่อมเงือกน้อยหลงไหลในเพลงปี่
สายพร แบนกมาด้วยความรักและกักตี่
 แล้วก็หนีหน้าไปไม่นำพา
อำไพพรรณ ทั้งลูกน้อยไว้ให้อยู่ในท้อง
 โยคีต้องช่วยดูแลแย่นักหนา
นิภา ทั้งลอกใช้ลอกชมตรมอุรา
 สัญชาติคนซึ่งค่าน้ำขังเอ๋ย

กรรมการพิจารณาแล้วตัดสินให้ฝ่ายหญิงชนะอีกครั้ง ด้วยเหตุผลที่สำคัญคือ ฝ่ายชายแต่งผิดญัตติในบทที่ 2 กล่าวคือ แทนที่จะเป็นพระอภัยพูดถึงนางผีเสื้อ

กลับเป็นบทคำพระอภัยและกลับให้นางผีเสื้อมีตัวตน
ขึ้นมาถามหาปี่อีก บทของฝ่ายหญิงนี้ดนตรีคณะดุริย
ประณีตรับด้วยเพลง “กล่อมมนารี”

ญัตติที่ 3 เป็นของ รศ.ประทีป ซึ่งท่านให้ฝ่ายชาย
เขียนสั่งสอนฝ่ายหญิง และให้ฝ่ายหญิงเขียนสั่งสอนฝ่าย
ชาย ฝ่ายชายเขียนได้เสร็จก่อน ดังนี้

ประสิทธิ์ เกิดเป็นหญิงหยิ่งนักมักจะแย
กลายเป็นแม่มดร้ายในความฝัน

ศิวกานท์ จงหยิ่งแต่พอตืดอดชีวิต
ให้ร้ายนั้นคล้ายตืดอดชีวิต

ประดิษฐ์ เป็นแม่พิมพ์แม่คนพลโลก
จะซีโซคเขาวงคนคนทั้งหลาย

ทวิสุข สวยแต่ใจขาดความคิดวิชา
จำไว้ว่า ไม่ใช่หญิงจริงจั่งเอย

ส่วนกลอนของฝ่ายหญิง เมื่อเสร็จแล้วมี ดังนี้
ดวงใจ เป็นชายชาติอาษา ไนชต้องใจกลัว
มีสังจะวาจาอย่าเหลวไหล

สายพร เกิดเป็นชายจงเป็นชายอย่าอายใคร
เป็นหญิงครึ่งหนึ่งไซร์ไม่ตีนะ

อำไพพรรณ เลิกพันเลิกตี้มเหล่าเลิกเจ้าชู้
จงรับรู้โลกประยุคต์ทุกขณะ

นิภา คงความเป็นสุภาพบุรุษไว้ไม่เลอะละ
ชายย่อมนจะครองใจหญิงจริงจริงเอง

เมื่อฝ่ายหญิงเขียนเสร็จมีผู้ฟังหลายท่านกระซิบ
กระซิบกันว่า คราวนี้ฝ่ายชายคงจะชนะเสียที และผล
ตัดสินเป็นเอกฉันท์ให้ฝ่ายชายชนะจริง ๆ เหตุผล คือ
ฝ่ายชายเขียนกลอนได้รื่นกว่า โดยเฉพาะสองวรรคทอง
ของศิวกานท์ และเนื้อหาของฝ่ายชายก็สอนได้ลึกซึ้งกว่า
เมื่อฝ่ายชายชนะผู้ดำเนินรายการจึงให้วงดนตรีนิกรศิลป์
บรรเลงรับบทกลอนของฝ่ายชาย ซึ่งครั้งนี้นิกรศิลป์ใช้
เพลง “สามเส้า”

เมื่อแข่งขันกันมาถึง 3 ญัตติแล้ว ก็ถึงการโต้วาที
โดยกรรมการให้ญัตติว่า “นางผีเสื้อน่าเกลียดกว่า
ซีเปลือย” การโต้วาทีนี้แต่ละฝ่ายจะแต่งสลับกันคนละ
2 วรรค จนครบทุกคนทั้งสองฝ่ายทั้งหมดก็ 8 คน จะได้
กลอน 16 วรรค หรือ 4 บท โดยการโต้วาทีนั้นจะกำหนดให้
ทีมใดทีมหนึ่งเป็นฝ่ายเสนอ และอีกทีมหนึ่งเป็นฝ่ายค้าน

เดิมผู้ดำเนินรายการให้สิทธิ์ฝ่ายหญิงเป็นฝ่ายเสนอ
เพราะเห็นว่าใน 3 ญัตติที่ผ่านมาฝ่ายหญิงเป็นฝ่าย
ชนะ แต่ฝ่ายหญิงขอเป็นฝ่ายค้าน ดังนั้น ฝ่ายชายจึงต้อง
ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเสนอไปโดยปริยาย

การโต้วาทีโดยแต่ละคนช่วยกันแต่งคนละ 2 วรรค
ทำให้เกิดความสนุกสนานขึ้นอีกประการหนึ่ง คือ การ
กันกลอน โดยแต่ละทีมจะลงคำยาก ๆ ที่ท้ายวรรค เพื่อ
ให้อีกฝ่ายหนึ่งเกิดปัญหาในการรับสัมผัส ดังนั้น บางครั้ง
จึงมีการเขียนกลอนที่ผู้ฟังบางคนบอกว่ากลอนพาไป
ทั้งนี้ เพราะหาสัมผัสยากนั่นเอง

การเริ่มต้นของฝ่ายชายก็เริ่มเรียกเสียงหัวเราะ
จากผู้ฟังได้แล้ว เพราะผู้เล่นสามารถใช้คำผวนได้อย่าง
เหมาะสมและได้ความหมาย และต่อจากนั้นก็ยังสามารถ
เรียกเสียงหัวเราะจากผู้ฟังได้จนจบ

ชาย (ประสิทธิ์)
นางผีเสื้อน่าเกลียดกว่าคนกำแหง
ซีเปลือยแยแต่ตำราจ ไม่กวาดจับ

หญิง (ดวงใจ)
ผีเสื้อแปลงโฉมได้ใครก็รับ
ซีเปลือยยับย่นรุงรังแล้วยังเปลือย

ชาย (ศิวกานท์)
ไม่แปลงโฉมมนก็ยานกันบานเบอะ
เมื่อยามหลับน้ำลายเลอะจนแก้มเปลือย

หญิง (สายพร)
ซีเปลือยเที่ยวเซียวไซโง้งและเนือย
หัวซีเปลือยจนต้องแพ้นักเด็กเล็ก

ชาย (ประดิษฐ์)
ซีเปลือยแคเปลือยเปล่าไม่เท่าไร
ผีเสื้อไม่ละเว้นแม้เป็นเด็ก

หญิง (อำไพพรรณ)
ซีเปลือยเลวระยะกว่าชอบคำเจ๊ก
ผีเสื้อเซ็กส์สวาทหวานสะท้านทรวง

ชาย (ทวิสุข)
หญิงเปิดนมเต็มถนนั้นก็คนบ้า
ชายแก้ผ้ามีหนวดขยงบั๋งของหวง

หญิง (นิภา)
บุรุษโทษทุกศีลสิ้นทั้งปวง

อยู่เมืองหลวงจะจับสับให้ยับเยย

ผลการตัดสิน อาจารย์นิรันดร์ และ รศ.ประทีป ให้ทั้งคู่เสมอกัน แต่อาจารย์ภิญโญให้ฝ่ายหญิงชนะ ดังนั้นเมื่อรวมแล้วฝ่ายหญิงจึงชนะไปอีกครึ่งหนึ่ง แต่อะไรก็เห็นจะไม่สนุกเท่าการบรรเลงดนตรี เพราะผู้ดำเนินรายการให้แต่ละวงเล่นสลับกันคนละ 2 วรรค ตามที่ทีมของแต่ละวงแต่งไว้ โดยใช้เพลงเพลงเดียวกันซึ่งวิธีการเช่นนี้สร้างความครึกครื้นให้กับผู้ฟังและผู้เล่นมาก เพลงที่ใช้เป็นเพลงจังหวะเร็วชื่อ “กระทงน้อย” เมื่อดนตรีบรรเลงจบแล้วผู้ฟังหลายท่านยังบ่นเสียดายว่าไม่น่าจบเร็วเลย

เมื่อเวลาผ่านมาพอสมควรแล้ว ก็ถึงคราวที่จะต้องลาจาก ตามธรรมเนียมของการเล่นกลอนสดอีกประการหนึ่ง คือ ก่อนจะเลิกจะต้องมีบทลา ซึ่ง เอนก แจ่มขำ ผู้ดำเนินรายการย้ำว่าเป็นบทที่ผู้เล่นกลอนจะทิ้งฝีมือไว้ครั้งสุดท้าย ผู้ฟังไม่ควรจะพลาดฟังเป็นอย่างยิ่ง บทลานั้นวงดนตรีทั้งสองคณะบรรเลงด้วยเพลง “เต่ากินผักบุ้ง” เหมือนกัน

ฝ่ายหญิงเป็นผู้ลาก่อน ดังนี้

(ดวงใจ) *สักวาลาธูรกิจบัณฑิตย์แล้ว
กลีบดอกแก้วเกลื่อนโรยร่าน่าใจหาย*
(สายพร) *ลาสาวหนุ่มคนจริงทั้งหญิงชาย
ลาอาจารย์ทั้งหลายผู้ใจดี*
(ดอกเอ๋ยเจ้าดอกแก้ว เพลงไทยหวานกังวานแว่ว
จะแลแล้วอาลัยเอ๋ย)
(อำไพพรรณ) *มากับสายฝนพริ้วที่นำฟ้า
จากพร้อมกับน้ำตาและหน้าที่*

(นิภา) *ฝากเวลานาทีทองของวันนี้
ฝากบทกวีไว้ในหัวใจเอ๋ย*

ส่วนบทลาของฝ่ายชายไม่วายที่จะฝากอารมณ์ขันไว้ เพราะมีการเข้าแห่กรรมการตัดสินบ้างพอสมควร (ประสิทธิ์) *สักวาลากลับระยับโคก
ยิ่งวิโยคยิ่งยุ่งยากมากกระแสด*
(ศิวกานท์) *ปลั่งกลอนอาจอ่อนไหว ไม่อ่อนแอ
ถือว่าแพ้เป็นพระชนะใจ*

(ดอกเอ๋ยเจ้าดอกมะไฟ ช่วยพุ่มพักประชาธิปไตย
ด้วยการไปใช้สิทธิเอ๋ย ลา ลา ลา ด้วยอาลัย ไฉดงหน้า
ตาใสใส ฝากคุณค่าภาษาไทย ไว้กลางใจรักเอ๋ย)

(ประดิษฐ์) *ขอลาชาวธุรกิจบัณฑิตย์ก่อน
อยากฟังกลอนโอกาสหน้าจะมาใหม่*
(ทิวสุข) *อยากแก่งทำบับน้ำตาบอกอาลัย
เพราะแพ้ยักษ์แก่ผู้หญิงนั่งไว้เอ๋ย*

(ดอกเอ๋ยเจ้าดอกจำปา 24 กรกฎาคม อย่านิมไปเลือกตั้งเอ๋ย
เราแพ้กลอนฝ่ายหญิง แต่ที่จริงแพ้กกรรมการ ฝ่ายหญิง
สวยเสียงหวาน ท่านจึงให้ชนะเอ๋ย)

เป็นอันว่าการประชันลับแลกลอนสด ที่จัดโดย ศูนย์วัฒนธรรมมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ร่วมกับหมวดวิชาภาษาไทยครั้งนี้ผ่านไปด้วยดี สนุกสนานทั้งผู้ฟัง ผู้เล่น กรรมการ และนักดนตรี ทุกฝ่ายเห็นว่าทางมหาวิทยาลัยน่าจะสนับสนุนรายการเช่นนี้อีก ซึ่งคิดว่าไม่น่าจะมีปัญหาอะไร เพราะมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ได้ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมอย่างจริงจังอยู่แล้ว ใครจะบอกว่าผมเชียร์มหาวิทยาลัยก็ยอมละครับ เพียงขอให้สนับสนุนรายการดีๆ อย่างนี้ต่อไปก็แล้วกันครับ

กระบวนรส

ใน

วรรณคดีไทย

เชาวน์ ถาวรธาร*

คำว่า "วรรณคดี" พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ให้ความหมายไว้ว่า "หนังสือที่ได้รับยกย่องว่าแต่งดี" คำว่าแต่งดีก็หมายถึงมีท่วงทำนองเขียนที่ประณีตบรรจง ศิลปะในการเขียนวิจิตรตระการ สามารถบันดาลใจให้ผู้อ่านผู้ฟังเกิดความปิติเพลิดเพลิน มีอารมณ์ร่วมเห็นจริงเห็นจึ้งคล้อยตามไปได้โดยง่าย ความรู้สึกเช่นนี้เรียกว่า "ความสะเทือนอารมณ์"

วรรณคดีนั้น นอกจากจะให้ความสะเทือนอารมณ์ซึ่งเกิดจากกระบวนรสต่าง ๆ แล้ว จะต้องให้ความจรรโลงใจ ให้คุณค่าในทางศีลธรรมและช่วยแก้ปัญหาอีกด้วย คือช่วยยกระดับจิตใจคนเข้าไปขัดเกลาจิตใจทีละน้อย ๆ โดยไม่รู้ตัว สอนให้คนเกิดความประณีต รักธรรมชาติ รักความงาม มีอารมณ์ละเมียดละไม รักศิลปะ มีวัฒนธรรม มีความรักชาติ เกิดความรักและหวงแหนมรดกของชาติซึ่งบรรพบุรุษได้สั่งสมไว้แต่โบราณกาล และเกิดความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยอย่างแท้จริง

คำว่า "กระบวนรส" ตามที่ตั้งไว้เป็นหัวข้อเรื่องนี้ ย่อมปรากฏอยู่ทั่วไปไม่ว่าจะเป็นวรรณคดีหรือนวนิยาย ด้วยกระบวนรสนี้แหละที่นำไปสู่ "ความ

สะเทือนอารมณ์" แต่ถ้าจะเปรียบวรรณคดีกับนวนิยายแล้วก็จะเห็นความแตกต่างกันคือ วรรณคดีนั้นห่อหุ้มด้วยศิลปะ ผู้แต่งจะใส่ความคิดผ่นลงไป ในความเป็นจริง เรียกว่าความจริงที่แฝงอยู่ในศิลปะ เพื่อกล่อมเกลารมณ์ผู้อ่านผู้ฟังให้เกิดความเพลิดเพลินไปตามไปด้วย และวรรณคดีนั้นเป็นศิลปะที่นักปราชญ์ท่านยกย่องมาแล้ว ส่วนนวนิยายในปัจจุบันเปรียบเหมือนผลไม้ที่เขาปอกเปลือกจนหมดสิ้นแล้ว จึงเห็นได้ง่ายโดยไม่ต้องใช้ศิลปะหรือแนวคิดที่ลึกซึ้งแต่อย่างใด วรรณคดีที่แต่งเป็นโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ย่อมมีความไพเราะด้วยเสียงสัมผัสคล้องจอง และด้วยถ้อยคำที่จินตวิไลขั้นพจนานวนาอารมณ์ของตน ดังนี้ ย่อมจะเห็นกระบวนรสได้ชัดเจนกว่าที่เป็นบทร้อยแก้ว ช่วยจูงใจให้ผู้อ่านผู้ฟังเกิดความซาบซึ้งเข้าถึงอารมณ์ในคำประพันธ์นั้น ๆ ได้เด่นชัด

กระบวนรสต่าง ๆ โบราณจารย์ท่านได้จัดไว้เป็น 2 กระบวน คือ กระบวนรสแบบไทยซึ่งอาจเรียกว่า "ลีลา" ก็ได้ มีอยู่ 4 กระบวนหรือ 4 ลีลา ส่วนอีกกระบวนหนึ่งนั้น เป็นกระบวนรสตามแนวของวรรณคดีสันสกฤตมีอยู่ 9 รส ดังจะยกมาให้เห็นดังต่อไปนี้

* อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย

กระบวนรสหรือกระบวนลีลาทั้ง 4 ได้แก่

1. เสาวรสจณี	กระบวนชม
2. นาวิปราโมทย์	กระบวนเล่าโลม เกี้ยวพาราสี
3. พิโรธวาทัง	กระบวนแค้น ขุนเคือง ตัดพ้อต่อว่า
4. สัลลาบังคพิสัย	กระบวนโศก คร่ำครวญ ร่ำพังก่ำพัน

กระบวนรสทั้ง 9 ได้แก่

1. ศฤงคารรส	รสความรัก
2. ศานติรส	รสความสงบร่มเย็น
3. กรุณารส	รสความเมตตากรุณาสงสาร
4. วีรรส	รสความกล้าหาญ
5. ภัยานกรรส	รสความวิตกกังวล ประหวั่นพรันพรึง
6. หาสยรส	รสตลกขบขัน
7. รุทรส	รสความโกรธ
8. พีภัตสรส	รสความวังเกียจชิงชัง
9. อัพภูตรส	รสความพิศวงประหลาดใจ

กระบวนรสทั้งตามแนวของไทยและตามแนววรรณคดีสันสกฤตนี้ ช่วยให้เกิดความสะเทือนอารมณ์ครบทุกกระบวนรส

วรรณคดีไทยเรามีทั้งประเภทร้อยแก้วและประเภทร้อยกรอง การจะให้เข้าถึงกระบวนรสได้ดี ควรจะอ่านออกเสียง และต้องอาศัยองค์ประกอบต่อไปนี้คือ ระดับเสียง ความดัง-ค่อย จังหวะ การเน้น การหยุดไว้ระยะ รวมทั้งกระแสเสียงซึ่งจะต้องให้กลมกลืนกัน โดยเฉพาะบทร้อยกรอง ถ้าอ่านทำนองเสนาะด้วยแล้วก็จะช่วยให้เข้าถึงอารมณ์ได้ดีกว่าบทร้อยแก้ว สามารถจูงใจผู้ฟังให้เกิดอารมณ์ร่วมคล้อยตามได้ง่าย

กระบวนรสในวรรณคดีไทย ตามชื่อเรื่องซึ่งสารกไว้ ณ เบื้องต้น-ต่อไปนี้ได้อัญเชิญมาจากบทพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 2 คือ "เสภาเรื่องขุนช้าง

ขุนแผน" ซึ่งวรรณคดีสโมสรยกย่องให้เป็นยอดของกลอนสุภาพ และโดยที่โปรดเกล้าฯ ให้กวีในราชสำนักช่วยกันรวบรวมจากของเก่าและให้แต่งเพิ่มขึ้นด้วยศิลปะในการประพันธ์แต่ละตอนจึงมีความดีเด่นแตกต่างกันไป แต่ถ้อยคำภาษาก็เข้าใจง่าย รูปแบบคำประพันธ์ไม่เคร่งครัดนัก ทั้งในเรื่องจำนวนคำในวรรคและการส่งสัมผัส ซึ่งต่างไปจากกลอนสุภาพของรัตนกวีบรมครูกลอนสุนทรภู่ (กวีเอกของโลก) ไปบ้าง อย่างไรก็ตาม การที่ยกเอาคำกลอนเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผนมาเป็นนิทัศน์อุทาหรณ์นี้ ก็เห็นว่าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านในเรื่องแนวคิดชีวิตเป็นอย่างมาก เพราะแสดงความหยิ่งเห็นในชีวิตอันเป็น "สัจธรรม" พร้อมทั้งมี "คติธรรม" สอดแทรกอยู่ตลอด ผู้อ่านผู้ฟังอาจนำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตได้เป็นอย่างดี

กระบวนรสต่าง ๆ ที่เด่น ๆ ในวรรณคดีเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน

1. กระบวนชม (เสาวรจณี)

1.1 ขุนช้างชมพิมพิลาไลย

พลิกคว่ำคร่ำครวญรัญจวนใจ
ฟังเสียงเกลี้ยกล่อมเมื่อเจ้าว่า
อรชรอ่อนแอันบันอเบาบาง

ไอ้แม่พิมพิลาไลยของขุนช้าง
วาจาแฉ้วเจื้อยแจ่มกระจ่าง
หมิ่นนางก็ไม่มีเหมือนนางเดียว

เจ้าห่มสีทับทิมริมขลิบทอง
แขนอ่อนท่อนท้ายแม่พริ้งเพรีย

1.2 พลายแก้วชมพิมพิลาไลย

1.2.1 ที่ไร่ผ้าย

ค่อยค่อยย่องตามช่องพนมไม้
นั่งร้อยบุปชาติสะอาดใจ
จะดูไหนแปลงปลั่งทั้งกายา

1.2.2 ที่ห้องนอนพิม

ประจรงดูม่านนึ่งย่องเยื้องมา
สนิทลับรับขวัญเจ้าทั้งหลับ
โคมแล้มแกมยืมพริ้มแพรวง
คอคางบางแบบกะทัดรัด
ไม้พุ่มรองบกกนางอลังาม

1.3 สมเด็จพระพันวษาชมโคมสร้อยทอง

พินิจทรงสร้อยทองละอองพัศตร์
ละมุนละม่อมพร้อมพริ้งทุกสิ่งอัน
ดูสงบเสงี่ยมงามทราวมลาท
กระนี้หรือจะไม่ลือในแดนลาว

1.4 สมเด็จพระพันวษาชมโคมสร้อยฟ้า

แล้วมีนพิศตรมาพิศเจ้าสร้อยฟ้า
ท่าทางท่างที่ก็ดีอริ
หูตากลอกกลมคมคายเหลือ
จะเปรียบก็เหมือนอย่างนางละคร
เพราพริ้งเพรียเหลือตั้งเรื่องแข่ง
ดูริมฝีปากบวงลูกคางกลม
ถ้าเป็นน้ำก็น้ำขึ้นระวาง
ถึงจะผูกเครื่องทองเป็นรองทรง

2. กระบวนแล้โลมเกี่ยวพราสี กระบวนรัก (นารีปราโมทย์ - ศฤงคารรส)

2.1 พลายแก้วเที่ยวพราสี แสดงความรักพิมพิลาไลยที่ไร่ผ้าย

อันความรักหนักแน่นแสนวิดก
พรหมินทรอินทรอันทรสิ้นทั้งปวง
เชื่อเชิญเมินหน้าไม่ม่าขวย
เว้นแต่เจ้าเยาวยออดผู้ร่วมใจ
ประจรงจูบลูบดมแล้วชมพัศตร์
หน้าตาคลอเปี่ยมอยู่ริ่มริ่ม
สงสารไหวอันให้ม่อนวาง
ที่จะหอบเสน่หาลาไป

สอดส่องซบในสไบเขียว
งามตาเมื่อเจ้าเหลียวชำเลืองมา

เข้าใกล้เห็นพิมผู้ดวงตา
งามประโลมน่ารักเป็นหนักหนา
ตั้งนางฟ้าลอยพื่อนชะอ้อนงาม

เปิดมุ้งเห็นหน้าเจ้าพิมนอน
ตั้งยิ้มรับให้พริ้มมารวมหมอน
งามเนตรเมื่อเข้าค่อนที่ยามชม
เล็บยาวขาวขจัดดูงามสม
ค่อยดมมสวงนต้องประคองทรง

นรลักษณ์งามเลิศเจดณ
สมเป็นขวัญประเทศเขตลาวกา
มารยาทสนิทสนมสมเป็นสาว
จนเชิงใหม่ได้ข่าวเข้าช่วงชิง

ดูจริตกิริยากระตุงกระตัง
จะเสียวอยู่สักสิ่งที่ยารอง
พิศแล้วเบื่อดูได้แต่ร้อนร้อน
งามอนอ่อนแอ้นบั้นเอวกลม
กลิ้งแกล้งพายจิบก็เจียนลุ่ม
เห็นลาดเลาเจ้าคารมเป็นมันคง
ถ้าเป็นข้างก็ข้างอย่างต้องประสงค์
ถ้าคนขี้ไม่ประจรงคงเจ็บตัว

ระอาอกแทบท่าภูเขาลวง
กึบเนบวงลิ้นฟ้าสุราลัย
เห็นคงม้วยไม่หมายผู้ใดได้
จะปลุกพลิกแพลงให้บรรเทา
นารักนวลเนื้อเจ้ามีนิม
เจ้าเยื่อนยิ้มสักหนอยเกิดกลอยใจ
รักนางมิใคร่จะไกลได้
เหลืออาลัยที่ละทรน

World Congress of Poet
Bangkok - Thailand

หยิบมือพิมพ์น้อยประทับทรง
เวลาค่าแม่จงจำสัปดาห์การณ

2.2 พิมพ์ลายแสดงความรักตอบปลายแก้ว ที่ห้องนอนของนาง

ครานั้นนางพิมพ์ผู้มีนวล
เล่นหาริงรุ่มกลุ่มใจ
พัดวีวอนพลอดแล้งอดแก้ว
ขับเห็ญด้วยเนื้อสไบบาง
ของหวานวอนให้เจ้าแก้วกั้น
ให้หมากพลูบุหรืด้วยปรีดา
ถ้อยที่ถ้อยมีเสน่ห์หา
ฟักฟุ้งอุ้มแอบด้วยอาลัย

ดวงจิตที่ออกพุ่งชาน
จะไปบ้านหาพิมพ์ิลลาไล
ยียวนด้วยความพิสมัย
สนิทแนบหน้าในที่นอนนาง
ไม่คลาดแคล้วเคลื่อนคลาไปห่างข้าง
กระแจจวงจันทั้นนางละลายหา
ค่อยประทีนไต้ตั้งทั้งซ้ายขวา
แล้วซุบซิบสนทนาเสนาะใน
กำบริบรศกามาหมื่นไหม้
ต่างมิใคร่จะสนิทนิทรา

3. กระบวนโกธแค้นขุนเคืองตัดพ้อต่อว่า (พิโรธวาทัง - รุทธรส)

3.1 ขุนแค้นแค้นขุนช้างที่ใช้อุบายเล่ห์กลเอาวันทองไปเป็นเมีย

ครานั้นขุนแค้นแสนสนิท
ขิขะครหรือมิตรคิดนอกใจ
เมียบูเขาก็รู้ที่อยู่ทั้งบ้าน
อีแก่แม่นั้นนั่นก็ดี

แค้นเคียดเลือดตาจะหลังไหล
เป็นไรเป็นกันในวันนี้
อ้ายหัวล้านเล่นกันให้ปนเปื้อน
จะจับจิกหัวตีให้หน้าใจ

3.2 ขุนแค้นกับวันทองทะเลาะกัน (เล่นคำว่า "สัตย์" กับ "สัต")

วันทอง...
ความสัตย์สารพัดจะล่องจ้ง
น้ำสายคายขากจากปากไป
ขุนแค้น...
เมื่อถ้าใครไม่มีสัตย์
แสนอนค่อนว่าสารพัน
อันตัวเจ้าแลเสียสัตย์วิบัติคิด
เจ้าเอนตวงหว่างที่ตีสนัด

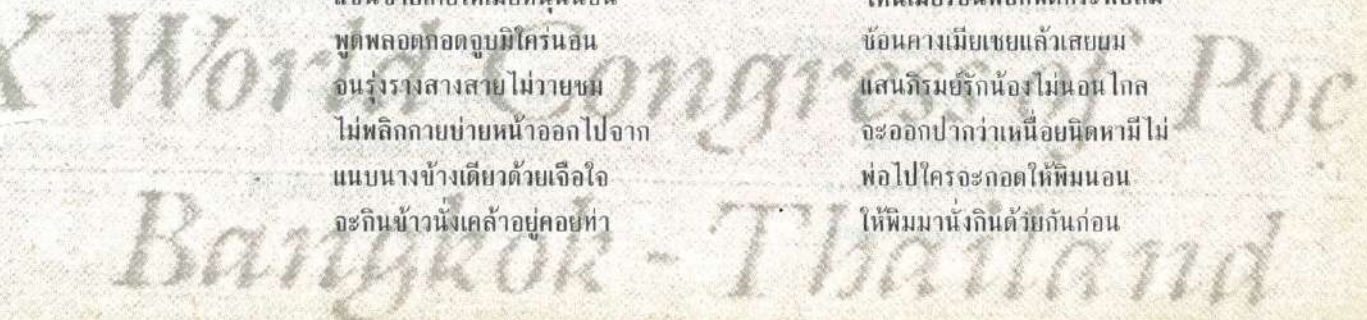
ที่แท้ดังดอกหาไข่สัดไม่
กลับกลักสิ้นได้เจ้าตีจริง
สารพัดเห็นแนมเกมขยัน
สัดที่ถือมั่นจึงพลาดพลัด
ที่จึงติดตามทวนมาสวนสัด
ป็องปัดปาดพมุนละมุนตา

4. กระบวนโศก คร่ำครวญ รำพึงรำพัน (สลลลาบังคฬิสัย)

4.1 พิมพ์ลายศรวิญเมื่อพลายแก้วจะต้องจากไปทัพหลังจากแต่งงานได้สองวัน

ไอ้พ่อพลายสายสวาทของน้องเอ๊ย
มานอนหอดด้วยน้องสองเวลา
นั่นนี้ซ้ซึกสัพยอก
แขนซ้ายเคยให้เมียหนุนนอน
พูดพลอดกอดจูบมิใคร่นอน
จนรุ่งรางแสงสายไม่วายชม
ไม่พลิกกายบ่าหน้าออกไปจาก
แนบนางข้างเดียวด้วยเจือใจ
จะกินน้ำนึ่งเคล้าอยู่คอยท่า

ไม่เคยเลยจะห่างเหินเสนาหา
พ่อเคยพาพิมพ์พูดพิไรวอน
ข้าพหอกมิใคร่ให้ไปไกลหมอน
เห็นเมียร้อนฟอกก็พัศกระพือลม
ซ้อนคางเมียบเขยแล้วเสยนม
แสนรักมยรักน้อง ไม่นอนไกล
จะออกไปกว่าเห็นอยู่นิตหามีไม่
พ่อไปใครจะกอดให้พิมพ์นอน
ให้พิมพ์มานั่งกินด้วยกันก่อน

ครั้นเมียไม่กินพร้อมก็ยอมวอน
เห็นเขาเป็นฉวีเมียกันมาหนัก
พ่อมาต้องเด็ดรักหักไป
เป็นจนจิตกลัวมืดไปไม่ได้
ในกลางไพรพ่อจะได้ประคองชม
เมียจะนอนคนเดียวกระไรรอด
เคยแอบแนบข้างไม่ห่างกาย

4.2 ขุนแผนกับลาวทองคร่ำครวญเมื่อจะต้องพรากจากกัน (เล่นคำว่า "สงสาร")

ลาวทองกราบสามารถพาลัน
ขุนแผนใจโหวหน่นิ่งพริ่นจิต
ขุนแผนแสนซำระกำทิว
สงสารตัวสงสารมัวสงสารบ้าน
สงสารสวนหวนหอมสุมาลัย
ขุนแผนแสนโคกสงสารน้อง
แต่แลกลับไปเข้าไพรวัน

4.3 บทคร่ำครวญโคกเศร้าสุดซึ้งเมื่อวันทองถูกประหารชีวิต

ครั้นถึงที่หัวตะแลงแกง
วันทองสิ้นกำลังลงนั่งอิง
ขุนแผนสุดแสนสงสารน้อง
อัดอั้นนั่งอิงตะลึงตะโล
นางแก้วกิริยาเจ้าลาวทอง
หึ่งสร้อยฟ้าศรีมาลา

ครานั้นจึงโถมเจ้าวันทอง
สวมกอดลูกยาด้วยอาลัย
วันนี้แม่จะลาพ่อพลาแล้ว
บายพ่อก็จะตายลงถมดิน

เมื่อเวลาเขาม่าแม่คอบขาด
เจ้าคูหน้าเสียแต่เมียงเป็น
รำพรางนางกอดพระหมื่นไวย
ง่วงหงุบลฟูลงกับพสุธา

ไฉ่ว่าเจ้าประคุณของลูกแก้ว
ลูกนี้มีได้คิดกับชีวา
พระองค์ทรงโปรดประทานให้
จะมีชื่อเสียงเลื่องเฟื่องฟู
รีบเร่งมากับพระทัยน้ำ
ที่แก้กรรมนำมาให้อำพา
รำพรางทางกอดเอาศพแม่

ปั้นปั้นปลอบปล้ำประโลมใจ
จะรักเหมือนพ่อรักพิมหามีไม่
ทำไมจะได้ของรักไปเขยชม
จนใจพ่อเอาไปแต่ข้าหม
สุดตรมอกตื่นอยู่เดียวตาย
ใครจะกอดพิมนอนให้หนาวหาย
เมียจะตายแล้วพ่อทูลกระหม่อมเมีย

สะอื้นอื้นหันมาลาสามี
ดั่งเหยียบแผ่นดินปิดถล่มหนี
ลาวทองโคกใจสะอื้นไป
สงสารท่านมารดาน้ำตาไหล
สงสารทั้งข้าโอสงสารกัน
สงสารห้องฟูกหมอนที่นอนนั้น
หันหีบห้องร้องไห้ในที่นอน

คนผู้ดูแลทั้งชายหญิง
พระไวยวิ่งเข้าประคองวันทองไว้
นั่งลงข้างวันทองน้ำตาไหล
สะอื้นไห้ไม่ออกซึ่งวาจา
ทั้งสองโคกเศร้าเป็นหนักหนา
ต่างคนจะสมหาดอกไม้
เศร้าหมองสะอึกสะอื้นไห้
น้ำตาหลังไหลลงรินริน
จะจำจากลูกแก้วไปสูญสิ้น
บิณฑบาตแม่จะขอชม
จะอนาถไม่น่าจะแลเห็น
นึกถึงจะได้เห็นหน้ามารดา
น้ำตาไหลขบเขาไม่เงยหน้า
กอดลูกยาแน่นิ่งไม่ดิ้นกาย
ลับแล้วที่นี้ไม่เห็นหน้า
ขึ้นพระราชอาชญาเข้ากราบทูล
ดีใจว่าแม่ไม่ดับสูญ
มีรู้ว่าจะอาดูรด้วยเนื้อเคราะห์
ขับม้าย่ำรำไรกับเหาะ
เห็นเขาเจาะคอบขาดกระเด็นไป
นิ่งแน่นไม่สมประดีได้

ไม่คิดติดต่อเจ้าข้าวแดงตน

5.8 นางทองประศรีสอนขุนแผน เมื่อฮึดฮัดคิดจะไปฆ่าขุนช้าง

โบราณท่านสมมุติมนุษย์นี้

มีทุกข์โศกโรคภัยคร่ำครวญ

5.9 นางเกสรสอนสร้อยทอง เมื่อจะส่งตัวไปถวายสมเด็จพระพันวษา

คำโบราณท่านว่ามาแต่ก่อน

ว่าวิสัยภรรยาประพฤติตัว

อย่างหนึ่งทูลจริตคิดร้ายชั่ว

อีกอย่างการงานคร้านทั้งนั้น

อันเป็นหญิงดีที่เป็นภรรยา

หนึ่งเลี้ยงดูภักตาศาด้วยปราณี

หนึ่งนั้นเคารพบนอบชั่ว

จึงอยู่เย็นเป็นสุขทุกคืนวัน

5.10 นางทองประศรีอำมาตย์พรขุนแผนพลาญงามเมื่อจะไปทัพเชียงใหม่

อนึ่งพวกพลไพร่ที่ไปด้วย

อุตส่าห์เอาอกเอาใจให้ดังงาม

ถ้าใจเดียวเกลียดวกลมกันหนึ่งแค้น

ท่านว่าป่าพึ่งเสือเรือพึ่งพาย

อันความกตัญญูรู้คุณเจ้า

ให้รู้เรื่องฤทธิเดชทั้งเวทมนตร์

5.11 นางอัปสรสอนสร้อยฟ้า (อุปมาอุปไมยกอบปรด้วยหลักธรรมหยิ่งเห็นในชีวิต)

*"เกิดมาเป็นมนุษย์อยู่ดูชน

สุดแท้แต่กรรมที่ทำมา

ถ้าถึงคราวพ้นเชษฐที่เป็นทุกข์

เป็นธรรมตามาจะนี้แต่ไร้ไร

(วรรณคดีอ้างอิง)

พระพ่อได้ถวายเจ้าถ่ายโทษ

ตั้งกัณฑ์หาขาลีสองกุมาร

เป็นกุศลผลบุญอันยิ่งใหญ่

ไม่ควรย่อห่อคิดระอิดระอา

ซึ่งภูบาลจะประทานให้มีชั่ว

เป็นสตรีมีชั่วกันทั่วไป

*ตัววิสัยในการประเวณี

พอถึงกันก็ประหวัดกำหนดใน

ยิ่งหนุ่มสาวคราวแรกภิรมย์รัก

มักหลงไหลคลึงเคล้าเฝ้าพันพัน

ก็เป็นคนเลศโลกย่อมเลื้อขา

ยากแล้วมีใหม่สำเร็จถึงเจ็ดหน

คงจะพันโทษพันหนไม่บรรลีย์

สำหรับสอนสตรีที่มีชั่ว

ดีชั่วเจ็ดอย่างต่างต่างกัน

อีกอย่างชั่วโลกไม่โทษัน

ท่านว่าเมียอุบาทว์ชาติกาลลี

กำหนดไว้ในตำราว่าเป็นสี่

หนึ่งร่วมทุกข์สุขมีเสมอกัน

หนึ่งยอมตัวให้ใช้ไม่เด็ดฉันท

ด้วยฉันทนั้นนางใจที่ในตัว

ใครเตือนรื้อนอ่อนช่วยอย่าเหยียดหยาม

ไปรบพุ่งเหมือนตามกันไปตาย

ถึงน้อยก็ไม่แพ้ที่มากหลาย

เราเป็นนายก็ต้องพึ่งซึ่งไพร่พล

ทุกคำเข้านึกไว้จะได้ผล

เจ้าจงสนใจจำคำอย่าไว้

ความทุกข์มิได้พ้นจนสักหน้า

ถึงเวลาสิ้นสุขก็ทุกข์ไป

ก็กลับมีความสุขสืบไปใหม่

จะหวาดหวั่นพรันใจไม่ต้องการ"*

เหมือนเจ้าโปรดพ่อให้ได้คืนสถาน

เพิ่มประโยชน์โพธิญาณพระบิดา

จะค้าชูตัวไปในภายหน้า

จงก้มหน้าสนองพระคุณไป

เจ้าอย่ากลัวชั่วร้ายหากมีไม่

เพราะว่าเป็นวิสัยแห่งโลกีย์

ย่อมอยู่ที่ดวงจิตพิสมัย

แต่พอได้รู้สัทท์หมดกลัว

พอประจักษ์ได้เสียเป็นเมียชั่ว

ราวกับตัวขึ้นสวรรค์ชั้น ไตรตรึงส์*

6. กระบวนรส-ความกล้าหาญ (วีรรส)

ขุนแผนต่อสู้กับหมื่นหาญ หลังจากฆ่านางบัวคลี่เอากุมารทองแล้วหนี หมื่นหาญยกพวกตามฆ่า
 หมื่นหาญย่างเท้าเงี้ยวฟาด
 แคล้วคลาดมิได้ข้อมต้องปลายขน
 เจ้าพลายฉายซึกมีดหมอมนต์
 แหงบึงหนึ่งย่นไม่เข้ากัน
 หมื่นหาญฟันด้วยแฉับรับด้วย
 เอากริชแยงแทงฉิวแล้วโพล่หัน
 ปิดป้องคล่องแคล้วพลวัน
 สู้กันพักใหญ่ไม่เสียที
 หมื่นหาญถือง้าวยาวกว่ากริช
 ขุนแผนชิดเข้าซบโขยกหนี
 กริชแทงง้าวฟาดพลาดทุกที
 หมื่นหาญตีแค้นดำด้วยกริชตั้ง

7. กระบวนรส-ความกลัว (ภยานกรร)

นางศรีประจันตกใจกลัวขุนแผน ที่นางยกวันทองให้ขุนช้าง
 - ครานั้นท่านยายศรีประจัน
 ตัวลั่นดังจะลอดแผ่นดินได้
 ปากลั่นคอสั่นพรันใจ
 เราจะทำกระไรออสายทอง
 เขามีมาเกาะถูแล้วหรือ
 ผู้คนอิงอ้อมทั้งบ้านช่อง
 ครั้งนี้จวนตัวหนึ่งหัวพอง
 เขาจะลงอุยบลงกับดิน

๑๓๑

- ศรีประจันตัวลั่นดังลูกนก
 เหนือตกโขมหน้าลงมาหู
 น้ำตาไหลหลังลงพร่างพรู
 ตัวกูกราวนี้ถึงที่ตาย
 กลับเข้าไปในมุ้งเอาฟูกคลุม
 ย่ำพันเป็นกลุ่มมิงขวัญหาย
 สายทองเอ็งช่วยร้องบอกเจ้าพลาย
 ว่ากูลมจับตายเสียหลายวัน

8. กระบวนรสตลกขบขัน (หาสยรส)

8.1 พิมพ์ไปหาเงรแก้วที่วัดแค บอกว่าจะอยู่วัดด้วย
 (พิมพ์)

เป็นไรก็เป็นไปเจตนะ
 ไม่ไปละฉันจะอยู่ที่วัดนี้
 เจ็บจิตคิดแค้นแสนทวี
 อยู่กับพี่เงรแก้วจะเป็นไร
 (เงรแก้ว)

อนิจจาแก้วตาของพี่เอ๋ย
 อย่าอยู่เลยบิณฑบาตเลี้ยงไม่ได้
 8.2 นางศรีประจันรำพันถึงพันครโยธาสามี เมื่อเห็นวันทองรำพึงถึงพลายแก้ว
 กลัวหายใจไม่ออกเมื่ออาสัญ
 เมียจะตายตามม่วงล้วยมีหลอก
 ก็กลัวจะเข้มันจะคาบไป
 จะโจนน้ำให้ตายไปตามกัน
 แต่รอรังกล้าเจ็บไม่เชื่อได้
 เมียจะเชือดคอตายเสียหลายครั้ง
 เชือกก็ใหญ่กล้าจะรัดมัดต้นคอ
 จะผูกคอตายเชือกมาเตรียมไว้
 ตายแล้วกลัวจะไปไม่พบพ่อ
 ใฝ่ฟ้ออพิมพ์ของเมียแก้ว
 กระจิดจิวคิดเส่าเฝ้าวีร
 จึงคิดแล้วคิดเส่าเฝ้าวีร

9. กระบวนสร้งเกียดชิงชัง (พีภิตสร)

9.1 ขุนแผนบรีภาษวันทอง
 มาแปรเป็นพลอยหุงไปเสียได้
 เมื่อแรกเชื่อว่าเนื้อหับหิมแท้

กาลวงว่าหงส์ให้ปลงใจ

คิดว่าหงส์จึงหลงด้วยสายยิ้ม

ตั้งรักถิ่นมูจลินทรไม่คลาดคลา

9.2 พิมพิลาโลยดำบำหัวล้านกระหอบขุนช้าง

แล้วแก้งเรียกข้าตาประธาน

ยกยอยิ่งใหญ่กระโรเลย

จงทองเอาเงินทองมาอวดอึ้ง

ขี้เกียจการงานที่สุดใจ

อ้ายเจ้าชู้ลอมป้อมกระหม่อมบาง

ชิวะแป้งจันทน์น้ำมันทา

หมามันจะเกิดชิงหมาเกิด

หน้าตาเช่นนี้จะมีเมีย

10. กระบวนรสความพิศวายประหลาดใจ (อัปภูตรส)

ขุนแผนร้ายพระเวทเตรียมรบกับขุนช้างและพวกที่ติดตามมาจะเอาวันทองคืน

ร้ายเวทวิเศษเป่าประทักษิ

แล้วร้ายมนตร์ขลังกำบังตา

ผูกจิตให้สนิทเสน่ห้อยู่

เฒ่าขึ้นม้าสีหมอกออกกระนอง

จึงสั่งพรายให้ถอนหญ้าแพรกส่ง

กลายเป็นคนพลันมีทันช้า

ด้วยมิได้ดูหงอนแต่ก่อนมา

ช่างแปลงปลอมท่วงทีดีหนักหนา

ครั้นลับตาฝูงหงส์ก็ลงโคลน

แน่ะอ้ายบลหัวล้าน ไปไหนเหวย

ดอกเตยหรือจะปลอมพยอมไพร

แม่มึงกุหาปราชณาไม่

น้ำขอดโองโทไม่นำพา

ลอยชายลากหางเที่ยวเที่ยวหมา

หยิ่งหน้าสองแฉกเหมือนหางเปีย

มึงไปตายเสียเถิดอ้ายห้าเบี้ย

อ้ายมะม่วงหมาเลียไม่เจียมใจ

พลงจับฟ้าพื้นช้างมือขวา

ใครมามีให้เห็นเจ้าวันทอง

ทั้งอาวุธศัตรูมิให้ต้อง

กุมารทองภูตพรายก็ตามมา

ปลงอารมณโอมอ่านพระคาถา

ศาสตราจำทานก็ถ่วงตน

กระบวนรสในวรรณคดีไทย จากเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผนที่ยกมานี้ คงให้ “ความสะเทือนอารมณ์ แก่ท่านผู้อ่านได้ตามควร นอกจากนี้ หากท่านประสงค์จะหาความเพลิดเพลินให้เกิดความรื่นรมย์ยิ่งขึ้น ก็อาจทำได้โดยการ “ขับเสภา” (ไม่ต้องวิตกว่าจะขับเพราะหรือไม่เพราะ)

ที่สุดนี้ ท่านผู้อ่านคงจะเห็นด้วยแล้วว่า วรรณคดีไทย เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน แม้เพียงยกมาเฉพาะ “กระบวนรส” ก็จะได้ว่าเป็น “หนังสือที่ได้รับยกย่องว่าแต่งดี” สมดังบทนิยามที่สาธกไว้ ณ เบื้องต้น นั้นแล

รสบทกวี

● รสไต่เล่าไพเราะเสนาะนัก

รสนั้นหรือคือรสบทกวี

โคลงฉันท์กาพย์กลอนกานท์หวานเสนาะ

ทุกคืนวันจรรโลงใจให้เบิกบาน

ก็ประจักษ์แจ้งจิตประสิทธิ์ศรี

คำมากมีคู่บ้านเมืองมาช้านาน

พริ้งไพเราะพร้อมสรรพขับไชยาน

ดลบันดาลโลกสดใสได้ร่มเย็น

(เขาวนั ถาวรธาร)

That Rotten Old Dean An Ode To The Notional Functional Approach

by Ajahn Farrang

Let's not blame the students,
Who were fresh and young and keen,
let's just blame the system,
And that rotten old Dean.

For he's the one who bored them,
With his English grammatical rules,
Continuously ignored them,
And made them into fools.

Language is for speaking,
Not writing in a book,
Young people need excitement,
But never got it from that crook.

He couldn't speak English,
That rotten old Dean,
So his students had to suffer,
Words seldom heard, just seen.

No thrill of communication,
Was found within his class,
Only incessant scribbling,
And sitting on one's arse.

No wonder they came to feel,
That English is a nightmare,
For that rotten old Dean,
Compounded their plight there,

By compelling them to memorise,
All kinds of lists and rules,
With but minimal value,
Except for raving fools.

He never taught them how to ask,
Where a friend had been,
Or how to offer guests a drink,
That rotten old Dean.

And, furthermore, he taught in Thai,
Which is, of course, a crime.
He made them feel that English,
Is only used in mime.

So, English was as dry as dust,
With little conceivable use,
And the students quite rejected it,
Because of his abuse.

Now, let all teachers swiftly learn,
From this ghastly tale,
That, if we abuse our students,
They will, inevitably, fail.

Just learn this lesson quickly,
And, as soon as you have seen,
The truth of it, stop being,
A ROTTEN OLD DEAN!

May, 1988

English Language Teaching

THE

by D.N. Bradshaw

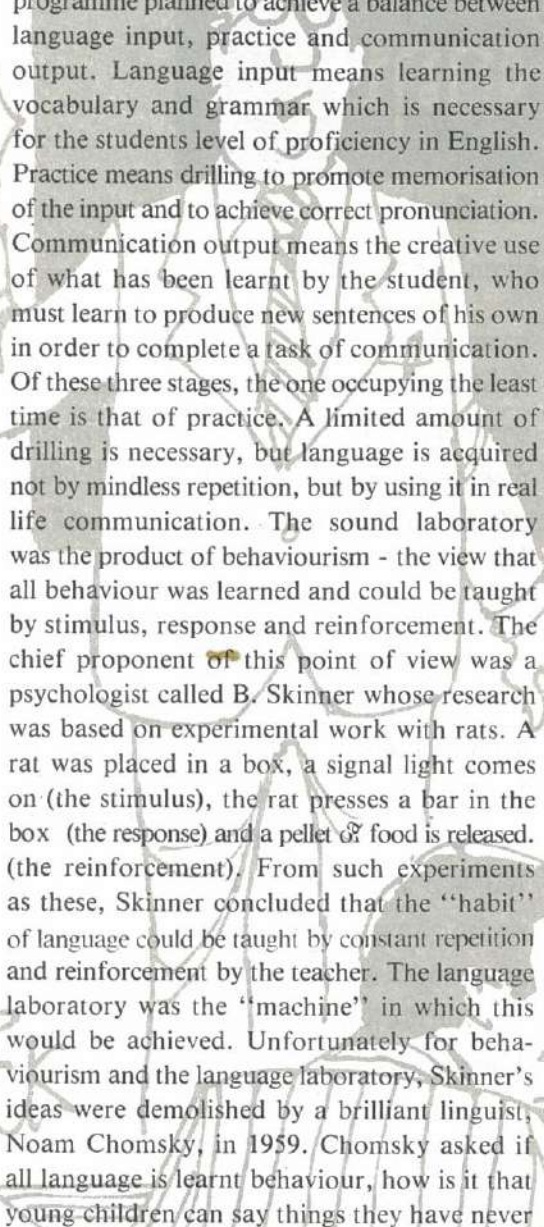
It is not often realised by students, or by teachers of other subjects, that English language teaching has a long history and is now a distinct profession. In fact, English as a foreign language was first taught in England in the 16th century, when thousands of Hugernot refugees fled to England to avoid religious persecution in France. A number of them, who knew English, set themselves up as teachers of the language and taught it to their compatriots. Some of them established schools and others wrote textbooks which were mainly in the form of dialogues in English and French. Thereafter, many different methods of teaching languages were tried which fall into two main groups. Firstly, there are many methods of **learning about English** and secondly, methods of **using English to learn it**. What is the difference between these two? In order to answer this, I want to tell a true story.

About eighty years ago, it was fairly common for wealthy Thai families to send their children to school in Penang. At that time, Penang was a British colony and the schools there were modelled on the British boarding school and staffed by British teachers. All subjects were taught in English and the Thai children were given an intensive course in English grammar. I know about this because I am acquainted with an elderly Thai gentleman who was one of those Thai children. If he is a typical example, they returned to Thailand speaking English like an upper class Victorian gentleman. Clearly this is first class evidence that **using English to learn it** works very well. I might also give the example

of the Thai children who make a living by selling in the tourist resorts of Thailand. Probably many of them have never seen or opened a textbook on English, yet by talking to visitors everyday, they are able to learn at least the English language which is necessary for them to sell. Some of them are really quite good at English, too.

Compare this with the English speaking ability of students in Thai universities today. They begin studying English in primary school and continue in secondary school and university. Often enough, even with nine or ten years of English study behind them, they are still unable to speak even a simple sentence. Why is this the case? Chiefly because the method used is **Learning about English** rather than **using English to learn it**. English language is an abstraction for them which involves learning thousands of rules but never actually speaking. Frequently, the teachers teach English using Thai language and indicate to the students, by their own inability to use English, that the study of English is not to be taken seriously. Only a few students, who specialise in English in Matayom 5 and 6, emerge from their years of English study able to speak the language. It is as if English were a dead language, like Latin of ancient Greek, which are entirely academic studies unrelated to the act of communicating one's thoughts and feelings to others in the everyday world.

Clearly the system of teaching English in Thailand needs changing. English is a living language and learning it should be full of interest and fun. After hundreds of years experience

in the teaching of English as a foreign language, the leading experts in the field now believe that the best method is the one called **the balanced activities approach**. Briefly, this consists of a programme planned to achieve a balance between language input, practice and communication output. Language input means learning the vocabulary and grammar which is necessary for the students level of proficiency in English. Practice means drilling to promote memorisation of the input and to achieve correct pronunciation. Communication output means the creative use of what has been learnt by the student, who must learn to produce new sentences of his own in order to complete a task of communication. Of these three stages, the one occupying the least time is that of practice. A limited amount of drilling is necessary, but language is acquired not by mindless repetition, but by using it in real life communication. The sound laboratory was the product of behaviourism - the view that all behaviour was learned and could be taught by stimulus, response and reinforcement. The chief proponent of this point of view was a psychologist called B. Skinner whose research was based on experimental work with rats. A rat was placed in a box, a signal light comes on (the stimulus), the rat presses a bar in the box (the response) and a pellet of food is released. (the reinforcement). From such experiments as these, Skinner concluded that the "habit" of language could be taught by constant repetition and reinforcement by the teacher. The language laboratory was the "machine" in which this would be achieved. Unfortunately for behaviourism and the language laboratory, Skinner's ideas were demolished by a brilliant linguist, Noam Chomsky, in 1959. Chomsky asked if all language is learnt behaviour, how is it that young children can say things they have never

said before? How is it possible that adults, all through their lives, say things they have never said before? Chomsky's model of language acquisition is based on the ideas of competence and performance. According to Chomsky, language is not learned behaviour. It is, rather, an intricate rule-based system and a large part of language acquisition is the learning of this system. As the child acquires competence, so his performance, his ability to use what he knows creatively, increases. This idea is clearly in opposition to the sound laboratory method, since it involves letting students be freely creative in the language they are learning. Unfortunately, many educational institutions have invested a great deal of money in Sound laboratories which they, therefore, do not want to abandon. It is up to the teachers to find ways of using the Sound laboratory which encourage the student in the creative use of language and not merely drill him in insane trivialities like "Good morning how are you today?" It is quite proper to teach English according to functions, such as Greeting in the above example, but the function should be appropriate to the student's future needs. Clearly, a student who will be going into business administration, or other professional fields, will require quite different functional language to Greetings, on the tennis court etc.

Perhaps the most essential thing is to maintain the student's enthusiasm for learning English and to keep the learning alive. By putting the student into communication tasks in which he has to solve a problem created by an information gap and by making these tasks as near life-like as possible, learning English can be made interesting and exciting. Just as it is for the little boys on the beach at Pattaya who must find out if the visitor can be persuaded to buy and how much he will pay.

การสอน ภาษาอังกฤษ

เดวิด เอ็น แปรคซอว์ เขียน

สกนธ์ วีระเขชาติ ถอดความเป็นภาษาไทย

มี ครูและนักเรียนวิชาอื่น ๆ ก็ค้นบ้างที่ทราบว่าการสอนภาษาอังกฤษมีประวัติอันยาวนานมาแล้ว และบัดนี้ได้กลายเป็นอาชีพหนึ่ง อันที่จริง การสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศได้เริ่มมีขึ้นในประเทศอังกฤษตั้งแต่ศตวรรษที่ 16 คราวเมื่อพวก Huguenot ลี้ภัยการกดขี่ทางศาสนาจากประเทศฝรั่งเศส มาพำนักอาศัยในประเทศอังกฤษ ครั้งนั้นบรรดาผู้มีความรู้ภาษาอังกฤษในหมู่ผู้ลี้ภัยได้ตั้งตัวเป็นครูสอนภาษาอังกฤษแก่เพื่อนร่วมชาติ บ้างตั้งโรงเรียน บ้างเขียนตำรา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นบทสนทนาภาษาอังกฤษประกอบภาษาฝรั่งเศส แต่นั่นมากก็มีการทดลองวิธีการสอนต่าง ๆ ซึ่งพอจะแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มแรกได้แก่วิธีการสอนเพื่อให้รู้เรื่องภาษาอังกฤษ (learning about English) และกลุ่มที่สองได้แก่วิธีการสอนที่ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อเกิดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ (using English to learn it) วิธีการทั้งสองนี้ต่างกันอย่างไร ผู้เขียนขอเล่าเรื่องจริงสักเรื่องหนึ่ง

เมื่อประมาณ 80 ปีมาแล้ว ครอบครัวคนไทยฐานะดีมักนิยมส่งลูกหลานไปเรียนในโรงเรียนที่ป็นัง สมัยนั้น ป็นังยังเป็นอาณานิคมของอังกฤษ โรงเรียนที่ป็นังก็จัดตามแบบโรงเรียนกินนอน (boarding school) ของอังกฤษ บรรดาคณาจารย์เป็นคนอังกฤษล้วน ๆ ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอนในทุก ๆ วิชา นักเรียนไทยที่ไปเรียนที่นั่นจะได้รับ

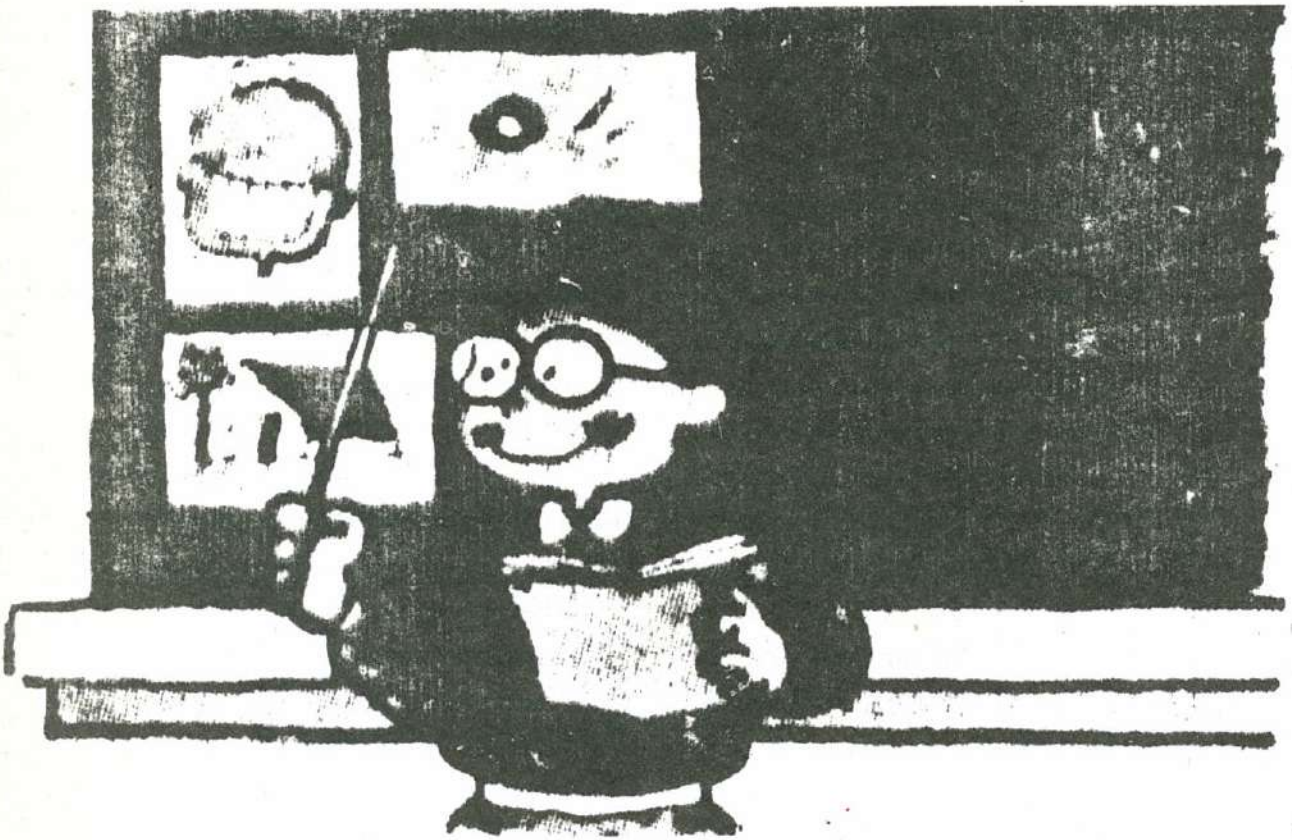
การสอนไวยากรณ์อังกฤษแบบเร่ร่อนรัดก่อน ผู้เขียนรู้เรื่องนี้เพราะบังเอิญได้รู้จักคุ้นเคยกับท่านสุภาพบุรุษชาวไทยผู้อาวุโสท่านหนึ่ง ท่านเคยเป็นนักเรียนที่นั่น ถ้าหากท่านผู้นี้เป็นแบบฉบับของนักเรียนไทยที่ป็นังแล้ว ก็กล่าวได้ว่า นักเรียนที่นั่นเมื่อสำเร็จการศึกษา กลับมาประเทศไทยแล้ว สามารถพูดภาษาอังกฤษได้เหมือน ๆ คนอังกฤษชั้นสูงของสมัยวิคตอเรียน พยานหลักฐานอันนี้ แสดงให้เห็นชัดว่า วิธีการสอนแบบให้ใช้ภาษาอังกฤษเพื่อเกิดการเรียนรู้ (using English to learn it) ได้ผลดีมาก ผู้เขียนใคร่ขอยกตัวอย่างเด็กไทยที่วิ่งขายของที่ระลึกแก่ชาวต่างประเทศ ตามสถานท่องเที่ยวต่าง ๆ ทั่วเมืองไทย เด็กเหล่านั้นคงจะไม่เคยได้เปิดตำราภาษาอังกฤษอ่านเลยด้วยซ้ำ แต่โดยการพูดกับบรรดาชาวต่างประเทศอยู่ทุกทุกวัน เขาก็สามารถพูดภาษาอังกฤษได้ อย่างน้อยก็เพียงพอสำหรับการจำหน่ายสินค้าของเขา ซึ่งมีบางคนพูดได้ค่อนข้างดีเสียด้วย

ลองเปรียบเทียบเรื่องที่เล่ามานี้ กับความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษามหาวิทยาลัยของไทยในปัจจุบัน นักศึกษาเหล่านี้เริ่มเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นประถม มัธยม และมหาวิทยาลัย ในที่สุด เราจะได้พบบ่อย ๆ ที่เดียวว่า มีนักศึกษาที่เคยผ่านการเรียนภาษาอังกฤษมาแล้วเป็นเวลา 10 ปี แต่ก็ยังพูดประโยคง่าย ๆ เป็นภาษาอังกฤษสักประโยคไม่ได้ เพราะอะไรจึงเป็นเช่นนั้น แน่นนอน

ประการสำคัญที่สุดคือ เขาได้รับการสอนโดยวิธีสอนเกี่ยวกับภาษาอังกฤษ (learning about English) มิใช่การสอนให้พูดภาษาอังกฤษเพื่อเกิดการเรียนรู้ (using English to learn it) ภาษาอังกฤษเป็นนามธรรมที่เรามองไม่เห็นสัมผัสไม่ได้ มีแต่กฎเกณฑ์ต่าง ๆ หนักพันกฏให้เขาเรียน แต่ไม่เคยได้ใช้ภาษาในการพูดจริง ๆ เลย บ่อยครั้งที่เราจะได้เห็นครูสอนภาษาอังกฤษโดยใช้ภาษาไทย ซึ่งแสดงให้เห็นนักเรียนรู้สึกว่ภาษาอังกฤษนี้ไม่จำเป็นต้องเอาจริงเอาจังนัก ในเมื่อครูที่สอนก็ใช้ภาษาอังกฤษต่อหน้านักเรียนไม่ได้ กระนั้นก็ตามยังมีนักเรียนจำนวนน้อย จำนวนหนึ่งซึ่งจัดอยู่ประเภทเก่งภาษา ในชั้น มศ.5 - 6 ตลอดเวลาที่เรียน และสามารถพูดภาษาอังกฤษได้ จึงทำให้แลดูประหนึ่งว่าภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ตายแล้ว (dead language) อย่างภาษา Latin และ Greek โบราณซึ่งเป็นภาษาที่ใช้เฉพาะในทางวิชาการ ไม่เกี่ยวข้องกับ การพูดจาติดต่อกันในชีวิตประจำวัน

จึงเห็นได้ชัดว่า ระบบการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลง โดยที่ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ยังมีชีวิต (living language) การเรียนการสอนภาษาอังกฤษจึงควรให้ดำเนินไปด้วยความสนุกสนาน มีชีวิตชีวา และน่าสนใจ จากประสบการณ์ด้านการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่ผ่านมาห้าร้อยปี ทำให้บรรดาผู้เชี่ยวชาญทางด้านนี้เชื่อว่า วิธีสอนภาษาอังกฤษวิธีที่ดีที่สุด คือ วิธีสอนที่เรียกว่า 'the balanced activities approach' ถ้าจะอธิบายอย่างสั้น ๆ วิธีนี้ประกอบด้วยโปรแกรมการสอนที่วางไว้เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการสอนความรู้ทางภาษา (language input) การฝึกหัด (practice) และการใช้ภาษาจากความรู้ที่เรียนมาเพื่อการสื่อสาร (communication output) การสอนความรู้ทางภาษาหรือ language input จึงได้แก่การสอนศัพท์และไวยากรณ์ ซึ่งจำเป็นแก่ระดับความรู้ภาษาอังกฤษ (level of proficiency) ของนักเรียน การฝึกหัดหรือ practice ได้แก่การฝึกเพื่อให้เกิดการจดจำความรู้ที่เรียนมา และเพื่อการออกเสียงถูกต้อง ส่วนการใช้ภาษาใน

การสื่อสาร (Communication output) นั้น ได้แก่การใช้ความรู้ในทางสร้างสรรค์โดยตัวนักเรียนเอง โดยอาศัยความรู้ที่ได้เรียนมา คือการรู้จักสร้างประโยคใหม่ ๆ ขึ้นได้เองในการติดต่อสื่อสาร ซึ่งในทั้งสามขั้นตอนนี้ ตอนที่ใช้เวลาน้อยที่สุด คือตอนที่ว่าด้วยการฝึกหัด (practice) การฝึกหรือ drilling ตามจำนวนหรือปริมาณที่เหมาะสมเป็นสิ่งจำเป็น แต่การเรียนภาษามิได้เกิดจากการพูดซ้ำ ๆ อย่างเดียว หากเกิดขึ้นโดยการใช้ภาษาในการติดต่อในชีวิตจริง ห้องปฏิบัติการ sound lab เป็นผลผลิตของทฤษฎีพฤติกรรม (product of behaviourism) จากความเชื่อที่ว่า พฤติกรรมทุกอย่างเรียนรู้ได้ และสอนได้โดยทางการกระตุ้น (stimulus) การตอบสนอง (response) และการเสริมแรง (reinforcement) ผู้เป็นต้นตำรับความคิดอันนี้ คือนักจิตวิทยาท่านหนึ่ง ชื่อ B.F. Skinner ผู้ที่ได้ทำการวิจัยโดยการทดลองกับหนู Skinner เอา หนูใส่กล่อง เมื่อเปิดไฟสัญญาณ (the stimulus) หนูตัวนั้นจะกดคันกระดิ่งในกล่อง (the response) และอาหารถูกปล่อยออกมา (the reinforcement) จากการทดลองดังกล่าว Skinner สรุปว่า นิสัยทางภาษา (language habit) สามารถปลูกฝังได้โดยการกระทำซ้ำ ๆ อย่างต่อเนื่อง และการเสริมแรงจากครู ห้องปฏิบัติการทางภาษา (language lab) เป็นเครื่องจักรซึ่งจะช่วยให้ประสบความสำเร็จ แต่เป็นที่น่าเสียดายสำหรับทฤษฎีพฤติกรรมกับห้องปฏิบัติการทางภาษาดังกล่าว เมื่อความคิดของ Skinner ถูกกลบฝังโดยนักภาษาศาสตร์ผู้ปราดเปรื่องคนหนึ่ง คือ Noam Chomsky ในปี 1959 Chomsky ตั้งคำถามว่า ถ้าภาษาทุกภาษา เรียนรู้โดยทางพฤติกรรมแล้ว โฉนเด็กเล็ก ๆ จึงพูดสิ่งต่าง ๆ ที่มีเคยพูดมาก่อนได้? โฉนผู้ใหญ่พูดสิ่งต่าง ๆ ได้ตลอดชีวิตของเขาทั้ง ๆ ที่สิ่งเหล่านั้นก็มีไม่เคยพูดมาก่อน? รูปแบบการเรียนรู้ภาษาของ Chomsky ตั้งอยู่บนทฤษฎีของความสามารถ (competence) กับการปฏิบัติ (performance) Chomsky เห็นว่า ภาษานั้นหาได้เรียนรู้กันโดยทางพฤติกรรมไม่ หากเป็นระบบหนึ่งที่มีความประณีตซับซ้อนเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ (an intricate rule-based system) ซึ่ง

ส่วนใหญ่การเรียนรู้ภาษา คือการเรียนรู้ระบบดังกล่าวนี้ เมื่อเด็กมีความสามารถ และแสดงออกมาโดยการปฏิบัติ ความสามารถในการใช้ความรู้อย่างสร้างสรรค์ก็เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทฤษฎีนี้ขัดกับวิธีห้องปฏิบัติการ Sound Lab method อย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือเป็นการให้นักเรียนสร้างภาษาที่ตนกำลังเรียนโดยอิสระด้วยตนเอง แล้วก็ไปโคร่ำอย่างยิงที่สถาบันการศึกษาต่างก็ได้ทุ่มเทเงินลงไปในการสร้างห้องปฏิบัติการ sound lab มากมาย ซึ่งก็คงจะไม่ต้องมาให้เลิกล้มเสียเป็นแน่ จึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะหาทางใช้ห้อง sound lab ให้เกิดประโยชน์ในทางส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษาได้ใช้ภาษาอย่างมีความคิดสร้างสรรค์จริง ๆ มิใช่เพียงการฝึกซ้ำซากอย่างเป็นบ้านเป็นหลัง อยู่แค่ Good morning, how are you today? การสอนภาษาตามสถานการณ์เป็นเรื่องที่เหมาะสมและถูกต้อง ดังเช่นการทักทายที่ยกมาข้างต้น แต่สถานการณ์นั้น ๆ ควรจัดให้เหมาะแก่การนำไปใช้จริง อันเป็นประโยชน์และจำเป็นแก่นักศึกษา

ในอนาคตดังเช่น นักศึกษาทางด้านบริหารธุรกิจ หรืออาชีพอื่นใดก็ตามจำเป็นต้องเรียนสถานการณ์ทางภาษาที่ต่างออกไปจากการทักทาย หรือสถานการณ์ ในสนามเทนนิส ฯลฯ

บางทีสิ่งสำคัญที่สุดที่พึงระลึกไว้ก็คือ การรักษาความกระตือรือร้นของผู้เรียนให้คงไว้ในการเรียนรู้ภาษา และการทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา สิ่งนี้ทำได้โดยการเปิดโอกาสให้นักเรียนฝึกการใช้ภาษาในการสื่อสาร ในการแก้ปัญหาที่สร้างขึ้น โดยกำหนดช่องว่างของข่าวสาร (information gap) และโดยทำให้การฝึกดังกล่าวมีลักษณะที่ใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงให้มากที่สุด การเรียนภาษาอังกฤษสามารถทำให้เฝ้าตื่นต้น และน่าสนใจได้ ก็เช่นเดียวกับเด็กที่ขายของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวที่จะต้องพยายามหาให้พบว่า จะโน้มหน้าให้นักท่องเที่ยวเหล่านั้นซื้อของที่เขายขายได้อย่างไร และจะให้ราคาสักเท่าไร

ละคร สอนภาษา

DRAMA IN LANGUAGE TEACHING

สุวรรณา ตรีมาศ*

ในชีวิตจริงคนเราทำการติดต่อสื่อสารโดยใช้ภาษาพูดซึ่งเปล่งออกมาเป็น คำ วลี หรือ ประโยค ประกอบกับการแสดงออกทางอารมณ์ สีหน้า ท่าทางและบางทีก็เป็นเพียงการกล่าวออกมาเป็นเสียงจากลำคอ เช่น โอ ออ อ้อ อ้อ ก็สามารถทำให้เข้าใจกันได้ ในการสอนภาษาอังกฤษจากตำราเรียนส่วนใหญ่จะมีบทสนทนา ระหว่างคนสองคนขึ้นไปในสถานการณ์ต่าง ๆ แต่ละคนในหนังสือเหล่านั้น มีอาจแสดงความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ เช่น พอใจ โกรธ เกือบหรือวิตกกังวลได้เหมือนคนจริง ๆ ในวงการสนทนา เราแสดงอารมณ์ ความรู้สึกตลอดจนอากัปกิริยาต่าง ๆ ประกอบคำพูดได้หลายรูปแบบ เช่น การกระซิบ กระซิบ ตะโกน พูดสอดขึ้นมา พูดอวดดี พูดเหลวไหล พูดติดตลกหรือพูดอะไรผิด ๆ บางทีก็มีการชะงักงันเลอะเลือน ลืมสิ่งที่ต้องการจะพูดก็มีต้องให้

ผู้ฟังช่วยเสริมให้บ่อย ๆ บางทีก็มีการพูดโต้แย้งขัดกัน หรืออาจใช้คำพูดที่ขาดน้ำหนักร สอดแทรกอารมณ์ ความรู้สึก หวาดหวั่นประหม่า ตื่นเต้น ตกใจสุดแต่อารมณ์ของแต่ละคนจะพาไปให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ครูภาษาอังกฤษที่ใช้บทสนทนาประกอบการสอนหลายท่านอาจรู้สึกพอใจต่อการสอนของตน โดยคิดว่าเป็นการสอนแบบติดต่อสื่อสารแล้ว เพราะปัจจุบันนี้เรามีเรื่องเล่นเทป และห้องปฏิบัติการภาษาช่วยในการสอนกันแทบทุกสถาบัน แต่ถึงกระนั้นการสอนยังไม่บรรลุผลถ้าจะให้ได้ผลดีจริง ๆ ต้องอาศัย อุปกรณ์และกิจกรรมอื่น ๆ อีกด้วย อาทิเช่น รูปภาพ แผนภูมิ เพลง วิทยุ โทรทัศน์ ภาพนิ่ง ภาพยนตร์ การแสดงท่าทาง เกมส์และวีดีโอ เป็นต้น แต่ ณ ที่นี้ใครขอเสนอการแสดงละคร เพราะสามารถส่งเสริมให้การโต้ตอบมีบทบาทเหมือนชีวิตจริงโดย

การสอดแทรก สีหน้า ท่าทางและอารมณ์ของผู้พูดเข้าไปด้วย

David Abercrombie (1965)

กล่าวไว้ว่า

“When we, as language teachers, claim we are teaching the spoken language, most of the time what we are teaching is spoken prose.”

“ครูสอนภาษามักจะทีกทักเอาเองว่าสิ่งที่ตนกำลังสอนคือ การสอนภาษาพูด แต่แท้ที่จริงสิ่งที่เขาสอนอยู่ทุกเมื่อเชื่อวันก็เป็นเพียงบทสนทนาร้อยแก้วเท่านั้น”

ความมุ่งหมายในการใช้ละครประกอบการสอนภาษาอังกฤษ

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงออกซึ่งความสามารถในการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายและอารมณ์อย่างเต็มที่
2. เพื่อให้การเรียนเป็นธรรมชาติเพราะผู้เรียนได้สื่อสารสัมพันธ์อย่างแท้จริงระหว่างผู้พูดกับผู้แสดงและ

* อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ระหว่างผู้แสดงด้วยกัน

3. เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการออกเสียงเน้นหนักและระดับเสียงขึ้นลงในคำวลีและประโยคภาษาอังกฤษที่แสดงอารมณ์ประกอบ

4. เพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี

5. เพื่อพัฒนาด้านจิตใจ และเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน

ละคร (Drama) คืออะไร Drama มาจากคำในภาษากรีก Dra-o (ดระโอ) ซึ่งหมายความว่า "I act." หรือ "I do."

Aristotle (384-322 ก่อนคริสตกักราช) กล่าวว่าละครเกิดมาจากสัญชาตญาณของมนุษย์ที่ชอบการเปลี่ยนแปลงสิ่งนี้ทำให้มนุษย์มีความสามารถเหนือสัตว์โลกอื่น ๆ เพราะสามารถเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในชีวิตได้

ละครในด้านการสอนภาษา เน้นการกระทำ "doing" มากกว่าการแสดง "presentation" ความหมายที่แท้จริงก็คือ การแสดงทำ "Let's pretend." โดยการที่ครูฝึกผู้เรียนให้ใช้จินตนาการซึ่งรวมถึงอารมณ์ ความคิด ความต้องการ ออกมาเป็นภาษาพูดและเพื่อให้เหมือนจริง ผู้พูดต้องแสดงสีหน้า ท่าทาง ประกอบคำพูดให้ดูเป็นจริงด้วยสำหรับบทสนทนานั้นเป็นสิ่งที่นักเรียนได้เรียนมาแล้ว เพียงแต่นำมาเรียบเรียงเสียใหม่ให้เหมาะสมกับบทบาทที่ได้รับมอบหมาย โดยไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า

ละครที่นำมาใช้ในการเรียนภาษาจัดอยู่ในประเภทของ**ละครแบบสร้างสรรค์ (Creative Dramatics)**

แบ่งออกเป็นหลายประเภทตามลำดับความยากง่าย ดังต่อไปนี้

1. **Breath Control** (การฝึกควบคุมลมหายใจ)

ในการอ่าน การร้องเพลงและการแสดง ผู้เรียนส่วนใหญ่มักจะควบคุมลมหายใจไม่ค่อยได้ เพราะฉะนั้นเวลาอ่านหรือพูดประโยคยาว ๆ เสียงมักจะขาดหายไปกลางคันและถ้าผู้เรียนประหม่าด้วยแล้ว ก็จะทำให้เกิดการตะกุกตะกัก **เทคนิคการควบคุมการหายใจจะสามารถทำให้ผู้เรียนรู้จักผ่อนปรนลมหายใจ สามารถอ่านและพูดข้อความหรือคำประพันธ์ได้ทีละหลายบท หรือหลายตอน และที่สำคัญที่สุดทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการแสดงออก**

วิธีฝึก ครูเลือกคำประพันธ์ที่มีหลาย ๆ บทที่เริ่มจากน้อยไปหามาก ขอยกคำประพันธ์ "The House That Jack Built" เป็นตัวอย่างการฝึกก่อนอ่าน ครูให้ผู้เรียนยืนขึ้นแล้วสูดอากาศเข้าปอดลึก ๆ พออ่านโครงจบ ๑ บทจึงปล่อยลมหายใจออก ทำเช่นเดียวกันนี้ก่อนอ่านบทอื่น ๆ ต่อไป เมื่อฝึกบ่อย ๆ จะสามารถอ่านบทสุดท้ายของคำประพันธ์นี้เพียงช่วงหนึ่งของลมหายใจ แต่ผลเสียก็มีสำหรับผู้ที่เป็นโรคระบบการหายใจไม่ปกติ

THE HOUSE THAT JACK BUILT

(Inhale) This is the house that jack built (Exhale)

(Inhale) This is the malt That lay in the house that jack built (Exhale)

(Inhale) This is the rat

That ate the malt That lay in the house that

Jack built (Exhale)

(Inhale) This is the cat That killed the rat That ate the malt That lay in the house that Jack built (Exhale)

(Inhale) This is the dog That worried the cat That killed the rat That ate the malt That lay in the house that Jack built (Exhale)

(Inhale) This is the cow with crumpled horn That tossed the dog That worried the cat That killed the rat That ate the malt that lay in the house that Jack built (Exhale)

(Inhale) This is the maiden all forlorn That milked the cow with crumpled horn That tossed the dog That worried the cat That killed the rat That ate the malt That lay in the house that Jack built (Exhale)

(Inhale) This is the man all tattered and torn That kissed the maiden all forlorn That milked the cow with crumpled horn

That tossed the dog That worried the cat That killed the rat That ate the malt That lay in the house that Jack built (Exhale)

(Inhale) This is the priest all shaven and shorn That married the man all shaven and shorn That kissed the maiden all forlorn

*That milked the cow with-
crumpled horn*

That tossed the dog

That worried the cat

That killed the rat

That ate the malt

*That lay in the house that
Jack built (Exhale)*

(Inhale) *This is the cock that crowed
in the morn*

*That waked the priest all
shaven and shorn*

That married the man

all tattered and torn

*That kissed the maiden
all forlorn*

*That milked the cow with
crumpled horn*

That tossed the dog

That worried the cat

That killed the rat

That ate the malt

*That lay in the house that
Jack built (Exhale)*

(Inhale) *This is the farmer sowing
his corn*

*That kept the cock that
crowed in the morn*

*That waked the priest all
shaven and shorn*

That married the man

all tattered and torn

*That kissed the maiden
all forlorn*

*That milked the cow with
crumpled horn*

That tossed the dog

That worried the cat

That killed the rat

That ate the malt

*That lay in the house that
Jack built (Exhale)*

2. Shadow Exercise (การเล่น เป็นเงา)

วิธีนี้เหมาะสำหรับนักเรียนชั้น
ประถมและมัธยมตอนต้น ครูให้นักเรียน
คนหนึ่งออกมาแสดงท่าทางประกอบคำ

กริยาต่าง ๆ จากที่ได้เรียนไปแล้ว แล้ว
ให้อีกคนหนึ่งออกมายืนข้าง ๆ หรือ
ด้านหลัง แล้วบอกสิ่งที่คนแรกกำลัง
แสดงอยู่เป็นภาษาอังกฤษ

A : เดินไป 2-3 ก้าวแล้วก็
หยุด แล้วเดินไปทางซ้าย

B : "He is walking. He stops.
He is turning left."

A : ทำท่าได้บันได แล้วหยุด
นั่งตรงหัวบันไดชั้นบน

B : "He is climbing a ladder.
He stops at the top and
sits."

ครูอาจดัดแปลงให้นักเรียน
แสดงท่าทางประกอบคำพังเพย
คำสุภาษิตทั้งของไทยและต่าง
ประเทศเป็นท่าใบ้ แล้วให้นักเรียน
คนอื่น ๆ ทายท่าทางออกเป็นภาษา
อังกฤษ จะทำให้นักเรียนสนุก
สนานเพราะได้ฝึกการออกท่า
ทาง ภาษาพูดและความคิด

3. Pantomime (ละครใบ้)

ละครใบ้ คือการแสดงละครที่
ไม่ต้องเตรียมตัวล่วงหน้า ใช้การแสดง
ท่าทางและความรู้สึกแทน
คำพูด นับเป็นจุดเริ่มต้นในการ
แสดงละครขั้นต่อไป

ตัวอย่างที่ 1 ให้ผู้เรียนทำ
ท่ายกของหนัก สมมุติว่าเป็นก้อนหิน
ขนาดต่าง ๆ กันใช้คนแสดงหลายคนแต่
ให้ออกมาแสดงทีละคน ส่วนผู้ชมก็มี
ส่วนในการแสดงโดยการตอบคำถาม
หลังจากการดูลีลาการยกน้ำหนักของผู้
แสดง

A : "How much does it
weigh?"

B : "Well, perhaps about

ten kilos."

ตัวอย่างที่ 2 เหมาะสำหรับ

นักเรียนชั้นมัธยมหรืออุดมศึกษา ครู
ให้นักเรียนหรือนักศึกษาคคนหนึ่ง
ที่สมมุติว่าว่ายน้ำไม่เป็นตกลงไปในน้ำ แล้ว
ให้นักศึกษาอีกคนหนึ่งหรือมากกว่า
ทำท่าช่วยผู้ตกน้ำผู้แสดงต้องแสดงสี
หน้าแสดงความยากลำบาก ความสม
หวังและสิ้นหวังในระหว่างการปฏิบัติ
การ ถ้าผู้ช่วยเหลือมีมากกว่าหนึ่งคนก็
ให้ร่วมกันแก้ปัญหา

สำหรับผู้ดูควรได้รับการฝึก
ประโยคต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

A : What would you do if
you saw someone fall
into the river?

B : I would immediately
jump into the river to
help him.

A : But if you couldn't swim,
what would you do?

B : I would shout.

4. Role playing (บทบาทสมมุติ)

จุดประสงค์ในการจัดบทบาท
สมมุติในห้องเรียน ก็คือการทำ
ให้นักเรียนเขียนบทสนทนา และ
กำหนดท่าทางกันเองโดยนำภาษา
ที่ได้เรียนไปแล้วมาใช้ให้สม
กับบทที่ได้รับมอบหมาย ครูแบ่งนัก
เรียนเป็นคู่ ๆ หรือจะให้นักเรียนจับคู่
เองก็ได้ ครูแจกบัตรกำหนดบทบาทแก่นัก
เรียนพร้อมทั้งเขียนขอบเขตการ
แสดงสั้น ๆ บนกระดานดำเพื่อให้ผู้
เรียนแสดงภายในขอบเขต ครูให้นัก
เรียนเล่นเป็นตัวเอง ส่วนสถานที่อาจจะ
เป็นที่บ้าน ที่ร้านหรือที่โรงเรียนก็ได้
ให้นักเรียนตกลงกันเอง

บทกำหนดการแสดงที่ครูเขียน
บนกระดานดำหรือเขียนบนแผ่นโป๊วง

ใสจะออกมาในรูปแบบนี้

A : You want to buy something.

Ask B's advice.

B : Make a suggestion (PICTURE).

A : Reject suggestion.

Make your own suggestion (PICTURE).

B : React physically.

Make another suggestion (FREE).

A : Accept or refuse.

ครูอธิบายต่อไปว่า นักเรียนแต่ละคนจะได้รับบัตรรูปภาพ เพื่อจะได้นำมาใช้ประกอบคำเสนอแนะ แล้วกำหนดให้ฝ่ายที่ขายขอคำเสนอแนะ ปฏิเสธ ขึ้นต่อไปให้นักเรียนเสนอแนะกันเองโดยอิสระ อีกฝ่ายหนึ่งจะรับข้อเสนอแนะหรือจะปฏิเสธก็ได้ ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างการให้คำเสนอแนะเกี่ยวกับการซื้อของขวัญ ผู้แสดงเป็นชายต้องการซื้อของขวัญให้คนรัก จึงมาขอคำแนะนำจากเพื่อนหญิงคนหนึ่ง

A : Hi, Beth, I want to get Rita a leather handbag for Christmas.

What do you think of these? (points to window)

B : Not bad. What about getting that blue one? (refer to picture card)

A : No - I don't like the shape.

What about this one, with the long strap? (refer to picture card)

B : (Moves closer to see it more clearly)

Yes, it's nice. But look! There's a better one behind it!

A : Mm, I'm not sure.

Perhaps I'd better go

in and have a look.

เมื่อครูแน่ใจว่านักเรียนทุกคนเข้าใจวิธีการอย่างดีแล้ว ครูก็แจกรูปภาพเพื่อประกอบคำแนะนำในรูปภาพนั้นอาจเป็น แหวนเงินกับแหวนทองโรยโรกับรตญี่ปุ่น สำหรับกำหนดให้นักเรียนฝึกให้คำแนะนำรวมทั้งตอบรับและปฏิเสธคำแนะนำ นักเรียนบางคนอาจให้เหตุผลดี ๆ เกี่ยวกับหลักการประหยัดเงิน พร้อมทั้งเลือกของขวัญที่มีคุณค่า แต่ไม่แพงจนเกินไป ขณะที่นักเรียนแต่ละคู่กำลังเขียนบทก่อนการแสดงบทบาทสมมุติ ครูเดินไปดูแลให้ทั่วถึงและคอยให้คำแนะนำเสร็จแล้วให้นักเรียนฝึกให้คล่องก่อนการแสดง สำหรับสถานที่ให้กำหนดกันเองแต่ต้องบอกให้เด่นชัด เพราะสถานที่เป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการแสดง

หลักการแสดงละครให้ร่วมกันอภิปรายหาข้อดีชม เพื่อแต่ละคนจะได้นำไปปรับปรุงบทสนทนาของตน แล้วนำไปใช้ในชีวิตจริงต่อไป

5. Improvisation (การแสดงที่ผู้แสดงมิได้เตรียมตัวล่วงหน้า)

ผู้แสดงแต่ละคนเป็นอิสระที่จะแสดงบทบาทให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ครูต้องให้ผู้เรียนลืมห้องเรียนชั่วคราว ผู้แสดงพยายามแสดงให้เหมือนความเป็นจริง เวลาแสดงอย่ามองผู้ดูให้มองผู้แสดงด้วยกัน แต่การแสดงแบบนี้ไม่จำเป็นต้องมีผู้ดูก็ได้ เพราะเป็นเพียงการฝึกและการแสดงแบบนี้ไม่มีคำว่าผิดด้วย จุดประสงค์ก็เพื่อจะให้ผู้แสดงคิดบทบาทสร้างจินตนาการขึ้นมาโดยไม่มีเตรียมล่วงหน้า อาจจัดเป็นแบบละครใบ้ (Mime

Improvisation) ส่วนที่จะจัดเป็นแบบการสนทนาโต้ตอบ (Spoken Improvisation) นั้นผู้แสดงแต่งเติมคำพูด และต่างคนต่างคิดบทสนทนาตนเอง ในกรณีที่ผู้แสดงคนหนึ่งบอกบทมาแล้ว ผู้แสดงคนที่สองอาจจับไม่ได้ทันท่วงทีเพื่อป้องกันการล้มเหลวจึงจำเป็นต้องมีการซ้อมบทล่วงหน้าภายในเวลาอันจำกัด เช่น ภายในชั่วโมงเรียน ในห้องเรียนที่มีนักเรียนประมาณ 35 คน ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มละ 4-5 คน ให้เวลาเตรียมการแสดงประมาณกลุ่มละ 5 นาที แล้วผลัดกันมาแสดง ครูต้องพิจารณาการแสดงของแต่ละกลุ่มเพื่อหาทางแก้ไขต่อไป ครูอาจให้นักเรียนที่เป็นผู้ดูอภิปรายข้อดีข้อเสียของแต่ละกลุ่มได้ โดยใช้แบบทดสอบหรือการวิพากษ์วิจารณ์ ตัวอย่างเช่น การแสดงฉากไปจ่ายตลาด ในฉากนี้ย่อมมีการถามราคา การต่อรอง การทอนเงิน การผิดพลาดของการคำนวณ ราคาสินค้า การต่อว่าและการขอภัยเป็นต้น แบบฝึกหัดสถานการณ์ต่าง ๆ แบบ

Improvisation

1. นักเรียนคนหนึ่งตกลงมาจากรถโดยสารขนาดเล็กได้รับบาดเจ็บพูดไม่ได้ เพื่อนพาไปส่งโรงพยาบาล แต่พอมารถมาถึงก็ประหม่าให้ความกระจ่างไม่ค่อยได้

A student falls off the back of a mini-bus. The student is bleeding in several places and is not able to speak clearly. A friend has brought the student to the hospital where the doctor must examine the student. The friend tries to help in answering the doctor's questions, but is nervous and is not helpful.

Some useful words :
emergency feeling

describe fatal
external pain
operation accident
injured hurt
examination internal

2. สามีภรรยาคูหนึ่งไปชมบ้าน สามีพอใจสวนภรรยาไม่พอใจพยายามหาข้อดี คนขายต้องพยายามชี้แจงส่วนดีของบ้าน จนกว่าผู้ซื้อจะตกลงใจ

A husband and wife are looking at a house which they might buy. The husband likes everything about the house, but the wife is very unhappy with it and finds many faults with it. The salesman tries to find a good point to overcome each weakness she finds, and works hard to get the husband to sign the bill to sale in his hand.

Useful words and expressions :
What's wrong with.....

A good deal
convenient location
plumbing
down-payment
public transportation
mortgage
facilities

3. คน ๆ หนึ่งขอยืมเงินเพื่อนยังไม่ทันใช้หนี้เก่าก็มาขอยืมใหม่ เพื่อนไม่ยอมให้ยืมและพยายามทวงหนี้เก่าคืน ผู้แสดงต้องคิดคำและประโยคด้วยตนเองไม่มีข้อเสนอนะ

Person A borrows 1,000 baht from a friend. Three months later they meet and A wants to borrow another 1,000 baht, but doesn't mention anything about the first amount of money. The friend doesn't want to loan A another 1,000 baht, and wants to get the original 1,000 baht back.

4. กลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ

มาชมมูรธาต่างก็ให้ความเห็นความรู้แตกต่างกันไป ให้ผู้แสดงคิดประโยคเองไม่มีข้อเสนอนะ

A group of tourists, 1 Australian, 1 Englishman, 1 American, 1 Japanese, 1 German-are all visiting the ruins of the old capital in Ayudhya. How do they behave and what do they say as they look at the destroyed temples and buildings?

“ครูสอนภาษามักจะทักทักเอาเองว่าสิ่งที่ตนกำลังสอนคือ การสอนภาษาพูด แต่แท้ที่จริงสิ่งที่เขาสอนอยู่ทุกเมื่อเชื่อวันก็เป็นเพียงบทสนทนา ร้อยแก้วเท่านั้น”

5. การตอบปัญหาทางโทรศัพท์ เป็นแบบฝึกหัดที่ยากขึ้นตามลำดับ

ครูให้นักเรียนผู้หนึ่งเป็นผู้ตอบปัญหาทางโทรศัพท์ หรืออาจจะจัดผู้ช่วยสัก 2-3 คน ให้ช่วยในการตอบอยู่เบื้องหลัง ผู้ตอบปัญหาต้องแสดงสีหน้า ท่าทางยกหูโทรศัพท์และให้ข้อเสนอนะเป็นภาษาอังกฤษโดยมิได้เตรียมตัวมาก่อน สำหรับนักเรียนอีกคนหนึ่งเป็นผู้ขอคำแนะนำนั้นได้รับบทจากครู แต่ให้ตัดแปลงคำพูดเป็นของตนเองไม่ให้อ่านตามบท หลักสำคัญก็คือต้องแสดงท่าทาง อารมณ์และต้องยกหูโทรศัพท์ประกอบคำพูดให้เหมาะสมกับบทบาทที่กำหนด

สำหรับผู้ดู ครูก็แจกปัญหานี้ให้เช่นเดียวกัน เป็นแบบแผนปลิวิ เพื่อจะได้มีส่วนร่วมในการแสดงและหัดออกความคิดเห็นไปในตัวแต่ไม่มีสิทธิออกความคิดเห็นระหว่างการแสดง เมื่อถึงตอนอภิปรายจึงร่วมกันออกความคิดเห็นได้

Suggested problems : (ปัญหาที่เสนอนะในการฝึก)

A. (Crying I suspect my husband has a girl friend. I have found lipstick on his shirt collar, and a perfumed handkerchief in his shirt pocket, and at night I hear him call a woman's name in his sleep. What should I do? Kill him? Divorce him? Kill his girl friend? Run away? Please, help me.

B. My son takes heroin and I just found out. What should I do? Talking to him doesn't help. Should I call the police? I don't know who to talk to. Can you tell me what to do?

C. I want to lose weight. I am too fat. All my friends make fun of me. I try to diet, but every time I watch TV or listen to a

radio commercial about food, I get hungry.What can I do to lose weight?

6. **ละครดราม่า (Dramatic plays)**

ละครดราม่าคือ ละครที่แสดงเป็นเรื่องราวที่เกิดจากความขัดแย้งของมนุษย์ ซึ่งแสดงออกมาในรูปของการสนทนาและถ่ายทอดไปสู่ผู้ดู โดยการพูดและการแสดงท่าทางบนเวที

โครงสร้างของละคร

1. โครงเรื่อง (Plot) ต้องชัดเจน ไม่สับสน การดำเนินเรื่องจากตอนหนึ่งไปยังอีกตอนหนึ่งต้องสอดคล้องกัน และเมื่อมารวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแล้วต้องไม่ทำให้คนดู งง ในการติดตามเรื่อง.

2. เนื้อเรื่องต้องเป็นเรื่องที่น่าสนใจ ลักษณะอุปนิสัยของตัวละครเป็นสิ่งสำคัญมาก เมื่อละครเริ่มแสดงจะต้องมีวิธีบอกผู้ชมให้เข้าใจขั้นตอนของการแสดงในตอนต่าง ๆ ให้ผู้ดูทราบว่าละครนี้มีที่มาจากไหน เรื่องเกิดขึ้นแห่งใด และตัวละครมีใครบ้าง แต่ละคนมีอุปนิสัยอย่างไร การจัดฉาก การแต่งตัว และเนื้อเรื่องจะช่วยให้ผู้ชมเข้าใจได้ว่าเป็นละครชนิดใด สุขนาฏกรรม (comedy) หรือโศกนาฏกรรม (Tragedy)

3. เหตุการณ์สำคัญ เป็นจุดที่แสดงสถานการณ์ดั้งเดิมที่มักจะเกิดขึ้นแก่ตัวละคร เช่น พระเอก และนางเอก สำหรับเด็กวัยรุ่นชอบความตื่นเต้น ผจญภัยและความยากลำบากที่เกิดขึ้นแก่ตัวเอกของเรื่อง

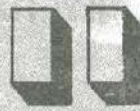
4. จุดวิกฤต (climax) เป็นการแสดงที่ทำให้อารมณ์ของผู้ดูถูกเข้าถึงจุดสูงสุด มักจะเป็นตอนจบของเรื่อง

หลักในการเลือกบทละคร
1. บทละครควรมีคุณค่าทางวรรณกรรมและทางการละคร กล่าวคือต้องมีลักษณะดึงดูดความสนใจให้ความสนุกสนานและสะท้อนอารมณ์

การจัดแสดง

ละครภาษาอังกฤษ ต้องคิดถึงความสามารถในการฟังของผู้ดูด้วยเพราะฉะนั้นภาษาที่ใช้ ต้องไม่ยากเกินไป มีการแสดงท่าทางมากน้อยแต่อย่าพูดประโยคยาว ๆ

ภาษาที่ใช้ต้องไพเราะลึกซึ้งและคมคาย
2. บทละครต้องเหมาะสมกับผู้ดูและผู้แสดง ถ้าเป็นละครภาษาอังกฤษควรเลือกบทละคร ตลอดจนภาษาที่ใช้ต้องเหมาะสมกับวัยและวุฒิภาวะของ

ผู้ชม
3. การจัดตัวผู้แสดงต้องเลือกผู้ที่เหมาะสมกับบทบาท ออกเสียงถูกต้องและชัดเจน
4. การจัดฉากต้องเหมาะสมตามบทละคร ฉากมีส่วนช่วยสร้างจินตนาการแก่ผู้ชมเป็นอย่างยิ่ง
5. ควรมีงบประมาณในการแสดงเพียงพอ

การจัดแสดงละครภาษาอังกฤษ ต้องคิดถึงความสามารถในการฟังของผู้ดูด้วยเพราะฉะนั้นภาษาที่ใช้ต้องไม่ยากเกินไป มีการแสดงท่าทางมากน้อยแต่อย่าพูดประโยคยาว ๆ และวกวน ควรเลือกเรื่องที่เหมาะสม ทำท่ายจินตนาการของนักเรียน ครูต้องแจกบทล่วงหน้าพอสมควรเพื่อจะได้มีเวลาซักซ้อมท่าทางและคำพูด ถ้าบทยากต้องใช้เวลามาก ถ้าบทง่ายเกินไปจะน่าเบื่อและการแสดงไม่น่าตื่นเต้น

การจัดการแสดงละครต้องมีการวางแผน ควรแบ่งหน้าที่รับผิดชอบให้เหมาะสม เนื่องจากจำนวนผู้แสดงมีไม่มากนัก ครูควรมอบหน้าที่ให้นักเรียนที่ไม่มีส่วนในการแสดงทำงานในหน้าที่ต่าง ๆ ตามแต่ครูจะเห็นสมควร ทั้งนี้เพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วม อาทิเช่น การจัดฉาก บอกรบท การแต่งตัว ผู้แสดง ผู้ควบคุม แสง เสียง แต่บางหน้าที่นักเรียนอาจทำเองไม่ได้ ครูต้องหัดให้รู้จักติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของโรงเรียน นอกจากนี้ยังมีหน้าที่เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ สวัสดิการ การขนส่งและการเงินซึ่งต้องการผู้ที่มีความรับผิดชอบสูง

ข้อแตกต่างระหว่าง
Dramatic plays กับ Improvisation

ละครธรรมดา Dramatic Plays	ละครที่ผู้แสดงมิได้เตรียมตัวล่วงหน้า Improvisation
<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้แสดงเล่นบทเวทีและพูดทีละคน เพื่อเน้นบทบาทของผู้แสดง 2. ผู้แสดงต้องพูดให้ผู้ชมได้ยิน โดยทั่วถึง 3. ผู้แสดงต้องหันหน้าออกสู่เวทีให้ผู้ชมเห็นมากที่สุด 4. ผู้แสดงต้องผ่านการฝึกซ้อมหลาย ๆ ครั้ง จนไม่มีที่ติและผู้แสดงไม่จำเป็นต้องเขียนบทเอง 5. ผลการแสดงต้องออกมาอย่างดีที่สุด 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ไม่จำเป็นต้องมีเวทีและไม่จำเป็นต้องพูดทีละคนเพื่อเน้นความสำคัญของผู้แสดง 2. ผู้แสดงไม่จำเป็นต้องพูดให้ผู้ชมได้ยินโดยตลอดบางครั้งเป็นละครใบ้ 3. ผู้แสดงจะหันหน้าหรือหันหลังก็ได้เวลาพูด 4. ให้อาจารย์จำกัด และบางครั้งแสดงสดทันที 5. ผลการแสดงไม่สำคัญเพราะไม่มีความผิดอะไร

ประโยชน์ที่ได้สืบจากกาสนำบทละครมาใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

1. ช่วยส่งเสริมทักษะทางภาษารวมทั้งทักษะการแสดง
2. ช่วยเพิ่มความมั่นใจในเวลาพูดภาษาอังกฤษและไม่ขัดเขินเวลาแสดงท่าทางประกอบคำพูด
3. ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้เรียน
4. ผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี
5. เป็นการผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์และทำให้สนใจในบทเรียนยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

1. ฉวีวรรณ กิณาวงศ์ การละครสำหรับครูประถม สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด พ.ศ. 2524
2. Hauch E. Duane Drama in Language Learning Pranakorn Teachers' College 1978
3. Holden Susan Drama in Language Teaching Longman 1981

วรรณคดีวิจารณ์

“Are they shadows that we see?”

Samuel Daniel (1562-1619) ประพันธ์

โชติรส เหมพิกุล : วิจารณ์

ผเขียนอ่านพบบทประพันธ์นี้โดยบังเอิญ ในขณะที่กำลังรวบรวมข้อมูลทำเอกสารประกอบการสอนวิชาวรรณคดีวิจารณ์และภูมิหลังวรรณคดีอังกฤษและอเมริกา ผู้เขียนไม่คุ้นเคยกับ Samuel Daniel เท่าใดนัก ทราบแต่เพียงว่าเขาเป็นนักกวีชาวอังกฤษซึ่งมีชีวิตอยู่ในช่วง ค.ศ. 1562-1619²

อย่างไรก็ตาม โดยลักษณะเนื้อหาแล้ว “Are they shadows that we see?” นับเป็นตัวอย่างอันดีใน

การศึกษาทกวีแห่งความคิด “A poem of idea” ซึ่งโคลงกลอนดังกล่าวต้องแสดงทัศนคติหรือแนวความคิดที่ลึกซึ้งแก่ผู้อ่าน ผู้อ่านพบว่ากวีเลือกใช้ถ้อยคำการอุปมาอุปไมยและการจงใจที่ชาญฉลาด ทำให้ผู้อ่านเกิดการฝึกฝนทางความคิด และรู้จุดมุ่งหมายที่บทประพันธ์ต้องการสื่อออกมา

ในโคลงบทที่ชื่อ “Are they shadows that we see?” S. Daniel แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ “ความสุข” ไว้ดังนี้

“Are they shadows that we see?”

Feed apace then, greedy eyes,
On the wonder you behold:
Take it sudden as it flies,

สิ่งที่เราเห็นหรือคือเงา?

สิ่งที่เราเห็นมากับตานั้นหรือคือเงา
ถ้าเป็นแค่เงา มันหรือจะให้ความสุขได้
และแท้จริงแล้วความสุขก็เป็นเพียงเงา
ที่แยกจากกายเนื้อของเรา

When your eyes have done their part,
Thought must length it in the heart.¹

Are they shadows that we see?
And can shadows pleasures give?
Pleasures only shadows be,
Cast by bodies we conceive,
And we make the things we deem
In those figures which they seem.

But these pleasures vanish fast
which by shadows are expressed,
Pleasures are not, if they last,
In their passing is their best
Glory is most bright and gay
In a Flash, and so away.

ทุกกิจกรรมของชีวิตที่เราประกอบมันขึ้นมา
ก็อยู่ในรูปของเงา ดังนี้แล

แต่ความสุขเหล่านี้ที่อาศัยร่างเงา
มันมลายหายไปในช่วงพริบตา
ก็ถ้ามันอยู่คงทนละก็
เราไม่เรียกขานมันว่าความสุขหรอก
ความสุขจะเจิดจรัสที่สุด ในช่วงที่มันกำลังจะจากไป
เกียรติยศ ความงามสง่า จะสูงส่งและทอประกายเจิดจ้า
ในช่วงเวลาที่มันผ่านมา และแล้วก็ลากลับไป

ดังนั้นเจ้าดวงตาที่หิวโหยไม่รู้อิ่มเอ้ย
จงดื่มกินความมหัศจรรย์ที่เจ้าได้รับให้เต็มที่เกิด
ถึงแม้ว่าเจ้าจะเพียงแค่นี้ได้เห็น
มีอายุยืนยุดไว้เป็นเจ้าของได้
และเมื่อสายตาของเจ้าได้ทำหน้าที่ทางกายนี้จบสิ้นแล้ว
จงปล่อยให้ความสุขนั้นเติบโตต่อไปในใจเจ้าเถิด

ในโคลง 18 บรรทัดบทนี้ ผู้อ่านสามารถพบแนวความคิด 3 ประการ ที่แยกออกจากกันและท้ายสุดประกอบเข้าด้วยกัน เพื่อแสดงทัศนคติ--แนวความคิดสุดยอดของผู้ประพันธ์ ดังนี้คือ

แนวความคิดหรือแรงจูงใจของกวี **ประการแรกคือ ความรู้สึกสุขสมทางกายภาพ** กวีมีความสงสัยและมีท่าที่ไม่พอใจกับความสุข ที่ดูเหมือนเป็นการแสดงออกทางกายที่ไม่ยั่งยืนถาวร กวีมีความเชื่อว่าความสุขเป็นสิ่งที่จับต้องได้ แต่ไม่คงทน เพราะฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่าความรู้สึกสุขสมทางกายภาพนี้ ได้นำกวีไปสู่แนวความคิดเรื่องการปฏิเสธการมีอยู่ของตัวตน กล่าวคือความสุขเป็นอนัตตา แต่แทนที่เขาสงสัยหรือข้อคิดหรือปรัชญาที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับสังขารธรรมดังที่ผู้อ่านคาดหวัง เขากลับเสนอแนวความคิด **ประการที่สองคือ ให้เราหยิบฉวยความสุขนั้นไว้อย่างรวดเร็ว** ถึงแม้จะตระหนักถึงความจริงที่ว่าความสุขนั้นผ่านมาและผ่านไปในระยะเวลายาวเพียงชั่วพริบตา (เกี่ยวกับบทร้อยกรองที่มีแก่นของเรื่อง (Theme) ทำนองนี้ เรามี

ศัพท์ทางวรรณคดีที่ใช้เรียกแก่นเรื่องแบบนี้ว่า “Carpediem” (ละติน) หรือ “Seize the day” (อังกฤษ) ซึ่งแปลได้ความว่า “ทำวันนี้ให้มีความสุขสูงสุด--ให้ได้รับประโยชน์แก่ตนให้มากที่สุด” หรือตรงกับสำนวนภาษาอังกฤษ ที่ว่า “to make the most of the day”)

Daniel จบบทประพันธ์ของเขาว่า “Thought must length it in the heart” ทำให้ผู้อ่านได้ทราบถึงปรัชญาความสุข **ประการที่สาม** ของเขา ซึ่งมีอยู่ว่า **ความคิดคำนึงถึงความสุขที่ผ่านไปนั้นมิได้หมายความว่าความสุขได้จากมนุษย์ไปแล้ว** หรือมนุษย์เราไม่มีความสุขหลงเหลือในชีวิตอีกต่อไปแล้ว ในทางตรงกันข้ามความคิดของมนุษย์เป็นจุดสูงสุดที่ความสุขจะพึงมีจะพึงอยู่ หรือจะพึงเป็น และในความคิดนี้ก็อีกเช่นกัน ที่ความสุขจะถูกรักษาไว้อย่างไม่มีวันเปลี่ยนแปลงด้วยความคิดคำนึงนั้นอยู่ในสมองในกายของมนุษย์และมิได้มีการแสดงออกมาเป็นลักษณะทางกายภาพนั่นเอง

อำนาจและหน้าที่ ในการดำเนินคดีแพ่ง ของ พนักงานอัยการ ก่อนชั้นศาล

อานนท์ เนื่องจำนงค์*

เมื่อกล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ มีบุคคลเป็นจำนวนน้อยเท่านั้นที่จะรู้และเข้าใจถึงอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการได้อย่างถูกต้อง คนส่วนมากมักเข้าใจว่าอัยการมีหน้าที่เอาคนเข้าคุก ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง การที่จำเลยจะเข้าคุกหรือไม่จำเป็นต้องเป็นไปตามผลแห่งคำพิพากษาเท่านั้น

อำนาจหน้าที่ของอัยการ นอกจากการฟ้องร้องผู้ต้องหาตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแล้ว อัยการยังมีหน้าที่คุ้มครองรักษาผลประโยชน์ของแผ่นดิน ในฐานะทนายแผ่นดินและยังปกป้อง ดูแลเอื้ออำนวยผลประโยชน์ให้แก่ประชาชน และสังคมอีกมากมาย นอกจากนี้กรม

อัยการยังมีสำนักงานคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและผลประโยชน์ของประชาชน เรียกโดยย่อว่า “สคช. กรมอัยการ” มีสำนักงานอยู่ที่กรมอัยการ และที่ทำการอัยการจังหวัดทุกจังหวัดที่วราชมหาจักรี ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือและเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนเพื่อเสริมสร้างความเป็นธรรม และขจัดข้อขัดแย้งระหว่างประชาชน

ตามความในมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พ.ศ. 2498 พนักงานอัยการมีอำนาจและหน้าที่ในการดำเนินคดีแพ่งดังนี้

1. ดำเนินคดีแพ่งแทนรัฐบาลในศาลทั้งปวง คำว่า “ดำเนินคดี” หมายถึง การดำเนินคดีในฐานะเป็นทนายความ

ส่วนคำว่า “รัฐบาล” นั้นหมายถึง กระทรวง ทบวง กรม จังหวัด ฯลฯ

2. ดำเนินการใด ๆ ซึ่งกฎหมายบัญญัติว่าเป็นอำนาจและหน้าที่ของกรมอัยการหรือพนักงานอัยการ อำนาจและหน้าที่ของกรมอัยการหรือพนักงานอัยการอาจมีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือในกฎหมายอื่น ซึ่งบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่าเป็นอำนาจหน้าที่ของกรมอัยการหรือพนักงานอัยการ

3. ดำเนินคดีแพ่งที่เจ้าพนักงานถูกฟ้องในเรื่องที่ได้กระทำไปตามหน้าที่ที่ดี หรือที่ราษฎรถูกฟ้องในเรื่องการที่ได้กระทำตามคำสั่งของเจ้าพนักงานซึ่งได้สั่งการโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือเข้าร่วมกับเจ้าพนักงานกระทำการใน

หน้าที่ราชการก็ดี หากพนักงานอัยการเห็นสมควรรับแก้ต่างให้ก็ได้

4. คำวินิจฉัยแพ่งแทนเทศบาล สุขาภิบาล และนิติบุคคล ซึ่งได้มีพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งขึ้น เมื่อไม่ใช่เป็นคดีที่พิพาทกับรัฐบาล และเมื่อพนักงานอัยการเห็นสมควรรับว่าต่างแก้ต่างให้ก็ได้

5. ในคดีที่ราษฎรผู้หนึ่งผู้ใดฟ้องเองไม่ได้โดยกฎหมายห้าม เช่น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1562 ผู้ใดจะฟ้องบุพการีของตนเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญาไม่ได้ แต่เมื่อผู้หนึ่งร้องขอ พนักงานอัยการมีอำนาจเป็นโจทก์ฟ้องแทนได้

6. เมื่อมีการผิดสัญญาประกันจำเลยในคดีอาญา พนักงานอัยการมีอำนาจดำเนินคดีบังคับให้เป็นไปตามสัญญาประกัน ซึ่งหมายถึงการผิดสัญญาประกันจำเลยในชั้นศาล ไม่ใช่ผิดสัญญาประกันในชั้นพนักงานสอบสวน หรือชั้นพนักงานอัยการ

ผู้ที่จะต้องขอให้พนักงานอัยการดำเนินคดีได้

ในกรณีที่ว่าความเป็นส่วนราชการ ผู้ที่ขอให้พนักงานอัยการดำเนินคดี ต้องเป็นส่วนราชการที่เป็นนิติบุคคล เช่น กระทรวง ทบวง กรม ฯลฯ และผู้ลงนามในหนังสือติดต่อต้องเป็นหัวหน้าส่วนราชการ

ในกรณีที่ตัวความเป็นผู้ใช้อำนาจตามตำแหน่งหน้าที่อันกฎหมายระบุไว้ ผู้ที่ติดต่อ คือ ส่วนราชการที่เป็นเจ้าสังกัด หรือในส่วนภูมิภาคก็คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด ในกรณีเช่นนี้ตัวความต้องเสนอเรื่องขึ้นมาตามลำดับชั้น เพื่อให้ติดต่อมายังกรมอัยการ หรือ

อัยการจังหวัด

ในกรณีที่เจ้าพนักงานหรือราษฎรถูกฟ้องเป็นจำเลย เจ้าพนักงานหรือราษฎรผู้นั้นต้องเสนอเรื่องต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นมาจนถึงส่วนราชการที่บังคับบัญชาจำเลยนั้น ติดต่อมายังกรมอัยการหรืออัยการจังหวัด ผู้ที่จะติดต่อโดยลงนามในหนังสือควรเป็นหัวหน้าส่วนราชการชั้นอธิบดีขึ้นไป

ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้พนักงานอัยการเป็นผู้ดำเนินการหรือในกรณีที่ราษฎรฟ้องเองไม่ได้ ผู้ที่ติดต่ออาจเป็นส่วนราชการ ราษฎร หรือศาล ซึ่งอาจติดต่อโดยเป็นหนังสือราชการ

การดำเนินคดีของพนักงาน

อัยการ

เมื่อพนักงานอัยการได้รับคำร้องขอให้ว่าต่างหรือแก้ต่างคดีแล้ว ในส่วนกลางหากส่งเรื่องมายังกรมอัยการ อธิบดีกรมอัยการจะส่งให้กองคดีแพ่งรับไปเพื่อพิจารณาดำเนินการ ส่วนกรณีในต่างจังหวัดหากส่งไปยังพนักงานอัยการในจังหวัด อัยการจังหวัดจะส่งมอบคดีดังกล่าวให้พนักงานอัยการในจังหวัดนั้น ดำเนินการต่อไป

การสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้น

เมื่อตัวความได้ส่งเรื่องมา ให้ดำเนินคดีแพ่งถือว่าเป็นคดีที่เริ่มต้นที่พนักงานอัยการ ทางอัยการมีสิทธิที่จะทำการสอบพยานในคดีแพ่งได้ การสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นนั้นว่ามีความสำคัญมาก เพราะจะต้องใช้เป็นแนวทางในการร่างฟ้อง และการดำเนินคดีในชั้นศาล อัยการผู้เป็นเจ้าของสำนวนจะต้องรวบรวมพยานหลักฐานอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะพยานบุคคล พยานเอกสาร และพยานวัตถุ ตามปกติต่อความที่ขอให้

พนักงานอัยการดำเนินการเมื่อส่งเรื่องหรือสำนวนมา จะแจ้งและส่งเจ้าหน้าที่ผู้รู้เรื่องดีหรือนิติกรของตัวความมาติดต่อกับพนักงานอัยการเพื่อ ที่จะให้เป็นผู้อธิบายเรื่องราวที่มาของข้อพิพาท ที่มาของเอกสารหลักฐานต่าง ๆ และพยานบุคคลที่เห็นว่าเกี่ยวข้อง สำหรับเอกสารหลักฐานนั้น ตัวความหรือผู้รู้เรื่องดีหรือนิติกรของตัวความจะเป็นผู้ส่งเอกสารหรือคัดสำเนาหรือภาพถ่ายมาให้และนำพยานบุคคลมาให้สอบถามหรือสอบสวน และนำพยานวัตถุมาให้ตรวจ หากพนักงานอัยการได้ส่งหรือให้คำแนะนำให้หาหลักฐานเพิ่มเติม ก็เป็นหน้าที่ของตัวความที่จะค้นคว้าหาหลักฐานมาให้พนักงานอัยการ

ในการสอบปากคำพยานนั้นจะต้องถาม อายุ อาชีพ ที่อยู่ ตลอดจนสิ่งจำเป็นอื่น ๆ ให้ครบถ้วน ในการสอบข้อเท็จจริงนี้จะต้องพยายามอย่างยิ่งที่จะต้องหาความจริงจากคู่ความหรือพยานไว้ กรณีเช่นนี้ย่อมเกิดความเสียหายแก่คดีได้ ในการสอบปากคำพนักงานอัยการจะต้องบันทึกถ้อยคำพยานไว้เป็นหลักฐาน ตามแบบพิมพ์ของกรมอัยการ

หากมีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาเกี่ยวกับสถานที่เกิดเหตุ พนักงานอัยการสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องไปตรวจดูสถานที่เกิดเหตุโดยความร่วมมือของตัวความ เพื่อให้เกิดความรู้แจ้งเห็นจริงและเข้าใจสภาพที่จะนำไปดำเนินคดีได้ ในกรณีเช่นนี้หากจำเป็นต้องมีการบันทึกเป็นแผนที่หรือถ่ายภาพไว้ด้วยพนักงานอัยการอาจขอให้ตัวความจัดการให้ได้

ในการรวบรวมพยานหลักฐานในคดี พนักงานอัยการจะต้องกระทำโดย

รวดเร็ว โดยคำนึงถึงอายุความของคดีด้วย และต้องบันทึกการปฏิบัติการเกี่ยวกับการทำไว้ในสำนวนนั้นด้วย

การรับว่าต่างคดีของพนักงานอัยการ

การที่กรมอัยการหรือพนักงานอัยการรับเรื่องราวหรือสำนวนคดีไว้พิจารณา ไม่ได้หมายความว่า พนักงานอัยการจะต้องรับดำเนินคดีหรือรับว่าต่างดำเนินคดีให้เสมอไป พนักงานอัยการอาจรับว่าต่างดำเนินคดีให้ตามความประสงค์ทั้งหมดของคำความ หรือรับว่าต่างดำเนินคดีให้ในบางข้อบางส่วน หรือไม่รับว่าต่างให้ก็ได้ แต่มีข้อพึงสังเกตว่า ตามพระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พ.ศ. 2498 มีบางกรณีพนักงานอัยการมีหน้าที่ต้องรับว่าต่างดำเนินคดีให้

ในมาตรา 11(2) “ในคดีแพ่งมีอำนาจและหน้าที่ดำเนินคดีแทนรัฐบาลในศาลทั้งปวง.....”

ในมาตรา 11(8) “ในกรณีที่มีกรณีพิพาทระหว่างกันจำนวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีอำนาจและหน้าที่ดำเนินคดีในการบังคับให้เป็นไปตามสัญญาอัน”

กรณีตามมาตรา 11(2) แม้จะเป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการจะต้องรับว่าต่างให้เสมอก็ตาม แต่ทางปฏิบัติเมื่อได้สอบข้อเท็จจริงและรวบรวมหลักฐานต่าง ๆ เรียบร้อยแล้ว หากอัยการพิจารณาแล้วเห็นว่าคดีนั้นไม่มีทางชนะคดีได้ไม่ว่าจะเป็นรูปคดีหรือประการอื่นใด พนักงานอัยการจะแจ้งฐานะคดีให้ตัวความทราบ เพื่อให้ตัวความทราบ

ถึงทางได้ทางเสียของคดี โดยแจ้งให้ทราบว่าจะฐานะของคดีไม่มั่นคง ไม่มีหลักฐาน ไม่มีทางชนะคดี การที่จะฟ้องไปย่อมจะต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลตลอดจนค่าใช้จ่ายอีกมากมาย รวมทั้งต้องใช้แทนให้แก่คู่ความฝ่ายตรงกันข้ามด้วย

อย่างไรก็ตามหากพนักงานอัยการแจ้งฐานะคดีไปแล้ว หากตัวความมีความประสงค์ยืนยันจะให้ดำเนินคดี พนักงานอัยการก็ต้องปฏิบัติตาม ทั้งนี้ ตามมาตรา 11(2) แห่งพระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พ.ศ. 2498 พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ดำเนินคดีแพ่งแทนรัฐบาลในศาลทั้งปวง ทางกรมอัยการจึงได้ถือหลักเกี่ยวกับการรับว่าต่างแก้ต่างคดีแพ่ง ให้แก่ กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ โดยให้พนักงานอัยการปฏิบัติหน้าที่อย่างทนาย เมื่อพนักงานอัยการได้แสดงความเห็นถึงทางได้ทางเสียของคดี ให้เจ้าของคดีทราบแล้ว หากเจ้าของคดียังคงยืนยันเป็นหนังสือขอให้พนักงานอัยการแก้ต่างอยู่อีก อัยการก็ต้องดำเนินการให้ตามที่ตัวความยืนยันมา (มีคำแนะนำอยู่ในอัยการนิเทศ พ.ศ. 2478 หน้า 83)

ส่วนกรณีตามที่บัญญัติในมาตรา 11(8) นั้น กรณีพิพาทระหว่างกันจำนวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้นเป็นกรณีที่จะต้องทำการดำเนินคดีบังคับการให้เป็นไปตามสัญญาประ-กันคดีเกิดขึ้นจากศาล ๆ ส่งมาให้บังคับคดีในส่วนที่เป็นคดีแพ่งเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการที่จะต้องปฏิบัติ

ส่วนกรณีการดำเนินคดีแพ่งแทนเทศบาล สุขาภิบาล และนิติบุคคลซึ่งได้มีพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งขึ้น หรือในคดีที่ราษฎรผู้หนึ่งผู้ใดฟ้องเองไม่ได้โดยยกกฎหมายห้าม ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 11(4) (5) (6) มีข้อความบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจและหน้าที่ของพนักงานอัยการว่า “เมื่อพนักงานอัยการเห็นสมควรจะรับว่าต่าง.....ก็ได้” หรือ เมื่อเห็นสมควรพนักงานอัยการมีอำนาจเป็นโจทก์ก็ได้” ซึ่งไม่ได้บังคับว่าพนักงานอัยการมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติการหรือว่าต่างดำเนินคดีให้เสมอไป กรณีดังกล่าวถือว่าอยู่ในดุลยพินิจของอัยการที่จะรับว่าต่างให้หรือไม่ก็ได้

การรับแก้ต่างคดีของพนักงานอัยการ

ในคดีแก้ต่างแทนเจ้าพนักงานในเรื่องการที่ได้กระทำไปตามหน้าที่หรือแก้ต่างราษฎร ซึ่งถูกฟ้องในเรื่องการที่ได้กระทำตามคำสั่งของเจ้าพนักงานตาม มาตรา 11(3), และในคดีแก้ต่างแทนเทศบาล สุขาภิบาล และนิติบุคคลซึ่งได้มีพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งขึ้นตาม มาตรา 11(4) และ (5) แห่งพระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พ.ศ. 2498 อยู่ในดุลยพินิจของพนักงานอัยการที่จะรับแก้ต่างให้เมื่อพิจารณาเห็นสมควร ถ้าไม่รับแก้ต่างก็แจ้งให้ตัวความทราบ พร้อมทั้งเหตุผลที่ไม่รับนั้น แต่ถ้าเป็นคดีแก้ต่างแทนรัฐบาลตามมาตรา 11(2) เป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการที่จะต้องรับแก้ต่างให้เสมอ

อำนาจทนาย อำนาจที่ควรระวัง

คุณหลวง*

□ □

ประชาชนที่จำต้องดำเนินคดีในศาล จะดำเนิน
กระบวนการพิจารณาต่าง ๆ ด้วยตนเองได้หรือไม่

□ □

* นักนิติศาสตร์รับเชิญ

คาตอบ ก็คือ ตามกฎหมายย่อมดำเนินการเองได้ ทั้งนี้จะในฐานะเป็นโจทก์ หรือเป็นจำเลยก็ตาม แต่ปัญหากฎหมายเป็นปัญหาที่ยุ่งยากและซับซ้อน ถ้าไม่มีนักกฎหมายคอยช่วยเหลืออาจเป็นเหตุให้เปลืองปล้ำ ถึงกับแพ้ความได้ ประชาชน ผู้มีบรรดาศักดิ์ในศาลจึงนิยมแต่งตั้งทนายความให้ดำเนินคดีในศาลแทน

การแต่งตั้งทนายความให้ดำเนินคดีแทนนั้นไม่ยาก เพียงแต่กรอกข้อความลงในแบบพิมพ์ของศาล ลงลายมือชื่อทนายและตัวความแล้วยื่นต่อศาลรวมไว้ในสำนวนความ เท่านั้น ก็สมบูรณ์แล้ว

เมื่อได้ยื่นใบแต่งตั้งทนาย ต่อศาลไว้ในคดีใดแล้ว ทนายความก็มีอำนาจว่าความ และดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ แทนตัวความ ได้ตามที่เห็นสมควรในคดีนั้น ส่วนคดีอื่น ๆ ที่ตัวความ ไม่ได้แต่งตั้งให้เป็นทนายความเพื่อดำเนินคดีแทน ทนายความผู้นั้นก็ไม่มีอำนาจว่าความ หรือดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ แทนตัวความนั้นได้ สรุปก็คือ เมื่อตัวความแต่งตั้งทนายความเข้าไปในคดีใดทนายความก็มีอำนาจทำการแทนตัวความในศาลได้ เฉพาะในคดีนั้น

ส่วนขอบเขตอำนาจของทนายความ มีอยู่อย่างไรนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 62 บัญญัติว่า “ทนายความซึ่งคู่ความได้แต่งตั้งนั้น มีอำนาจว่าความและดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ แทนคู่ความ ได้ตามที่เห็นสมควรเพื่อรักษาผลประโยชน์ของคู่ความนั้น แต่ถ้ากระบวนการพิจารณาใดเป็นไปในทางจำหน่ายสิทธิของคู่ความ เช่น การยอมรับตามที่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งเรียกร้อง การถอนฟ้อง การประนีประนอมยอมความ การสละสิทธิ หรือใช้สิทธิในการอุทธรณ์หรือฎีกา หรือในการขอให้พิจารณาคดีใหม่ ทนายความไม่มีอำนาจที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาเช่นว่านี้ได้ โดยมีได้รับอำนาจจากตัวความโดยชัดแจ้ง ฯลฯ”

ตามบทมาตรานี้ แสดงว่า ทนายความที่คู่ความแต่งตั้งไว้แล้ว มีอำนาจดังนี้

1. ว่าความ เช่น นำตัวโจทก์ หรือ จำเลย ซึ่งเป็นตัวความ และพยานไปศาลแล้วนำเข้าเบิกความเป็นพยาน ตลอดจนยื่นส่งเอกสาร หรือวัตถุพยานต่อศาลเป็นหลักฐาน หรือทำการซักค้านพยานของฝ่ายตรงข้าม เป็นต้น

2. ดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ แทนคู่ความตามที่เห็นสมควร เพื่อประโยชน์ของคู่ความ เช่น เตรียมคำฟ้อง หรือคำให้การไปยื่นต่อศาล ยื่นคำร้องขอให้ศาลชี้ขาดหรือมีคำสั่งอย่างไรอย่างหนึ่งเพื่อประโยชน์ของคู่ความฝ่ายตน ขอให้ศาลออกหมายเรียกพยานบุคคล หรือออกคำสั่งเรียกเอกสารมาเป็นหลักฐาน ขอคุ้มครองประโยชน์ของคู่ความฝ่ายตนในระหว่างพิจารณาขอเลื่อนคดีของฝ่ายตน หรือแถลงคัดค้านการขอเลื่อนคดีของอีกฝ่ายหนึ่ง เป็นต้น

ส่วนกระบวนการพิจารณาที่เป็นไปในทางจำหน่ายสิทธิของคู่ความ เช่น การยอมรับตามที่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งเรียกร้อง การถอนฟ้อง การประนีประนอมยอมความ เป็นต้น นั้น ทนายความจะทำได้ต่อเมื่อได้รับอำนาจจากตัวความโดยชัดแจ้ง

ที่จะถือว่า ชัดแจ้งได้ก็คือต้องระบุลงไว้ในใบแต่งตั้งทนายอย่างชัดเจน นั้นเอง ตัวอย่างเช่น นายแดง ถูกนายดำ ฟ้องขอให้ชำระหนี้ เป็นเงิน 50,000 บาท พร้อมด้วยดอกเบี้ย นายแดงแต่งตั้งนายขาวเป็นทนายความผู้คดี โดยไม่ได้ระบุใบใบแต่งตั้งทนายว่า ให้นายขาวทนายความมีอำนาจในการประนีประนอมยอมความ ดังนี้ นายขาวทนายของนายแดงยอมมีอำนาจยื่นคำให้การ และว่าความแก่ต่างนายแดงได้ แต่จะทำสัญญาประนีประนอมยอมความ เพื่อประโยชน์ของนายแดงไม่ได้ เช่น จะยอมความกับฝ่ายนายดำ โจทก์ ว่า นายแดง จำเลยยอมใช้หนี้โจทก์เฉพาะต้นเงิน 50,000 บาท โดยผ่อนชำระเป็นรายเดือน ๆ ละ 5,000 บาท ดังนี้ไม่ได้ ทั้ง ๆ ที่โจทก์ก็ตกลงด้วยแล้ว ถ้าจะให้นายขาวยอมความแทนได้ ต้องระบุไว้ในใบแต่งตั้งทนายให้ชัดเจน

สรุปแล้ว การที่ทนายความจะทำการในศาล

ในทางจำหน่ายสิทธิของคุณจะต้องดูว่า ทั้งฝ่ายตนและฝ่ายตรงข้ามมีอำนาจที่จะทำได้หรือไม่ ประกอบด้วย

อนึ่ง การที่ฝ่ายจำเลยได้ตกลงชำระหนี้ให้โจทก์ จะเป็นการผ่อนชำระ หรือชำระครั้งเดียวครบจำนวน ก็ตาม ถ้าฝ่ายโจทก์ มีตัวโจทก์เองเป็นผู้รับเงิน และออกใบเสร็จก็ไม่มีปัญหา แต่ถ้าฝ่ายโจทก์ ใช้ทนายความเป็นผู้รับเงินและออกใบเสร็จแทน ก็อาจมีปัญหาขึ้นได้ เพราะทนายความของโจทก์ อาจไม่ได้รับมอบอำนาจจากโจทก์ ให้รับเงินแทนก็ได้ คู่ความที่มีความประสงค์จะชำระหนี้ผ่านทางทนายความของอีกฝ่ายหนึ่ง จึงต้องใช้ความรอบคอบให้มาก เช่น ขอให้ทนายความผู้ที่รับเงินแทนตัวความยื่นหนังสือมอบอำนาจของตัวความต่อศาลไว้เป็นหลักฐาน หรือนำหนังสือมอบอำนาจมาให้ฝ่ายลูกหนี้ที่จะชำระเงินยึดถือไว้ก่อน เป็นต้น หากไม่แล้วอาจจะต้องเสียใจในภายหลัง เพราะทนายความที่รับชำระหนี้ไว้แทนตัวความ อาจตายลงอย่างกระทันหันและคู่ความที่ทนายความรับชำระหนี้ไว้แทนก็อาจอ้างว่า ไม่เคยมอบอำนาจให้ทนายความผู้นั้นรับชำระหนี้แทน และไม่เคยได้รับชำระเงินจากทนายความผู้นั้นเลย ดังนี้ก็ได้

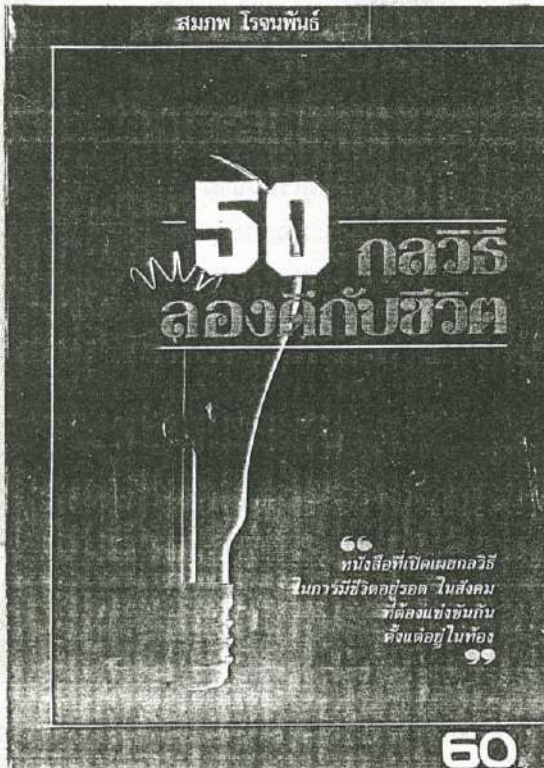
นอกจากนี้ การที่ทนายความกระทำการนอกศาลนั้น คู่ความที่เกี่ยวข้อง ต้องระมัดระวังให้ดี ต้องปรากฏชัดแจ้งว่า ทนายความได้รับมอบอำนาจจากตัวความมาแล้วจริง ๆ จึงจะควรเข้าไปเกี่ยวข้องเพื่อทำความตกลงให้เกิดความผูกพันตามกฎหมายได้

มีคดีเรื่องหนึ่ง โจทก์ฟ้องขับไล่จำเลยออกจากห้องพิพาท แล้วตกลงประนีประนอมยอมความกันว่า จำเลยและบริวารจะออกจากห้องพิพาท ภายในวันที่ 31 กรกฎาคม 2526 และถ้าจำเลยและบริวารออกจากห้องพิพาทไปภายในกำหนดดังกล่าว โจทก์ก็จะให้ค่าชดเชยแก่จำเลยเป็นเงิน 40,000 บาท ต่อมาทนายโจทก์ได้ตกลงกับทนายจำเลยนอกศาล อนุญาตให้ฝ่ายจำเลยเลื่อนการส่งมอบห้องพิพาทให้โจทก์ไป เป็นวันที่ 13

สิงหาคม 2526 โดยตัวโจทก์ไม่ได้ร่วมตกลงด้วย หลังจากนั้นจำเลยขอรับเงินค่าชดเชยจำนวน 40,000 บาทจากโจทก์ แต่โจทก์ไม่ยอมชำระอ้างว่า จำเลยออกจากห้องพิพาทช้าเกินกำหนดไป 13 วัน ดังนี้ ศาลชั้นต้นตัดสินว่า ทนายโจทก์กับทนายจำเลยได้ตกลงกันยอมผ่อนผันให้จำเลยเลื่อนการส่งมอบห้องพิพาทออกไปแล้ว จะถือว่าจำเลยผิดสัญญายอมไม่ได้ ให้โจทก์ชำระเงินจำนวน 40,000 บาทแก่จำเลย ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า จำเลยเป็นฝ่ายผิดสัญญา พิพากษากลับ จำเลยฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ทนายความที่คู่ความแต่งตั้งนั้นมีอำนาจว่าความ และดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ แทนคู่ความตามที่เห็นสมควรเพื่อรักษาผลประโยชน์ของคู่ความ แต่ถ้าจะดำเนินกระบวนการพิจารณาใดไป ในทางจำหน่ายสิทธิของคุณจะต้องระบุไว้ชัดแจ้งในใบแต่งตั้งทนายของคุณนั้น กรณีเรื่องนี้แม้ทนายจำเลยจะได้รับอนุญาตจากทนายโจทก์ ให้เลื่อนการส่งมอบห้องพิพาทไปในวันที่ 13 สิงหาคม 2526 ก็ตาม แต่เป็นการกระทำกันนอกศาล มิใช่การดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาล ทั้งโจทก์มิได้รู้เห็นยินยอมด้วย จึงเป็นเรื่องนอกเหนืออำนาจที่ทนายโจทก์จะกระทำได้ ย่อมไม่มีผลผูกพันโจทก์ เมื่อจำเลยมิได้ออกจากห้องพิพาทตามที่ตกลงทำสัญญาประนีประนอมยอมความกันไว้ จำเลยจึงเป็นฝ่ายผิดสัญญา ไม่มีสิทธิเรียกร้องเงินค่าชดเชย จำนวน 40,000 บาท จากโจทก์

ในที่สุดศาลฎีกาพิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1099/2531 ระหว่าง นางเพชรเต็ย หาญสงคราม กับพวก โจทก์ นายชาติชาย ชุ่มมหาวงศ์ จำเลย)

ท่านผู้อ่าน คงจะมองเห็นแล้วว่า ในทางคดีความนั้น การทำสัญญา หรือข้อตกลงหรือการชำระหนี้ ก็ตาม ทำกับตัวความโดยตรง เป็นดีที่สุด ถ้าจะทำกับทนายความของเขาต้องใช้ความระมัดระวังให้มาก ๆ มิฉะนั้น อาจเกิดปัญหายุ่งยากขึ้นได้

เรามีสิทธิที่จะลุกขึ้นมาต่อสู้ใหม่ได้ตลอดเวลา... (หน้า 19) แม้แต่สิ่งที่เคยทำไม่สำเร็จ ก็สามารถจะภูมิใจได้ว่า ได้เคยใช้ความพยายามแล้ว ความล้มเหลวต่าง ๆ ที่ผ่านมาก็เป็นประสบการณ์ที่จะใช้เป็นแนวทางในการแสวงหาความสำเร็จในอนาคตได้... (หน้า 184) ผู้เขียนได้รวบรวมแนวความคิด คำแนะนำ ของนักจิตวิทยาเกี่ยวกับแง่คิดต่าง ๆ ในการทำงาน เช่น ถ้าคุณอยากทราบวิธีปลูกความคิดสร้างสรรค์ให้ เกิดในตัวคุณจะต้องอ่าน “ทำอย่างไรจะคิดเก่ง” ซึ่ง นักจิตวิทยาถือว่าคนเราสามารถคิดให้เก่งขึ้นกว่าเดิม ได้ หรือถ้าคุณอยากจะทำงานด้วยความสนุก ลองอ่าน “จากความสุขสู่ความก้าวหน้า” หรือถ้าขณะนี้คุณ จับหรือทำงานอะไรได้ไม่ดี ไม่เป็นชิ้นเป็นอัน เป็น เพราะคุณมีความวิตกกังวลในเรื่องส่วนตัวบ้าง ใน เรื่องงานบ้าง จงอ่าน “วิธีคลายกังวล” คุณจะพบวิธีการให้กำลังใจตนเอง หรือคุณเคยรู้สึกว้าวหรือ มีความรู้สึกโดดเดี่ยวในที่ทำงานบ้างหรือไม่? ขอ แนะนำให้อ่าน “พิชิตความว้าวในที่ทำงาน” เพราะนักจิตวิทยาถือว่าความว้าวในที่ทำงานเป็น

ปัญหาใหญ่กว่าที่คนส่วนใหญ่คิด และที่ทำงานไม่ใช่ ที่ซึ่งคนในครอบครัวอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขตามที่ เข้าใจกัน...(หน้า 191) หรือถ้าคุณเป็นนายจ้าง คุณจะ เลือกจ้างใคร? ระหว่างคนบ้างานกับคนชยัน คุณรู้ หรือไม่ว่าอาการบ้างานนั้นเป็นอย่างไร คุณควรจะอ่าน “บำบัดโรคบ้างาน” ซึ่งปกติแล้วคนบ้างานจะไม่ เป็นประโยชน์สำหรับองค์กรเลย เพราะคนประเภท นี้มักจะสร้างความยุ่งยากวุ่นวายขึ้นในที่ทำงานเป็น ประจำ

หนังสือเล่มนี้เหมาะสำหรับผู้อ่านทุกท่านที่เริ่ม มีภาระต้องรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อหน้าที่การงาน และสังคมรอบข้าง เพราะผู้เขียนเขียนขึ้นจากประสบ การณ์ตรงของตนเองส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งเป็น การรวบรวมหลักหรือแนวปฏิบัติที่นักจิตวิทยาหรือ จิตแพทย์ที่มีชื่อเสียงด้านต่าง ๆ ได้กล่าวไว้ เขียน ในรูปของบทความสั้น ๆ อ่านง่าย แม้ว่าจะมีการพิมพ์ คำผิดบ้าง ในบางตอนก็มิได้ทำให้เสียความหมายแต่ อย่างใด เรื่องราวต่าง ๆ จำนวน 50 เรื่องนี้กล่าวถึงแง่มุมต่าง ๆ ของชีวิต การดำรงชีวิตให้ราบรื่นซึ่งเป็นทั้ง ศาสตร์และศิลป์ที่ต้องใช้ทั้งสติปัญญา และความกล้าหาญไปพร้อม ๆ กัน ถ้าคุณมีสติปัญญาแก้ปัญหาต่าง ๆ ของชีวิตได้ แต่คุณไม่กล้าใช้ คุณจะกลายเป็นคนที่ ความรู้ท่วมหัวเอาตัวไม่รอดหรือคนโง่ไปได้ หากคุณ อ่านหนังสือเล่มนี้โดยตลอด จะได้แลเห็นสาระสำคัญ เกี่ยวกับชีวิตซึ่งบางครั้งปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ ที่ผ่าน มาในชีวิตเรียกได้ว่าเป็นสิ่งปกติ หนังสือเล่มนี้ผู้เขียน ได้พยายามรวบรวมเอากลวิธีที่ใช้ปรุงแต่งชีวิตให้น่า รื่นรมย์ หรืออย่างน้อยทำให้มีกำลังใจฟันฝ่าอุปสรรค ปัญหาต่าง ๆ ให้ผ่านพ้นไปได้ การประคองชีวิตไม่ ให้ล้มลงเสียก่อนที่โอกาสดีจะเดินทางมาถึงนั้นเรียก ได้ว่าเป็นโชคอย่างหนึ่ง ดังนั้นเพื่อความรื่นรมย์ใน การมีชีวิตอยู่ต่อไป เราจะต้องรู้จักปรุงแต่งตัวเองทุก ขณะ ลองอ่านหนังสือเล่มนี้ดูนะคะ แต่ก่อนที่จะเลือก กลวิธีใด ก็จงนึกถึงคำสอนของพระพุทธองค์ที่ตรัส ไว้ว่า “อย่าเชื่ออะไรโดยไม่ได้ใช้ความคิดและ สติปัญญาของตัวเองไตร่ตรองดูก่อน”

ทิศทางการหมู่บ้านไทย

รวมบทความพิเศษ

เสงห์ จามริก
นิธิ เอียวศรีวงศ์
ปรีชา พิณทอง
ไสว พราหมณี
พล.ต.อ.ประชา พรหมเมือง
เอก นาคะบุตร

ประเทศ รัสเซีย

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา

พล.อ.อ.อรุณ พรหมเทพ

บรรจง ชูสกุลชาติ

เสรี พงศ์พิศ

บรรณาธิการ

ทิศทางการหมู่บ้านไทย

เสรี พงศ์พิศ บรรณาธิการ

สำนักพิมพ์หมู่บ้าน

หนา 374 หน้า

กระดาษปอนด์ ราคา 120 บาท

พิมพ์ พ.ศ. 2531

เลิศชาย ศิริชัย

ในขณะที่รัฐบาลกำลังชื่นชมอยู่กับความสำเร็จทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นในปีหลายเปอร์เซ็นต์ นักวิชาการ นักพัฒนา และประชาชน จำนวนไม่น้อย ไม่ได้ดีใจตามไปด้วย เพราะความเจริญดังกล่าวหาได้เป็นประโยชน์ต่อคน ในชนบทซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ไม่

หนังสือรวมบทความชื่อ "ทิศทางการหมู่บ้านไทย" คือหนังสืออีกเล่มหนึ่งที่พยายามจะชี้ให้เห็นถึงความล้มเหลวของการพัฒนาที่ดูแต่ความเติบโตทางเศรษฐกิจเท่านั้น ในบทนำของหนังสือที่เขียนโดย เสงห์ จามริก ได้ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาประเทศในปัจจุบัน เป็นเหตุทำให้ชนบทต้องยากจน ลำหหลัง อ่อนแอ ไม่เป็นตัวของตัวเองต้องพึ่งพิงเมืองตลอด ทางแก้ก็

คือ รัฐจะต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนาชนบทเป็นอันดับแรก โดยการระดมทุน เทคโนโลยี และต้องทำให้ชาวบ้านรวมตัวกัน ได้อย่างมีพลังเพื่อจัดการเกี่ยวกับการผลิต นอกจากนี้การศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงไปในทางที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถอยู่ในพื้นที่ของตน ร่วมกันคิดค้นและพัฒนาชุมชน และจะต้องมีเนื้อหาเพื่อฟื้นฟูจิตวิญญาณของชุมชนขึ้นมา

ถัดจากบทนำดังกล่าวแล้ว บรรณาธิการได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่เน้นแนวคิด ประสบการณ์ และ องค์กรรัฐกับงานพัฒนา

ในตอนที่เน้นแนวคิดนั้นมีบทความทั้งหมด 10 บทความ จากบทความทั้งหมดนี้ สามารถแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เสนอแนวทางสำหรับการศึกษาวัดชนบทพื้นบ้าน กลุ่มที่ให้รายละเอียดภูมิปัญญาชาวบ้าน และกลุ่มที่เสนอแนวทางเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาชนบท ส่วนที่น่าสนใจที่สุดเห็นจะเป็นตอนที่เน้นแนวทางสำหรับการศึกษาวัดชนบทที่เด่นที่สุดได้แก่บทความของ ฉัตรทิพย์ นาถสุภา เรื่อง "แนวคิดเพื่อการศึกษาประเพณีและวัฒนธรรม"

ฉัตรทิพย์ชี้ให้เห็นว่า วัฒนธรรมพื้นบ้านนั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เพราะวัฒนธรรมในส่วนนี้เท่านั้นที่เป็นพื้นฐานของสังคมไทยอย่างแท้จริง ผิดกับวัฒนธรรมของชนชั้นสูงและชนชั้นกลางซึ่งถูกครอบงำจากวัฒนธรรมต่างประเทศ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาวัฒนธรรมพื้นบ้านให้กลายเป็นวัฒนธรรมประจำชาติให้ได้ แต่ที่ผ่านมาวัฒนธรรมในส่วนนี้กลับไม่ได้รับการศึกษาอย่างจริงจัง นอกจากนี้การจะทำให้วัฒนธรรมพื้นบ้านมีพลังพลวัต ได้นั้น จะต้องมีการศึกษาวัฒนธรรมตะวันตกในส่วนที่ก้าวหน้าอย่างลึกซึ้ง เพื่อเอามาประสานเข้ากับวัฒนธรรมพื้นบ้าน ฉัตรทิพย์ยังได้เสนอแนวทางสำหรับศึกษาวัดชนบทพื้นบ้าน ไว้อีกหลายข้อที่สำคัญ เช่น ปัญญาชนในชนบทเช่น ครู อาจารย์ นักศึกษา ต้องลงไปสัมพันธ์กับประชาชนในท้องถิ่นเพื่อรู้ปัญหาของชาวบ้าน นำมาเรียบเรียงให้เป็นเรื่องเป็นราว แล้วนำกลับเข้าเผยแพร่ในชนบทต่อไป นอกจากนี้ วัฒนธรรมชาวบ้านจะดำรงอยู่ได้ก็ต่อเมื่อ

ชุมชนที่เป็นผู้รักชาติวัฒนธรรมนั้นเข้มแข็ง การส่งเสริมให้ชุมชนเข้มแข็งจึงมีความจำเป็นเช่น ควรปรับโครงสร้างบางอย่างทางเศรษฐกิจเพื่อไม่ให้ชาวบ้านต้องอพยพออกจากหมู่บ้านเพื่อเข้าไปทำงานในเมือง

นอกจากบทความในกลุ่มที่เสนอแนวทางเพื่อการศึกษาวัฒนธรรมพื้นบ้านแล้ว บทความในกลุ่มอื่นที่น่าสนใจเช่น "ศาสนธรรมกับการพัฒนาหมู่บ้าน" ของ ประเวศ วะสี "พุทธเกษตรกรรมกับการพัฒนาหมู่บ้าน" ของ พระไพศาล วิสาโล และ "ชนบทไทยในสามทศวรรษที่ผ่านมากับบทเรียนของภูมิปัญญาชาวบ้าน : สู่ทิศทางการพึ่งตนเองของชนบทไทยในอนาคต" ของ เอนก นาคะบุตร เป็นต้น

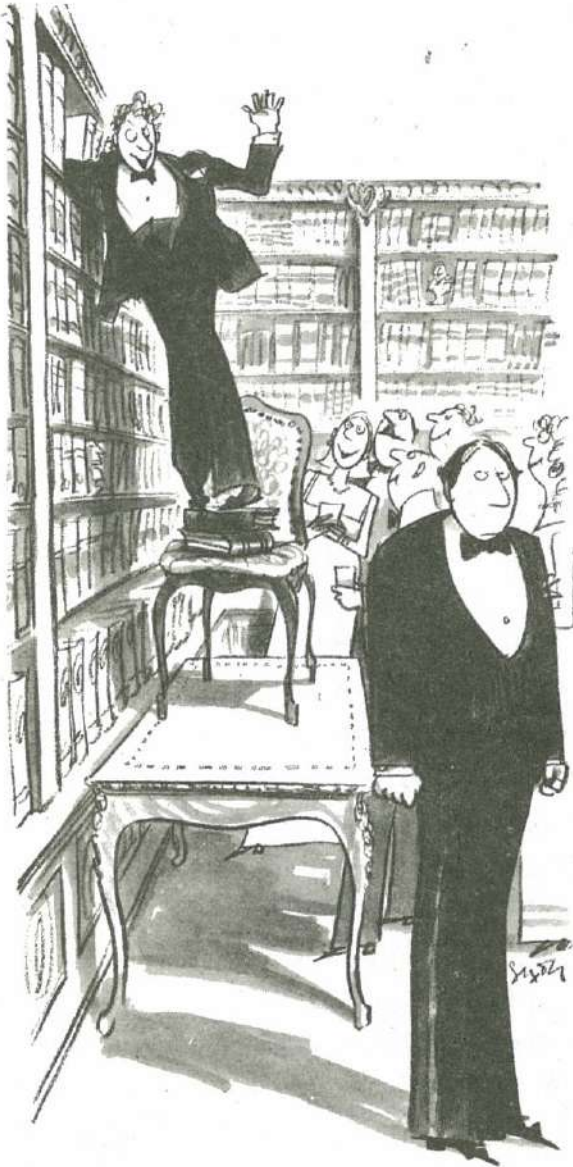
ในตอนที่สองซึ่งเสนอเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ของผู้เขียนนั้น มีบทความทั้งหมด 8 บทความ บทความต่าง ๆ ทำหน้าที่เหมือนกันคือชี้ให้เห็นว่า ชาวบ้านพึ่งตนเองในเรื่องต่าง ๆ อยู่ได้อย่างไรบ้าง และการพึ่งตนเองนี้เกิดผลดีอย่างไร ซึ่งในที่สุดก็จะได้บทสรุปว่าชาวบ้านเขามีภูมิปัญญาและศักยภาพของเขา แต่การพัฒนาประเทศที่เป็นอยู่ทำให้ภูมิปัญญาและศักยภาพของชาวบ้านต้องถูกทำลาย ทางที่ถูกต้องก็คือ การคืนกลับไปสู่วิถีทางที่จะให้ชาวบ้านเขาอยู่ตามภูมิปัญญาของเขา มีโอกาสพัฒนาศักยภาพของเขาเอง เจ้าของบทความในตอนนี้เป็นผู้ที่ทำงานในชนบทโดยตรง มีทั้งที่เป็นชาวบ้านเอง และนักพัฒนาจากองค์กรเอกชน บทความที่น่าสนใจ เช่น "วนเกษตร: ทางเลือกใหม่ของเกษตรกรไทย" ของ วิบูลย์ เข็มเฉลิม "คืนสุขภาพแก่ประชาชน" ของ โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ "กรณีศึกษาพระสงฆ์กับการอนุรักษ์ป่าไม้ของจังหวัดนครราชสีมา" ของ จีร์ศักดิ์ สีหรักษ์ และ "บทเรียนจากหมู่บ้าน" ของ อภิชาติ ทองอยู่

ในตอนที่สามเกี่ยวกับองค์กรรัฐกับงานพัฒนา มีบทความทั้งหมด 6 บทความ เจ้าของบทความเกือบทั้งหมดเป็นข้าราชการระดับผู้ใหญ่ สารของบทความทั้งหมดก็พยายามชี้ให้เห็นว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูงในบางส่วนขององค์กรรัฐเริ่มเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมชาวบ้าน ฝ่ายของบ้านเมืองจะต้องศึกษา

และให้ความสำคัญเป้าหมายหรือนโยบายของทาง การที่ว่าจะบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับประชาชนจึงประสบผลสำเร็จ บทความที่น่าสนใจ เช่น "การศึกษาเพื่อชีวิต" ของ ไสว พรหมณี "โครงการมหาวิทยาลัยชนบท: การสร้างชีวิตใหม่ให้ชาวชนบท" ของ บรรจง ชูสกุลชาติ "นิเวศน์วิทยากับพัฒนาชนบท" ของ พล.อ.อรุณ พรหมเทพ และ "ตำรวจกับการพัฒนา" ของ พล.ต.ต.ประชา พรหมนอก เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปแล้วหนังสือเล่มนี้ได้รวบรวมเรื่องราวของชนบท ในมิติใหม่ ๆ ไว้อย่างกว้างขวาง แต่ความต้องการเนื้อหาที่กว้างขวาง ทั้งจากนักวิชาการจากสถานศึกษา นักวิชาการจากองค์กรพัฒนาเอกชน จากชาวบ้าน จากข้าราชการ จึงก่อให้เกิดปัญหาขึ้นโดยตัวของมันเอง คือการขาดเอกภาพทางความคิด เช่นจะพบว่านักวิชาการบางส่วนจะยอมรับความมีอยู่ของระบบเศรษฐกิจและระบบการเมืองภายนอกหมู่บ้าน โดยระบบดังกล่าวนี้ย่อมมีอำนาจเหนือหมู่บ้าน ดังนั้นการหาแนวทางการพัฒนาหมู่บ้าน จะต้องศึกษาระบบต่าง ๆ นี้ด้วย และพยายามใช้ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด นักวิชาการอีกบางส่วนรวมทั้งชาวบ้านด้วย จะมองสิ่งที่เกิดจากระบบนอกหมู่บ้านเป็นความเลวร้ายทั้งสิ้นทางออกมีอยู่อย่างเดียวก็คือให้ชาวบ้านอยู่ด้วยภูมิปัญญาของเขาเอง ส่วนความคิดจากข้าราชการนั้นสนใจวัฒนธรรมชาวบ้าน ในลักษณะงานเทคนิคเพื่อสนองนโยบายบางอย่าง ไม่ได้เข้าใจหรือเชื่อถือในศักยภาพของชาวบ้านสักเท่าไร ดังนั้นสิ่งที่ข้าราชการเสนอจึงมักจะเป็นคำขวัญที่ฟังสวยหรู ไพเราะ และสูตร ซึ่งเป็นตัวอักษรย่ออันนิยมใช้กันมากสำหรับข้าราชการ มากกว่าจะแสดงให้เห็นว่าได้เข้าใจชนบท และเชื่อมั่นในประชาชนจริง ๆ

ในที่สุดแล้วหนังสือเล่มนี้ก็ยังไม่ให้ภาพรวมที่ชัดเจนนักว่า ชนบทจะไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนาได้อย่างไร ดังนั้นข้อสงสัยของนักวิชาการบางกลุ่มที่ว่า ผู้ที่ทำงานในชุมชนมักจะเอาอุดมคติมาตั้ง โดยไม่ได้วิเคราะห์ถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่จะไปสู่อุดมคติที่จะ

เปลี่ยนแปลงชนบทนั้นได้อย่างไร มีทางเป็นไปได้หรือไม่ ก็ยังคงเป็นข้อสงสัยที่หนังสือเล่มนี้ยังให้คำตอบได้ไม่ชัดเจน อย่างไรก็ตามปัญหาบางอย่างที่กล่าวถึงนี้ ก็ไม่ได้ทำให้หนังสือเล่มนี้ลดคุณค่าไปมากเท่าใดนัก ยังคงมีประโยชน์ต่อผู้ใฝ่ศึกษาอยู่มาก โดยเฉพาะผู้ที่ชื่นชมกับความเติบโตทางเศรษฐกิจที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ควรจะหาอ่านเป็นอันดับแรก และผู้ที่สนใจจะศึกษาชนบทอย่างแท้จริงก็ไม่ควรจะพลาดเช่นเดียวกัน

สมประสงค์

1/7 ตอกรมทาสาด ถนนมหาธาตุ
ท่าพระจันทร์ กรุงเทพฯ
โทร 2236813

บริการเสื่อครูยปริญญา
ชุดข้าราชการชายหญิง
และรับตัดโดยราคาย่อมเยา
พร้อมเครื่องหมายให้เข้าทุกสถาบัน

ขอขอบคุณ
๑

ร้าน
แป๊ะ
เซียงฮั่ว

ร้านเซียงฮั่ว

ร้านเซียงฮั่ว

ร้านเซียงฮั่ว

ร้านเซียงฮั่ว

ร้านเซียงฮั่ว

ร้านเซียงฮั่ว

ร้านเซียงฮั่ว

สินเชื่อที่อยู่อาศัย

บริการสินเชื่อเพื่อการซื้อที่ดินหรือบ้านพร้อมที่ดิน
 ให้วงเงินกู้สูงถึง **80%** ของราคาประเมิน
 อัตราดอกเบี้ยต่ำ ระยะเวลาผ่อนชำระนาน
 และไม่คิดค่าใช้จ่ายในการประเมินราคาที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง
 ขอเชิญใช้บริการสินเชื่อที่อยู่อาศัยได้ที่ สำนักงานใหญ่

ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด

นักแผนเป็นแก่นสาร บริการเป็นกันเอง

โทร. 253-8601, 253-8632 ต่อ 2155-58

น้ำใจไมตรีที่มีต่อกัน บอกความสัมพันธ์อันเพื่อนพี่น้อง

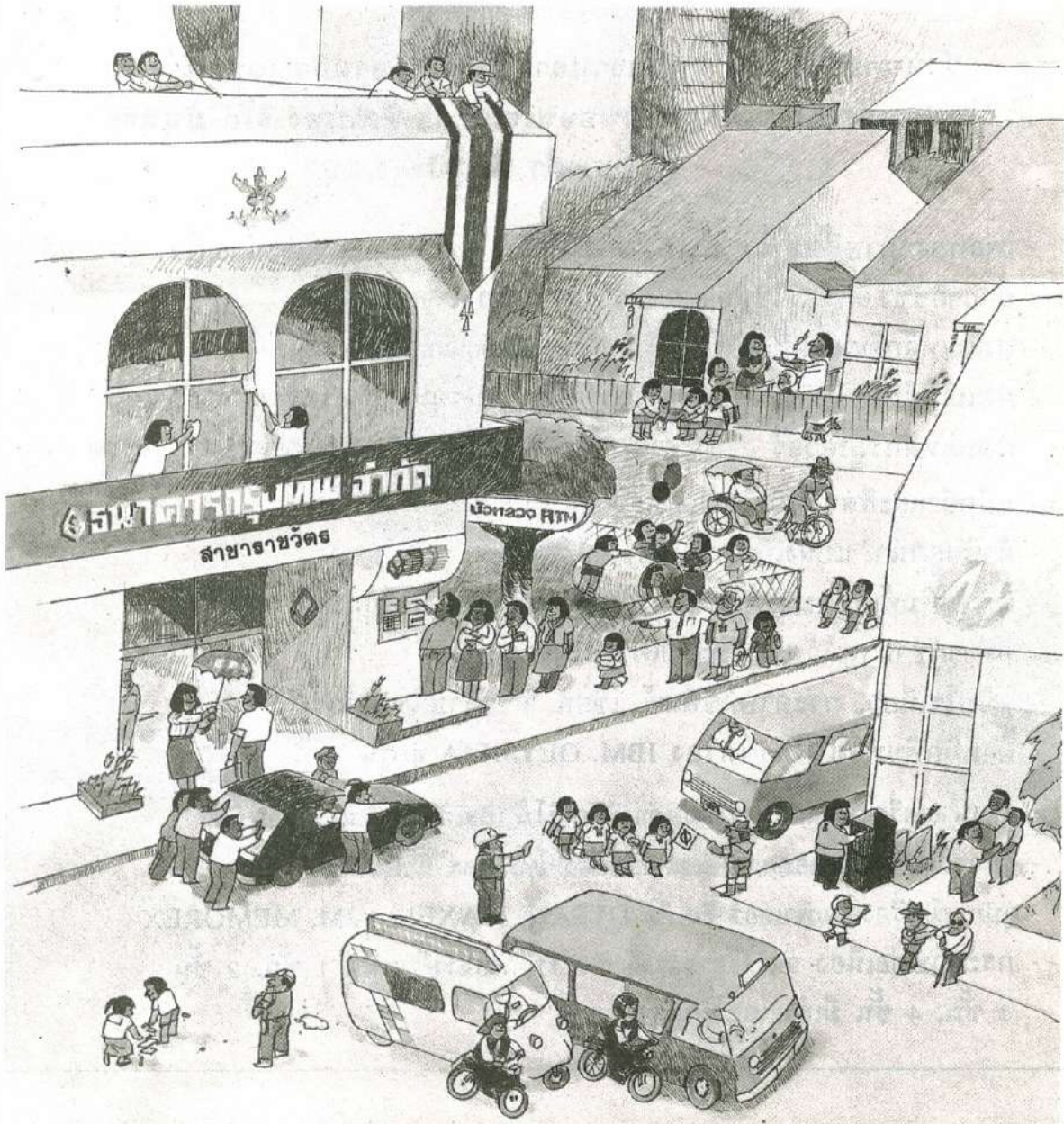
การช่วยเหลือเจือจานซึ่งกันและกันทั้งในด้านส่วนตัวและส่วนรวม

บอกความมีน้ำใจ และความผูกพันฉันเพื่อนพี่น้อง

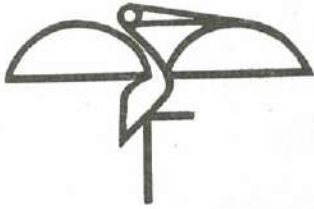
สร้างสรรค์สังคมไทยให้อยู่ร่วมกันอย่างอบอุ่นตลอดมา

เราชาวซึ่งและยึดดีส่งเสริมความมีน้ำใจไมตรีของคนไทย ให้คงอยู่ในสังคมสืบไป

 ธนาคารกรุงเทพ จำกัด
เพื่อนคู่คิดมิตรคู่บ้าน

ขอขอบคุณ

หจก. อินเตอร์ เนรมิต ขัฟฟลาย MODERN FANTASY SUPPLY LTD., PART.

4/23 ซอยปรีดา (สุขุมวิท 8) พระโขนง กรุงเทพฯ 10110
4/23 Soi Preeda (Sukhumvit 8) Phakanong Bangkok 10110
☎ 2531768, 2535664

จำหน่ายปลีก-ส่ง หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ เอกชนทั่วไป
อุปกรณ์สำหรับเครื่องพิมพ์ออฟเซต เกสเต็ดเนอร์ ริโก้ มันทิธิต
ฮามาต้า เรียวบี

- เฟลทกระดาษสีชมพู, ล่องรัน, ซอร์ทรัน - น้ำยาเบนโซลและน้ำยาโรลเลอร์วอช
- น้ำยาอิซซิ่ง สีเขียวใช้หล่อเลี้ยงและทาเฟลทกระดาษสีชมพู
- ผงแม่เหล็กดีเวลลอปเปอร์ - แผ่นใสชนิดเขียนและถ่ายเอกสาร
- ผงแม่เหล็กโทเนอร์ - เทปกาวติดสันหนังสือและอุปกรณ์เครื่องเขียนทุกชนิด
- ผงแม่เหล็กริมูฟเวอร์ - กระดาษโรเนียว ปอนด์ขาว กระดาษถ่ายเอกสาร ทุกชนิด
- หมึกดำและสีสด ๆ มีทั้งชนิดแห้งช้าและเร็ว
- ผ้าหุ้มลูกน้ำ, แบลิ่งเก็ต, อันเดอร์เลย์ ทุกยี่ห้อ
- เครื่องพิมพ์เครื่องถ่ายเฟลท พร้อมอะไหล่เครื่องพิมพ์ทุกชนิด
- มีช่างผู้ชำนาญไว้บริการซ่อมเครื่องในราคาพิเศษ
- หมึกโรเนียว, กระดาษไขพิมพ์, เขียน, กระดาษไขปรุสีดำ
- ผ้าหมึกพิมพ์ดีดไฟฟ้า เครื่อง IBM, OLYMPIA ทุกรุ่น
- จำหน่ายเครื่องถ่ายเอกสารใหม่-เก่า ยี่ห้อ ริโก้ เกสเต็ดเนอร์ แคนนอน มีต้า
- อุปกรณ์เครื่องถ่ายเอกสาร ดีเวลลอปเปอร์ โทเนอร์ น้ำมัน ฯลฯ
- อุปกรณ์เครื่องคอมพิวเตอร์ ดีสเก็ต DYSAN, MAXELL, 3M, MEMOREX
- กระดาษต่อเนื่อง 9x11" 10x11" 11x11" 15x11" ชนิด 1 ชั้น, 2 ชั้น
3 ชั้น, 4 ชั้น มีเส้นและไม่มีเส้น

ขอขอบคุณ

บริษัท

เอดิสัน เพรส โปรดักส์

จำกัด

94/10 ซอยมีสุวรรณ 1 ถนนสุขุมวิท 71 พระโขนง กทม. 10110

โทร. 391-4386, 391-0081

อภินันทนาการ

จาก

สำนักงานดีพิวเตชัน

3/30 ซอยศิริร่วมมิตร ถ.วิภาวดีรังสิต
แขวงลาดยาว เขตบางเขน
กรุงเทพฯ โทร. 271-0716

สมัครเป็นสมาชิก “วารสารมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต”

ชื่อ _____ นามสกุล _____
สถาบัน _____
ที่อยู่ _____
รหัสไปรษณีย์ _____ โทรศัพท์ _____

๑ ปี (๓ เล่ม) ๗๐ บาท ๑๐ เล่ม ๒๐๐ เล่ม

สำนักงาน

วารสารมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
๑๑๐/๑.๕ ถ. ประชาชื่น บางเขน
กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

ในนาม อ. อรวรรณ สุทธิพิทักษ์ ถนนติลิ่งจ่าย ปณท. ดุสิต

ธุรกิจบัณฑิต

“เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่ดีกว่า”

กำหนดออกปีละ 3 ฉบับ

กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม

มิถุนายน - กันยายน

ตุลาคม - มกราคม

ขอออกรับเป็นสมาชิก “วารสารมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต”

1 ปี (3 เล่ม) ราคา 70 บาท

10 เล่ม ราคา 200 บาท

ส่งเงินทางธนาคาร/ตัวแลกเงิน ในนามอาจารย์อรรณ สุทธิพิทักษ์ สั่งจ่าย ปณ.ดุสิต

สำนักงาน : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

110/1-4 ประชาชื่น กทม.

สู่เส้นชัยไปกับ...

8 MHz

10 MHz

12 MHz

16 MHz

Acer

Acer 1100

ซูเปอร์ไมโครคอมพิวเตอร์ ที่ทั้งห่างไมโครคอมพิวเตอร์ระดับเดียวกัน เพราะมีระบบ CPU ใหม่ล่าสุด 80386, 32 Bit ทำให้ Acer 1100 ของ Multitech มีความเร็วสูงถึง 16 MHz ทันใจ ประหยัดเวลา ทั้งยังใช้ได้กับโปรแกรมของ Standard PC ทั่วไปได้อย่างง่ายดาย

ตายสู่เส้นชัยไปกับ Multitech Acer 1100 วันนี้พร้อมโปรแกรมภาษาไทยสมบูรณ์แบบและบริการประทับใจ จากสหวิทยาฯ

บริษัท สหวิทยาอินฟอร์เทคคอมพิวเตอร์ จำกัด
28/1 อาคารปาริชาติ ถนน สุขุมวิท นวม บางรัก กรุงเทพฯ 10500
โทร. 23660295 โทรสาร. 23669554

- ตัวแทนจำหน่าย
- เชียงใหม่ สิตนาค คอมพิวเตอร์ จำกัด โทร. (053) 212200
 - ชลบุรี คอมพิวเตอร์ แอนด์ ซิสเต็มส์ จำกัด โทร. (039) 221346
 - ขอนแก่น คอมพิวเตอร์ จำกัด โทร. (042) 243577
 - ขอนแก่น เสริมแสง เซลส์ แอนด์ เซอร์วิส จำกัด โทร. (043) 221346
 - ปทุมธานี คอมพิวเตอร์ แอนด์ คอมมิวนิตีชั่น จำกัด โทร. (045) 217477
 - ปทุมธานี ปากน้ำอินเตอร์เนชั่นแนลคอมพิวเตอร์ จำกัด โทร. 9951333
 - พิจิตร ขอนแก่นเทคเนค จำกัด โทร. (042) 236340
 - บุรีรัมย์ เดอะเทค สัพพลายแอนส์ เซอร์วิส จำกัด โทร. (031) 283853
 - บุรีรัมย์ เซ็นทรัล เทคโนโลยี จำกัด โทร. (055) 258460

 Multitech